

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών & Πολιτισμού
Τμήμα: Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών

Πτυχιακή Εργασία

Η φωτορεπόρτερ Λουΐζα Γκουλιαμάκη

Φοιτητής: Παναγιώτης Μπάτος (Α.Μ. 18677062)

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ. Γρηγόριος Βλασσάς Καθηγητής

ΑΘΗΝΑ

2022

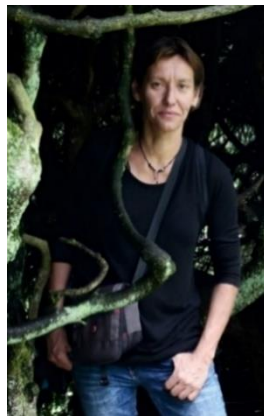
University West Attica

School of Applied Arts & Culture

Department of Photography and Audiovisual Arts

Thesis

The photojournalist Louisa Gouliamaki

Student: Panagiotis Batos (Registration Number 18677062)

Supervisor Professor: Dr. Grigorios Vlassas Professor

ATHENS

2022

Η πτυχιακή εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την παρακάτω
εξεταστική επιτροπή:

Επιβλέπων καθηγητής και μέλος της εξεταστικής επιτροπής

Βλασσάς Γρηγόριος (Καθηγητής)

Μέλη της εξεταστικής επιτροπής

Βουνάτσου Μυρτώ (Ακαδημαϊκή Υπότροφος)

Καράμπελας Κωνσταντίνος (Ε.Δ.Ι.Π)

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Μπάτος Παναγιώτης του Βασιλείου, με αριθμό μητρώου 18677062 φοιτητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών, δηλώνω υπεύθυνα ότι: «Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Βεβαιώνω, ότι, είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Στον Εσωτερικό Κανονισμό του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής στη σελίδα 50553 γίνεται αναφορά στον νόμο 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας στον οποίο υπόκειται η πτυχιακή εργασία.

Η διπλωματική εργασία αποτελεί προϊόν συνεργασίας του φοιτητή και των μελών Δ.Ε.Π. επίσης των Ακαδημαϊκών Υποτρόφων, ΕΔΙΠ και των ΠΔ 407/80. Στα προαναφερόμενα φυσικά πρόσωπα ανήκουν τα πνευματικά δικαιώματα της δημοσίευσης των αποτελεσμάτων της διπλωματικής εργασίας στις ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια και σε επιστημονικά περιοδικά.

Η διπλωματική εργασία και ότι άλλο έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια της εκπόνησης ή θα προκύψει από αυτήν όπως τα πιθανά δικαιώματα ευρεσιτεχνίας ή εμπορικής εκμετάλλευσης, προστατεύονται με τη νομοθεσία Ν. 2121/93 περί πνευματικής ιδιοκτησίας και ανήκουν στον φοιτητή, τον επιβλέποντα/ουσα της πτυχιακής εργασίας, και στο Τμήμα Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Γρηγόρη Βλασσά που με ενέπνευσε σε μεγάλο βαθμό να ασχοληθώ με το φωτορεπορτάζ και ειδικά με το έργο της Λουΐζας Γκουλιαμάκη, μιας από τις πιο αξιόλογες σύγχρονες φωτορεπόρτερ, απόφοιτη της σχολής μας, αλλά και για τις επισημάνσεις και το ενδιαφέρον που έδειξε κατά την περίοδο υλοποίησης της έρευνάς μου ώστε να ολοκληρωθεί η πτυχιακή μου εργασία.

Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω την φωτορεπόρτερ Λουΐζα Γκουλιαμάκη για τον χρόνο που διέθεσε αλλά και για το ενδιαφέρον που έδειξε, τόσο κατά την προσωπική μας συνέντευξη όσο και στη συνέχεια δίνοντάς μου χρήσιμες συμβουλές και αδημοσίευτο υλικό από το προσωπικό της φωτογραφικό αρχείο.

Δεν θα μπορούσα να παραβλέψω και τους υπόλοιπους καθηγητές και τις καθηγήτριες του τμήματός μου, οι οποίοι καθ' όλο το διάστημα των σπουδών μου γίνανε καθοδηγητές και αρωγοί στη προσπάθειά μου να αποκτήσω τις κατάλληλες ακαδημαϊκές γνώσεις ώστε να γίνω ένας καταξιωμένος επαγγελματίας στην ειδικότητά μου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους γονείς μου που είναι στο πλευρό μου και με στηρίζουν πάντα αλλά και όλους όσους με συμβούλευσαν προκειμένου να ολοκληρωθεί αυτό το έργο με επιτυχία.

«...πιστεύω ότι πρέπει να συνεχίσουμε να πιέζουμε με τις αναφορές μας.

*Το οφείλουμε στους πρόσφυγες, στα θύματα του πολέμου
και της κοινωνικής αδικίας και το οφείλουμε στο κοινό μας.*

*Υπάρχουν ακόμα τόσες σημαντικές ιστορίες
που πρέπει να ειπωθούν...».*

Λουΐζα Γκουλιαμάκη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η φωτογραφία βασίζεται σε έναν κώδικα επικοινωνίας, μέσω του οποίου, οι παράμετροι της αλληλοεπιδρούν μέσα στο εκάστοτε κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Ειδικά οι φωτορεπόρτερ καλούνται να καλύψουν ποικίλα θέματα της καθημερινότητας που σχετίζονται με την οικονομία, την πολιτική, τον αθλητισμό, τις εκδηλώσεις, τις έκτακτες ειδήσεις, τα κοινωνικά δρώμενα και τα εξέχοντα πρόσωπα. Στόχος τους είναι να καταγράψουν τα γεγονότα όπως συμβαίνουν με σκοπό την όσο δυνατόν πληρέστερη και σύντομη ενημέρωση του κοινού.

Η Λουίζα Γκουλιαμάκη είναι μια φωτογράφος - φωτορεπόρτερ, Ελληνο - Πολωνικής καταγωγής με περισσότερα από 25 χρόνια εμπειρία στο πολεμικό και στο κοινωνικό ρεπορτάζ. Γεννημένη στην Πολωνία το 1968, αποφοίτησε από την Σχολή Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών του ΤΕΙ Αθήνας, ενώ από το 2005 συνεργάζεται με το διεθνές γαλλικό πρακτορείο AFP. Το έργο της, πολυβραβευμένο, εστιασμένο στο προσφυγικό ζήτημα, συχνά κοσμεί πρωτοσέλιδα εντύπων ή συνοδεύει εκθέσεις ανά τον κόσμο, κατατάσσοντάς την στις πιο αξιόλογες σύγχρονες Ελληνίδες φωτορεπόρτερ.

Παρά το πλήθος φωτογραφιών και γεγονότων που έχει φωτογραφήσει, είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη προς το θέμα των μεταναστών και των προσφύγων. Μέσα από το έργο της επιχειρεί να δώσει μια μοναδική απεικόνιση της πραγματικότητας. Οι φωτογραφίες της είναι γεμάτες συναίσθημα, προκαλούν το κοινό με την ευαισθησία και τη λεπτότητα που προσεγγίζουν το εκάστοτε κοινωνικό πρόβλημα. Παράλληλα δίνουν στον θεατή, μια ώθηση για να αντιδράσει, ενώ αποτελούν κινητήρια δύναμη για κοινωνική και ανθρωπιστική δράση.

Καλύπτοντας σημαντικά ιστορικά γεγονότα μέσα από το φακό της, οι φωτογραφίες της συγκινούν και γίνονται παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές, παρουσιάζοντας άγνωστες πτυχές της σύγχρονης παγκόσμιας ιστορίας.

ABSTRACT

Photography is based on a code of communication, through which, its parameters interact within the respective social and cultural environment. Photojournalists in particular are called upon to cover a variety of everyday life related to economics, politics, sports, events, breaking news, social events and prominent people. Their goal is to record the events as they happen in order to inform the public as fully and quickly as possible.

Louisa Gouliamaki is a photographer - photojournalist of Greek - Polish origin with more than 25 years of experience in military and social reporting. Born in Poland in 1968, she graduated from the School of Graphic Arts and Artistic Studies of the TEI of Athens, while since 2005 she has been collaborating with the international French agency AFP. Her award - winning work, focusing on the refugee issue, often graces the front pages of publications or accompanies exhibitions around the world, is ranked among the most remarkable modern Greek photojournalists.

Despite the many photos and events, she has photographed, she is particularly sensitive to the issue of immigrants and refugees. Through her work she tries to give a unique depiction of reality. Her photos are full of emotion, they provoke the public with the sensitivity and subtlety that approach the respective social problem. At the same time, they give the viewer an impetus to react, while they are a driving force for social and humanitarian action.

Covering important historical events through her lens, her photographs move and become a legacy for future generations, presenting unknown aspects of modern world history.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ABSTRACT

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	1
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
ΚΕΦ 1. ΤΟ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ Ο ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ	14
1.1 Η τέχνη της φωτογραφίας	14
1.2 Το φωτορεπορτάζ ως μορφή τέχνης.....	17
1.3 Ομοιότητες και διαφορές Φωτορεπορτάζ και Φωτογραφίας Ντοκουμέντου	19
1.4 Διάκριση του Φωτορεπορτάζ.....	21
1.5 Η φωτογραφία Πολέμου	24
1.6 Το πορτραίτο του σύγχρονου φωτορεπόρτερ	25
ΚΕΦ 2. Η ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ ΛΟΥΙΖΑ ΓΚΟΥΛΙΑΜΑΚΗ	28
2.1 Βιογραφικά στοιχεία	28
2.2 Στοιχεία του έργου της.....	30
2.3 Η Άποψη της Λουίζας Γκουλιαμάκη για το φωτορεπορτάζ	35
2.4 Η συνέντευξη με την φωτορεπόρτερ Λουίζα Γκουλιαμάκη	36
ΚΕΦ 3. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ.....	45
3.1 Αλβανική Επανάσταση και ο πόλεμος στο Κοσσυφοπέδιο (1997-1999) 45	
3.2 Διαδηλώσεις κατά των οικονομικών μέτρων και ο εμπρησμός της Marfin, Αθήνα (2010).....	57
3.3 Protesters (2011)	62
3.4 Greek Crisis (2012 - 2015).....	67
3.5 Η Επανάσταση στο Κίεβο της Ουκρανίας (2014).....	73
3.6 Οι Εκλογές στην Ελλάδα (2015)	88
3.7 Δημοψήφισμα για το «ναι» ή «όχι» στο σχέδιο συμφωνίας για το ΔΝΤ (2015) ⁹¹	
3.8 Πρόσφυγες και Μετανάστες στο νησί της Λέσβου (2015 - 2020)	100
3.9 Πρόσφυγες και Μετανάστες στο νησί της Κω (2015)	104
3.10 Ελληνικά Σύνορα χωριό Ειδομένη (2016).....	107
3.11 Η Διαδρομή (2015-2016)	131

3.12	Ο Καταυλισμός της Σούδας στη Χίο (2016)	136
3.13	Οι Πρόσφυγες και οι Μετανάστες στο λιμάνι του Πειραιά (2011 - 2016) 140	
3.14	Οι Ποδοσφαιρικοί Αγώνες του Europa League (2017)	145
3.15	Οι Διαδηλώσεις για την ονομασία της Β. Μακεδονία (2018 - 2019) ..	147
3.16	Ο Καταυλισμός στο Βαθύ της Σάμου (2019 - 2021).....	153
3.17	Η Διαδήλωση για την Κλιματική Αλλαγή (2019)	158
3.18	Οι Εκλογές στην Ελλάδα (2019)	161
3.19	Ο Καταυλισμός Μόρια στη Λέσβο (2020).....	164
3.20	Η Υγειονομική κρίση του Covid (2020)	170
3.21	Οι μεγάλες φωτιές στην Ελλάδα λόγω του καύσωνα (2021).....	176
3.22	Ο Καταυλισμός Προσφύγων στον Ελαιώνα (2022)	182
3.23	Το προσφυγικό ζήτημα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία (2022) ..	186
ΚΕΦ 4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....		203
ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		206
E - BOOKS		207
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ		207
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ.....		220
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ		225
1.	Φωτογραφίες μετά το τέλος της συνέντευξης με την Λουίζα Γκουλιαμάκη, 5 Μαΐου, 2022	225
2.	Εικόνες της Λουίζας Γκουλιαμάκη εν ώρα εργασίας.....	227
3.	Πρωτοσέλιδα ξένων εφημερίδων με δημοσιευμένες φωτογραφίες της Λουίζας Γκουλιαμάκη (Προσωπικό Αρχείο)	228
4.	Φωτογραφίες της Λουίζας Γκουλιαμάκη από το βιβλίο Mythography book/ Trieste Photo Days/best author 2021.....	239
5.	Ο πίνακας μητέρας από τη Συρία που προσπαθεί να ζεστάνει τη κόρη της, εμπνευσμένο από τη φωτογραφία της Λουίζας Γκουλιαμάκη, 2015, Καλλιτέχνηδα Hanne Marie Zieler.....	244

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Αλβανική Επανάσταση 1997 ο αρχηγός Zani ψηφίζει, 1997, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.....	46
Εικόνα 2. Οικογένειες Αλβανικής καταγωγής από το Ράτσακ φεύγουν από το χωριό λόγω των συγκρούσεων, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/EPA.....	47
Εικόνα 3. Αλβανοί πρόσφυγες φτάνουν από το Κοσσυφοπέδιο στη Μακεδονία κοντά στα Σκόπια, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/EPA.....	48
Εικόνα 4. Οι Σερβικές δυνάμεις καταλαμβάνουν θέση κοντά στο χωριό Recak/Racak, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/EPA-EFE.....	49
Εικόνα 5. Blace, Βόρεια Μακεδονία, Αστυνομικός στο χώρο φύλαξης χιλιάδων Αλβανών προσφύγων από την Πρίστινα, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).....	50
Εικόνα 6. Πρόσφυγες πάνω στα βουνά, 1998, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/EPA.....	51
Εικόνα 7. Μια Αλβανίδα από το Πρίζρεν χαιρετά το παιδί της, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).....	52
Εικόνα 8. Racak, Kosovo, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.....	53
Εικόνα 9. Παιδάκι παίζει με το τιμόνι καθώς ένας Γερμανός στρατιώτης ελέγχει τα χαρτιά της οικογένειάς του, Μορίνα, συνοριακό πέρασμα Κοσσυφοπεδίου – Αλβανίας, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).....	54
Εικόνα 10. Kishna Reka, Kosovo, 1998, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).....	55
Εικόνα 11. Κόσοβο, 1998, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).....	56
Εικόνα 12. Συγκρούσεις αστυνομικών – πολιτών κατά την πορεία, Κέντρο Αθήνας, 2010, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.....	58
Εικόνα 13. Συγκρούσεις αστυνομικών – πολιτών κατά την πορεία, Κέντρο Αθήνας, 2010, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.....	59
Εικόνα 14. Άνθρωποι κοιτάζουν τα μηνύματα που αφέθηκαν μπροστά στην τράπεζα, 2010, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.....	60
Εικόνα 15. Ένας άντρας κοιτάζει ένα υποκατάστημα τράπεζας της Marfin, 2010, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.....	61
Εικόνα 16. Η αστυνομία συλλαμβάνει έναν διαδηλωτή, 2011, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη. (Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΐ).	63
Εικόνα 17. Διαδηλωτές περνούν από μια φλεγόμενη διαφημιστική ταμπέλα στην πλατεία Συντάγματος κατά τη διάρκεια μαζικών συγκρούσεων, 2011, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη. (Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΐ).	64

Εικόνα 18. Ένας διαδηλωτής κρατά πέτρες ενώ στέκεται μπροστά στην αστυνομία που προστατεύει το ελληνικό κοινοβούλιο στην Αθήνα, 2011, © Λουίζα Γκουλιαμάκη. (Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΙ).	65
Εικόνα 19. Συγκρούσεις αστυνομίας με διαδηλωτές κατά τη διάρκεια βίαιων ταραχών στην κεντρική πλατεία Συντάγματος της Αθήνας, 2011, © Λουίζα Γκουλιαμάκη. (Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΙ).	66
Εικόνα 20. Αθηναίοι αγωνίζονται να αρπάξουν σακούλες με φρούτα που μοιράζουν αγρότες και παραγωγοί, 2013, © Λουίζα Γκουλιαμάκη.	68
Εικόνα 21. Άνθρωποι διαφεύγουν από φλεγόμενο κτίριο στην Αθήνα κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με την αστυνομία, 2012, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Image Forum, Προσωπικό Αρχείο.	69
Εικόνα 22. Βιτρίνα κενού καταστήματος, 2013, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Image Forum, Προσωπικό Αρχείο.	70
Εικόνα 23. Ο Έλληνας υπουργός Οικονομικών Γιάννης Βαρουφάκης ακούει τον Πρωθυπουργό στη Βουλή των Ελλήνων, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo/ Getty Images.	71
Εικόνα 24. Βίαια Επεισόδια, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.	72
Εικόνα 25. Διαδηλωτές μάχονται στο Κίεβο, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015 & 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).	74
Εικόνα 26. Διαδηλωτές στην πλατεία του Κίεβου, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).	75
Εικόνα 27. Διαδηλωτές απομακρύνουν έναν τραυματισμένο συνάδελφό τους, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015 & 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).	76
Εικόνα 28. Μπότες διαδηλωτών σε ένα αυτοσχέδιο μνημείο στην πλατεία Ανεξαρτησίας στο Κίεβο, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).	77
Εικόνα 29. Ο κόσμος προσθέτει λουλούδια σε μια τεράστια σειρά λουλουδιών και κεριών που οδηγεί στα οδοφράγματα στο κέντρο του Κίεβου, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.	78
Εικόνα 30. Οι διαδηλωτές Επανάστασης της Αξιοπρέπειας προχωρούν προς νέες θέσεις, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015 & Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).	79
Εικόνα 31. Μονάδες «αυτοάμυνας» τραγουδούν τον εθνικό ύμνο στη μνήμη των σκοτωμένων διαδηλωτών σε ένα οδόφραγμα στο κέντρο του Κίεβου, 2014, © Λουίζα	

Γκουλιαμάκη/Stringer. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015).....	80
Εικόνα 32. Διαδηλωτής κάθεται πάνω σε ένα άγαλμα κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με την αστυνομία στο Κίεβο, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015).....	81
Εικόνα 33. Λουλούδια και η εικόνα μιας γυναίκας που σκοτώθηκε στις πρόσφατες διαδηλώσεις σε ένα αυτοσχέδιο μνημείο για τα θύματα, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	82
Εικόνα 34. Οι διαδηλωτές προχωρούν, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).	83
Εικόνα 35. Οι διαδηλωτές έστησαν οδοφράγματα στην Πλατεία Ανεξαρτησίας καθώς προχωρούσαν σε νέες θέσεις στην αντιπαράθεση κατά της αστυνομίας, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP. (Βράβευση: 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).....	84
Εικόνα 36. Διαδηλωτές μεταφέρουν έναν τραυματία, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.....	85
Εικόνα 37. Αντικυβερνητικοί διαδηλωτές φρουρούν ένα φορτηγό της αστυνομίας στην πλατεία Ανεξαρτησίας στο Κίεβο, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.	86
Εικόνα 38. Ένα λεγόμενο μέλος της μονάδας αυτοάμυνας του Μαϊντάν στέκεται στην πλατεία Ανεξαρτησίας στο κέντρο του Κιέβου, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ AFP Image Forum.....	87
Εικόνα 39. Ο Αλέξης Τσίπρας πριν την κατάθεση της ψήφου του, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.....	89
Εικόνα 40. Ο αρχηγός του αριστερού κόμματος ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας χαιρετίζει τους υποστηρικτές του μετά την ψήφο του σε εκλογικό τμήμα στην Αθήνα, βουλευτικές εκλογές, Ελλάδα, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο....	90
Εικόνα 41. Διαδηλωτές ενόψει του δημοψηφίσματος, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ Getty Images.....	92
Εικόνα 42. Ο κόσμος γιορτάζει στην Αθήνα μετά τα πρώτα exit-polls του ελληνικού δημοψηφίσματος, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.	93
Εικόνα 43. Έλληνες διαδηλωτές υπέρ του ΝΑΙ στο δημοψήφισμα, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.....	94
Εικόνα 44. Διαδηλώτριες υπέρ του ευρώ, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	95
Εικόνα 45. Εφημερίδες της εποχής του δημοψηφίσματος, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	96
Εικόνα 46. Δημοψήφισμα, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο..	97
Εικόνα 47. Διαδηλώτρια υπέρ της ΕΕ μπροστά από το ελληνικό κοινοβούλιο στο κέντρο της Αθήνας, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.	98
Εικόνα 48. Διαδηλωτές ενόψει αναμονής του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.....	99

Εικόνα 49. Ένας πρόσφυγας από τη Συρία κρατά τον γιο του σε μια ακτή καθώς έφτασαν στο νησί της Λέσβου, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.	101
Εικόνα 50. Μητέρα από τη Συρία προσπαθεί να ζεστάνει την κόρη της αφού έφτασαν στο νησί της Λέσβου, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).	102
Εικόνα 51. Μετανάστες και πρόσφυγες που φτάσανε από την Τουρκία στην Ελλάδα, στη Λέσβο, προσπαθούν να κρατηθούν ζεστοί, στην αυλή μιας εκκλησίας όπου περάσαν την βροχερή τους νύχτα, κοντά στη Σκάλα Συκαμιάς, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.	103
Εικόνα 52. Μια Σύρια μετανάστης κρατά τα παιδιά της καθώς φτάνουν με μια υπερπλήρη λέμβο σε μια παραλία κοντά στο λιμάνι στο ελληνικό νησί της Κω, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.	105
Εικόνα 53. Παιδιά μεταναστών ποζάρουν μπροστά σε αυτοσχέδια καταφύγια στην Κω, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.	106
Εικόνα 54. Ένα κορίτσι παίζει στις γραμμές στα ελληνομακεδονικά σύνορα στην Ειδομένη, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.	108
Εικόνα 55. Ένα αγόρι κάθεται στις σιδηροδρομικές γραμμές, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.	109
Εικόνα 56. Επεισόδια στα κλεισμένα σύνορα της ΠΓΔΜ στην Ειδομένη, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).	110
Εικόνα 57. Ένα μωρό κοιμάται στην αγκαλιά ενός άντρα στον αυτοσχέδιο καταυλισμό προσφύγων και μεταναστών στα σύνορα Ελλάδας – Μακεδονίας, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.	111
Εικόνα 58. Παιδιά βαδίζουν μέσα στις λάσπες του καταυλισμού της Ειδομένης, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.	112
Εικόνα 59. Αστυνομικοί εμποδίζουν τους μετανάστες να περάσουν τα σύνορα, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Agence – France – Presse/Getty Images.	113
Εικόνα 60. Μια γυναίκα πρόσφυγας λιπόθυμη κατά τις συγκρούσεις στα σύνορα της ΠΓΔΜ, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.	114
Εικόνα 61. Ένα παιδί με πλαστικό μουςαμά για να προφυλαχθεί από τη βροχή, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Agence France-Presse.	115
Εικόνα 62. Το παιδί χωρίς παπούτσια, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.	116
Εικόνα 63. Ένα παιδί βήχει από τα δακρυγόνα στην Ειδομένη, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images. (Βράβευση: Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).	117
Εικόνα 64. Το παιδί που κρατά σφιχτά ένα παπούτσι, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.	118
Εικόνα 65. Οι σκέψεις του πρόσφυγα, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.	119

Εικόνα 66. Ένας άντρας βοηθά ένα αγόρι που κατέρρευσε αφού εισέπνευσε δακρυγόνα, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	120
Εικόνα 67. Ένα παιδί παραλαμβάνει το μεσημεριανό του γεύμα στον άγριο καταυλισμό που έχει στηθεί κοντά στο παραμεθόριο χωριό Ειδομένη, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	121
Εικόνα 68. Ένα μωρό κοιμάται σε αυτοσχέδιο καταυλισμό στα ελληνομακεδονικά σύνορα κοντά στο ελληνικό χωριό Ειδομένη, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.....	122
Εικόνα 69. Άντρες περπατούν δίπλα στις σκηνές στην Ειδομένη, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	123
Εικόνα 70. Γυναίκα απλώνει ρούχα στο φράκτη των συνόρων, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.....	124
Εικόνα 71. Ειδομένη: Παιδιά παίζουν στο γρασίδι κοντά στον φράκτη των συνόρων, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.....	125
Εικόνα 72. Μια οικογένεια κάθεται γύρω από μια φωτιά στον αυτοσχέδιο καταυλισμό των ελληνομακεδονικών συνόρων, κοντά στο χωριό Ειδομένη όπου χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες είναι αποκλεισμένοι, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.....	126
Εικόνα 73. Μια μητέρα και το παιδί της έξω από τη σκηνή τους, στο καταυλισμό της Ειδομένης, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	127
Εικόνα 74. Ένα παιδί στέκεται στον αυτοσχέδιο καταυλισμό στο παραμεθόριο χωριό της Ειδομένης, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	128
Εικόνα 75. Παιδιά περπατούν σε ένα χωράφι κοντά σε έναν αυτοσχέδιο καταυλισμό κοντά στο ελληνικό χωριό Ειδομένη στα ελληνομακεδονικά σύνορα, όπου χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες είναι αποκλεισμένοι, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.....	129
Εικόνα 76. Σύριοι και Ιρακίνοί πρόσφυγες εγκλωβισμένοι στα ελληνομακεδονικά σύνορα στην Ειδομένη, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.....	130
Εικόνα 77. Ειδομένη: Νεοαφιθέντες μετανάστες κατευθύνονται προς τα σύνορα Ελλάδας - ΠΓΔΜ, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	132
Εικόνα 78. Σύρματα που μπλοκάρουν τον δρόμο των μεταναστών, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.....	133
Εικόνα 79. Μετανάστες κάθονται στις σιδηροδρομικές γραμμές, Ειδομένη 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo. (Βράβευση: Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).....	134
Εικόνα 80. Πρόσφυγες περιμένουν πίσω από κλεισμένα σύνορα, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/ AFP, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).....	135
Εικόνα 81. Ο προσφυγικός καταυλισμός στο ελληνικό νησί της Χίου, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	137

Εικόνα 82. Ένα παιδί κοιτάζει έξω από τη σκηνή του στον προσφυγικό καταυλισμό του δήμου Σούδας στο ελληνικό νησί της Χίου, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/ AFP or licensors.....	138
Εικόνα 83. Ένας Σύρος πρόσφυγας κρατά ένα παιδί κρατώντας ένα πλακάτ κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας προσφύγων και μεταναστών που έφυγαν από καταυλισμό της Χίου, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	139
Εικόνα 84. Παιδί πρόσφυγας από την Λιβύη, σε λεωφορείο στο λιμάνι του Πειραιά, 2011, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: POYi-Pictures of the year International).	141
Εικόνα 85. Πρόσφυγες περπατούν στο λιμάνι του Πειραιά μετά την άφιξή τους από τα νησιά της Λέσβου και της Χίου, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/ AFP, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award). 142	
Εικόνα 86. Σκηνές τοποθετούνται στο λιμάνι του Πειραιά όπου περισσότεροι από 5500 μετανάστες και πρόσφυγες βρήκαν προσωρινό καταφύγιο, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.	143
Εικόνα 87. Ένα παιδί πρόσφυγας κλαίει καθώς κάθεται στη θέση ενός γεμάτου με κόσμο λεωφορείο, που θα τους μεταφέρει στο μετρό και το σιδηροδρομικό σταθμό, μετά την απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης για την απέλασή τους στις 8 Σεπτεμβρίου του 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo, Προσωπικό Αρχείο... 144	
Εικόνα 88. Ο Andre Silva αγωνίζεται για την μπάλα με τον Oghjen Vranjes κατά τη διάρκεια του αγώνα ποδοσφαίρου του UEFA Europa League, 2017, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.	146
Εικόνα 89. Οι Έλληνες διαδηλωτές στη συγκέντρωση τη κεντρική πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα, 2018, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	148
Εικόνα 90. Οι διαδηλωτές στη πορεία στην πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα, 2018, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	149
Εικόνα 91. Οι διαδηλωτές, στους δρόμους της Αθήνας, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	150
Εικόνα 92. Διαδηλωτές ρίχνουν καπνογόνα, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.	151
Εικόνα 93. Διαδηλωτές συγκρούονται με τα ματ, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.	152
Εικόνα 94. Μια μετανάστρια ετοιμάζει τσάι στον αυτοσχέδιο καταυλισμό προσφύγων, στο Βαθύ της Σάμου, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	154
Εικόνα 95. Οι μετανάστες βγαίνουν από τον προσφυγικό καταυλισμό στο Βαθύ, πρωτεύουσα του νησιού της Σάμου, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	155
Εικόνα 96. Ένας μετανάστης περπατά για να κάνει ντους στον αυτοσχέδιο καταυλισμό προσφύγων πάνω από την πόλη Βαθύ στο νησί της Σάμου, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	156
Εικόνα 97. Αφγανή πρόσφυγας κράτα το 16 ημερών μωρό της στον παλιό καταυλισμό Βαθύ, 2021, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	157

Εικόνα 98. Νέοι συμμετέχουν σε μια διαδήλωση κατά της κλιματικής αλλαγής στην Αθήνα, 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.....	159
Εικόνα 99. Οι νέοι διαδηλωτές παίρνουν μέρος σε διαμαρτυρία για την κλιματική αλλαγή, 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.....	160
Εικόνα 100. Ο Έλληνας Πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας κάνει μια δήλωση στον Τύπο αφού ψήφισε, Αθήνα 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη.....	162
Εικόνα 101. Ο νεοεκλεγείς πρωθυπουργός της Ελλάδας και αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας Κυριάκος Μητσοτάκης, Αθήνα 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη.....	163
Εικόνα 102. Παιδιά που παίζουν στον κατάμεστο καταυλισμό μεταναστών της Μόριας στη Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	165
Εικόνα 103. Φωτογραφία μετά την φωτιά στον προσφυγικό καταυλισμό της Μόριας στην Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	166
Εικόνα 104. Φωτογραφία μετά την φωτιά στον καταυλισμό της Μόριας στη Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.....	167
Εικόνα 105. Παιδιά περπατούν πάνω από μια γέφυρα στον καταυλισμό μεταναστών στη Μόρια στο ελληνικό νησί του Αιγαίου, τη Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	168
Εικόνα 106. Παιδιά στον καταυλισμό της Μόριας στη Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	169
Εικόνα 107. Εργαστήριο μελέτης για την χλωροκίνη εάν δρα αποτελεσματικά απέναντι στον Covid – 19, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	171
Εικόνα 108. Η Uni- Pharma έγκρινε την παραγωγή της χλωροκίνης, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	172
Εικόνα 109. Τμήμα των εγκαταστάσεων της Uni- Pharma όπου παράγονται τα χάπια χλωροκίνης, Κάτω Κηφισιά, Αττική, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	173
Εικόνα 110. Νοσηλευτές/τριες παρακολουθούν στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) στο Ασκληπιείο Βούλας, έναν ασθενή με covid-19, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.....	174
Εικόνα 111. Νοσηλεύτης/ τρια στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) στο Ασκληπιείο Βούλας, περιποιείται ασθενή με covid-19, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.....	175
Εικόνα 112. Φωτιές στη Δεκέλεια, Αττική, 2021, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	177
Εικόνα 113. Φλεγόμενο δάσος στην περιοχή Δεκέλεια Αττικής, 2021, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	178
Εικόνα 114. Ένας πυροσβέστης σβήνει τις φωτιές στις Αφίδνες, 2021, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.....	179
Εικόνα 115. Προσπάθεια πυρόσβεσης από αέρος στην οροσειρά Γεράνεια, Αττική, 2021, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	180
Εικόνα 116. Αεροσκάφος ρίχνει νερό στη φωτιά στην Εύβοια, 2021, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.....	181

Εικόνα 117. Πρόσφυγας στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα, Αθήνα, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	183
Εικόνα 118. Μια γυναίκα μεταφέρει το μωρό της στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα, Αθήνα 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	184
Εικόνα 119. Ομιλία νέων δίπλα σε κοντέινερ στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα, Αθήνα, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	185
Εικόνα 120. Πρόσφυγες περιμένουν για να μεταφερθούν σε έναν σιδηροδρομικό σταθμό, αφού περάσουν τα ουκρανικά σύνορα στην Πολωνία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.	187
Εικόνα 121. Πρόσφυγες από την Ουκρανία ξεκουράζονται σε ένα προσωρινό καταφύγιο στον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό στην Κρακοβία της Πολωνίας, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images.	188
Εικόνα 122. Πρόσφυγες περιμένουν σε χαμηλές θερμοκρασίες για να μπουν σε ένα λεωφορείο, συνοριακό πέρασμα Medyka, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Agence – France – Presse/Getty Images.	189
Εικόνα 123. Ένα παιδί θύμα του πολέμου, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	190
Εικόνα 124. Ένα κορίτσι κρατά τον μικρό αδερφό της σε ένα προσωρινό καταυλισμό στο σχολείο στο Przemysl, κοντά στα σύνορα Ουκρανίας-Πολωνίας, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.	191
Εικόνα 125. Εθελοντές προσφέρουν ζεστά ροφήματα και φαγητό σε Ουκρανούς πρόσφυγες στο συνοριακό πέρασμα Medyka στην Πολωνία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	192
Εικόνα 126. Ουκρανή με το παιδί καθώς περιμένει τη μετεγκατάσταση έξω από το κεντρικό καταφύγιο και το κέντρο μετεγκατάστασης στο Przemysl της Πολωνίας, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Getty - AFP.	193
Εικόνα 127. Ένα κορίτσι κρατά το κατοικίδιό της αφού διέσχισε τα ουκρανικά σύνορα στη Medyka της Πολωνίας, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images. .	194
Εικόνα 128. Ένα παιδί χαιρετά από το παράθυρο ενός λεωφορείου, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images.	195
Εικόνα 129. Μια γυναίκα κρατά το παιδί της στο συνοριακό πέρασμα Medyka, στην ανατολική Πολωνία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	196
Εικόνα 130. Μπαλόνια στα εθνικά χρώματα της Ουκρανίας φαίνονται σε ένα χωράφι κοντά στα σύνορα Medyka, στη νοτιοανατολική Πολωνία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	197
Εικόνα 131. Μια γυναίκα κρατά την κόρη της σε ένα λεωφορείο που διασχίζει τα Ουκρανικά σύνορα με την Πολωνία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.	198
Εικόνα 132. Παιδιά κάθονται σε λεωφορείο για περαιτέρω μεταφορά έχοντας διασχίσει τα ουκρανικά σύνορα με την Πολωνία, Medyka, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.	199

Εικόνα 133. Πολωνός στρατιώτης βοηθά τις οικογένειες να μεταφέρουν τα υπάρχοντά τους αφού διέσχισαν τα Ουκρανό-Πολωνικά, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Agence – France – Presse/Getty Images.	200
Εικόνα 134. Μια νεαρή μητέρα κρατά το μωρό της σε ένα προσωρινό καταφύγιο για Ουκρανούς πρόσφυγες κοντά στην πολωνική πόλη Przemysl, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images.....	201
Εικόνα 135. Οι άνθρωποι στέκονται με τις αποσκευές τους καθώς περιμένουν να επιβιβαστούν σε λεωφορεία, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.....	202

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Λουίζα Γκουλιαμάκη είναι μια Ελληνο - Πολωνή φωτορεπόρτερ με έδρα την Αθήνα (Ελλάδα). Κατά τη διάρκεια της 30χρονης καριέρας της, έχει καλύψει διάφορες συγκρούσεις όπως τον πόλεμο στο Κοσσυφοπέδιο, την επανάσταση στο Κίεβο, τις διαδηλώσεις κατά της παγκοσμιοποίησης, τις διαδηλώσεις για την κλιματική αλλαγή αλλά και τις ταραχές στην Αθήνα λόγω του μνημονίου καθώς και την προσφυγική κρίση (IWMF, 2017).¹

Ένα πολύ σημαντικό μέρος της δουλειάς της με τον τίτλο «Protesters» το οποίο καταγράφει τις συγκρούσεις που πυροδοτήθηκαν κατά την διάρκεια πορειών που έγιναν στην Αθήνα, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, βραβεύτηκε το 2012, με τιμητικές διακρίσεις στο «International Pictures of the Year International» (POYi) και προβλήθηκε σε μεγάλα φεστιβάλ φωτογραφίας τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το 2015 και το 2016, κατέγραψε την προσφυγική κρίση, παράλληλα με τις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα, καλύπτοντας τη ζωή και τις συνθήκες διαβίωσης χιλιάδων προσφύγων και μεταναστών που είχαν εγκλωβιστεί στην Ελλάδα (IWMF, 2017).² Το 2017 έλαβε τιμητική αναφορά από το βραβείο «Anja Niedringhaus Courage In Photojournalism» του International Women's Media Foundation.

Από το 2018 έως και το 2019, κατέγραψε τις διαδηλώσεις για την Β. Μακεδονία. Επιπλέον, το 2019 κατέγραψε την υπερθέρμανση του πλανήτη, καθώς και τις εκλογές στην Ελλάδα το 2019. Το 2022, παρουσίασε για άλλη μια φορά το προσφυγικό ζήτημα, αυτή τη φορά στην Ευρώπη, που δημιουργήθηκε από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

¹ IWMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki>

² IWMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki>

Το έργο της έχει παγκόσμια διακριθεί και έχει ξεχωρίσει για την αριστοτεχνική οπτική της αφήγησής του, καθώς περιλαμβάνει αμεσότητα και ένταση σε βίαιες αντιπαραθέσεις αλλά και στιγμές ανθρωπιάς και ζεστασιάς. Καταφέρνει να τεκμηριώνει σκληρές πραγματικότητες με ένα μάτι ακλόνητο ακόμα και σε στιγμές χάους και συναισθηματικής φόρτισης (IWMF, 2017).³

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται για πρώτη φορά να συγκεντρωθεί και να καταγραφεί το σημαντικό της έργο μέσα από τις συλλογές της, προβάλλοντας το έργο των σύγχρονων φωτορεπόρτερ και ειδικά των γυναικών. Σκοπός είναι η ενημέρωση του κοινού για το έργο της και η εξοικείωση του με τις ιστορίες που καταγράφει ο φακός της.

³ IWMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki/>

ΚΕΦ 1. ΤΟ ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ Ο ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ

1.1 Η τέχνη της φωτογραφίας

Η φωτογραφία αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή τέχνης, καθώς με τη χρήση της κάμερας όπου μέσω ενός φιλμ ή ενός ψηφιακού αισθητήρα, επιτυγχάνει με την σύλληψη του φωτός την δημιουργία μιας εικόνας. Η φωτογραφική μηχανή, μπορεί να φωτογραφίσει ακόμα και μήκη κύματος του φωτός, που δεν είναι ορατά στο ανθρώπινο μάτι, όπως είναι οι υπεριώδεις ακτίνες, τα υπέρυθρα κύματα και τα κύματα του ραδιοφώνου (Cox, 2022).⁴

Ως μορφή τέχνης, ξεκίνησε με την επιρροή του Alfred Stieglitz. Ο Stieglitz αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς δημιουργούς στην ιστορία της φωτογραφίας, καθώς με τις μελέτες του (επιστημονικές και καλλιτεχνικές), εισήγαγε την σύγχρονη τέχνη της φωτογραφίας στην Αμερική, προωθώντας την θεωρία της φωτογραφίας ως τέχνη (Oden, χ.χ.).⁵

Κατά τον 19^ο αιώνα, επιχειρήθηκε η φωτογραφία να καθιερωθεί ως τέχνη, χωρίς να έχει όμως συγκεκριμένη ταυτότητα και ασχολήθηκε με το κύριο ζήτημα της τέχνης που είναι η ίδια η ζωή. Μέσω της φωτογραφίας κίνησης, συνδύασε τις αρχές της αισθητικής με εκείνες του ντοκουμέντου και της φωτοδημοσιογραφίας, δημιουργώντας ένα ανεξάρτητο όραμα (Janson & Janson, 2011).⁶

Η φωτογραφία αλλάζει ριζικά την πορεία του 19^{ου} αιώνα καθώς κάνει προσιτές στο κόσμο, όλες τις άλλες μορφές τέχνης. Αποκάλυψε πλήθος πραγμάτων ευαισθητοποιώντας το ανθρώπινο πνεύμα, ενώ τέλος επιτάχυνε την εξάπλωση του πολιτισμού. Μέσω της κάμερας, ο άνθρωπος αναδομεί το κόσμο γύρω του, με έναν τρόπο δικό του, μοναδικό, ανάλογα με τις εμπειρίες και τα πιστεύω του. Ο φωτογράφος, ως καλλιτέχνης, δημιουργεί νέους δικούς του κόσμους, μέσα στον ρεαλιστικό κόσμο που υπάρχει δίπλα μας. Η οπτική του καλλιτέχνη, δείχνει στο κοινό πως πολλά δρώμενα γύρω μας δεν γίνονται αντιληπτά ή δεν γίνονται αντιληπτά με τον τρόπο που τα βλέπει ο δημιουργός. Ο δημιουργός

⁴ Cox, S. (2022). *Introduction to Photography: The Universal Language*. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://photographylife.com/what-is-photography>

⁵ Oden, L. International Photography Hall of Fame and Museum, (χ.χ.). *Alfred Stieglitz*. Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από <https://iphf.org/inductees/Alfred-stieglitz/>

⁶ Janson, H. & Janson, A. (2011). *Ιστορία της Τέχνης – Η Δυτική Παράδοση*. Έλλην. σελ. 922

δημιουργεί ένα θέμα το οποίο θέτει σε κοινή θέα, με σκοπό να επηρεάσει την συνείδηση του κοινού. Η γωνία λήψης, η αξιοποίηση του φωτός, φυσικού ή τεχνητού, το πλάνο, η χρήση του μοντέλου, η σκηνοθετημένη ή η αυθόρμητη πόζα, κ.α. είναι τα στοιχεία αυτά που αξιοποιεί ο φωτογράφος για να δώσει μια μοναδική απόδοση του χώρου γύρω του. Η εικόνα γίνεται σύμβολο, μιας γλώσσας επικοινωνίας ανάμεσα στον φωτογράφο – δημιουργό και στο κοινό, που είναι ιδιαίτερη και συχνά πολύπλοκη. Για αυτό το λόγο ο καλλιτέχνης δεν θέλει το κοινό να «καταλάβει» τα έργα του αλλά να τα «αισθανθεί». Για κάθε φωτογράφο η επικοινωνία είναι επιθυμία και όχι ανάγκη, και έτσι δημιουργεί το κοινό που έχει ανάγκη για επικοινωνία και μεταξύ τους. Αντίστοιχα και το κοινό διακρίνεται ανάλογα με την ικανότητα να κατανοεί τον κώδικα επικοινωνίας. Στις μέρες μας έχει επεκταθεί ραγδαία ο ρόλος των ΜΜΕ και έτσι παρατηρούμε ότι όλα έχουν κατακλιστεί από εκατομμύρια εικόνες, που οι περισσότερες κάνουν απλή αναπαράσταση της πραγματικότητας. Λίγες είναι αυτές που ξεχωρίζουν και προχωρούν λόγω της σημασιολογίας τους (Βλασσάς, 2009).⁷

Σε κάποιες περιπτώσεις σύγχρονων φωτογραφιών, παρόλο που φαινομενικά δεν υπάρχει σκηνοθετική παρέμβαση του φωτογράφου, μπορούμε να διακρίνουμε την σκηνοθεσία σε τεχνικές που στηρίζονται στον φωτισμό, στην γωνία λήψης αλλά και στο κάδρο που θα επιλέξει ο φωτογράφος, όσο και σε διαδικασίες μετά την λήψη όπως κατά την ψηφιακή επεξεργασία που θα υποστεί η εικόνα (Μαρκίδου, 2015).⁸

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο κάθε δημιουργός έχει το μοναδικό προσωπικό του στυλ και έτσι η ίδια η φωτογραφία έχει άπειρους τρόπους έκφρασης. Το ιδιαίτερο αυτό στυλ εξαρτάται από την χώρα καταγωγής, από τα προσωπικά του ενδιαφέροντα, από τα ερεθίσματα και από τις προσλαμβάνουσες που έχει (Βλασσάς, 2009).⁹

⁷ Βλασσάς, Γ. (2009). *Το χρονικό της Ελληνικής Φωτογραφίας «1940 – 1981»*. Photo Imaging Group. σελ. 23, 24, 42, 45

⁸ Μαρκίδου, Ν. (2015). *Φωτογραφία: Κριτικές Αναγνώσεις*. Ιδιωτική. σελ. 150 – 151

⁹ Βλασσάς, Γ. (2009). *Το χρονικό της Ελληνικής Φωτογραφίας «1940 – 1981»*. Photo Imaging Group. σελ. 46

Η παραγωγή ενός φωτογραφικού ντοκουμέντου προϋποθέτει την αμεσότητα με την οποία καταγράφεται η πραγματικότητα. Στις μέρες μας πολλοί φωτογράφοι, διακινούν το έργο τους μέσα από εκθέσεις που κάνουν σε γκαλερί ή σε λευκώματα. Καθώς το πλαίσιο διακίνησης των έργων τους έχει μετατεθεί, αυτό επηρεάζει τόσο την επιλογή των θεμάτων όσο και την αισθητική προσέγγιση με την οποία ο σύγχρονος φωτογράφος θα απεικονίσει το θέμα του (Μαρκίδου, 2015).¹⁰

Συμπεραίνουμε, ότι μια φωτογραφία, δεν είναι απλά η συνάντηση του φωτογράφου με το γεγονός. Η στιγμή της λήψης αποτελεί από μόνη της ένα γεγονός το οποίο επεμβαίνει στην αντίληψη της κατάστασης, η οποία διαμορφώνεται από την ίδια την παρέμβαση της κάμερας. Η παρουσία της φωτογραφικής μηχανής, υποδηλώνει ότι ο χρόνος συμπεριλαμβάνει ιδιαίτερα ενδιαφέροντα γεγονότα, τα οποία είναι άξια να φωτογραφηθούν (Sontag, 1993).¹¹

¹⁰ Μαρκίδου, Ν. (2015). *Φωτογραφία: Κριτικές Αναγνώσεις*. Ιδιωτική. σελ. 178 -179

¹¹ Sontag, S. (1993). *Περί Φωτογραφίας*. Περιοδικό Φωτογράφος. σελ. 22

1.2 Το φωτορεπορτάζ ως μορφή τέχνης

Το φωτορεπορτάζ αποτελεί μια μορφή της φωτοδημοσιογραφίας όπου οι ιστορίες παρουσιάζονται μέσα από την εικόνα και όχι με την χρήση λέξεων. Το φωτογραφικό περιεχόμενο το οποίο ορίζεται ως φωτορεπορτάζ είναι κάτι διακριτικό, καθώς ασχολείται τόσο με τους ανθρώπους όσο και με το τι συμβαίνει στον κόσμο γύρω μας. Οι φωτογραφίες αυτού του είδους θα πρέπει να έχουν μια αφήγηση ξεκάθαρη (Collins, 2018).¹²

Κατά τους πρώτους φωτορεπόρτερ παρατηρείται ότι το καθήκον τους ήταν να τραβούν μεμονωμένες φωτογραφίες, με στόχο να τεκμηριώσουν μια ιστορία. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα, το φωτορεπορτάζ να ξεκινά να κάνει την εμφάνισή του, όταν η εικόνα γίνεται πλέον το «κείμενο» που διηγείται ένα γεγονός μέσα από ένα πλήθος διαδοχικών φωτογραφιών οι οποίες ακολουθούνται από κάποιες σύντομες λεζάντες. Παρόλο που το ξεκίνημα της φωτογραφίας έγινε στη Γαλλία, η Γερμανία θεωρείται η χώρα όπου γεννήθηκε το φωτορεπορτάζ και έδρασαν οι πρώτοι μεγάλοι φωτορεπόρτερ που δόξασαν το επάγγελμα και του έδωσαν την αίγλη που έχει μέχρι σήμερα (Freund, 1996).¹³

Οι πρώιμοι φωτογράφοι ντοκουμέντου στάθηκαν ενάντια σε ένα περιβάλλον στο οποίο υπερίσχυαν συντηρητικές ιδέες. Παράδειγμα αποτελεί το έργο του Jacob Riis (1849-1914) και του Lewis Hine (1874-1940). Ο Jacob Riis θεωρείται κοινωνικός μεταρρυθμιστής αφού με το έργο του δημοσιοποίησε την κρίση στην διαμονή και την εκπαίδευση που υπήρχε στη Νέα Υόρκη στα τέλη του 19^{ου} αιώνα λόγω της ευρωπαϊκής μετανάστευσης. Το έργο του συνέβαλε σημαντικά στην αστική μεταρρύθμιση που έγινε στην Αμερική στα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Οι οδυνηρές εικόνες των κατοίκων που ζούσαν στις κοινότητες των μεταναστών της Ν. Υόρκης σε συνδυασμό με την υποβλητική αφήγηση του, στόχευαν στην ενημέρωση και στην παρότρυνση του κοινού για δράση. Ο Riis δημιούργησε ένα κίνημα που συνδέει το φωτορεπορτάζ με την κοινωνική μεταρρύθμιση (<https://www.loc.gov/>).¹⁴

¹² Collins, (2018). *Collins English Dictionary Complete and Unabridged*. Collins Dictionaries.

¹³ Freund, G. (1996). *Φωτογραφία & Κοινωνία*. μτφ. Μαυροειδή Ε. Περιοδικό Φωτογράφος, σελ. 95

¹⁴ Library of Congress. (χ.χ.). *Jacob Riis Revealing "How the Other Half Lives" Exhibition Overview*. Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2022, από <https://www.loc.gov/exhibits/jacob-riis/overview.html>

Επίσης ο Lewis Hine υποστήριζε, έξω από τα όρια σκέψης της εποχής του, ότι η ομορφιά της φωτογραφίας ήταν μέσα από τους ανθρώπους και την καταγραφή της αλήθειας τους. Για αυτό το λόγο τα μοντέλα του τα έβαζε να κοιτούν κατευθείαν την κάμερα, έτσι ώστε αυτός που κοίταγε την εικόνα του δεν μπορούσε παρά να δει την αλήθεια κατάματα, γεγονός που αποτελούσε ένα τολμηρό τρόπο αντιπαράθεσης αλλά και αποτελεσματικό καθώς έθεσε νέα πρότυπα σκέψης που πολλοί φωτογράφοι στη πορεία ακολούθησαν και επηρεάστηκαν (<https://iphf.org/>).¹⁵

Η φωτογραφία δρόμου, συνιστά μέρος του φωτορεπορτάζ. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι δεν είναι τόσο το πορτρέτο, όσο η αποτύπωση της στιγμής, με τρόπο απρόοπτο και φυσικό, ενδιαφέρον, σε άμεση συσχέτιση τόσο με τον περιβάλλοντα χώρο, όσο και με τον φωτισμό. Βασισμένη σε αυτό, η Πατσοπούλου (2015)¹⁶ παρομοιάζει τον φωτογράφο δρόμου με έναν κοινωνιολόγο, ο οποίος μελετά με ζήλο το αντικείμενο ενδιαφέροντος του, με μόνο μέσο τον φωτογραφικό φακό.

Έτσι για τους φωτορεπόρτερ είναι ιδιαίτερα σημαντικό στις εικόνες τους να αποδίδεται μια ιστορία. Σύμφωνα με τον Burnett (2020) «*Η φωτογραφία, ειδικά το φωτορεπορτάζ, βασιζόταν πάντα στη διαισθητική ενέργεια του ατόμου για να καταλάβει τι είναι μια ιστορία και να βρει έναν δημιουργικό τρόπο για να φτιάξει φωτογραφίες που συνδέονται με ένα οπτικό κοινό*».¹⁷

¹⁵ International Photography Hall of Fame and Museum. (χ.χ.). *Lewis Hine*. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2022, από <https://iphf.org/inductees/lewis-hine>

¹⁶ Πατσοπούλου, Α. (2015). *Ο δρόμος είχε τη δική σου φωτογραφία*. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2022, από <https://pillowfights.gr/imerologia-omeletas/o-dromos-eixe-ti-diki-soy-fotografia>

¹⁷ Murabayashi, A. (2020). *David Burnett Letter to the NPPA on Ethics*. Ανακτήθηκε 11 Απριλίου, 2022, από <https://blog.photoshelter.com/2020/07/david-burnett-letter-to-the-nppa-on-ethics/>

1.3 Ομοιότητες και διαφορές Φωτορεπορτάζ και Φωτογραφίας

Ντοκουμέντου

Το φωτορεπορτάζ και οι φωτογραφίες ντοκουμέντου αποτελούν δύο είδη της τέχνης της φωτογραφίας που εστιάζουν στην αποτύπωση των γεγονότων (Hermans, χ.χ.).¹⁸ Ο όρος «ντοκουμέντο» χρησιμοποιήθηκε στην ιστορία της φωτογραφίας για να περιγράψει τα είδη των φωτογραφιών που συνδέονται με κάποια μορφή πληροφορίας. Στην συνέχεια, όμως εξελίχθηκε ως ένα ξεχωριστό φωτογραφικό είδος με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία επηρεάζονται από την τεχνολογία και την αισθητική της κάθε χρονικής περιόδου. Η αρχή του εντοπίζεται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εξέλιξη της τεχνολογίας και των εντύπων. Ο απλός ορισμός του ντοκουμέντου εστιάζει στην ταυτοποίηση του κέντρου μετάδοσης των πληροφοριών, στο κίνητρο μετάδοσης τους αλλά και στο ρόλο του αποδέκτη. Η φωτογραφία ντοκουμέντου δεν στοχεύει μόνο στην μετάδοση πληροφοριών, αλλά κυρίως στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης (Μαρκίδου, 2015).¹⁹

Το φωτορεπορτάζ μπορούμε να πούμε ότι περιορίζεται στη δημοσιογραφική πλευρά της εικόνας, δηλαδή στην καταδήλωση, στην εκδήλωση του γεγονότος που συμβαίνει, με έναν συγκεκριμένο τρόπο ώστε να μπορεί να επηρεάσει τον θεατή να αναπτύξει μια πιο διεισδυτική ματιά στην πραγματικότητα, επιχειρώντας να αναδείξει οπτικά μια αλήθεια που δεν είναι προφανής. Ο δημιουργός με την σκηνοθετική ή την τεχνική του παρέμβαση δεν αναπαριστά ακριβώς την πραγματικότητα, αλλά μια συμπαραδήλωση η οποία έχει την δυνατότητα να αναχθεί από το πεδίο της σημείωσης στο επίπεδο του συμβολικού (Σκαρπέλος, 2011).²⁰

Είναι σαφές ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ φωτοδημοσιογραφίας και φωτογραφίας ντοκουμέντου, παρότι θεωρητικά οι πρακτικές επικαλύπτονται (Godeau, 1994).²¹

¹⁸ Hermans, J. (χ.χ.). *Documentary Photography vs Photojournalism*. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2022, από <https://expertphotography.com/photojournalism-vs-documentary/>

¹⁹ Μαρκίδου, Ν. (2015). *Φωτογραφία – Κριτικές Αναγνώσεις*. Ιδιωτική. σελ 171 – 172

²⁰ Σκαρπέλος, Γ. (2011). *Εικόνα και Κοινωνία – Από την κοινωνική φωτογραφία στην οπτική κοινωνιολογία*. Τόπος. σελ.120 - 121

²¹ Godeau, S. (1994). *Photography in the Docks Essays on Photographic History Institutions, and Practices (Media and Society)*. University of Minnesota Press. p. 29

Η σημαντική διαφορά είναι ο χρόνος καθώς χρειάζεται περισσότερος χρόνος για να δημιουργηθεί ένα ντοκουμέντο σε σχέση με τον χρόνο που απαιτείται για την δημιουργία ενός φωτορεπορτάζ. Οι φωτορεπόρτερ καλύπτουν διάφορα θέματα που σχετίζονται με την οικονομία, την πολιτική, τον αθλητισμό, τις εκδηλώσεις αλλά και με σημαντικά πρόσωπα καθώς και με τις έκτακτες ειδήσεις. Ο φωτορεπόρτερ καταγράφει τα γεγονότα ακριβώς όπως συνέβησαν ενώ, ο φωτογράφος ντοκουμέντου ασχολείται συχνά με το θέμα του για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Τα θέματα που τους ενδιαφέρουν σχετίζονται με τους ανθρώπους, την κοινωνία και το περιβάλλον. Οι φωτορεπόρτερ καταγράφουν τα γεγονότα όπως συμβαίνουν με στόχο την όσο δυνατόν συντομότερη ενημέρωση του κοινού, χωρίς να επιδιώκουν την εμβάθυνση κάτι που κάνει η φωτογραφία ντοκουμέντου. Φαίνεται ότι οι άνθρωποι παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στη φωτογραφία ντοκουμέντου όπου ο φωτογράφος έχει πολύ περισσότερη ελευθερία και ασχολείται πιο βαθιά με το θέμα του. Έτσι, το θέμα που αναδεικνύεται είναι συχνά προσωπικό και εξαρτάται από το τι μήνυμα θέλει να περάσει ο φωτογράφος και την οπτική γωνία με την οποία προσεγγίζει το θέμα. Η σύγχρονη φωτογραφία ντοκουμέντου είναι πολύ δημοφιλής και αποτελεί μια αληθινή μορφή τέχνης όπου συνδυάζει την αισθητική και την ηθική (Hermans, χ.χ.²² & Alegria, 2020).²³

²² Hermans, J. (χ.χ.). *Documentary Photography vs Photojournalism*. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2022, από <https://expertphotography.com/photojournalism-vs-documentary/>

²³ Alegria, F. (2020). *Documentary Photography Vs Photojournalism*. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.lightstalking.com/documentary-photography-vs-photojournalism/>

1.4 Διάκριση του Φωτορεπορτάζ

Με στόχο την πολύπλευρη και την πληρέστερη ενημέρωση του κοινού, μέσα από τις εφημερίδες και τα τηλεοπτικά κανάλια το φωτορεπορτάζ διακρίνεται σε πέντε κύρια είδη, ανάλογα τον χώρο με τον οποίο ασχολείται. Έτσι διακρίνεται στο πολιτικό, στο κοινοβουλευτικό, στο ελεύθερο στο αθλητικό, και στο κοινωνικό φωτορεπορτάζ:

- Πολιτικό Φωτορεπορτάζ

Στο πολιτικό φωτορεπορτάζ η φωτογραφική εικόνα συχνά λαμβάνει τη θέση της φωτοειδησεογραφίας. Δηλαδή έρχεται να συμπληρώσει ένα κείμενο με στόχο να ενισχύσει την αληθοφάνεια του γεγονότος. Έτσι ανάλογα με το τι προωθεί το κείμενο θα επιλεγθεί και η αντίστοιχη φωτογραφία. Στο πολιτικό φωτορεπορτάζ, υποκείμενα φωτογράφησης αποτελούν διάφορα πρόσωπα που εμπλέκονται με την πολιτική ζωή της χώρας, όπως είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, οι αρχηγοί των κρατών ή των κομμάτων, οι υπουργοί ή οι βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος ή της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ.α.

- Κοινοβουλευτικό Φωτορεπορτάζ

Το κοινοβουλευτικό φωτορεπορτάζ, μοιάζει με το πολιτικό ρεπορτάζ μόνο που εστιάζει στα πρόσωπα του Κοινοβουλίου (Πρόεδρος της Βουλής, αρχηγοί κομμάτων, βουλευτές κ.λπ.). Όμοια με το πολιτικό ρεπορτάζ, ο ρεπόρτερ του κοινοβουλευτικού φωτορεπορτάζ λειτουργεί ως φωτοειδησεογράφος. Επιπλέον, εκτός από τις εργασίες στη Βουλή, καλύπτει και τις συναντήσεις των υπουργών, τις εργασίες στα διεθνή συνέδρια, στα υπουργεία κλπ.

- Ελεύθερο Φωτορεπορτάζ

Το ελεύθερο φωτορεπορτάζ, καλύπτει μεγάλη ποικιλία από θέματα όπως τα πολιτικά, τα κοινωνικά και τα αστυνομικά. Απαιτεί την ενασχόληση των πιο ικανών φωτοδημοσιογράφων, καθώς ο φωτογράφος, δεν καταγράφει απλά το γεγονός αλλά οι φωτογραφίες του εκφράζουν και την προσωπική του άποψη για τα γεγονότα που αποθανατίζει. Συχνά οι φωτορεπόρτερ ασχολούνται με τις ανθρώπινες ιστορίες που περιλαμβάνουν τόσο περιπέτειες όσο και συγκρούσεις, συμβάντα περίεργα και ασυνήθιστα. Για να καλύψουν ένα γεγονός μπορεί να προσεγγίσουν απαγορευμένες ζώνες και έτσι να θέσουν σε

κίνδυνο τόσο τον φωτογραφικό τους εξοπλισμό όσο και την ζωή τους. Βρίσκονται συνεχώς σε εγρήγορση και είναι υποχρεωμένοι να καλύψουν ανά πάσα στιγμή οποιοδήποτε συμβάν προκύψει (Βλασσάς, 2002^α).²⁴

- Αθλητικό Φωτορεπορτάζ

Η αθλητική φωτογραφία, είναι αυτή η οποία από τη μια αποτυπώνει μια στιγμή στο χρόνο ενώ από την άλλη αποτυπώνει την ένταση του αθλητικού ανταγωνισμού. Αποτυπώνει στιγμιότυπα από αθλήματα, παιχνίδια, ασκήσεις ή άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με τα σπορ, την γυμναστική και τον αθλητισμό. Οι φωτογραφίες που χρησιμοποιούνται στην αθλητική δημοσιογραφία, παρέχουν στον θεατή μια πλήρη ιστορία των γεγονότων με τη χρήση μιας εικόνας, ενώ συνδέεται άμεσα με την επικαιρότητα και την ανάγκη κάλυψης ενός αθλητικού γεγονότος (πχ. Ολυμπιακοί Αγώνες, αγώνες ποδοσφαίρου, μπάσκετ, τένις, κ.λπ. (Mc Ennis, 2016)).²⁵

Θεωρείται το πιο δύσκολο πεδίο της φωτογραφίας καθώς απαιτεί τόσο φυσική όσο και τεχνική ικανότητα (χρήση διαφορετικών φακών, φωτογράφιση σε εξωτερικό χώρο και σε διάφορες τοποθεσίες πχ στο στάδιο, στη θάλασσα, στο βουνό κ.α.) (Buckland, 2016).²⁶ Η αθλητική φωτογραφία αναπτύσσεται διαρκώς καθώς η ανάπτυξη της τηλεόρασης, επηρέασε και τον αθλητισμό, ο οποίος αναγκάστηκε να αλλάξει για να καλύψει τις ανάγκες των θεατών. Έτσι σύμφωνα με τις απαιτήσεις της τηλεόρασης, ο αθλητισμός έγινε πιο διασκεδαστικός και φιλικός προς την κάμερα. Η φωτογραφία βέβαια, δεν μπορεί να απεικονίσει και να αναλύσει ένα παιχνίδι με τον τρόπο και την ροή της τηλεόρασης, παρουσιάζοντας όλη τη δράση κατά την εξέλιξη του παιχνιδιού. Για αυτό το λόγο αναπτύχθηκε μια πιο συλιζαρισμένη αθλητική εικόνα, η οποία προσπαθεί να συμπεριλάβει την ουσία του αθλητισμού, ως δραματική οπτική δήλωση, χωρίς γραπτό κείμενο. Για να μπορέσει η αθλητική φωτογραφία να αυξήσει την

²⁴ Βλασσάς, Γ. (2002^α). *Επάγγελμα Φωτορεπόρτερ*. Photo Imaging Group. σελ. 45 – 46

²⁵ Mc Ennis, S. (2016). *Following the action: How to live bloggers are reimagining the professional ideology of sports journalism*. Journalism Practice, 10 (8). pp. 967 – 982. Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2022, από <https://studyexcell.com/the-role-of-photography-in-sports-journalism-and-media/>

²⁶ Buckland, G. (2016). *Who Shot Sports, A Photographic History, 1843 to the Present*. Knopf. Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2022, από <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/Museum/Visit/TOM-Schools/Teaching-Resources/2017/Sports-Photography/Sports-Photography-Information-Sheet-EN.pdf>

ίντριγκα και να ενισχύσει την περιέργεια του θεατή, χρησιμοποιεί το φως. (Wombell, 2000).²⁷

- Κοινωνικό Φωτορεπορτάζ

Η ορολογία του κοινωνικού φωτορεπορτάζ, συμπεριλαμβάνει τόσο την έννοια του πραγματικού (real) φωτορεπορτάζ, όσο και του κοινωνικού (social) φωτορεπορτάζ (Palmer, 2017).²⁸

Για το κοινωνικό φωτορεπορτάζ θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί την καταγραφή της καθημερινότητας. Όπως η φωτογραφία δρόμου, έτσι και το κοινωνικό φωτορεπορτάζ επικεντρώνεται στην καταγραφή της καθημερινής ζωής, με τρόπο απλό και ειλικρινή (Manten, 2020).²⁹

Οι φωτογράφοι απεικονίζουν με ειλικρίνεια τη δημόσια ζωή, ενώ τα στιγμιότυπα μπορούν να είναι από τον ήσυχο δρόμο ενός χωριού ή μιας πόλης, μέχρι τους πολυσύχναστους δρόμους μιας μεγαλούπολης, καθώς και λήψεις σε παραλίες, σε αγροτικές περιοχές, σε εσωτερικούς χώρους κ.λπ. (Kennedy, xx).³⁰

Το κοινωνικό φωτορεπορτάζ, είναι γνωστό για τις ωμές εικόνες που αποθανατίζει, με τρόπο ρεαλιστικό, καταγράφοντας, από τη μια, εντυπωσιακές εικόνες, ενώ από την άλλη, μεταφέρει στον θεατή ισχυρά συναισθήματα (Gaither, 2019).³¹

²⁷ Wombell, P. (2000). *Sportscape: The evolution of sports photography*. London: Phaidon.

²⁸ Palmer, E. (2017). *Really Social Photojournalism: A call to action, Introduction to the Special Issue*, p.198 – 202. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://doi.org/10.1080/15551393.2017.1388700>

²⁹ Manten Photography, (2020). *What is Social Documentary Photography?* Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://www.mantenphotography.com/blog/2020/1/what-is-social-documentary-photography>

³⁰ Kennedy, M. (χ.χ.). *26 Types of Photography to Explore (for Inspiration)*. Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2022, από <https://digital-photography-school.com/types-of-photography>

³¹ Gaither, C. (2019). *13 Most Popular Types of Photography Genres*. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από <https://photographycourse.net/types-of-photography>

1.5 Η φωτογραφία Πολέμου

Οι εικόνες πολέμου, αναγνωρίζονται ιδιαίτερα και κατέχουν ξεχωριστή θέση στην εικονογραφία της κάθε κοινωνίας, ήδη από την προϊστορική εποχή. Μέσα από αυτές παρουσιάζεται μια συμβολική εικόνα – ένα ολόκληρο σύστημα από οπτικά σύμβολα και αξίες, όπου με τη χρήση απεικονιστικών τεχνικών και συμβάσεων, συνθετικών κανόνων και μοτίβων, μέσα από τα οποία η κάθε κοινωνία αναπαριστά αυτά τα γεγονότα που θεωρεί πιο ζωτικής σημασίας γεγονότα για την επιβίωση και την λειτουργία της παράδειγμα τον πόλεμο, τη βία, το θάνατο και την καταστροφή. Έτσι από τους εικονομάχους κριτικούς έχει προκύψει το ζήτημα ότι από τις εικόνες πολέμου διεξάγεται ένας άλλος πόλεμος σχετικός με τον έλεγχο της παραγωγής, και της διακίνησης του νοήματος τους. Με αυτό τον τρόπο οι εικόνες πολέμου δεν είναι απλά κάποιες “εικόνες πολέμου” και δεν μπορούν ποτέ να είναι ίδιες ή να μοιάζουν. Είναι ετερογενείς και αντιφατικές καθώς είναι άμεσα συνδεδεμένες με ένα πλήθος από ιδεολογικές και ερμηνευτικές οπτικές καθόλα την πορεία της δημιουργίας τους μέχρι την παρουσίασή τους (Πασχαλίδης, 2012).³²

Οι ανθρώπινες απώλειες, αποτυπωμένες από τον φωτογραφικό φακό συνιστούν, με τη δύναμη που τους δίνει η αναπαράσταση της οδύνης και η δημοσιοποίηση της δυστυχίας, από μέσα προπαγανδιστικά απέναντι στην άσκηση κριτικής του πολέμου και τη δημιουργία ομάδων πίεσης, ενώ ταυτόχρονα αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στην ανάπτυξη φιλανθρωπικής δραστηριότητας που ανταποκρίνεται στο ευρωπαϊκό ιδεώδες του οικουμενικού ανθρωπισμού (Τσατσούλης, 2015).³³

Το πιο σημαντικό βέβαια από όλα, για την παραγωγή αυτών των εικόνων διαδραματίζει η οπτική του φωτογράφου, δηλαδή η ρητορική της φωτογραφίας, η οποία σχετίζεται με την οπτική γωνία, την απόσταση, το κάδρο του θέματος. Όλα αυτά συμβάλλουν στη διαχείριση της αντίληψης του αποδέκτη (Πασχαλίδης, 2012).³⁴

³² Πασχαλίδης, Γ. (2012). *Τα νοήματα της Φωτογραφίας*. University Studio Press. σελ. 126 - 133

³³ Τσατσούλης, Δ. (2015). *Η Γλώσσα της εικόνας - Φωτογραφία και Σουρεαλισμός με τον φακό του Raoul Ubac*. Δεύτερη Αναθεωρημένη Έκδοση. Παπαζήση. σελ. 238 – 239.

³⁴ Πασχαλίδης, Γ. (2012). *Τα νοήματα της Φωτογραφίας*. University Studio Press. σελ. 30, 126 -133

Ο φωτογράφος μέσα από το έργο του παρουσιάζει σκηνές του πολέμου, συναισθηματικής δύναμης, όπου κανείς δεν θα πρόσεχε υπό άλλες συνθήκες καθώς και σκηνές συναισθηματικής έντασης όπου η φωτογραφική κάμερα μπορεί να συλλάβει με τον καλύτερο τρόπο (Wells, 2007).³⁵

1.6 Το πορτραίτο του σύγχρονου φωτορεπόρτερ

Ο σύγχρονος φωτορεπόρτερ διακρίνεται τόσο για τις αρετές του αλλά και για τα ιδιαίτερα σωματικά και ψυχικά του χαρίσματα. Καλείται να έχει από τη μία ταλέντο και από την άλλη μόρφωση, αλλά και ήθος, συνδυασμένο με θάρρος και σε κάποιες περιπτώσεις και θράσος για να αντιμετωπίσει τις αντιξοότητες που θα προκύψουν κατά την τέλεση του έργου του. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να έχει τεχνικές γνώσεις, καθώς θα πρέπει να ξέρει άψογα τη φωτογραφική του μηχανή αλλά και τα διάφορα είδη φακών. Η γνώση τουλάχιστον δύο επιπλέον γλωσσών πλην της μητρικής του είναι επίσης ιδιαίτερα χρήσιμη. Ο δημιουργός της φωτογραφίας, χρησιμοποιεί τις φωτογραφίες του για να επικοινωνήσει με τον κόσμο και αποτελεί μια επαλήθευση αυτής της επικοινωνίας. Ο καθένας κοιτάζοντας μια φωτογραφία, διακρίνει διαφορετικά πράγματα, ως αντανάκλαση του εσωτερικού του κόσμου, που για αυτό ξεχωρίζει μια φωτογραφία και την κάνει μοναδική για αυτόν. Όσα οι λέξεις δεν μπορούν να εκφράσουν, το εκφράζει συχνά μια φωτογραφία, καθώς ταυτόχρονα είναι εικόνα και μέσο επαφής, αλλά και στοιχείο έκφρασης της κοινωνίας. Ο R. Barthes είχε γράψει ότι για να ανακαλύψει κάποιος τι είναι εκείνο που βλέπει κοιτώντας μια φωτογραφία, είναι ότι θα πρέπει να κατέβει βαθιά μέσα στον εαυτό του (Βλασσάς, 2002^α).³⁶

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι καθώς ο φωτογράφος περιπλανάται στο δρόμο, έρχεται σε επαφή με συμβάντα που έχουν συναισθηματική φόρτιση και τα οποία καταγράφει μέσα από τη φωτογραφική του ματιά. Η στιγμή και η θέση λήψης, είναι αυτές που θα διεγείρουν πιο έντονα τα συναισθήματα του κοινού. Τη στιγμή της λήψης, ο φωτογράφος είναι επηρεασμένος από τα δικά του συναισθήματα, από τη συγκινησιακή φόρτιση της στιγμής και έτσι η

³⁵ Wells, L. (2007). *Εισαγωγή στη Φωτογραφία*. Πλέθρον. σελ. 96

³⁶ Βλασσάς, Γ. (2002^α). *Επάγγελμα φωτορεπόρτερ*. Photo Imaging Group. σελ. 41

φωτογραφία πέρα από την απεικόνιση της πραγματικότητας, γίνεται και ένα αντικείμενο διαμαρτυρίας προς τα κακώς κείμενα της κοινωνίας (Βλασσάς, 2002^α).³⁷

Η φωτογραφία του φωτορεπορτάζ, ενημερώνει, πληροφορεί για τα γεγονότα της επικαιρότητας και για όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες και ενίοτε ψυχαγωγεί. Καθώς ο φωτορεπόρτερ καταγράφει τα στιγμιότυπα της επικαιρότητας, μέσα από το κάδρο που επιλέγει, παράλληλα καταθέτει και τη δική του μαρτυρία για τα γεγονότα, καθώς παρεμβαίνει ενώ παράλληλα συμβάλει και στην πληροφόρηση. Μέσα στο κάδρο του υπάρχουν πρόσωπα τα οποία κινούνται και εκείνος επιλέγει να τα ακινητοποιήσει τη στιγμή της λήψης, ενεργώντας σύμφωνα με τη πολιτιστική του ταυτότητα, την κοινωνική του ευαισθησία, την πνευματικότητα αλλά και την καλλιτεχνική ιδιαιτερότητά του. Οι εικόνες είναι συναισθηματικά φορτισμένες. Ο χώρος, τα πρόσωπα ή τα αντικείμενα που περιέχουν έχουν μια μεταφυσική δύναμη καθώς συνυπάρχει η μνήμη με την φαντασία. Οι φωτογραφίες θα πρέπει να είναι ικανές να μεταδώσουν αυτή την συγκινησιακή φόρτιση που είχε ο δημιουργός τους τη στιγμή της λήψης ενώ παράλληλα δείχνουν την καλλιτεχνική φύση του δημιουργού τους και την εμπειρία του στον χειρισμό του φυσικού φωτισμού. Αυτό που κάνει μια φωτογραφία διαχρονική, είναι η ιδανική σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στα πρόσωπα, την ατμόσφαιρα, τον φωτισμό και την επιλογή της κατάλληλης στιγμής για την απαθανάτιση όλων αυτών. Έτσι το βλέμμα του φωτογράφου πίσω από το κλείστρο, ξεπερνά τα στενά χρονικά όρια και γίνεται κάτι πιο διαχρονικό, απεικονίζοντας τη στιγμή των γεγονότων φιλτραρισμένη από την ευαισθησία και το συναίσθημα.

Έτσι σήμερα παρατηρούμε ότι η τάση της σύγχρονης φωτογραφίας είναι να ανοίξει ένα αμφίδρομο διάλογο με τους θεατές, κάνοντας τους συνδημιουργούς του έργου (Βλασσάς, 2002^β).³⁸ Κατά τη δημιουργία του έργου, μέσα στον φωτογράφο παλεύουν από τη μία η ευθύνη για την απόδοση του γεγονότος αλλά και η ανάγκη του για την ελεύθερη και απρόσκοπτη έκφραση, τις οποίες θα πρέπει να καταφέρει να εξισορροπήσει. Αυτός είναι και ο λόγος που κατά την ανάλυση μιας φωτογραφίας μπορούμε να διακρίνουμε πάνω από ένα

³⁷ Βλασσάς, Γ. (2002^α). *Επάγγελμα φωτορεπόρτερ*. Photo Imaging Group. σελ. 5-6, 154 - 156

³⁸ Βλασσάς, Γ. (2002^β). *Σπουδή στην Καλλιτεχνική Φωτογραφία και τις Οπτικοακουστικές Τέχνες*. Photo Imaging Group. σελ. 84

νοήματα, τα οποία διαφέρουν μόλις ο θεατής προχωρήσει από την πρόχειρη ανάλυση σε μια πιο διεισδυτική ανάγνωση του θέματος. Ένα άλλο ζήτημα που προκύπτει είναι η μετάδοση του μηνύματος που επιχειρεί ο φωτογράφος μέσα από την οπτική αντίληψη του χώρου και του χρόνου. Για αυτό το λόγο και οι φωτογραφίες μοιάζουν ως μια εικαστική διαδρομή στο χωροχρόνο. Μέσα από τη φωτογραφία, ο φωτογράφος δίνει το στίγμα του, εκφράζει την στάση ζωής του και την ιδεολογία του (Βλασσάς, 2002^β).³⁹ Αυτός είναι και ο λόγος που σύμφωνα με τον Παπαδημητρόπουλο (2017)⁴⁰ «η φωτογραφία επικεντρώνεται στην αποκλειστική μελέτη του φαίνεσθαι και στην αποκωδικοποίηση των νοημάτων που κρύβονται πίσω από το «ορατό – πραγματικό».

³⁹ Βλασσάς, Γ. (2002^β). *Σπουδή στην Καλλιτεχνική Φωτογραφία και τις Οπτικοακουστικές Τέχνες*. Photo Imaging Group, σελ.129, 163

⁴⁰ Παπαδημητρόπουλος, Π. (2017). *Το Θέμα και η Φωτογραφία*. University Studio Press. σελ. 16

ΚΕΦ 2. Η ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΕΡ ΛΟΥΙΖΑ ΓΚΟΥΛΙΑΜΑΚΗ

2.1 Βιογραφικά στοιχεία

Η Λουίζα Γκουλιαμάκη γεννήθηκε στην Gdynia της Πολωνίας το 1968, από Πολωνή μητέρα και Έλληνα πατέρα (<https://contests.picter.com/>).⁴¹ Είναι απόφοιτη του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών της Σχολής Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών του ΤΕΙ Αθηνών (<https://apw.gr/>).⁴²

Ζει και εργάζεται στην Αθήνα και αποτελεί μόνιμο εξωτερικό συνεργάτη του γαλλικού πρακτορείου, Agence - France Presse. Από το 1992 εργάζεται ως φωτογράφος και έχει πάνω από 25 χρόνια εμπειρία στο ρεπορτάζ συγκρούσεων (IWFMF, 2017).⁴³ Προηγουμένως, εργάστηκε ως φωτογράφος προσωπικού για το ΕΡΑ, καλύπτοντας τις μεγάλες κρίσεις στα Βαλκάνια και την Τουρκία. Κατά τη διάρκεια της καριέρας της, κάλυψε την Αλβανική επανάσταση, τον πόλεμο του Κοσσυφοπεδίου και τις συνέπειες του σε όλη την περιοχή, για το Ευρωπαϊκό Πρακτορείο Pressphoto (Παπαϊωάννου και συν. 2016).⁴⁴ Επίσης, κάλυψε τη σύγκρουση στη Γεωργία, τις επιπτώσεις της σύγκρουσης στη Λιβύη, τις βίαιες διαδηλώσεις κατά της παγκοσμιοποίησης στην Ευρώπη, τις ταραχές στην Αθήνα, την οικονομική και την πολιτική αναταραχή στην Ελλάδα, την επανάσταση στο Κίεβο της Ουκρανίας και την προσφυγική κρίση (IWFMF, 2017).⁴⁵

Ακόμη, είναι μέλος της Ένωσης Ανταποκριτών Ξένου Τύπου στην Ελλάδα (<https://asopichos.gr/>)⁴⁶ αλλά και μέλος της Ένωσης Φωτορεπόρτερ Ελλάδας

⁴¹ APW (Athens Photo World). (2020). *Athens Photo World Award 2020*. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://contests.picter.com/athens-photo-world-award-2020>

⁴² APW (Athens Photo World). (χ.χ.). *Λουίζα Γκουλιαμάκη Athens Photo World*. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://apw.gr/louisa-gkoulimaki/>

⁴³ IWFMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwfmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki>

⁴⁴ Παπαϊωάννου, Η., Πετσίνη, Π., Λατσούδη, Ε., Λουκά, Μ., Οικονομίδης, Α., Ρίκου, Ε., Τραμπούλης, Θ., Χαμηλάκης, Γ., & Χριστόπουλος, Δ.Κ. (2016). *Μια άλλη ζωή: Ανθρώπινες ροές / Αγνώστες οδύσσειες*. Συλλογικό Έργο. Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. σελ.142

⁴⁵ IWFMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwfmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki>

⁴⁶ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ Ποιος κρύβεται πίσω από την καλύτερη φωτογραφία του καρναβαλιού; (2015, 6 Φεβρουαρίου). Asopichos. Ανακτήθηκε 6 Μαΐου, 2022, από <https://asopichos.gr/apokalypsi-poiios-kryvetai-piso-apo-tin-kalyteri-fotografia-toy-karnavaliou/>

(Βλασσάς, 2002^α).⁴⁷ Αξίζει να σημειωθεί ότι έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις φωτογραφίας ντοκουμέντου (<https://artopos.org/>).⁴⁸

Από το 2005 συνεργάζεται με το διεθνές πρακτορείο Agence France Presse (AFP) που εδρεύει στην Αθήνα. Έχει βραβευτεί πολλαπλά για το έργο της το οποίο έχει παρουσιαστεί σε διάφορες εκθέσεις και φεστιβάλ, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό (π.χ. ΡΟΥΪ, CHIPP, PIX3, Days Japan, IWMF, Visa pour L' image, Athens Photo Festival, Sarajevo Winter Festival, Humanity Photo Awards, Tashkentale, Lithuanian Photo Circle, UNHCR). Επιπλέον, το έργο της έχει παρουσιαστεί και σε γκαλερί σε διάφορα μέρη του κόσμου, όπως στη Γαλλία, στην Αγγλία και στις ΗΠΑ (<https://apw.gr/>).⁴⁹

Το 2017 έλαβε τιμητική αναφορά από το βραβείο «Anja Niedringhaus Courage In Photojournalism» του International Women's Media Foundation, προς τιμή της βραβευμένης με Πούλιτζερ φωτογράφου Anja Niedringhaus (1965 - 2014). Με το βραβείο αυτό, το ίδρυμα IWMF τιμά τη θαρραλέα δουλειά γυναικών φωτορεπόρτερ όπως η Anja. Το βραβείο αναγνωρίζει τη σημασία της οπτικής δημοσιογραφικής δουλειάς που μας εμπνέει να αναλάβουμε δράση και μας αναγκάζει να κατανοήσουμε καλύτερα τον κόσμο (IWMF, 2017).⁵⁰

Οι κύριες βραβεύσεις τις συνοψίζονται στις εξής:

- 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author (<https://www.exhibitaround.com/>).⁵¹
- 2017: IWMF Anja Niedringhaus courage in photojournalism Award (<https://www.iwmf.org/>).⁵²

⁴⁷ Βλασσάς, Γ. (2002^α). *Επάγγελμα Φωτορεπόρτερ*. Photo Imaging Group. σελ.147

⁴⁸ *Ανοιχτοί Ορίζοντες*. (2001). Ανακτήθηκε 3 Μαΐου, 2022, από

<https://artopos.org/projects/open%20horizons/bios4.html>

⁴⁹ APW (Athens Photo World). (χ.χ.). *Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Athens Photo World*. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://apw.gr/louisa-gkoulimaki/>

⁵⁰ IWMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki/>

⁵¹ Exhibit Around Aps (Trieste photo days). (2021). *Mythography – Vol. 01: best authors, exhibition and book pre-orders!* Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από

<https://www.exhibitaround.com/en/mythography01-migliori-autori-mostra-e-prevendite-libro/>

⁵² IWMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki/>

- 2015: The Days Japan International Photojournalism Awards (<https://www.nexusmedia.gr/>).⁵³
- 2012: POYi, Issue reporting Picture story, Award of Excellence (<https://www.poy.org/>).⁵⁴
- 2012: POYi , second place, general news (<http://poy.org/>).⁵⁵
- 2012: China International Press photo contest, Gold Medal, General News (<https://www.afp.com/>).⁵⁶

2.2 Στοιχεία του έργου της

Το 1996 αναλαμβάνει ως υπεύθυνη φωτογράφος του Αθηναϊκού γραφείου του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φωτογράφων Τύπου (EPA) και κάλυψε με το φακό της τις σημαντικές κοινωνικές, πολιτικές και αθλητικές εκδηλώσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό (<https://apw.gr>).⁵⁷ Από το 1997 έως και το 1999 κάλυψε την Αλβανική Επανάσταση και τον Πόλεμο στο Κοσσυφοπέδιο. Επιπλέον, κάλυψε τις διαδηλώσεις κατά των Οικονομικών Μέτρων στην Αθήνα, τα επεισόδια που τις συνόδευσαν καθώς και τον εμπρησμό, κατά την διάρκεια μιας διαδήλωσης, ενός υποκαταστήματος της τράπεζας Marfin, που οδήγησε στον θάνατο τριών ανθρώπων (2010). Επίσης, κατέγραψε την επανάσταση στο Κίεβο (2014), την Ελληνική Οικονομική Κρίση (2012 - 2015), την Προσφυγική - Μεταναστευτική Κρίση (2015 - 2022), την Διαδήλωση για την Υπερθέρμανση του πλανήτη που πραγματοποιήθηκε στην πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα (2019), τις διαδηλώσεις για την Β. Μακεδονία (2018 - 2019), τις μεγάλες φωτιές στην Αττική και στην Εύβοια λόγω του καύσωνα (2021). Τέλος κατέγραψε από τα σύνορα το προσφυγικό ζήτημα που προέκυψε λόγω του πολέμου στην Ουκρανία (2022). Ο φωτογραφικός της φακός προσέγγισε την υγειονομική κρίση λόγω του covid-19, αλλά και διάφορα στιγμιότυπα από τις ΜΕΘ.

⁵³ Καλλιγιάννη, Χ. (2015). Days Japan: Διάκριση για την Λουίζα Γκουλιαμάκη! *Photo net*.

Ανακτήθηκε 5 Μαΐου, 2022, από <https://www.nexusmedia.gr/days-japan-gouliamaki/>

⁵⁴ POYi (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_01.php

⁵⁵ POYi (Pictures of the Year International), *Second Place Louisa Gouliamaki Agence France-Presse "Evacuation"*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <http://poy.org/69/03/02.php>

⁵⁶ AFP, (2012). *Three Afp photographers win at the China International Press Photo contest (Chipp)*. Ανακτήθηκε 10 Μαΐου, 2022, από <https://www.afp.com/en/agency/awards/three-afp-photographers-win-china-international-press-photo-contest-chipp>

⁵⁷ APW (Athens Photo World). (χ.χ.). *Λουίζα Γκουλιαμάκη, Athens Photo World*. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://apw.gr/louisa-gkoulimaki/>

Παράλληλα αποθανάτισε και τους πρωταγωνιστές της ταινίας My Life in Ruins (2009), τους ποδοσφαιρικούς αγώνες του Champions's League (2015 και 2017), του Europa League (2017) και τους πρωταγωνιστές των εκλογών στην Ελλάδα (2015 και 2019).

Επιγραμματικά το έργο της καλύπτει τα εξής:

1996: Φωτογράφος στο Athens Bureau του διεθνούς Ευρωπαϊκού Οργανισμού Pressphoto Agency (EPA).

1997: Κατέγραψε με τον φακό της την Αλβανική Επανάσταση.

1998 - 2000: Φωτορεπόρτερ για το EPA. Αποθανάτισε τον πόλεμο στο Κοσσυφοπέδιο και τα επακόλουθα της σύγκρουσης στην περιοχή. Παράλληλα εργάστηκε ως φωτογράφος και έχει καλύψει σημαντικά γεγονότα κυρίως στα Βαλκάνια, ιδιαίτερα στη Σερβία, στο Κοσσυφοπέδιο και στην Τουρκία.

2005: Φωτορεπόρτερ για το International Agence France Presse (AFP) με έδρα την Αθήνα.

Καλύπτει ειδήσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ εργαζόταν σε προσωπικά έργα που εστιάζουν σε κοινωνικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένου ενός για την τύχη της πρώην ισχυρής κοινότητας των Ρομά στην ηθικά διχασμένη Mitrovica στο Κοσσυφοπέδιο. Εργάστηκε επίσης στην Ουγγαρία, στην Κύπρο, στη Λιβύη και στη Γεωργία.

2008: Βίαιες ταραχές στην Ελλάδα, που προκλήθηκαν από τον πυροβολισμό ενός εφήβου από την αστυνομία αλλά και τη σύγκρουση στη Γεωργία.

2009 - 2012: Οικονομική κρίση στην Ελλάδα, με επίκεντρο την ανθρώπινη πτυχή της κρίσης και τις βίαιες διαδηλώσεις. Η σειρά της «Protesters» («Διαδηλωτές») βραβεύτηκε με τιμητικές διακρίσεις στο ΡΟΥί και μέρος της δουλειάς της εκτέθηκε στο Visa Pour L' image, στο Athens Photo Festival, στο Sarajevo Winter Festival, και άλλα.

2014: Κατέγραψε την επανάσταση του Κιέβου, έργο το οποίο βραβεύτηκε από την Days Japan.

2015 - Σήμερα: Ακολούθησε τις πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα, με επίκεντρο την προσφυγική κρίση, έργο που συνέχισε το 2016 καταγράφοντας χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες που είχαν εγκλωβιστεί στην Ελλάδα. Στόχος ήταν να τεκμηριωθεί ο τρόπος με τον οποίο η Ελλάδα καταφέρνει να αντιμετωπίσει τον εγκλωβισμένο λαό στο έδαφός της και να παρουσιαστεί η πολιτική και οικονομική αστάθεια στη χώρα, η οποία οδήγησε τα προηγούμενα χρόνια στην άνοδο των ακροδεξιών πολιτικών κομμάτων.

Με στόχο να φωτίσει τις άγνωστες πτυχές του προσφυγικού – μεταναστευτικού ζητήματος αλλά και την μαρτυρική έξοδο των προσφύγων προς αναζήτηση μιας άλλης ζωής, συμμετέχει το 2016 - 2017 στην έκθεση «Μια άλλη Ζωή: Ανθρώπινες ροές – Άγνωστες οδύσσειες» MOMus - Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης (<https://res.momus.gr/>).⁵⁸ Στόχος της έκθεσης είναι η αφήγηση της σύγχρονης ιστορίας, μέσω της χρήσης φωτογραφιών, οι οποίες από τη μία θα παρουσιάσουν τα δεινά αυτών των ανθρώπων, την απώλεια, την αγωνία και την απόγνωση και από την άλλη τα συναισθήματα που βιώνουν, την απόγνωση τους καθώς και τα αδιέξοδά τους (Χειράκη, 2017).⁵⁹

Επιπρόσθετα, συμμετέχει και στην έκθεση «Διαδρομή» η οποία ξεκίνησε από την Υπηρεσία Ασύλου στη Τεχνόπολις στο Γκάζι στην Αθήνα. Η εν λόγω έκθεση έκανε περιοδεία σε όλη την Ελλάδα. Πολύ σύντομα κυκλοφόρησε και το αντίστοιχο λεύκωμα με τίτλο «*The Itinerary – Tracing the Refugees Routes*». (<https://www.orangenews.gr/>).⁶⁰

Δίχως να διστάζει, ταξιδεύει ανά τον κόσμο με στόχο μια πολύ σημαντική αποστολή, να καταγράψει σημαντικά κομμάτια της πορείας των προσφύγων και των μεταναστών, αναδεικνύοντας το βαθύ ανθρώπινο στοιχείο της ιστορίας αυτής. Συγκαταλέγεται σε εκείνους τους φωτορεπόρτερ που δεν δίστασαν να

⁵⁸ Παπαϊωάννου, Η. & Πετσίνη, Π. (2021). *Momus Resilience Project. Μια Άλλη Ζωή: Ανθρώπινες Ροές/Άγνωστες Οδύσσειες*. Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από <https://res.momus.gr/el/greek-presidency-2020-gr/another-life>

⁵⁹ Χειράκη, Δ. (2017). *Μια άλλη ζωή: ανθρώπινες ροές, άγνωστες Οδύσσειες*. Ανακτήθηκε στις 13 Μαΐου, 2022, από

<https://www.ertnews.gr/%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%B7%CF%84%CE%B1/mia-alli-zoi-anthropines-roes-agnostes-odyssies/>

⁶⁰ Orange News, (2017). *Φωτογραφία: Η Διαδρομή (The Itinerary), περνά και κάνει στάση στην Άρτα*. Ανακτήθηκε στις 26 Απριλίου, 2022, από <https://www.orangenews.gr/news/culture/article/h-diadromh-the-itinerary-perna-kai-kanei-stashi-sthn-arta/67>

παρουσιάσουν τους πρωταγωνιστές, ενήλικες και παιδιά, αυτής της πρωτοφανούς κρίσης για τη νεότερη παγκόσμια ιστορία, της προσφυγικής. Στη πρώτη γραμμή των εξελίξεων, παρουσιάζει την ιστορία τους μέσα από εικόνες που κάνουν το γύρω του κόσμου και δεν μπορούν παρά να συγκλονίσουν και να ευαισθητοποιήσουν το κοινό (Σταματοπούλου, 2017).⁶¹ Αναφέρει ότι: «Σε όλες τις κρίσεις οι πρόσφυγες με απασχόλησαν περισσότερο. Δεν με συγκίνησε τόσο η μάχη όσο ο κόσμος, ο άμαχος πληθυσμός» (Δασκαλοπούλου, 2019).⁶²

Παράλληλα παρουσίασε με εικόνες εξαιρετικά αποκαλυπτικές, τα επεισόδια που ακολούθησαν τις διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας, οι οποίες την έθεσαν υποψήφια για βραβεύσεις και έλαβε κορυφαίες διακρίσεις. Παρόλο που ο κίνδυνος συχνά είναι μεγάλος, αυτό δεν την πτοεί, ενώ η ίδια περιγράφει πως είχε τραυματιστεί στην Αθήνα κατά τη διάρκεια συμπλοκών. Βρισκόταν στη συμβολή της Όθωνος με την Αμαλίας, όταν είδε αστυνομικούς να χτυπούν συνάδελφό της και έτρεξε να φωτογραφίσει τη σκηνή. «Είχαν ρίξει κάτω έναν ξένο φωτορεπόρτερ και τον χτυπούσαν με γκλομπ και κλοτσιές. Προσπάθησα να φωτογραφίσω και τότε εμφανίστηκε μπροστά μου ένας άνδρας των ΜΑΤ. Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι θα με χτυπήσει, αλλά μου όρμησε με την ασπίδα και με χτύπησε κοιτώντας με στα μάτια. Έσπασε το δόντι μου και άρχισαν να τρέχουν αίματα. Από το σοκ σταμάτησα να φωτογραφίζω για αρκετά λεπτά, αλλά όταν άνοιξα τη μηχανή διαπίστωσα ότι είχα προλάβει να τραβήξω το πρόσωπο του αστυνομικού που με χτύπησε. Ήταν το τελευταίο καρέ» δήλωσε χαρακτηριστικά (<https://www.iefimerida.gr/>).⁶³

⁶¹ Σταματοπούλου, Ε. (2017, 5 Ιουνίου). *Λουίζα Γκουλιαμάκη: Δεν με συγκινεί η μάχη αλλά ο κόσμος*. Ανακτήθηκε 24 Μαΐου, 2022, από <https://www.in.gr/2017/06/05/life/teхни/loyiza-gkoyliamaki-den-me-sygkinei-i-maxi-alla-o-kosmos/>

⁶² Δασκαλοπούλου, Ν. (2019, 14 – 16 Ιουνίου). Στην πρώτη γραμμή του φωτορεπορτάζ. *Η Εφημερίδα των Συντακτών*, σελ. 84. Ανακτήθηκε 27, Απριλίου, 2022 από <https://apw.gr/2019/06/16/%ce%bb%ce%bf%cf%85%ce%af%ce%b6%ce%b1-%ce%b3%ce%ba%ce%bf%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%b1%ce%bc%ce%ac%ce%ba%ce%b7-%ce%b7-%ce%b5%cf%86%ce%b7%ce%bc%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b4%ce%b1-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%83%cf%85/>

⁶³ Λουίζα Γκουλιαμάκη: *Η ατρόμητη Ελληνίδα φωτογράφος που στέλνει, τώρα, εικόνες από το φλεγόμενο Κίεβο σε ολόκληρο τον κόσμο*. (2014, 20 Φεβρουαρίου). Ανακτήθηκε 16 Μαΐου, 2022, από <https://www.iefimerida.gr/news/144015/%CE%BB%CE%BF%CF%85%CE%AF%CE%B6%CE%B1-%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%AC%CE%BA%CE%B7-%CE%B7-%CE%B1%CF%84%CF%81%CF%8C%CE%BC%CE%B7%CF%84%CE%B7-%>

2.3 Η Άποψη της Λουίζας Γκουλιαμάκη για το φωτορεπορτάζ

«Το φωτορεπορτάζ για μένα; ... Ίσως: Να είσαι στο κέντρο των γεγονότων στα μέρη που γράφεται η ιστορία, να καταγράφεις και να μεταδίδεις- αντικειμενικά, όσο δυνατόν - τη δικιά σου εμπειρία, τη δικιά σου ματιά στους άλλους. Συγκινούνται, αδιαφορούν, σκέπτονται, αντιδρούν... Όλα τα ρεπορτάζ μιλούν για τον κόσμο, αλλά μόνο τα καλύτερα μας κάνουν να τον σκεφτόμαστε με καινούργιο τρόπο. Το να ασχοληθώ με το φωτορεπορτάζ δεν ήταν μόνο αποτέλεσμα μελέτης συναρπαστικών φωτογραφιών, αλλά τα ίδια τα γεγονότα. Το '81 κατά την κρίση στην Πολωνία, μικρή ακόμα, ακολουθούσα τον αδελφό μου όταν φωτογράφιζε τις διαδηλώσεις και τα τανκς στους δρόμους. Συναρπαστικό να συμμετέχεις στα γεγονότα που αλλάζουν την ιστορία! Οι φωτογραφίες αυτές αποτελούν πια ιστορία. Το '91, σπουδάστρια φωτογραφίας πλέον, με το ξέσπασμα του πολέμου στην πρώην Γιουγκοσλαβία, στην καρδιά της πολιτισμένης Ευρώπης, ήθελα να πάω, να δω από κοντά, να καταγράψω, να καταλάβω... Γιατί; Τα κατάφερα τελικά το '94, και πολλές φορές ακόμα... Σήμερα οι πόλεμοι συνεχίζονται, όπως και οι διαδηλώσεις, οι απελευθερωτικοί αγώνες... Η ποιότητα της φωτογραφίας βελτιώθηκε από τεχνικής άποψης, και το σημαντικότερο άλλαξε το περιεχόμενο και ο τρόπος φωτογράφισης.

Εμείς είμαστε «οπλισμένοι» με τη νέα, ψηφιακή τεχνολογία, έχουμε δυνατότητα άμεσης μετάβασης και αποστολής υλικού, ενώ τα πρακτορεία διαθέτουν αρκετά χρήματα. Υπάρχουν πολλοί καλοί φωτορεπόρτερ στον κόσμο και όλοι έχουμε εύκολη πρόσβαση στις καλές εικόνες (ίντερνετ, βιβλία, περιοδικά).

Άμεση πληροφόρηση, καταϊγισμός εικόνων που ... «χάνονται» στον τεράστιο πια όγκο καθημερινών - σημαντικών ή λιγότερο - γεγονότων, αν όχι την ίδια, την επόμενη μέρα...

Ο W. Eugene Smith (Life, Magnum) όταν ρωτήθηκε για τις πολεμικές του φωτογραφίες, απάντησε με πίκρα ότι ήταν μεγάλη αποτυχία, διότι και ύστερα από αυτές συνεχίστηκαν οι πόλεμοι. Αφελής; Μάλλον... Δεν θα τολμούσαμε να κάνουμε παρόμοια δήλωση σήμερα...»⁶⁷

⁶⁷ Συλλογικό Έργο, (2002). Έλληνες Φωτορεπόρτερ. Οπλίζοντας την μνήμη. Εκδόσεις Κοχλίας.

2.4 Η συνέντευξη με την φωτορεπόρτερ Λουΐζα Γκουλιαμάκη

Στις 5 Μαΐου 2022, η φωτορεπόρτερ Λουΐζα Γκουλιαμάκη, μας παραχώρησε προς τιμή της μια συνέντευξη όπου συζητήσαμε για το έργο της και μας μοιράστηκε προσωπικές τις εμπειρίες και απόψεις από το επάγγελμα του φωτορεπόρτερ. Παρακάτω παρατείνονται οι πληροφορίες που λάβαμε από την συνέντευξη αυτή, την οποία ομαδοποιήσαμε με τους σχετικούς τίτλους για την πιο εύκολη μελέτη τους.

Η πρώτη της επαφή με το χώρο της φωτογραφίας

Η Λουΐζα Γκουλιαμάκη γεννήθηκε στην Πολωνία και η πρώτη της επαφή με το χώρο της φωτογραφίας ήταν μέσω του αδελφού της ο οποίος τραβούσε φωτογραφίες κατά τη διάρκεια των γεγονότων που διαδραματίζονταν εκείνη την εποχή στην Πολωνία κατά τη σύσταση του συνδικάτου της «Αλληλεγγύης», την πτώση του κομμουνισμού κλπ. Κατά την ενασχόλησή της ως βοηθός του στην εμφάνιση των φιλμ γοητεύτηκε από την δυνατότητα που της έδινε μια φωτογραφία να καταγράφει σημαντικά ιστορικά συμβάντα, γεγονός που την ώθησε να ασχοληθεί στην συνέχεια και η ίδια με το φωτορεπορτάζ.

Φοιτήτρια ακόμα στα ΤΕΙ Αθήνας πήγε στη Βοσνία και της πρότειναν να συνεργαστεί ως βοηθός (stringer) με το πρακτορείο EPA (European Pressphoto Agency) και το 1996 ανέλαβε ως μόνιμη ανταποκρίτρια Ελλάδας. Το 2005 το AFP (Γαλλικό Πρακτορείο Ειδήσεων) της πρότεινε συνεργασία και έκτοτε συνεχίζει να συνεργάζεται μαζί του όπου αναλαμβάνει να καλύψει κάποια θέματα που ζητά το πρακτορείο αλλά και δικά της.

Σκοπός του έργου της

Για το έργο της τονίζει ότι κατά κύριο λόγο καλύπτει τα σημαντικά γεγονότα που έχουν ενδιαφέρον στο εξωτερικό και απαρτίζουν τα «breaking news» των ειδήσεων ξένων πρακτορείων ειδήσεων, αλλά καλύπτει και θέματα που είτε η ίδια επιλέγει, είτε το πρακτορείο που συνεργάζεται (Γαλλικό Πρακτορείο). Σκοπός της όμως πάντα παραμένει η καταγραφή της πραγματικότητας. Με τις φωτογραφίες της επιθυμεί να ευαισθητοποιήσει τους ανθρώπους (το κοινό) που θα τις δουν και επιδιώκει να προκαλέσει μια αντίδραση στον κόσμο. Θέλει να προκαλέσει τη συμπάθεια του θεατή με το αντικείμενο και αυτός να

αντιδράσει είτε θετικά είτε αρνητικά, δηλαδή η εικόνα να προκαλέσει στον θεατή ένα «κλικ».

Το επάγγελμα του φωτορεπόρτερ χθες και σήμερα

Θεωρεί ότι το επάγγελμα του φωτορεπόρτερ τα παλαιότερα χρόνια ήταν πιο εύκολο αλλά ταυτόχρονα τεχνολογικά πιο δύσκολο, κυρίως γιατί υπήρχαν αρκετές δυσκολίες ως προς τον εξοπλισμό (πχ. βαριές φωτογραφικές μηχανές, τα δορυφορικά τηλέφωνα που χρειάζονταν είχαν πολύ βάρος κ.λπ.) ενώ τα σύγχρονα κινητά τηλέφωνα έχουν πλέον αντικαταστήσει μεγάλο μέρος του εξοπλισμού. Σήμερα το επάγγελμα του φωτορεπόρτερ έχει απλοποιηθεί με την ανάπτυξη της τεχνολογίας αλλά παράλληλα έχει γίνει πιο περίπλοκο αλλά και πιο ανταγωνιστικό λόγω της ταχύτητας που απαιτείται για την κάλυψη των γεγονότων. Όμως, παραμένει ένα επικίνδυνο επάγγελμα καθώς η ζωή της έχει κινδυνεύσει σε περιοχές όπως στο Κόσοβο και στο Κίεβο όπου θεωρεί ότι στάθηκε τυχερή ενώ δεν έχουν λείψει και οι μικροτραυματισμοί όπως για παράδειγμα στη διαδήλωση στην Αθήνα, όπου της είχαν σπάσει ένα δόντι. Στην μέχρι τώρα καριέρα της έχουν υπάρξει πάρα πολλά εμπόδια για να ολοκληρώσει το έργο της, τόσο πολλά που δεν μπορεί εύκολα να θυμηθεί. Αναφέρει χαρακτηριστικά τις αρχές της κάθε χώρας (πχ αστυνομία, στρατό, ασφάλεια) την πρόσβαση σε ένα μέρος που ήταν επικίνδυνο και δεν μπορούσε να πάει, κα.

Το επάγγελμα της γυναίκας φωτορεπόρτερ

Ειδικά για το επάγγελμα της γυναίκας φωτορεπόρτερ, τόνισε ότι από όταν απέκτησε παιδί, της έχουν αναθέσει να καλύπτει κυρίως το αθλητικό και το κοινωνικό ρεπορτάζ, τις πορείες, τις διαδηλώσεις ενάντια στην παγκοσμιοποίηση κλπ. περιορίζοντας την κάλυψη των εμπόλεμων ζωνών που έκανε μέχρι τότε ως φωτογράφος αποστολών που κάλυπτε τα breaking news stories. Θεωρεί ότι υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα με θετικά και με αρνητικά αποτελέσματα. Στα θετικά είναι ότι αρκετές φορές έχει πιο εύκολη πρόσβαση σε χώρους που υπάρχουν γυναίκες και παιδιά πχ. στους

πρόσφυγες, ενώ κάποιες φορές η διαφορά φύλου στέκεται εμπόδιο και δεν έχει πρόσβαση σε κάποιους άλλους χώρους πχ. στους θρησκευτικούς χώρους που είναι μόνο για άντρες. Επίσης, σε κοινωνίες που είναι πιο πατριαρχικές δεν παίρνουν στα σοβαρά μια γυναίκα που τραβάει μια φωτογραφία. Η ίδια όμως σε γενικές γραμμές έχει άψογη συνεργασία με τους συναδέλφους της.

Τα social media και η ψηφιακή επεξεργασία των φωτογραφιών

Ρωτώντας τη φωτορεπόρτερ σχετικά με το εάν οι φωτογραφίες της θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στα social media για διαφορετικό σκοπό από τον προορισμό τους, δήλωσε ότι αυτό θα μπορούσε να γίνει αλλά δεν θα έπρεπε. Το αρνητικό των social media είναι ότι παίρνουν τις φωτογραφίες και τις κάνουν ότι θέλουν και τονίζει ότι θα πρέπει να σκεφτόμαστε σοβαρά και να προσέχουμε ποιον, τι τραβάμε και πότε. Πάντα πρέπει να υπάρχει σεβασμός στο πρόσωπο που φωτογραφίζουμε. Η ουσία είναι να μην προκληθεί κάποια ζημιά, αλλά να δοθεί βοήθεια. Κάποιες φορές ίσως είναι και καλύτερο να μην δείχνουν το πρόσωπο.

Όσο αφορά για την ψηφιακή επεξεργασία των φωτογραφιών, αναφέρει ότι στο φωτορεπορτάζ κάνεις μόνο τα βασικά. Δεν τροποποιείς καθόλου μια φωτογραφία, γιατί απαγορεύεται και κάποιοι έχουν χάσει την δουλειά τους για αυτό. Μπορεί κάποια φωτογραφία να χρειαστεί να επεξεργαστεί, αν πρόκειται για έκθεση, όμως δεν αλλάζει ποτέ κανένα στοιχείο της.

Σήμερα υπάρχει από τον κόσμο μια καχυποψία για το φωτορεπορτάζ και χρειάζονται άδειες για να φωτογραφίσει κάποιος, καθώς λόγω των social media υπάρχουν περισσότεροι περιορισμοί από ότι στο παρελθόν, πχ. δεν επιτρέπεται να φωτογραφίζουν τα παιδιά χωρίς άδεια, κ.α.

Το έργο της

Οι φωτορεπόρτερ που εργάζονται για ένα πρακτορείο επιλέγουν κάποια θέματα είτε γιατί οι ίδιοι τα θεωρούν ενδιαφέροντα, είτε γιατί τους το ζητά το πρακτορείο πχ. οι φωτογραφίες της στο Βαθύ της Σάμου. Διαλέγουν τα θέματα τους γιατί ξέρουν ότι είναι θέματα που ενδιαφέρουν την διεθνή κοινότητα, πχ. ένας σεισμός, μια φωτιά, μια πλημμύρα, όπως οι πλημμύρες στην Μάνδρα το 2017 κλπ. Η διαφορά των ξένων πρακτορείων, από το τοπικό πρακτορείο, είναι ότι δεν καλύπτουν κάθε τι που γίνεται αλλά αυτά που θεωρούν σημαντικά.

Η κάλυψη του «*European Refugee Crisis*» (Ευρωπαϊκή Προσφυγική Κρίση) ήταν ένα από τα πιο επίκαιρα γεγονότα με τη μέγιστη κάλυψη από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (mediated), τόσο από τα εγχώρια αλλά κυρίως από τα διεθνή μέσα, λόγω ευκολίας στη πρόσβαση (σχετικά προσιτό κόστος κ.λπ.). Κάπως έτσι εξελίσσεται και η κάλυψη του πολέμου στην Ουκρανία. Δεν δούλεψε πολύ στα νησιά, καθώς πολλοί συνάδελφοί της στο πρακτορείο ήθελαν να καλύψουν εκείνοι το θέμα και παράλληλα εξελίσσονταν τα οικονομικά – πολιτικά γεγονότα (όπως το δημοψήφισμα του 2015 κ.α.). Κάλυψε όμως αρκετά τον καταυλισμό της Ειδομένης, το κλείσιμο των συνόρων και την επιβολή της συμφωνίας EU - Turkey (Ευρωπαϊκής Ένωσης – Τουρκίας) για το μεταναστευτικό.

Όταν πια η προσφυγική κρίση δεν ήταν στο επίκεντρο, εκείνη και το πρακτορείο της γενικά, μέσω κάποιων συναδέλφων συνέχισαν να καλύπτουν το προσφυγικό θέμα, όπως τα camps, τις συνθήκες διαμονής στους καταυλισμούς, στα νησιά, τις πρωτοβουλίες για την ενσωμάτωσή τους κλπ.

Εκεί αναδείξανε και περισσότερο τα «*human stories*». Τις πιο προσωπικές δηλαδή εμπειρίες των ανθρώπων και τις πορείες τους, είτε θετικές, είτε κάποιες φορές τραγικές. Κάπως έτσι προέκυψε και η συνεργασία της με τις γυναίκες της «*Global Girls Media*».

Η «*Global Girls Media*» μαθαίνει τόσο σε Ελληνίδες όσο και σε πρόσφυγες γυναίκες τα βασικά για την φωτογραφία αλλά και πως να τραβάνε βίντεο στα πλαίσια αυτού που αποκαλείται «*citizen journalism*» (δημοσιογραφία των πολιτών) με σκοπό να αποκτήσουν κάποιες επιπλέον γνώσεις και να μπορούν να εργαστούν σε αυτό το τομέα.

Θεωρεί ότι οι πρόσφυγες χρειάζονται στήριξη και μέσα από τις φωτογραφίες διηγείται την ιστορία τους, μια ιστορία που πέρα από την απώλεια της πατρίδας τους κρύβει επιμονή και χαρά. Έχει καλύψει πολλά θέματα όπου φαίνεται ότι οι πρόσφυγες επιμένουν και τελικά τα καταφέρνουν να διεκδικήσουν μια καλύτερη ζωή.

Καλύπτοντας τις εξελίξεις στο μεταναστευτικό ζήτημα, παρακολουθεί και το θέμα της διαφοροποίησης που υπάρχει ανάμεσα στους πρόσφυγες που ήρθαν από την Μέση Ανατολή (Συρία, Αφγανιστάν), και από τις Αφρικανικές χώρες, αλλά και τους πρόσφυγες από την Ευρώπη, όπως τώρα από την Ουκρανία. Παρατηρεί μια μεγάλη διαφορά ως προς την υποδοχή των προσφύγων από εκείνες τις χώρες σε σχέση με τις χώρες της Ευρώπης. Για παράδειγμα οι συνθήκες υποδοχής είναι πολύ καλύτερες για τους Ουκρανούς πρόσφυγες από ότι για τους λοιπούς μετανάστες ή πρόσφυγες, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά γενικά σε όλη την Ευρώπη. Όμως θα πρέπει να δούμε συλλογικά και εκ βαθέως όλα τα ιστορικά – γεωπολιτικά γεγονότα καθώς ο πόλεμος της Ουκρανίας θα επιφέρει επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της ζωής και κυρίως στον οικονομικό τομέα.

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα δεν θα μπορούσε να την αφήσει αδιάφορη και έτσι από το 2010 μέχρι το 2012 έχει βγάλει δύο σειρές, την «*Greek Crisis*» (Η Ελληνική Κρίση) και τους «*Protesters*» (Οι διαδηλωτές) προσπαθώντας να καταγράψει στιγμές εκείνης της δύσκολης και πολυτάραχης περιόδου.

Παράλληλα έχει καλύψει αγώνες του Champions League το 2015 και το 2017, το Europa League το 2017, το Euro το 2000, τους Ολυμπιακούς Αγώνες, δύο Παγκόσμια Πρωταθλήματα Στίβου, αγώνες μπάσκετ κλπ. Αναφέρει ότι κάνει αθλητικό ρεπορτάζ και έχει καλές και μέτριες φωτογραφίες, αλλά δεν θεωρεί ότι είναι ειδική στο αθλητικό ρεπορτάζ ή στην αθλητική φωτογραφία.

Η φωτογράφιση τμήματος των εγκαταστάσεων της Uni - Pharma όπου παράγονται τα χάπια χλωροκίνης για την αντιμετώπιση του covid – 19, ήταν θέμα που αποφάσισε το πρακτορείο της να καλύψει. Η ίδια έχει πάει στη ΜΕΘ και έχει τραβήξει φωτογραφίες κατά την διάρκεια του Covid – 19. Θεωρεί ότι η Ελλάδα δεν βίωσε τόσο έντονα το πρόβλημα με την πανδημία, σε σχέση με άλλες χώρες, αλλά αποτέλεσαν αντικείμενο φωτογράφισης οι άδειοι δρόμοι και

οι αντιδράσεις των πολιτών σε κάποια παράλογα μέτρα και οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας.

Δυστυχώς ένα πολύ μεγάλο μέρος του έργου της δεν είναι γνωστό στο ευρύ κοινό όπως οι φωτογραφίες από το σεισμό στο Gölcük στην Τουρκία. Έχει καλύψει πάρα πολλά θέματα που δεν είναι ευρέως γνωστά γιατί είτε ήταν στην προ ίντερνετ εποχή, είτε γιατί δεν έχουν προβληθεί αρκετά από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης. Στο εξωτερικό το έργο της έχει προβληθεί περισσότερο και είναι αρκετά γνωστή. Έχει κάποιους φίλους από τα πρώτα χρόνια της δουλειάς της μέχρι και σήμερα που ξέρουν το έργο της και δεν ενδιαφέρεται περισσότερο για την προσωπική της προβολή.

Εξοπλισμός και τεχνικές λήψεις των φωτογραφιών

Όσο αφορά για τον εξοπλισμό της, μας δήλωσε ότι δουλεύει με DSLR και Mirrorless Nikon, χρησιμοποιεί ευρυγώνιο φακό και τηλεφακό ανάλογα με την κάλυψη του θέματος καθώς σε έναν ποδοσφαιρικό αγώνα χρησιμοποιεί τηλεφακό, ενώ στο πολιτικό ρεπορτάζ χρησιμοποιεί και ευρυγώνιο και τηλεφακό. Στο Κόσοβο το Μάρτιο του 1999 είχε την πρώτη της ψηφιακή μηχανή και το δεύτερο σώμα ήταν φιλμ.

Στις εικόνες της, τις περισσότερες φορές, χρησιμοποιεί μικρό βάθος πεδίου, ενώ κάποιες φορές χρησιμοποιεί μεγάλο βάθος πεδίου ανάλογα με το τι θέλει να τονίσει στο θέμα πχ. σε μια διαδήλωση εάν θέλει πορτρέτο θα χρησιμοποιήσει μικρό βάθος πεδίου, ενώ εάν θέλει να τονίσει το πρώτο με το δεύτερο πλάνο, ή την προοπτική, τότε θα χρησιμοποιήσει μεγάλο βάθος πεδίου. Το μικρό βάθος πεδίου βοηθά επίσης και σε συνθήκες έντονου κοντράστ.

Προτιμά τα οριζόντια κάδρα, εάν και κάποιες φορές της αρέσουν οι ασπρόμαυρες φωτογραφήσεις γιατί πιστεύει ότι το ασπρόμαυρο αναδεικνύει καλύτερα την φόρμα. Το ασπρόμαυρο το χρησιμοποιεί μόνο για τις δικές της σειρές. Δεν θεωρεί ότι οι φωτογραφίες της ταιριάζουν με κάποια από τις γνωστές τεχνικές (Tenebrism, Chiaroscuro, Sfumato) ούτε υπάρχει κάποια αγαπημένη τεχνική ή τρόπος που της αρέσει να φωτογραφίζει. Αυτό που την

προσελκύει για να τραβήξει μια σκηνή, είναι το ίδιο το γεγονός, το πως πέφτει το φως, το ευρύτερο περιβάλλον, η οπτική στην ματιέρα κλπ.

Κάποιες φορές φωτογραφίζει τους ανθρώπους να κοιτάνε την κάμερα ή να κοιτάνε προς τα εκείνη. Την ενδιαφέρει ιδιαίτερα το αυθόρμητο βλέμμα του φωτογραφιζόμενου που την εντυπωσιάζει και θα επιμένει για να το φωτογραφίσει. Δεν της αρέσει να έχουν τα μοντέλα της συγκεκριμένη πόζα και για αυτό δεν τους το ζητά. Η στάση λήψης προκύπτει από την παρατήρηση. Θέλει να υπάρχει μια ειλικρίνεια στη στιγμή και για αυτό δεν στήνει τα μοντέλα στα πορτρέτα της, παρά μόνο εάν είναι κάποια ιδιαίτερη περίπτωση όπως πχ. μια συνέντευξη. Η στιγμή της λήψης είναι πολύ σημαντική. Ναι μεν έχει σημασία η επιλογή του θέματος αλλά η λήψη έχει και εκείνη ιδιαίτερη σημασία, δηλαδή το κάδρο και η επιλογή των στοιχείων στην σύνθεση.

Αγαπημένη της φωτογραφία

Δεν στάθηκε εφικτό να εκμαιεύσουμε από τη φωτορεπόρτερ, το εάν ξεχωρίζει κάποια φωτογραφία από τις χιλιάδες που έχει τραβήξει, για την συναισθηματική αξία που έχει για εκείνη ή την καλλιτεχνική - αισθητική που χρησιμοποίησε κατά την λήψη. Μας δήλωσε ότι δεν μπορεί να ξεχωρίσει κάποια, καθώς είναι αρκετές αυτές που της αρέσουν, οι οποίες σε βάθος χρόνου, αποκτούν για αυτή άλλη σημασία καθώς θυμάται πίσω από την κάθε φωτογραφία, την ιστορία που εξελίχθηκε ή του ανθρώπους που συμμετείχαν.

Υπάρχουν αρκετές φωτογραφίες της που διηγούνται μια ιστορία και πάντα ξεχωρίζει δύο – τρεις εικόνες για κάποιο συγκεκριμένο λόγο πχ. γιατί απεικονίζουν πρόσωπα που είχε δεθεί, ή για τον χώρο που έχει τραβηχτεί ή για την σημαντικότητα της.

Συμβουλές προς τους νέους φωτορεπόρτερ και φωτογράφους

Η συμβουλή της προς τους νέους φωτορεπόρτερ αλλά και για όσους φωτογράφους θέλουν να ακολουθήσουν το επάγγελμα του φωτορεπόρτερ είναι να μην το βλέπουν για αυτοπροβολή. Πρέπει να ακούν, να έχουν σεβασμό προς αυτούς και αυτά που φωτογραφίζουν αλλά και ως προς τους άλλους συναδέλφους, ενώ η εκμάθηση ξένων γλωσσών είναι πολύ χρήσιμη. Θεωρεί ότι τα προσόντα που πρέπει να διαθέτει ένας φωτορεπόρτερ είναι παρατηρητικότητα, υπομονή, αποφασιστικότητα, να παίρνει γρήγορες αποφάσεις, να ξέρει να ακούει, να έχει ενσυναίσθηση, να σέβεται και να έχει διαίσθηση. Από την άλλη πλευρά, για όσους θέλουν να φωτογραφίσουν έναν πόλεμο, συστήνει ότι πέρα από τη γνώση κάποιας ξένης γλώσσας, θα πρέπει να ακούν τους συναδέλφους τους που έχουν μεγαλύτερη εμπειρία, να έχουν τον ανάλογο εξοπλισμό, να ξέρουν πρώτες βοήθειες και να μην παραβλέπουν τις εντολές που δίνουν οι αρχές.

Για τον ρόλο του σύγχρονου φωτορεπόρτερ τονίζει ότι σήμερα είναι πιο μεγάλη η ανάγκη να μην υπάρχουν παραποιήσεις, fake news. Είναι σημαντικό να υπάρχει μια ακρίβεια η οποία σχετίζεται με την λεζάντα που θα μπει, την οποία θα πρέπει να την ελέγχει πολλές φορές.

Επίσης, θα πρέπει να υπάρχει σιγουριά στο κείμενο που θα συνοδεύσει την εικόνα και δεν θα πρέπει να τροποποιείται τίποτα.

Αντί επιλόγου

Νοιώθει ευγνώμων για αυτό που κάνει, δηλαδή να μπορεί να τραβήξει φωτογραφίες – εικόνες που προσθέτουν κατανόηση για τον κόσμο γύρω μας και χαίρεται όταν ο κόσμος αντιδράει και της ζητάει πως μπορεί να βοηθήσει. Πιστεύει ότι η φωτογραφία δε θα αλλάξει τον κόσμο, δεν θα σταματήσει τον πόλεμο αλλά θα κάνει κάποιους ανθρώπους να αισθανθούν διαφορετικά για αυτό το γεγονός αλλά και να νοιώσουν ότι θέλουν να προσφέρουν. Ο κόσμος πρέπει να κατανοεί τα γεγονότα και να ευαισθητοποιείται ανάλογα με τις δυνατότητες του.

Εν κατακλείδι για το φαινόμενο της βίας στους φωτογράφους αναφέρει ότι είναι απαράδεκτο και ανεπίτρεπτο. Πρέπει να δίνεται πρόσβαση στον φωτογράφο για να καλύψει τα γεγονότα αλλά πολλές φορές η παρουσία των media οξύνει την κατάσταση. Σκοπός δεν είναι να προκαλείς πρόβλημα αλλά να βοηθάς. Τον τελευταίο καιρό ετοιμάζει το επόμενο φωτογραφικό της έργο που διακόπηκε λόγω της φωτογράφησής στα σύνορα της Ουκρανίας.

Τέλος δηλώνει ότι στην Ελλάδα έχουμε πολύ αξιόλογους φωτορεπόρτερ, αλλά τα media έχουν σοβαρό πρόβλημα ως προς την αντικειμενικότητά τους. Σε πρόσφατη έκθεση των ρεπόρτερ χωρίς σύνορα η Ελλάδα έλαβε την 108η θέση. Η ελευθερία των media στην Ελλάδα, φαίνεται ότι είναι προβληματική και δυστυχώς η Ελλάδα σε αυτό το θέμα κατέχει μια από τις τελευταίες θέσεις στην Ευρώπη.

ΚΕΦ 3. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ

3.1 Αλβανική Επανάσταση και ο πόλεμος στο Κοσσυφοπέδιο (1997-1999)

Η σύγχρονη ιστορία της Αλβανίας, χαρακτηρίστηκε από το «σκάνδαλο των πυραμίδων» όπως ονομάστηκε που έλαβε χώρα το 1997. Λόγω του σκανδάλου, ο κόσμος άδειασε τις στρατιωτικές αποθήκες, προκλήθηκε εξέγερση και ο κίνδυνος διάσπασης της χώρας ήταν εμφανής (civil war). Εφόσον χιλιάδες άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους ο ΟΗΕ επενέβη και έστειλε ειρηνευτική δύναμη στην Αλβανία. (Στούκας, 2020).⁶⁸ Οι μάχες μεταξύ του Απελευθερωτικού Στρατού του Κοσσυφοπεδίου (UCK) και των Σερβικών δυνάμεων (Ομοσπονδία της Γιουγκοσλαβίας Σερβίας & Μαυροβουνίου) ξεκίνησαν το 1998, ενώ τον Μάρτιο του 1999, μετά την αποτυχία των ειρηνευτικών συνομιλιών οι δυνάμεις του NATO ξεκίνησαν αεροπορικές επιδρομές σε στόχους σε ολόκληρη την Γιουγκοσλαβία (Dahmann, 2013).⁶⁹ Οι σερβικές δυνάμεις είχαν ξεκινήσει ένα κύμα εθνοκάθαρσης, εναντίων των Αλβανών που αποτελούσαν τη σημαντική πλειοψηφία των κατοίκων της περιοχής του Κοσόβου (Κοσσυφοπεδίου). Στις 24 Μαρτίου του 1999 το NATO, ξεκίνησε τις επιδρομές κατά των Σερβικών δυνάμεων στο έδαφος της τότε Γιουγκοσλαβίας (<https://www.sansimera.gr/>).⁷⁰ Οι συγκρούσεις έληξαν στις 12 Ιουνίου 1999 αλλά πάνω από 10.000 πολίτες σκοτώθηκαν, ενώ πάνω από 1.000.000 εκδιώχθηκαν (<https://visitkosovo.rks-gov.net/>).⁷¹ Επίσης, η Λουίζα Γκουλιαμάκη αποθανάτισε στιγμιότυπα από την μαζική έξοδο των προσφύγων, από την ζωή τους στους καταυλισμούς αλλά και στιγμιότυπα στρατιωτών κατά τη διάρκεια των γεγονότων στο Κοσσυφοπέδιο (Papadopoulou, 2008).⁷²

⁶⁸ Στούκας, Μ. (2020, 10 Οκτωβρίου). *Αλβανία 1997: Η εξέγερση των πυραμίδων, η σύγκρουση βορρά-νότου και η λεηλασία των αποθηκών του Στρατού*. Πρώτο Θέμα.

Ανακτήθηκε 5 Μαΐου, 2022, από <https://www.protothema.gr/stories/article/1053665/alvania-1997i-exegersi-ton-puramidon-i-sugrousi-vorra-notou-kai-i-leilasia-ton-apothikon-tou-stratou/>

⁶⁹ Dahmann, K. (2013). *Start of the Kosovo War (1999)*. Ανακτήθηκε 11 Απριλίου, 2022, από <https://www.dw.com/en/start-of-the-kosovo-war-1999/a-16765955>

⁷⁰ *Ο Πόλεμος του Κοσόβου και οι βομβαρδισμοί του NATO στη Σερβία*. (χ.χ.). Ανακτήθηκε 19 Μαΐου, 2022, από <https://www.sansimera.gr/articles/1463>

⁷¹ *War in Kosovo 1998 -1999*. (2021). Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από <https://visitkosovo.rks-gov.net/post/lufta-ne-kosove-1998-1999>

⁷² Παπαδοπούλου, Β. (2008). *Πρόσφυγες στην Ελλάδα και τον κόσμο (έκθεση φωτογραφίας) - Μυτιλήνη, ως τις 27 Ιουνίου 2008*. Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2022, από <https://www.translatum.gr/forum/index.php?topic=21390.0>

Εικόνα 1. Αλβανική Επανάσταση 1997 ο αρχηγός Zani ψηφίζει, 1997, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Μια εμβληματική φωτογραφία από το προσωπικό αρχείο της Λουίζας Γκουλιαμάκη που αποτυπώνει με ιδιαίτερο αλλά ταυτόχρονα και με διαφορετικό τρόπο τα δρώμενα που συνέβαιναν εκείνη την εποχή στην Αλβανία. Σε αυτό το στιγμιότυπο ο απόλυτος πρωταγωνιστής είναι ο Αλβανός αρχιμαφιόζος που ετοιμάζεται να δώσει την ψήφο του. Τα ρούχα που φοράει, βέβαια παραπέμπουν σε ρούχα που θυμίζουν γαμπρό και εάν δεν υπήρχε το σχετικό σχόλιο της φωτογραφίας, θα ήταν αδύνατο να μπορέσουμε να εντοπίσουμε ότι ο αρχιμαφιόζος απλά επισκέπτεται ένα εκλογικό κέντρο. Μέσα στο κάδρο, δίπλα του παρευρίσκονται μικρά παιδιά που φαίνεται ότι τον θαυμάζουν γεγονός που ενισχύει την δυναμική στη εικόνα προσδίδοντας με αυτό τον τρόπο μια γοητεία και φινέτσα για τον θεατή.

Εικόνα 2. Οικογένειες Αλβανικής καταγωγής από το Ράτσακ φεύγουν από το χωριό λόγω των συγκρούσεων, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ΕΡΑ.⁷³

Στην παραπάνω φωτογραφία, διακρίνονται οικογένειες Αλβανών που εγκαταλείπουν το χωριό τους καθώς ξέσπασαν μάχες μεταξύ των Σερβικών δυνάμεων ασφαλείας και των Αλβανόφωνων ανταρτών. Στην φωτογραφία πρόθεση της δημιουργού είναι να επισημάνει μία από τις φρικτές συνέπειες που επιφέρει ο πόλεμος που είναι ο ξεριζωμός και η φυγή των πολιτών για να σωθούν. Παρατηρούμε τους άντρες μπροστά και τα γυναικόπαιδα δεξιά, αριστερά και πίσω, με λιγοστά πράγματα να βαδίζουν σε σειρές προς τη νέα τους πατρίδα. Μια γυναίκα στα αριστερά του κάδρου, απλώνει το χέρι της πάνω από το κεφάλι του παιδιού που βρίσκεται δίπλα της, ως ένδειξη έγνοιας αλλά και προστασίας. Μέσω της εικόνας επιχειρείται η σύλληψη μιας αμεσότητας του θεατή με το θέμα. Η στάση των σωμάτων των ανθρώπων, το βάδισμα τους, σε συνδυασμό με τις εκφράσεις των προσώπων τους αποπνέουν μια θλίψη, μια μελαγχολία αλλά και μια αποφασιστικότητα ώστε να παλέψουν για την επιβίωση τους.

⁷³ Zeqiri, A. (2022). 23rd Anniversary of Nato air strikes on Yugoslavia to Stop Ethnic Cleansing of Albanians in Kosovo. *Pristina Insight*. Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2022, από <https://prishtinainsight.com/23rd-anniversary-of-nato-air-strikes-on-yugoslavia-to-stop-ethnic-cleansing-of-albanians-in-kosovo/>

Εικόνα 3. Αλβανοί πρόσφυγες φτάνουν από το Κοσσυφοπέδιο στη Μακεδονία κοντά στα Σκόπια, 1999, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ΕΡΑ.⁷⁴

Στο κεντρικό μέρος της σύνθεσης παρουσιάζεται το κυρίως θέμα που είναι Αλβανοί πρόσφυγες οι οποίοι έφυγαν από το Κοσσυφοπέδιο λόγω της διεξαγωγής του πολέμου και καταφτάνουν στα Σκόπια ώστε να ανασυνταχθούν και να ξεκινήσουν μια νέα ζωή. Σε αυτή την εικόνα όλοι οι φωτογραφιζόμενοι έχουν στραμμένα τα βλέμματα τους εκτός κάδρου, εντείνοντας την αγωνία που νοιώθουν. Επιπλέον, η φωτογράφος παίζει με την κλίμακα μεγέθους – αντικειμένων ώστε οι φωτογραφιζόμενοι να φαίνονται μεγαλύτεροι από τον χώρο στον οποίο διεξάγεται η ιστορία. Όμως, η κάμερα εστιάζει λίγο περισσότερο στο πρόσωπο ενός μικρού αγοριού, που φορά έναν λερωμένο σκούφο που φτάνει μέχρι τα μάτια του, προκειμένου να χαρτογραφήσει τα συναισθήματα του εκείνη την στιγμή. Το παιδί μοιάζει να κοιτά άγρια και θυμωμένα για όλα αυτά που βιώνει λόγω του πολέμου.

⁷⁴ Charles, D. (2020). *As a journalist, I had to take a tough decision*. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου, 2022, από <https://news-decoder.com/journalist-tough-decision/>

Εικόνα 4. Οι Σερβικές δυνάμεις καταλαμβάνουν θέση κοντά στο χωριό Recak/Racak, 1999, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/EPA-EFE.⁷⁵

Στην φωτογραφία αυτή απεικονίζονται οι Σερβικές δυνάμεις την στιγμή που παίρνουν θέση κοντά στο χωριό Recak/Racak τον Ιανουάριο του 1999. Σε ένα πρώτο επίπεδο ανάγνωσης αντικρίζουμε τις φιγούρες δύο αντρών που βρίσκονται πίσω από ένα στρατιωτικό τανκ και παρακολουθούν από ένα μεγάλο ύψωμα το χωριό Racak. Σε ένα δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης παρατηρούμε σε πολύ κοντινή τους απόσταση το τανκ το οποίο είναι σταματημένο με το πυροβόλο του αλλά και στραμμένο προς το χωριό.

Το πλάνο που επιλέχτηκε για την λήψη τονίζει όλο και περισσότερο τον δυναμισμό, την αποφασιστικότητα, για την εισβολή σε μια χώρα. Επιπρόσθετα, η δεξιότητα της φωτογράφου να εισβάλλει χωρίς φόβο σε κάθε στιγμιότυπο είναι εμφανής και σε αυτή την φωτογραφία επειδή μπορούμε να αντικρίσουμε με μεγάλη ευκολία αρκετές λεπτομέρειες του στρατιωτικού οχήματος.

⁷⁵ Bami, X. (2020). *Innocence Lost: Childhood Memories of the Kosovo War*. Ανακτήθηκε 2 Ιουνίου, 2022, από <https://balkaninsight.com/2020/03/30/innocence-lost-childhood-memories-of-the-kosovo-war/>

Εικόνα 5. *Blase*, Βόρεια Μακεδονία, Αστυνομικός στο χώρο φύλαξης χιλιάδων Αλβανών προσφύγων από την Πρίστινα, 1999, © Λουίζα Γκουλιαμάκη. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).⁷⁶

Μια καλλιτεχνικά ιδιαίτερη φωτογραφία καθώς ο στρατιώτης από τη θέση λήψης απεικονίζεται μεγαλύτερος από το πλήθος που υπάρχει πίσω του. Ο στρατιώτης, στέκεται όρθιος και μοιάζει να οριοθετεί το κάδρο ως προς τη δεξιά πλευρά. Πίσω του διακρίνουμε δύο σειρές από πρόσφυγες που είναι συγκεντρωμένοι σχηματίζοντας δύο μεγάλες ουρές, σαν ανθρώπινο ποτάμι, ενώ στη μέση υπάρχει ένα άδειο μέρος γης που τους διαχωρίζει.

Το ιδιαίτερο στοιχείο είναι στο φόντο της φωτογραφίας όπου ο φακός αξιοποιεί τις δυνατότητες που του δίνει το φως και μοιάζει σαν να υπάρχει ένας καθρέπτης και ένα εφέ που σβήνει τις φιγούρες από τα δέντρα που φαίνεται ότι υπάρχουν. Επίσης, όπως είναι συγκεντρωμένοι οι πρόσφυγες μοιάζει σαν η δεύτερη σειρά στο πίσω μέρος να έχει δημιουργηθεί μετά από παρέμβαση του καλλιτέχνη, σαν να αναπαράγει το είδωλο ο φακός και να μην είναι αληθινή απεικόνιση.

⁷⁶ Καλλιγιάννη, Χ. (2020). Λουίζα Γκουλιαμάκη. *Photo net*. Ανακτήθηκε 7 Απριλίου, 2022, από <https://www.nexusmedia.gr/interview-guliamaki/>

Εικόνα 6. Πρόσφυγες πάνω στα βουνά, 1998, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ΕΡΑ.⁷⁷

Ο φακός εστιάζει σε μια ηλικιωμένη γυναίκα που έχει ανυψωμένο το αριστερό της χέρι και κρατά το πρόσωπό της κοιτώντας χαμηλά, ως ένδειξη απελπισίας και δυστυχίας. Η στάση του σώματος, σε συνδυασμό με την έκφραση του προσώπου, ενός προσώπου γεμάτου ρυτίδες που συμβολίζουν την κακουχία και τις δυσκολίες, καθώς και το μισάνοικτο στόμα, αποπνέουν απογοήτευση, μελαγχολία και θλίψη. Πίσω της βρίσκεται άλλη μια ηλικιωμένη γυναίκα που έχει ξαπλώσει, με τα χέρια της να σκεπάζουν το κεφάλι και τα μάτια της να είναι κλειστά. Η εικόνα αυτή, ολοκληρώνει την παρουσίαση του δράματος που ζουν οι πρόσφυγες, την αγωνία και το φόβο για το αύριο.

⁷⁷ Dumbs, H. (2014, 14 June). *Kosovo-Krieg: Tausende Opfer und keine Täter*. Diepresse. Ανακτήθηκε 8 Μαΐου, 2022, από <https://www.diepresse.com/3821372/kosovo-krieg-tausende-opfer-und-keine-taeter>

Εικόνα 7. Μια Αλβανίδα από το Πρίζρεν χαιρετά το παιδί της, 1999, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Στο κεντρικό μέρος της σύνθεσης παρουσιάζεται το βασικό θέμα της εικόνας που είναι μια Αλβανή μητέρα η οποία προσπαθεί να αποχαιρετήσει το παιδί της αλλά τους χωρίζουν τα κάγκελα. Οι κάθετες και οριζόντιες γραμμές από τα σύρματα δημιουργούν μια διαχωριστική γραμμή στη φωτογραφία, ενισχύοντας τη δυναμική της. Η μητέρα αναζητά το κενό ανάμεσα στα κάγκελα για να μπορέσει να φιλήσει το παιδί της, αποχαιρετώντας το ενώ εκείνο κρατά με το μικρό του χεράκι τα κάγκελα, που στέκουν εμπόδιο για να αγκαλιάσει τη μητέρα του. Η επιλογή ενός πάρα πολύ κοντινού πλάνου εξασφαλίζει την ανάδειξη των δύο πρωταγωνιστών και ενισχύει την συναισθηματική φόρτιση που φέρνει στον θεατή. Το τρυφερό άγγιγμα των χειλιών και τα μισόκλειστα μάτια υποδηλώνουν την αγάπη και την ανάγκη αυτής της γυναίκας να μην πληγώσει το παιδί της όσο γίνεται καθώς και την προσπάθειά της να κρατήσει αυτή τη στιγμή βαθιά χαραγμένη στη μνήμη της.

Εικόνα 8. *Racak*, Kosovo, 1999, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Μια εικόνα όπου ο πόνος και η δυστυχία επικρατούν σε αυτή την εικόνα. Στο πάτωμα βρίσκονται νεκροί και γύρω τους όρθιοι συγγενείς που πενθούν. Στο δεξιό μέρος της σύνθεσης υπάρχει ένας άντρας και μια γυναίκα που είναι αρκετά στεναχωρημένοι για την απώλεια αυτών των ανθρώπων. Ιδιαίτερη στιγμή το πρόσωπο της γυναίκας που έχει συσπάσεις από το πόνο και κρατά με το χέρι της το πρόσωπο του άντρα δίπλα της που και αυτός κλαίει για την απώλειά τους. Από την άλλη μεριά της σύνθεσης από ένα παράθυρο το φως πέφτει και λούζει τα σώματα που κείτονται στο πάτωμα, δίνοντας μια διαίσθηση υπερφυσική για τη θυσία αυτών των προσώπων.

Εικόνα 9. Παιδάκι παίζει με το τιμόνι καθώς ένας Γερμανός στρατιώτης ελέγχει τα χαρτιά της οικογένειάς του, Μορίνα, συνοριακό πέρασμα Κοσσυφοπεδίου – Αλβανίας, 1999, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Ένα στιγμιότυπο που παρουσιάζει τα πραγματικά θύματα του πολέμου τα παιδιά καθώς και την σημασία της παιδικής αθωότητας – ξεγνοιασιάς. Το μικρό αγόρι την ώρα που παίζει με τον τροχό του αυτοκινήτου κοιτά κάτι προς το φακό, στρέφοντας το βλέμμα του ξαφνιασμένο, με ύφος σοβαρό, ενώ ένας στρατιώτης έξω από το αυτοκίνητο κρατά χαρτιά και κοιτά προς το αυτοκίνητο χωρίς να δίνει σημασία στο παιδί. Η αντανάκλαση που παρατηρούμε στο τζάμι δημιουργεί μια άλλη αίσθηση στη φωτογραφία, καθώς μοιάζει σα να χωρίζει το κάδρο διαγώνια στη μέση, ενώ δεξιά η αντανάκλαση του ήλιου δίνει έναν τόνο αισιοδοξίας και ελπίδας για το μέλλον που περιμένει το παιδί. Ο διαχωρισμός αυτός προσφέρει μια ακόμα μεταφορική σημασία, καθώς μοιάζει από τη μια πλευρά να υπάρχει ο στρατιώτης και κατά επέκταση ο πόλεμος και από την άλλη η παιδική αθωότητα, το παιχνίδι με το τιμόνι και η ειρήνη. Είναι σαν να υπάρχουν δύο παράλληλοι κόσμοι και το παιδί να θέλει να αφήσει πίσω του τον πόλεμο.

Εικόνα 10. *Kishna Reka*, Kosovo, 1998, © Λουίζα Γκουλιαμάκη. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).⁷⁸

Έχουμε ένα στιγμιότυπο υψίστης σημασίας. Η φωτογράφος επιχειρεί την σύλληψη της καταστροφής που επέφερε ο πόλεμος του Κοσσυφοπεδίου στους ανθρώπους. Στο δεξιό μέρος της σύνθεσης μια γυναίκα κοιτάζει προς την κάμερα, με πρόσωπο γεμάτο ρυτίδες από τον αγώνα της ζωής που τώρα έχει γεμίσει απόγνωση και θλίψη, μπροστά από τα ερείπια του σπιτιού της. Οι αγώνες μιας ζωής έχουν καταστραφεί σε μια στιγμή. Από το σπίτι διακρίνονται μόνο τα σκαλιά, απομεινάρια μιας άλλης ζωής που δεν υπάρχει πια. Στα εναπομείναντα σκαλιά εντοπίζουμε άλλη μια φιγούρα ενός άντρα, που κάθεται σκεπτικός προσπαθώντας να συνειδητοποιήσει την καταστροφή που υπέστη. Η θέση λήψης της εικόνας, εστιασμένη στο πρόσωπο της γυναίκας, εκφράζει έντονα τον πόνο και την ψυχική οδύνη που βιώνει.

⁷⁸ Tavlas, N. (2021). *Photojournalist Louisa Gouliamaki "Photojournalism is an international language"*. Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://www.photojournalismnews.com/louisa-gouliamaki>

Εικόνα 11. Κόσοβο, 1998, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Μια στιγμή μέγιστου πένθους. Διακρίνουμε μαυροφορεμένες γυναίκες και άντρες, γύρω από ένα ξύλινο φέρετρο με έναν μεγάλο ξύλινο σταυρό, γραμμένο με το όνομα του ατόμου που έχει πεθάνει καθώς και το έτος. Η σκηνή αποκτά μοναδική υπόσταση λόγω του πουκάμισου του νεκρού, με το οποίο έχουν τυλίξει τον ξύλινο σταυρό. Αυτό το στιγμιότυπο παραπέμπει με αλληγορία σε στιγμή από την σταύρωση και την ταφή του Ιησού Χριστού. Το πουκάμισο στέκεται πάνω στο σταυρό σαν άψυχο σώμα ενώ γύρω οι «μυροφόρες» πενθούν. Όπως ο Χριστός θυσιάστηκε για την ανθρωπότητα, έτσι και αυτός ο νεκρός θυσιάστηκε για την πατρίδα του. Η φωτογράφος προσπαθεί να προκαλέσει την αντίδραση του κοινού καταγράφοντας τον πόνο και την απώλεια ενός αγαπημένου μας προσώπου. Μέσα από τις εκφράσεις των απεικονιζόμενων διαπιστώνουμε και την έντονη θλίψη για τον αδικοχαμένο θάνατο των ανθρώπων που πέθαναν κατά την διάρκεια του πολέμου. Η επιλογή ενός πουκάμισου σηματοδοτεί την απώλεια αλλά και την νοσταλγία.

3.2 Διαδηλώσεις κατά των οικονομικών μέτρων και ο εμπρησμός της Marfin, Αθήνα (2010)

Τα οικονομικά μέτρα που θέλησε να επιβάλλει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στην Ελλάδα, οδήγησαν τους Έλληνες σε μια πρωτοφανή για τη χώρα κινητοποίηση με μαζικές πορείες διαμαρτυρίας που οργανώθηκαν σε όλες τις μεγάλες πόλεις της ηπειρωτικής και της νησιωτικής χώρας, πλην της Αθήνας, όπως για παράδειγμα είναι η Λάρισα, τα Ιωάννινα, ο Βόλος, η Πάτρα, η Θεσσαλονίκη, η Μυτιλήνη, η Κέρκυρα κ.α. Οι άνθρωποι που συμμετείχαν ήταν διαφορετικών κοινωνικών τάξεων ή πολιτικών πεποιθήσεων όπου τους ένωσε η οργή, τα προβλήματα και ο φόβος για το αύριο της ελληνικής οικονομίας. Βέβαια δεν έλλειψαν και τα επεισόδια από ομάδες διαδηλωτών που επιτέθηκαν τόσο σε καταστήματα, σε μηχανήματα αυτόματων αναλήψεων τραπεζών, όσο και σε τηλεοπτικά συνεργεία. Με την εμπλοκή των αστυνομικών δυνάμεων οι συγκρούσεις πήραν μεγάλη έκταση. Κάδοι απορριμμάτων πυρπολήθηκαν, ενώ έγινε εκτεταμένη χρήση χημικών και δακρυγόνων (<https://www.tovima.gr/>).⁷⁹

Στις 5 Μαΐου 2010, στο κτίριο της τράπεζας Marfin, ξέσπασε φωτιά που προκλήθηκε από μολότοφ που πέταξαν άγνωστοι κουκουλοφόροι (ομάδα από 23 άτομα σύμφωνα με το βούλευμα), που είχαν παρεισφρήσει στην πορεία της διαδήλωσης που γινόταν στην Αθήνα λόγω του μνημονίου. Οι κουκουλοφόροι έσπασαν το τζάμι της τράπεζας και έριξαν εύφλεκτο υλικό (Πώποτας & Καλύβα, 2020).⁸⁰ Συνέπεια ήταν τρεις άνθρωποι να πεθάνουν από ασφυξία λόγω των τοξικών αναθυμιάσεων, όπου μια εκ των οποίων ήταν έγκυος. Η ταυτότητα των αυτοργών παραμένει άγνωστη μέχρι και σήμερα (<https://www.in.gr/>).⁸¹ Σε αυτή την ενότητα οι φωτογραφίες της, καλύπτουν τόσο τα γεγονότα από την πορεία, όσο και τα τραγικά συμβάντα του εμπρησμού της τράπεζας.

⁷⁹ «Όλη η Ελλάδα μια γροθιά» στις διαδηλώσεις. (2010, 6 Μαΐου). Το Βήμα. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2022, από <https://www.tovima.gr/2010/05/06/politics/oli-i-ellada-mia-grothia-stis-diadilwseis/>

⁸⁰ Πώποτας, Δ. & Καλύβα, Α. (2020, 5 Μαΐου). *Τραγωδία της Marfin: Ένα έγκλημα χωρίς τιμωρία δέκα χρόνια μετά*. Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.protothema.gr/greece/article/1002752/tragodia-tis-marfin-ena-eglima-horis-timoria-deka-hronia-meta/>

⁸¹ *Marfin: 12 χρόνια μετά οι νεκροί ακόμη περιμένουν δικαίωση*. (2022, 5 Μαΐου). Ανακτήθηκε 21 Μαΐου, 2022, από <https://www.in.gr/2022/05/05/greece/marfin-12-xronia-meta-oi-nekroi-akomi-perimenoun-dikaiosi>

Εικόνα 12. Συγκρούσεις αστυνομικών – πολιτών κατά την πορεία, Κέντρο Αθήνας, 2010, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Ο καπνός από τα δακρυγόνα που κυριαρχεί στην ατμόσφαιρα είναι το βασικό συστατικό της φωτογραφίας, ενώ πίσω και πάνω από τον καπνό, διακρίνονται κάποιες κορυφές πολυκατοικιών. Το πλάνο χωρίζεται σε δύο μέρη, αριστερά όπου μια ομάδα τριών αστυνομικών χτυπούν έναν άοπλο διαδηλωτή ο οποίος προσπαθεί να προστατευτεί και δεξιά όπου υπάρχει μόνο ένας αστυνομικός που φαίνεται να κοιτάει προς το καπνό ενώ βρίσκεται σε θέση ετοιμότητας με το δεξί χέρι του να κρατά ένα γκλόμπ. Στο κέντρο του πλάνου και προς τα κάτω, ένας νεαρός σκυμμένος προσπαθεί να ξεφύγει από το μπλόκο. Μοιάζει σαν οι αστυνομικοί να έχουν δημιουργήσει έναν κλοιό με τα δακρυγόνα και τον καπνό τους, για να απομακρύνουν τους διαδηλωτές καθώς διακρίνονται φιγούρες πίσω από τον καπνό. Τέλος στο έδαφος διακρίνουμε μια φιάλη προφανώς από τα δακρυγόνα και τις σκιές των πρωταγωνιστών γεγονός που δείχνει σαν να διαδραματίζονται παράλληλα δυο γεγονότα των πρωταγωνιστών και των σκιών τους.

Εικόνα 13. Συγκρούσεις αστυνομικών – πολιτών κατά την πορεία, Κέντρο Αθήνας, 2010, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Μια φωτογραφία που διακρίνεται το φυλάκιο των ευζώνων που βρίσκονται μπροστά από τον άγνωστο στρατιώτη οπότε τα γεγονότα που απεικονίζουν διαδραματίζονται μπροστά από την Βουλή των Ελλήνων. Ξεχωρίζουν οι πολίτες που βρίσκονται σε διαμαρτυρία, ενώ η κάμερα εστιάζει σε έναν από αυτούς ο οποίος κρατά ένα ξύλινο δοκάρι, φορά κράνος μηχανής και εμπλέκεται με έναν αστυνομικό. Παρατηρώντας το πρόσωπο του άντρα μέσα από το κράνος, διακρίνονται τα μάτια του που κοιτούν έκπληκτα τον αστυνομικό, ενώ έχει απλώσει τα χέρια του πάνω του προς το κράνος, μάλλον προσπαθώντας να του το βγάλει. Μας τραβά το ενδιαφέρον το πρόσωπο του αστυνομικού πίσω από το κράνος που φορά όπου διαφαίνεται η ένταση στο πρόσωπό του αλλά και μια μορφή μίσους καθώς έχει σφιγμένο το στόμα του και έχει προτάσσει τα χέρια του και το ένα του πόδι προς τον διαδηλωτή με δυναμισμό. Πίσω τους ένας φωτογράφος συλλαμβάνει αυτή την στιγμή σε απειροελάχιστα κλάσματα του δευτερολέπτου ώστε να μετουσιώσει στο κοινό μια διαφορετική εκδοχή αυτής της σύγκρουσης, ενώ ένας άλλος πολίτης στρέφει το βλέμμα του προς την σκηνή, σε αντίθεση με τη ροή των γεγονότων που διαδραματίζονται πιο πέρα από το συμβάν.

Εικόνα 14. Άνθρωποι κοιτάζουν τα μηνύματα που αφέθηκαν μπροστά στην τράπεζα, 2010, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.⁸²

Οι άνθρωποι κοιτάνε την τράπεζα και το σημείο που είχε πάρει φωτιά στην είσοδο της τράπεζας. Επίσης, απεικονίζονται τα λουλούδια και τα σημειώματα που αφήσαν οι περαστικοί στο χώρο της τραγωδίας. Οι δύο άντρες αριστερά, έχουν γυρισμένη την πλάτη και έτσι δεν μπορούμε να καταλάβουμε τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, ενώ ο τρίτος άντρας, βρίσκεται σε θέση προφίλ ως προς το φακό, στέκεται σαστισμένος και κοιτά κρατώντας με το χέρι του το κεφάλι, σε μια στάση που δηλώνει το μέγεθος της τραγωδίας. Ο φακός έχει στραφεί με τέτοιο τρόπο ώστε η εικόνα να φαίνεται παραμορφωμένη με στραβό κάδρο, σαν να είναι πιο λοξός ο τοίχος της τράπεζας, δίνοντας έμφαση στα αφιερώματα.

⁸² Getty Images. (2010). *People look at messages left in front of the burnt Marfin*. Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/people-look-at-messages-left-in-front-of-the-burnt-marfin-news-photo/99055231>

Εικόνα 15. Ένας άντρας κοιτάζει ένα υποκατάστημα τράπεζας της Marfin, 2010, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.⁸³

Παρατηρούμε ότι γίνεται αντανάκλαση του κτιρίου που βρίσκεται απέναντι από την τράπεζα, ενώ ο περαστικός στα δεξιά της εικόνας, στέκεται απορημένος μπροστά από την σκασμένη τζαμαρία και διαβάζει το μήνυμα που άφησαν οι κουκουλοφόροι «Φωτιά στους τοκογλύφους». Παρατηρώντας πιο προσεκτικά, διακρίνονται τα φώτα της οροφής, από το εσωτερικό της τράπεζας. Τα σπασίματα που έχει η τζαμαρία, μοιάζουν επαναλαμβανόμενα και στο ίδιο μέγεθος και ύψος, παραπέμποντας στην καταστροφή.

⁸³ Getty Images. (2010). *A man looks at a Marfin bank branch with windows smashed*. Ανακτήθηκε 30 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.ae/detail/news-photo/man-looks-at-a-marfin-bank-branch-with-windows-smashed-news-photo/98716004>

3.3 Protesters (2011)

Η Ελλάδα παρουσίασε μια αύξηση του χρέους της, η οποία το 2009 οδήγησε σε μια νέα οικονομική κρίση. Το τίμημα ήταν μια σειρά μέτρων λιτότητας που είχαν σκοπό να μειώσουν το διογκωμένο έλλειμμα της και να αποκαταστήσουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών αυξάνοντας την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας. Οι μαζικές αυτές διαδηλώσεις έγιναν πιο βίαιες κατά το διάστημα 2011 - 2012, καθώς το Ελληνικό Κοινοβούλιο μετά βίας πέρασε τα πρόσθετα μέτρα λιτότητας που απαιτούσε η Ευρώπη για να διατηρήσει τη ροή των χρημάτων από το πρόγραμμα διάσωσης (<https://www.lensculture.com/>).⁸⁴

Η συλλογή της φωτορεπόρτερ Λουΐζα Γκουλιαμάκη «Protesters» αποτυπώνει σε ασπρόμαυρο χρώμα αυτές τις δύσκολες στιγμές που βίωσε η Ελλάδα καθώς και στιγμιότυπα από τους διαδηλωτές και τις διαδηλώσεις που οδηγούσαν σε βίαια επεισόδια. Η συλλογή έχει πάρει Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΐ (Pictures of the Year, International).

⁸⁴ Gouliamaki, L. (χ.χ.). Protesters - the Greek Crisis. *Lens Culture*. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2022, από <https://www.lensculture.com/projects/202042-protesters-the-greek-crisis>

Εικόνα 16. Η αστυνομία συλλαμβάνει έναν διαδηλωτή, 2011, © Λουίζα Γκουλιαμάκη.
(Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΙ).⁸⁵

Σε αυτή την εικόνα η φωτογράφος συλλαμβάνει ένα ιδιαίτερο στιγμιότυπο, το οποίο ενισχύει την δράση μέσω της χρήσης του ασπρόμαυρου χρώματος. Ο φακός εστιάζει στη στάση των σωμάτων τόσο των αστυνομικών όσο και του ατόμου που έχει συλληφθεί. Τα πρόσωπα των αστυνομικών δεν διακρίνονται καθώς φορούν μάσκες αερίων για να προστατευτούν, ενώ το πρόσωπο του διαδηλωτή που έχει συλληφθεί, φαίνεται ως προφίλ και διακρίνεται η αγωνία του. Η στάση του σώματος, δείχνει υποταγή καθώς κοιτάζει το έδαφος την στιγμή που οι αστυνομικοί προσπαθούν να του βάλουν χειροπέδες. Γύρω του διακρίνονται κομμάτια από σκουπίδια και πέτρες, ενώ πίσω του η πλατεία Συντάγματος μοιάζει σαν βομβαρδισμένη, και γεμάτη καπνούς από τις φωτιές και τα δακρυγόνα. Η λήψη είναι αυθόρμητη και στιγμιαία, όπου τα μοντέλα μοιάζουν να μην αντιλαμβάνονται τη φωτογράφο, ενώ η κορνίζα της φωτογραφίας βοηθά τον θεατή να αντιληφθεί την έκταση των γεγονότων που έχουν συμβεί.

⁸⁵ ΡΟΥΙ (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_10.php

Εικόνα 17. Διαδηλωτές περνούν από μια φλεγόμενη διαφημιστική ταμπέλα στην πλατεία Συντάγματος κατά τη διάρκεια μαζικών συγκρούσεων, 2011, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη. (Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΐ).⁸⁶

Η φωτογραφία αυτή συνδέεται με την προηγούμενη φωτογραφία, ως προς το χρώμα που έχει επιλεγεί. Η φλόγα και ο καπνός κυριαρχούν στην εικόνα και ο φακός εστιάζει σε αυτά, ενώ διακρίνεται ξεκάθαρα ένας διαδηλωτής με το πρόσωπο του να είναι σκεπασμένο προσπαθώντας να προστατευτεί από τους καπνούς. Το πιο σημαντικό είναι ότι ανάμεσα στη φλεγόμενη διαφημιστική ταμπέλα, διακρίνεται η βουλή, μεταφέροντας έμμεσα το μήνυμα που θέλει να δώσει η διαδήλωση. Η βία έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της δημοκρατίας που εκπροσωπεί το κοινοβούλιο.

⁸⁶ ΡΟΥΐ (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_04.php

Εικόνα 18. Ένας διαδηλωτής κρατά πέτρες ενώ στέκεται μπροστά στην αστυνομία που προστατεύει το ελληνικό κοινοβούλιο στην Αθήνα, 2011, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη. (Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥΐ).⁸⁷

Η καλλιτέχνης επιχειρεί να τραβήξει ακόμα περισσότερο την προσοχή, επιλέγοντας το ασπρόμαυρο χρώμα που αναδεικνύει το φωτογραφιζόμενο θέμα. Η επιλογή του κοντινού πλάνου δείχνει όλο και περισσότερες λεπτομέρειες. Η εικόνα είναι χαρακτηριστική για την γεωμετρία και τον δυναμισμό της καθώς η στάση του σώματος και η θέση του φωτός, δημιουργούν αντιθέσεις, ενώ οι σκιές και το κοντράστ ενισχύουν τη δυναμική της εικόνας. Η στάση του σώματος του διαδηλωτή και η θέση της κάμερας δείχνουν ακριβώς την αντίθεση του ενός εναντίον των πολλών, καθώς και του διαδηλωτή που μάχεται με δύο πέτρες απέναντι στους αστυνομικούς που κρατούν ασπίδες και γκλόμπ.

⁸⁷ ΡΟΥΐ (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_02.php

Εικόνα 19. Συγκρούσεις αστυνομίας με διαδηλωτές κατά τη διάρκεια βίαιων ταραχών στην κεντρική πλατεία Συντάγματος της Αθήνας, 2011, © Λουίζα Γκουλιαμάκη. (Βραβείο Αριστείας από τον ΡΟΥι).⁸⁸

Η φωτογράφος συλλαμβάνει ένα ιδιαίτερο στιγμιότυπο, το οποίο ενισχύει την δράση, την μαχητικότητα μέσω της χρήσης του ασπρόμαυρου χρώματος. Η κάμερα εστιάζει σε έναν από τους αστυνομικούς που προσπαθεί να απομακρύνει έναν από τους διαδηλωτές κατά την διάρκεια των συγκρούσεων, ρίχνοντάς του απευθείας αέριο από σπρέι. Τα πρόσωπα των αστυνομικών δεν διακρίνονται καθώς φορούν μάσκες αερίων για να προστατευτούν. Η στάση του σώματος του διαδηλωτή την στιγμή που πέφτει στο έδαφος αποπνέει υποταγή, εξόντωση. Γύρω τους παρατηρούμε και άλλους αστυνομικούς με διαδηλωτές να συγκρούονται. Η λήψη είναι ειλικρινής όπου τα μοντέλα δεν αντιλαμβάνονται την φωτογράφο ενώ η παρουσία των αστυνομικών και των διαδηλωτών βοηθά τον θεατή να αντιληφθεί την έκταση των γεγονότων που έχουν συμβεί.

⁸⁸ ΡΟΥι (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_08.php

3.4 Greek Crisis (2012 - 2015)

Η χρηματοπιστωτική κρίση, επηρέασε πρωτίστως την Ελλάδα η οποία υπήρξε μία από τις πιο πληγείσες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πολύ υψηλό χρέος, η αυξημένη ανεργία και οι έντονες κοινωνικές εντάσεις, εξαιτίας των εξοντωτικών προγραμμάτων λιτότητας που της επιβλήθηκαν, αύξησαν την ύφεση. Το θέαμα της ελληνικής κρίσης προβλήθηκε εκτενέστατα από όλα τα παγκόσμια ειδησεογραφικά πρακτορεία μέσω εικόνων που σοκάρουν. Τα γεγονότα που έλαβαν δράση εκείνη την περίοδο, χαρακτηρίζονται από τις διαδηλώσεις, τις οδομαχίες, την φτώχεια, τους άστεγους ανθρώπους στο δρόμο, τις ακροδεξιές ή εξτρεμιστικές ενέργειες, τα ρατσιστικά συμβάντα, το κλείσιμο της δημόσιας τηλεόρασης, τις βίαιες κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές αλλά και από τις ενδείξεις συμπαρατάσης και αλληλεγγύης. Μέσα από την φωτογραφική σειρά της Λουΐζας Γκουλιαμάκη, περιγράφονται όλα αυτά τα γεγονότα εκείνης της δύσκολης τριετίας για την Ελλάδα, όπως είναι η φτώχεια, οι βίαιες συγκρούσεις, το κλείσιμο των καταστημάτων, η οικονομική κρίση καθώς και η πολιτική κρίση (Πετσίνη, 2015).⁸⁹ Ξεχωρίζουν οι φωτογραφίες με τις σκηνές βίας στις συμπλοκές, με τους αστυνομικούς, και με τα καπνογόνα να σκεπάζουν τα πάντα (<https://www.visapourlimage.com/>).⁹⁰

⁸⁹ Πετσίνη, Π. (2015, 8 Μαρτίου). Αναπαριστώντας την Ελληνική Ύφεση: Φωτογραφικές αφηγήσεις της κρίσης. *Ενθέματα Η Αυγή*, σελ. 36. Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου, 2022, από <https://www.academia.edu/11337245>

⁹⁰ Visa pour l'image Perpignan. (χ.χ.). *Το ωστικό κύμα στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε στις 1 Μαΐου, 2022, από <https://www.visapourlimage.com/en/festival/exhibitions/l-onde-de-choc-grecque>

Εικόνα 20. Αθηναίοι αγωνίζονται να αρπάξουν σακούλες με φρούτα που μοιράζουν αγρότες και παραγωγοί, 2013, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη.⁹¹

Στην εικόνα παρατηρούμε την προσδοκία πλήθους Αθηναίων να αποκτήσουν τα δωρεάν φρούτα που μοιράζονται από τους αγρότες και τους παραγωγούς στο πλαίσιο διαμαρτυρίας ενάντια στα υψηλά κόστη παραγωγής. Η παρουσία πολλών χεριών που απλώνονται για να πάρουν την σακούλα, ενισχύει το αίσθημα απελπισίας. Ο φακός εστιάζει στα δεκάδες σηκωμένα χέρια, θέλοντας να τονίσει την αγωνία του βασανισμένου λαού από την οικονομική κρίση που μαστίζει τη χώρα. Η σακούλα με τα φρούτα, βρίσκεται στο πάνω μέρος της εικόνας, θέλοντας να δείξει πως αυτή δεν είναι η αιτία της εξαθλίωσης αλλά η αφορμή για να εκδηλωθεί η αγανάκτηση και η απόγνωση των πολιτών.

⁹¹ Φωτογραφία της ημέρας έγινε στον *Guardian* η ελληνική πείνα!. (2013). Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.newsbomb.gr/politikh/story/277371/fotografia-tis-imeras-egine-ston-guardian-i-elliniki-peina>

Εικόνα 21. Άνθρωποι διαφεύγουν από φλεγόμενο κτίριο στην Αθήνα κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με την αστυνομία, 2012, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Image Forum, Προσωπικό Αρχείο.

Μια ιδιαίτερη νυχτερινή λήψη, όπου διακρίνεται κόσμος να τρέχει προς την μεριά της κάμερας, καθώς προσπαθούν να διαφύγουν από ένα φλεγόμενο κτίριο. Διακρίνονται σκιές ανθρώπων, ενώ ο φωτογραφικός φακός εστιάζει σε ένα ζευγάρι που δεν μπορεί να προσδιοριστεί το φύλο του, όπου κρατιούνται από το χέρι καθώς προσπαθούν να διαφύγουν από το σημείο. Η λάμπα του δρόμου φωτίζει το στιγμιότυπο, ενώ πίσω διακρίνεται ένα νεοκλασικό κτίριο να φλέγεται καθώς και οι φωτιές που ξεπηδούν από τη στέγη του. Πίσω από το ζευγάρι που τρέχει, διακρίνονται καμένα αντικείμενα και αποκαΐδια από τις παρατεταμένες συγκρούσεις. Σε μια δεύτερη ανάγνωση η φωτογραφία έχει ένα συμβολισμό, καθώς το νεοκλασικό σπίτι συμβολίζει την Ελλάδα, της νεότερης ιστορίας, όπως την γνωρίζουμε, η οποία λόγω της οικονομικής κρίσης και των σχεδίων λιτότητας που έχουν επιβληθεί, «φλέγεται» δηλαδή «καταστρέφεται» και η χώρα όπως την ξέραμε μέχρι τότε, δεν υπάρχει «καταρρέει» σαν το φλεγόμενο κτίριο και οι πολίτες «τρέχουν να σωθούν».

Εικόνα 22. Βιτρίνα κενού καταστήματος, 2013, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Image Forum, Προσωπικό Αρχείο.

Άλλη μια εντυπωσιακή φωτογραφία από την φωτορεπόρτερ που σοκάρει και περιγράφει τις καταστροφικές επιπτώσεις που επέφερε η οικονομική κρίση της Ελλάδας στην αγορά. Παρατηρούμε τη βιτρίνα ενός άδειου καταστήματος, με κατεβασμένα ρολά, προς ενοικίαση, καθώς λόγω της οικονομικής κρίσης, πλήθος επιχειρήσεων έκλεισαν και τα καταστήματα έμειναν ξενοκίαστα. Στη βιτρίνα από την μία διακρίνουμε αυτοκόλλητα από προσφορές εκπτώσεων που έκανε το κατάστημα προσπαθώντας να προσελκύει πελάτες, πριν κλείσει οριστικά. Από την άλλη κατά μήκος της βιτρίνας έχουν τοποθετηθεί 4 χαρτιά ενοικιάζεται το ένα σχεδόν δίπλα στο άλλο. Στο κάτω μέρος της βιτρίνας, διακρίνεται η κούκλα, να κείτεται σαν νεκρή. Αυτή η σύνθεση δείχνει από την μια τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης αλλά μεταφορικά η «πεθαμένη» κούκλα, δείχνει τον «θάνατο» της εμπορικής τάξης, λόγω της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης. Πρόκειται για μια σκηνή που καταγράφει την κρίση, την απόγνωση αλλά και την ανάγκη επιβίωσης, την ανάγκη αντιμετώπισης της κρίσης και την ανάγκη επαναλειτουργίας της αγοράς.

Εικόνα 23. Ο Έλληνας υπουργός Οικονομικών Γιάννης Βαρουφάκης ακούει τον Πρωθυπουργό στη Βουλή των Ελλήνων, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo/Getty Images.⁹²

Μια εικόνα χαρακτηριστική της κατάστασης που βίωσε η Ελλάδα εκείνη την περίοδο καθώς ο τότε υπουργός οικονομικών κάθεται στο πάτωμα της Βουλής, με το χέρι να κρατά το κεφάλι του, με ύφος απογοήτευσης και απελπισίας για το μέλλον. Δίπλα του υπάρχει ένα ανοιγμένο αναψυκτικό, ενώ ένας φάκελος και το κινητό του είναι επίσης ακουμπισμένα στο πάτωμα μπροστά του. Δίπλα του καθισμένος ένας άλλος υπουργός στα έδρανα της Βουλής, κοιτά απογοητευμένος προς την κατεύθυνση του βήματος. Ακόμα και η στάση των χεριών του σε σχήμα χούφτας που μπαίνει το ένα μέσα στο άλλο, δείχνει την απελπισία που επικρατεί στην ατμόσφαιρα.

⁹² O' Brien, M. (2015, 17 June). *This picture shows the pain of Greece falling apart*. The Washington Post. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/06/17/this-picture-shows-the-pain-of-greece-falling-apart/>

Εικόνα 24. Βίαια Επεισόδια, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Μια συγκλονιστική φωτογραφία από το αρχείο της φωτορεπόρτερ που προκαλεί συγκίνηση και αποτροπιασμό για τα γεγονότα που ακολούθησαν οι διαμαρτυρίες για την οικονομική κρίση στην Ελλάδα. Στην εικόνα απεικονίζονται τρεις αστυνομικοί με τον αντίστοιχο εξοπλισμό, οι οποίοι έχουν συλλάβει έναν διαμαρτυρόμενο, όπου το μισό του σώμα κείται στο έδαφος ενώ τα πάνω του άκρα τα έχουν αρπάξει δύο αστυνομικοί που ο καθένας τα τραβά προς αντίθετη κατεύθυνση. Μια σκηνή που αποτυπώνει την βιαιότητα των επεισοδίων και την σύγχυση που επικρατούσε, προκαλώντας το κοινό αίσθημα.

3.5 Η Επανάσταση στο Κίεβο της Ουκρανίας (2014)

Στις 21 Νοεμβρίου 2013, η ουκρανική κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα αναστείλει τα σχέδια για την υπογραφή συμφωνίας σύνδεσης της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως αποτέλεσμα χιλιάδες Ουκρανοί ξεχύθηκαν στους δρόμους του Κίεβου σε ένδειξη διαμαρτυρίας, γνωστή ως η Επανάσταση του Μαϊντάν. Τρεις μήνες μετά, οι δυνάμεις ασφαλείας εξαπέλυσαν επιθέσεις στους διαδηλωτές που συγκεντρώθηκαν στην πλατεία Μαϊντάν με αποτέλεσμα στο κέντρο του Κίεβου να πεθάνουν πάνω από 100 διαδηλωτές, από τους οποίους οι περισσότεροι έπεσαν από βολές των ελευθέρων σκοπευτών της αστυνομίας (Pifer, 2019).⁹³

Η κάλυψη των γεγονότων που διαδραματίστηκαν στην πλατεία Ανεξαρτησίας του Κίεβου, ήταν εξαιρετικά δύσκολη καθώς η καρδιά της Ουκρανικής πρωτεύουσας θύμιζε πεδίο μάχης και πολλά σημεία της έχουν μετατραπεί σε νεκροτομείο. Μέσα από τις φωτογραφίες της η Λουΐζα Γκουλιαμάκη, παρουσιάζει τη φρίκη του εμφυλίου πολέμου, καθώς απεικονίζονται ερείπια δίπλα από ιστορικά μνημεία της πόλης, σπίθες από φωτιές στον αέρα όπου καίνε οτιδήποτε στο πέρασμά τους (κτίρια, αυτοκίνητα, ανθρώπους) ενώ άνθρωποι κάθε ηλικίας τρέχουν προς κάθε κατεύθυνση προσπαθώντας να σώσουν τους τραυματίες αλλά και τον ίδιο τους τον εαυτό (Κουκουδάκης, 2014).⁹⁴

⁹³ Pifer S. (2019). *Ukraine: Looking forward, five years after the Maidan Revolution*.

Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2019/02/22/ukraine-looking-forward-five-years-after-the-maidan-revolution/>

⁹⁴ Κουκουδάκης, Γ. (2014). *Δύο Έλληνες μιλούν για την κόλαση στο Κίεβο: Ελεύθεροι σκοπευτές πυροβολούν από το πρωί*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.neatv.gr/dio-llines-miloin-ia-tin-kolasi-sto-kievo-eleitheroi-skopeites-pirovoloin-apo-to-proi/>

Εικόνα 25. Διαδηλωτές μάχονται στο Κίεβο, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015 & 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Παρατηρούμε τους διαδηλωτές να φορούν κράνη στρατιωτικά, με μάσκες προσώπου για να προστατευτούν από τον καπνό και τα δακρυγόνα, με ασπίδες και ξύλινα γκλόμπ να μάχονται στο δρόμο. Στο κέντρο του κάδρου κυριαρχεί η φιγούρα ενός διαδηλωτή, με μουτζουρωμένο πρόσωπο από τον καπνό, κράνος πολεμικό, παλτό που φορούν οι στρατιώτες στο πόλεμο, όπου φαίνεται να βγάζει μια κραυγή λόγω της έντασης που θυμίζει τις κραυγές των στρατιωτών στο πεδίο της μάχης. Η εικόνα αυτή αντιπροσωπεύει το γεγονός ότι οι μάχες στην πλατεία της Ουκρανίας, έμοιαζαν με πολεμική σύρραξη.

Εικόνα 26. Διαδηλωτές στην πλατεία του Κίεβου, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Μέσα από μια πρώτη ανάγνωση της εικόνας, βλέπουμε μια έντονη στιγμή των μαχών που θυμίζει πολεμική σύρραξη. Ο φακός έχει συλλάβει τις φωτιές και τους καπνούς από τα χημικά που χρησιμοποιούνται, τις λάμπεις φωτός που αφήνουν οι ρίψεις δακρυγόνων και λοιπών χημικών. Οι λάμπεις αυτές μοιάζουν σαν να πέφτουν σταγόνες φωτιάς από τον ουρανό. Τα πάντα έχουν καλυφθεί από πυκνό καπνό και ο ουρανός έχει σκοτεινιάσει και έχει μαυρίσει από τη χρήση των χημικών. Η θέση λήψης της φωτογραφίας, μας παρουσιάζει μια γενική εικόνα των συνθηκών.

Εικόνα 27. Διαδηλωτές απομακρύνουν έναν τραυματισμένο συνάδελφό τους, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015 & 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Με τη χρήση του κοντινού πλάνου, ο φακός εστιάζει σε δύο διαδηλωτές που προσπαθούν να μεταφέρουν τον τραυματισμένο συνάδελφό τους. Ο τρόπος με τον οποίον τον μεταφέρουν και η στάση που έχει ο πληγωμένος άνθρωπος, δείχνει τις βαθύτερες επιπτώσεις της σύγκρουσης.

Επίσης, ο φακός επικεντρώνεται στο πρόσωπο του ενός από τους δύο διαδηλωτές που μεταφέρουν τον τραυματισμένο άντρα, ο οποίος τον κρατά πλάγια προσπαθώντας να τον ενθαρρύνει και από την άλλη κοιτά μπροστά με ένα ύφος απόγνωσης και αγωνίας. Φοράει ένα κράνος με φως που θυμίζει κράνος ανθρακωρύχων, μάσκα προστασίας από χημικά στο λαιμό, ενώ τα πάντα γύρω τους και πάνω τους είναι καπνισμένα και βρεγμένα. Δεν μπορούμε να δούμε το πρόσωπο του δεύτερου διαδηλωτή, αλλά στο βάθος διακρίνεται το προφίλ ενός άλλου διαδηλωτή, το οποίο είναι μαύρο από τον καπνό.

Εικόνα 28. Μπότες διαδηλωτών σε ένα αυτοσχέδιο μνημείο στην πλατεία Ανεξαρτησίας στο Κίεβο, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Μια καταπληκτική φωτογραφία που μπορεί να συνοψίσει όλη την τραγωδία και την έκβαση των συγκρούσεων. Σε ένα αυτοσχέδιο μνημείο φτιαγμένο από τούβλα από τα καταστραμμένα τμήματα της πλατείας, δημιουργείται ένας βωμός, όπου στη κορυφή του τοποθετούνται ένα ζευγάρι αρβύλες από αυτές που φορούσαν οι διαδηλωτές, ένα κερί για την μνήμη των νεκρών και ένας σταυρός. Οι μπότες χρησιμοποιούνται ως ανθοδοχείο, όπου τοποθετούνται δύο γαρύφαλλα, σύμβολο του αγώνα αλλά και σύμβολο ελπίδας για το μέλλον.

Εικόνα 29. Ο κόσμος προσθέτει λουλούδια σε μια τεράστια σειρά λουλουδιών και κεριών που οδηγεί στα οδοφράγματα στο κέντρο του Κιέβου, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.⁹⁵

Μια φωτογραφία με ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δείχνει έναν διάδρομο από λουλούδια και κεριά, απλωμένα στο οδόστρωμα σε σειρά, δημιουργώντας από τη μία ένα δρόμο μνήμης και πένθους και από την άλλη ένα διάδρομο που μοιάζει με ειρηνικό τοίχος προστασίας. Τα λουλούδια που είναι σε πρώτο πλάνο, δεν είναι εστιασμένα αλλά γεμίζουν τη φωτογραφία με κόκκινες πινελιές σαν το αίμα των ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους, ενώ σε δεύτερο πλάνο είναι πιο εστιασμένα και ευκρινή, τα λουλούδια, τα κεριά και οι πολίτες που βαδίζουν κατά μήκος του λουλουδιασμένου διαδρόμου. Επιπλέον, ένας πολίτης σκύβει να αφήσει ένα γαρύφαλλο.

⁹⁵ Danilova, M. & Karmanau, Y. (2014, February 24). *Ukraine issues arrest warrant for missing leader Yanukovich*. 89,3 Κρсс. Ανακτήθηκε 20 Μαΐου, 2022, από <https://archive.kpcc.org/news/2014/02/24/42407/ukraine-issues-arrest-warrant-for-missing-leader-y/>

Εικόνα 30. Οι διαδηλωτές Επανάστασης της Αξιοπρέπειας προχωρούν προς νέες θέσεις, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015 & Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award & 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Η φωτογραφία απεικονίζει κεντρικό σημείο της πλατείας του Κίεβου με το ιστορικό μνημείο να έχει μετατραπεί σε σκουπιδότοπο από τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν κατά τις συγκρούσεις, ενώ φωτιές μαίνονται ολόγυρα. Η ατμόσφαιρα είναι γεμάτη από καπνούς και δεν διακρίνονται τα κτίσματα στο βάθος της εικόνας. Μια χαρακτηριστική στιγμή που δείχνει τους διαδηλωτές να κατευθύνονται προς ένα σημείο, όπου κάποιοι από αυτούς κρατούν δοκάρια. Είναι ένα πλάνο μακρινό, όπου οι άνθρωποι δείχνουν μικροσκοπικοί, σε σχέση με τα άλλα στοιχεία της φωτογραφίας μέσα από το οποίο αποτυπώνεται το μέγεθος της καταστροφής.

Εικόνα 31. Μονάδες «αυτοάμυνας» τραγουδούν τον εθνικό ύμνο στη μνήμη των σκοτωμένων διαδηλωτών σε ένα οδοφράγμα στο κέντρο του Κιέβου, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Stringer. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015).⁹⁶

Μια ξεχωριστή φωτογραφία όπου διακρίνονται μονάδες των διαδηλωτών, που έχουν το δεξί τους χέρι στην καρδιά, σε θέση προσευχής, τραγουδώντας τον εθνικό ύμνο. Διακρίνεται το πρόσωπο ενός διαδηλωτή που δεν φορά μάσκα, τα μάτια του είναι σηκωμένα στον ουρανό, σαν να προσεύχεται, ενώ διακρίνονται λάστιχα από τα οδοφράγματα και καπνοί. Μπροστά τους φαίνονται να κρατούν μεταλλικές αυτοσχέδιες ασπίδες και ξύλινα γκλόμπ. Είναι ένα στιγμιότυπο που συμβολίζει την προσπάθεια για την υπεράσπιση της πατρίδας τους καθώς και την ιερότητα του αγώνα τους.

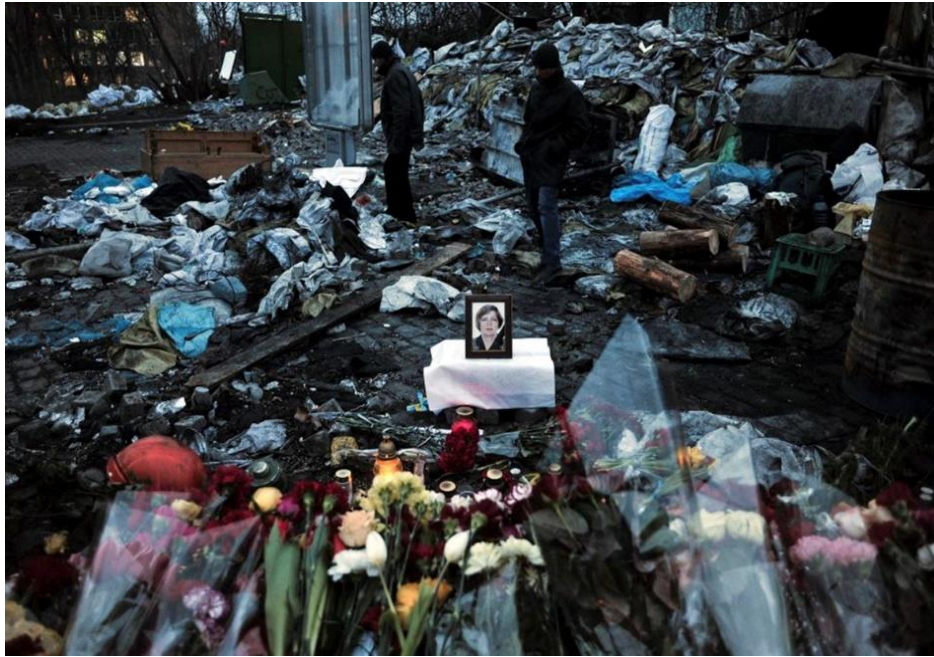
⁹⁶ Higgins, A. & E. Kramer, A. (2014, 21 February). *Kiev has deal, but Russia and protesters appear wary*. Houston Chronicle. Ανακτήθηκε 21 Μαΐου, 2022, από <https://www.houstonchronicle.com/news/nation-world/world/article/Kiev-has-deal-but-Russia-and-protesters-appear-5257532.php#photo-5925015>

Εικόνα 32. Διαδηλωτής κάθεται πάνω σε ένα άγαλμα κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με την αστυνομία στο Κίεβο, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images. (Βράβευση: 11th Days Japan International Photojournalism Awards 2015).⁹⁷

Μια έξοχη φωτογραφία, όπου πάνω στο μνημείο έχει ανέβει ένας διαδηλωτής ο οποίος έχει αγκαλιάσει ένα από τα αγάλματα. Στο άγαλμα έχει τοποθετηθεί η σημαία της Ουκρανίας, ενώ όλα είναι σκοτεινά από τους καπνούς που έχει δημιουργήσει η φωτιά και μαύρα σύννεφα καπνού επικρατούν σε όλο το φόντο. Καθώς η εικόνα του μνημείου δεσπόζει τη φωτογραφία, φαίνεται σαν οι πρόγονοι να έχουν αναστηθεί και να πολεμούν και αυτοί στο πλευρό των διαδηλωτών.

⁹⁷ Marra, A. (2014, 7 March). *A Ukrainian Conscience Lost by Complicity, Recovered by Remorse*. Wbur – Fm. Ανακτήθηκε στις 7 Μαΐου, 2022, από <https://www.wbur.org/npr/287286287/a-ukranian-conscience-lost-by-complicity-recovered-by-remorse>

Εικόνα 33. Λουλούδια και η εικόνα μιας γυναίκας που σκοτώθηκε στις πρόσφατες διαδηλώσεις σε ένα αυτοσχέδιο μνημείο για τα θύματα, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.⁹⁸

Μία ακόμα ξεχωριστή φωτογραφία, που τραβήχτηκε κατά την διάρκεια του πολέμου. Απεικονίζεται ένα αυτοσχέδιο μνημείο για τα θύματα των συγκρούσεων μεταξύ των διαδηλωτών και της αστυνομίας, στο κέντρο του Κιέβου όπου έχει τοποθετηθεί η φωτογραφία μιας γυναίκας. Σε πρώτο πλάνο βρίσκονται στοίβες από λουλούδια τοποθετημένα μπροστά από το μνημείο και στο πίσω μέρος, δύο άνθρωποι σκυφτοί κοιτούν μια στοίβα από υφάσματα, ενώ πίσω τους επίσης μοιάζουν να είναι στοιβαγμένα διάφορα αντικείμενα σαν σκουπίδια. Στο πίσω μέρος, στα αριστερά του θεατή, βρίσκεται ένα κτίριο που μοιάζει να φλέγεται. Το σημείο αυτό φαίνεται ότι ήταν πριν τις συγκρούσεις, κάποιο κεντρικό σημείο, κάποιος δρόμος καθώς ξεχωρίζει μια ξηλωμένη μεταλλική διαφημιστική ταμπέλα δρόμου. Αν κοιτάξουμε πιο προσεκτικά την εικόνα θα διαπιστώσουμε ότι δίνεται περισσότερη έμφαση στις λεπτομέρειες του χώρου παρά στο ανθρώπινο στοιχείο.

⁹⁸ Abc News. (2014). *Ukraine: President Viktor Yanukovich says he was forced to flee due to threats; slams 'pro-fascist' forces*. Ανακτήθηκε 24 Απριλίου, 2022, από <https://www.abc.net.au/news/2014-02-28/ukraine-minister-accuses-russia-of-armed-invasion/5291986?nw=0&r=Gallery>

Εικόνα 34. Οι διαδηλωτές προχωρούν, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).

Μια εικόνα που παρουσιάζει το μέγεθος των συμπλοκών στο κέντρο του Κίεβου, καθώς οι δρόμοι έχουν μετατραπεί σε πεδίο μάχης. Διακρίνονται σπασμένα τούβλα από το πεζοδρόμιο, καμένα δέντρα αλλά και μικρές εστίες φωτιάς διάσπαρτες στο πεζοδρόμιο. Τρεις διαδηλωτές έχουν πυρπολήσει ένα φορηγό που φλέγεται, ενώ αυτοί προχωρούν. Δύο από αυτούς κρατούν ένα κομμάτι ξύλο για ασπίδα, ενώ ο τελευταίος, έχει στο δεξί πόδι έναν αυτοσχέδιο νάρθηκα, ενώ φορά ένα μπουφάν με τα χρώματα της Ουκρανικής σημαίας. Οι φωτιές και οι καπνοί επικρατούν στο πίσω μέρος της εικόνας εντείνοντας την αίσθηση από το εμπόλεμο σκηνικό.

Εικόνα 35. Οι διαδηλωτές έστησαν οδοφράγματα στην Πλατεία Ανεξαρτησίας καθώς προχωρούσαν σε νέες θέσεις στην αντιπαράθεση κατά της αστυνομίας, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP. (Βράβευση: 2021: Mythography book/ Trieste Photo Days/best author).⁹⁹

Μια μάχη ξεκινάει στην πλατεία Ανεξαρτησίας στο Κίεβο. Οι διαδηλωτές προετοιμάζουν διάφορα αμυντικά μέσα για να προφυλαχθούν από τον εχθρό δηλαδή από την αστυνομία. Παρατηρούμε ότι συγκεντρώνουν ότι υλικά έχουν, κομμάτια από ξύλο, παλέτες, ξύλινα κασόνια, σιδερένια κάγκελα, λάστιχα κ.α. Καθώς οι περισσότεροι φορούν κράνη ή καπέλα εργοταξίου, μοιάζουν σαν εργάτες εν ώρα εργασίας. Το τοπίο γύρω τους είναι σκοτεινό, μουντό, γεμάτο καπνίλα, ενώ διακρίνεται μια σκισμένη σημαία να κρέμεται από τη γέφυρα, ως ένδειξη της κρίσης που διέρχεται η χώρα. Μέσα από την εικόνα προκύπτουν διαφορετικές ερμηνείες ώστε ο θεατής να συνειδητοποιήσει την ασφάλεια, την προστασία και την ομαδική συνεργασία που απαιτείται στις κρίσιμες περιστάσεις. Τα διάφορα αντικείμενα μέσα στο κάδρο λειτουργούν ως ασπίδες και χρησιμοποιούνται για την ασφάλεια των πολιτών. Έχουμε μια εικόνα στην οποία πηγάζει η μαχητικότητα και η αποφασιστικότητα.

⁹⁹ *Kiev: On the Front Lines*. Ανακτήθηκε στις 1 Μαΐου, 2022, από https://graphics.france24.com/ukraine_violence_protest/

Εικόνα 36. Διαδηλωτές μεταφέρουν έναν τραυματία, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.¹⁰⁰

Μια άλλη σκηνή από τη μεταφορά τραυματία που έχουν τοποθετήσει σε ένα αυτοσχέδιο φορείο, που κρατούν τέσσερα άτομα με τη πλάτη γυρισμένη στο φωτογραφικό φακό. Γύρω διακρίνονται άλλοι διαδηλωτές που στρέφουν το πρόσωπο τους προς τον τραυματισμένο ο οποίος κείται ακούνητος στο φορείο. Επίσης, διακρίνονται στο δρόμο δεκάδες αντικείμενα - απομεινάρια από τις συμπλοκές.

Στο βάθος διακρίνεται ένας διαδηλωτής που φορά την ουκρανική σημαία. Παρατηρούμε ότι οι διαδηλωτές φορούν ποικίλα κράνη, τόσο στρατιωτικά, όσο και κράνη μηχανής ή πορτοκαλί κράνη προστασίας που χρησιμοποιούνται στους εργασιακούς χώρους. Δεν διακρίνονται τα πρόσωπα, αλλά μοιάζει τα άτομα να κάνουν χώρο για να περάσει η πομπή με τον τραυματία.

¹⁰⁰ Gorchinskaya, K. (2014, 20 February). *Ukraine spins out of control*. Kyiv Post. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/ukraine-spins-out-of-control-337220.html>

Εικόνα 37. Αντικυβερνητικοί διαδηλωτές φρουρούν ένα φορηγό της αστυνομίας στην πλατεία Ανεξαρτησίας στο Κίεβο, 2014, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.¹⁰¹

Σε αυτή την εικόνα παρατηρούμε τους αντικυβερνητικούς διαδηλωτές την στιγμή που φρουρούν ένα φορηγό της αστυνομίας. Ένας από τους αντικυβερνητικούς διαδηλωτές βρίσκεται σε επιφυλακή φορώντας μια μαύρη κουκούλα στο πρόσωπο του και κράνος στο κεφάλι του. Στο δεξί του χέρι κρατά ένα ρόπαλο ενώ στο σώμα του φορά μια μεταλλική αυτοσχέδια ασπίδα.

Η στάση και η στροφή τόσο του βλέμματος όσο και του σώματος του υποδηλώνουν την έντονη μαχητικότητα και την αποφασιστικότητα. Ακριβώς από πίσω του βρίσκονται άλλοι δύο διαδηλωτές που παρατηρούν τα γεγονότα, δεν φορούν μάσκα στο πρόσωπο και ο ένας κοιτά με βλέμμα σοβαρό προς το φακό. Το φορηγό καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της σύνθεσης υποδηλώνοντας την απόκτηση εξουσίας από τους διαδηλωτές καθώς οι μάχες στους δρόμους του Κίεβου συνεχίζονται.

¹⁰¹ Swift, T. (2014, 22 February). *Ukraine president flees Kiev as protesters seize his compound*. Darkroom Baltimore sun. Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου, 2022, από <http://darkroom.baltimoresun.com/2014/02/ukraine-president-expeled-as-protestors-seize-his-compound/#30>

Εικόνα 38. Ένα λεγόμενο μέλος της μονάδας αυτοάμυνας του Μαϊντάν στέκεται στην πλατεία Ανεξαρτησίας στο κέντρο του Κιέβου, 2014, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ AFP Image Forum.¹⁰²

Με μια πρώτη παρατήρηση της φωτογραφίας, διακρίνουμε την παρουσία ενός άντρα, να στέκεται σε κάποιο σημείο της πλατείας Ανεξαρτησίας στο κέντρο του Κιέβου. Φορά ρούχα παραλλαγής και ένα ιδιαίτερο κράνος που απεικονίζει τον Ιησού Χρηστό. Στο στήθος του έχει κρεμασμένη μια μάσκα προστασίας από τα χημικά, και κρατά ένα δοκάρι. Ο συμβολισμός της εικόνας του Ιησού με τον αγώνα των διαδηλωτών είναι σαφής, καθώς θέλουν να δείξουν ότι η κίνησή τους είναι θεϊκά αποδεκτή. Στο φόντο διαφαίνονται πλήθος διαδηλωτών όπου δεν μπορούμε να διακρίνουμε λεπτομερώς τα χαρακτηριστικά τους. Με μια πιο προσεκτική ματιά, διαπιστώνουμε ότι η στάση του σώματος του σε συνδυασμό με την έκφραση του προσώπου του εκείνη την στιγμή αποπνέουν ένα αίσθημα αποφασιστικότητας για το δίκαιο του αγώνα τους, ενώ από την άλλη το συνοφρυωμένο βλέμμα δείχνει σκεπτικότητα για την έκβαση των γεγονότων.

¹⁰² Bernd, J. (2014, 21 November). *Bernd Johann: Revolution of dignity in Ukraine*. Kyiv Post. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου, 2022, από <https://www.kyivpost.com/article/opinion/op-ed/bernd-johann-revolution-of-dignity-in-ukraine-372601.html>

3.6 Οι Εκλογές στην Ελλάδα (2015)

Οι πρόωρες βουλευτικές εκλογές τον Ιανουάριο του 2015, προέκυψαν καθώς κατά την εκλογή του προέδρου της δημοκρατίας από την Βουλή των Ελλήνων, δεν εκλέχθηκε ο υποψήφιος που είχε τεθεί με αποτέλεσμα, σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας. Έτσι, η Βουλή λύεται και προκηρύσσονται εκ νέου εκλογές (<https://www.newsit.gr/>).¹⁰³ Το κόμμα του Σύριζα κέρδισε τις εκλογές με ποσοστό 36,34% (Μουμτζής, 2021)¹⁰⁴ και για πρώτη φορά κόμμα της Αριστεράς αναλαμβάνει την ηγεσία της χώρας (<https://www.avgi.gr/>).¹⁰⁵

Οι εκλογές βρίσκουν την Ελλάδα, υπό καθεστώς οικονομικής κρίσης, λόγω της αδυναμίας διαχείρισης του δημόσιου χρέους και λόγω της παρατεταμένης πολιτικής λιτότητας (Χικάρας, 2015).¹⁰⁶

Πρωταγωνιστής της πολιτικής αντιπαράθεσης είναι ο Αλέξης Τσίπρας, αρχηγός του κόμματος του Σύριζα που τελικά κατάφερε να κερδίσει τις εκλογές. Αποθανάτιστηκε από την Λουίζα Γκουλιαμάκη, πριν και μετά την ψήφο του σε ένα από τα εκλογικά τμήματα της χώρας.

¹⁰³ Αποτελέσματα εκλογών Ιανουαρίου 2015. (2015). Ανακτήθηκε 3 Μαΐου, 2022, από <https://www.newsit.gr/politikh/apotelesmata-eklogon-ianouariou-2015/1426262/>

¹⁰⁴ Μουμτζής, Σ. (2021, 25 Ιανουαρίου). 25 Ιανουαρίου 2015: Αποφράς ημέρα ή αναγκαίο κακό;. Η Αποψη. Ανακτήθηκε 28 Μαΐου, 2022, από <https://www.liberal.gr/apopsi/25-ianouariou-2015-apofras-imeras-i-anagkaio-kako/351385>

¹⁰⁵ 25 Ιανουαρίου 2015 / Οι φωτογραφίες από την ημέρα της ιστορικής νίκης του Σύριζα. (2021, 25 Ιανουαρίου). Η Αυγή. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από <https://www.avgi.gr/gallery/fotografies/377701-oi-fotografies-apo-tin-imeras-tis-istorikis-nikis-toy-syriza>

¹⁰⁶ Χικάρας, Μ. (2015). Εθνικές Εκλογές Ιανουαρίου 2015. Μεταρρύθμιση. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.metarithmisi.gr/content/ethnikes-ekloges-ianouariou-2015-21020>

Εικόνα 39. Ο Αλέξης Τσίπρας πριν την κατάθεση της ψήφου του, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Ο Αλέξης Τσίπρας αποτελεί ένα από τα δύο πρόσωπα που μονοπωλούν τις εκλογές καθώς είναι ο αρχηγός του ενός από τα δύο κόμματα που κυριάρχησαν στην προεκλογική αντιπαράθεση. Το στιγμιότυπο είναι τραβηγμένο σε ένα σχολείο που έχει καταφτάσει, λίγο πριν την κατάθεση της ψήφου του. Διακρίνουμε πλήθος δημοσιογράφων και φωτορεπόρτερ να τον πλαισιώνουν ενώ εκείνος γυρίζει προς το φακό. Με εμφανή ενθουσιασμό, απλώνει τα χέρια του ενώ τα χείλη του είναι ανοικτά καθώς κάτι λέει, ίσως και επιφωνήματα χαράς καθώς αποθεώνεται από τους οπαδούς του. Η στάση του σώματος και το άνοιγμα των χεριών προκαλεί οικειότητα στον θεατή, δείχνει αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία για την νίκη του κόμματός του. Είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό τόσες κάμερες να είναι στραμμένες προς το πρόσωπό του, περιμένοντας να τον αποθανατίσουν αλλά και πλήθος φωτορεπόρτερ να αναμένουν κοιτώντας το κλείστρο με το χέρι πάνω στη φωτογραφική μηχανή. Οι φωτορεπόρτερ βρίσκονται σε ετοιμότητα για να αποθανατίσουν τη στιγμή.

Εικόνα 40. Ο αρχηγός του αριστερού κόμματος ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας χαιρετίζει τους υποστηρικτές του μετά την ψήφο του σε εκλογικό τμήμα στην Αθήνα, βουλευτικές εκλογές, Ελλάδα, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Η εικόνα αυτή συμπληρώνει την προηγούμενη εικόνα. Ο Αλέξης Τσίπρας για άλλη μια φορά χαιρετάει το κοινό ως θριαμβευτής μετά την ψήφο που έδωσε σε ένα από τα εκλογικά κέντρα της χώρας. Ο φωτογραφικός φακός που επικεντρώνεται στο πρόσωπο του και στο δεξί του χέρι παραπέμπει στον ενθουσιασμό του αλλά και στον θριάμβο που θέλει να πετύχει το κόμμα του. Αριστερά και δεξιά από τον Αλέξη Τσίπρα παρατηρούμε δύο ανθρώπους της προσωπικής του φρουράς, που πλαισιώνουν τον αρχηγό, με σκοπό να απομακρύνουν τους φωτορεπόρτερ για να δημιουργήσουν ένα κλοιό ασφάλειας. Το εικαστικό ενδιαφέρον στην εικόνα ενισχύεται από το σήκωμα διάφορων βιντεοκαμερών ώστε να αποθαναντίσουν αυτό το γεγονός. Ακόμη, η αντανάκλαση του τζαμιού αποτυπώνει την συγκίνηση του Αλέξη Τσίπρα αλλά και τα ανάμεικτα συναισθήματα των ανθρώπων.

3.7 Δημοψήφισμα για το «ναι» ή «όχι» στο σχέδιο συμφωνίας για το ΔΝΤ (2015)

Το δημοψήφισμα που διεξήχθη στην Ελλάδα στις 5 Ιουλίου του 2015, αποτελεί ένα σημαντικό ιστορικό γεγονός, όχι μόνο για τη χώρα αλλά και για ολόκληρη την Ευρώπη και συγκεκριμένα για όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση (Τσέκερης, 2021).¹⁰⁷

Η Ελλάδα, δεν πλήρωσε την δόση της, όπως όφειλε, στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και ο λαός καλείται στις κάλπες, μέσω ενός δημοψηφίσματος να δηλώσει εάν συμφωνεί ή όχι με το σχετικό σχέδιο διάσωσης της Ελλάδας, το οποίο κατέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, στο Eurogroup της 25.06.2015. Σύντομα το «Ναι» και το «Όχι» του δημοψηφίσματος, μετατράπηκε από τους πολιτικούς ως θετική ή αρνητική παραμονή της Ελλάδας στην Ε.Ε. Το αποτέλεσμα ήταν «Όχι» γεγονός που οδήγησε σε οικονομικό αδιέξοδο τη χώρα και στα capital controls (Ζαχαριάδης, 2016).¹⁰⁸

Μέσα από τις φωτογραφίες της σειράς αυτής, αποτυπώνεται μια από τις πιο σκληρές περιόδους της σύγχρονης Ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, που χαρακτηρίζεται από την οργή, την ένταση, το πάθος, την αγωνιστικότητα, και την θέληση τα οποία μας μεταφέρονται μέσα από τις εκφράσεις των προσώπων και των βλεμμάτων των φωτογραφιζόμενων. Το συγκεκριμένο έργο εστιάζει σε λήψεις που ενισχύουν την πεποίθηση για την παραμονή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά προβάλλει τα γεγονότα και την αντίθετη θέση με αντικειμενικότητα και ευσυνειδησία.

¹⁰⁷ Τσέκερης, Α. (2021, 11 Ιουλίου). *Το δημοψήφισμα του 2015: Τέλος και αρχή μιας εποχής*. Η Αυγή. Ανακτήθηκε 17 Μαΐου, 2022, από https://www.avgi.gr/politiki/391364_dimopsifisma-toy-2015-telos-kai-arhi-mias-epohis

¹⁰⁸ Ζαχαριάδης, Α. (2016). *Το δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου 2015 και το «όχι» που έγινε «ναι»*. Ανακτήθηκε 21 Απριλίου, 2022, από <https://www.cnn.gr/politiki/story/38258/to-dimopsifisma-tis-5is-ioulioy-2015-kai-to-oxi-poy-egine-nai>

Εικόνα 41. Διαδηλωτές ενόψει του δημοψηφίσματος, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/
Getty Images.¹⁰⁹

Σε αυτή την φωτογραφία ξεχωρίζουμε την ένταση και το πάθος των πολιτών που διαδηλώνουν, καθώς το δημοψήφισμα έφερε στην επιφάνεια την συσσωρευμένη πικρία που είχαν οι Έλληνες πολίτες, από την μακροχρόνια οικονομική κρίση. Διακρίνουμε ανθρώπους της μέσης ηλικίας, που κρατάνε σημαίες, κομμάτων αλλά και εθνικές να φωνάζουν συνθήματα. Η εικόνα αυτή έρχεται σε αντιπαράθεση με τις συνήθεις εικόνες διαδηλωτών όπου υπάρχουν άτομα μικρότερης ηλικίας. Η ένταση των πολιτών εκπροσωπείται από το στιγμιότυπο που έχει συλλάβει ο φωτογραφικός φακός, με τη γυναίκα που έχει ανοικτό το στόμα καθώς φωνάζει συνθήματα. Το σήκωμα των χεριών από τους δύο άντρες που βρίσκονται αριστερά και δεξιά του κάδρου αλλά και η στάση του σώματος τους υποδηλώνει την ένταση και την μαχητικότητά τους.

¹⁰⁹ Savon, V. (2015). *All of Greece partied last night after rejecting austerity*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.theverge.com/2015/7/6/8900329/greece-referendum-bailout-vote-party-photos>

Εικόνα 42. Ο κόσμος γιορτάζει στην Αθήνα μετά τα πρώτα *exit-polls* του ελληνικού δημοψηφίσματος, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.¹¹⁰

Σε αυτή τη λήψη, βλέπουμε έναν πολίτη - διαδηλωτή, να κρατά μια αφίσα που έχει τυπωμένο το σύνθημα «*Η Ελλάδα λέει Όχι*», χρώματός πορτοκαλί που έρχεται σε αντίθεση με το σκοτεινό πλάνο που επικρατεί στο φόντο της εικόνας δίπλα από το μπλε και το άσπρο της γαλανόλευκης σημαίας που κρατάνε οι υπόλοιποι διαδηλωτές γύρω της. Οι σημαίες που κυματίζουν ολόγυρα αλλά και η ύπαρξη ενός ακόμη παρατεταμένου χεριού προς το δεξιό μέρος του κάδρου όπου προτάσσει την ελληνική σημαία, τονίζουν την αγάπη του κόσμου για την πατρίδα του αλλά και την προσπάθεια τους ώστε η χώρα να πάρει μια σωστή απόφαση.

¹¹⁰ Mantle, L. (2015, July,6). *Air Talk. Should it stay or should it go? Greece ponders future with the Eu.* 89.3 Κρcc. Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου, 2022, από <https://archive.kpcc.org/programs/airtalk/2015/07/06/43522/should-it-stay-or-should-it-go-greece-ponders-futu/>

Εικόνα 43. Έλληνες διαδηλωτές υπέρ του ΝΑΙ στο δημοψήφισμα, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.¹¹¹

Η εικόνα αυτή έρχεται να συμπληρώσει την προηγούμενη εικόνα μιας διαδηλώτριας υπέρ του «Όχι» με κάποια διαδηλώτρια υπέρ του «Ναι» στο δημοψήφισμα. Η γυναίκα που εστιάζει ο φακός και κυριαρχεί στο πλάνο, έχει τα χέρια ενωμένα, σε θέση προσευχής, ενώ το πρόσωπό της είναι σφιγμένο, γεμάτο αγωνία και μοιάζει να παρακαλεί να επικρατήσει το «Ναι». Το δημοψήφισμα δίχασε τους Έλληνες καθώς κάποιοι ήταν υπέρ του «Ναι» και κάποιοι υπέρ του «Όχι». Στο δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης διακρίνουμε στην μικρή σημαία που κρατά την φράση «Ναι στην Ελλάδα, Ναι στο Ευρώ», επισημαίνοντας με αυτό τον τρόπο τις βασικές απόψεις που επικρατούν εκείνη την περίοδο. Στην εικόνα, δίνεται έμφαση στην τοποθέτηση της γυναίκας προς το δεξιό μέρος του κάδρου προκειμένου να ενισχυθεί το καλλιτεχνικό ενδιαφέρον. Αυτό επιτυγχάνεται με την χρήση αλλά και με την παρουσία διαφόρων αντικειμένων μέσα στο κάδρο (πχ. σημαίες).

¹¹¹ Hosking, P. (2015, 1 July). *Ftse gains wiped out by fears over Greek euro exit*. The Times. Ανακτήθηκε στις 5 Απριλίου, 2022, από <https://www.thetimes.co.uk/article/ftse-gains-wiped-out-by-fears-over-greek-euro-exit-5fcjk0v8l3f>

Εικόνα 44. Διαδηλώτριες υπέρ του ευρώ, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹¹²

Κατά επέκταση της προηγούμενης φωτογραφίας, δύο διαδηλώτριες που μοιάζουν μητέρα με κόρη, φωνάζουν υπέρ της παραμονής της Ελλάδας στο Ευρώ. Η μια γυναίκα βρίσκεται προς το αριστερό μέρος του κάδρου, ενώ η δεύτερη γυναίκα βρίσκεται προς το κέντρο του κάδρου. Στην εικόνα υπάρχει μια ισορροπία αλλά και ένας συντονισμός εκφράσεων και κινήσεων των δύο γυναικών. Επιπλέον, σε αντίθεση με την προηγούμενη εικόνα όπου ήταν αποτυπωμένη η στεναχώρια αλλά και η αισιοδοξία εδώ βλέπουμε μια εντονότερη ανησυχία αλλά και μια επιθυμία ότι θα αλλάξουν προς το καλύτερο τα πράγματα στην Ελλάδα. Η οπτική γωνία που έχει επιλεγεί εστιάζει περισσότερο στις δύο γυναίκες, στις σκέψεις τους και λιγότερο στον χώρο όπου συντελείται το γεγονός. Στην εικόνα υπάρχουν και άλλοι άνθρωποι όπου ο φακός δεν έχει εστιάσει, απλά βοηθά στο να κατανοήσει ο θεατής ότι είναι το στιγμιότυπο από μια διαδήλωση.

¹¹² *Veliki prosvjedi u Grčkoj protiv Tsiprasa*. (2015, 1 srpanj). Jutarnji List. Ανακτήθηκε στις 1 Ιουνίου, 2022, από <https://www.jutarnji.hr/naslovnica/veliki-prosvjedi-u-grckoj-protiv-tsiprasa-3006557>

Εικόνα 45. Εφημερίδες της εποχής του δημοψηφίσματος, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹¹³

Άλλη μία φωτογραφία όπου γίνεται χρήση του οριζόντιου κάδρου και ο φακός εστιάζει σε κρεμασμένες εφημερίδες της εποχής σε ένα περίπτερο. Άνθρωποι κοιτούν τους τίτλους των εφημερίδων, αλλά ο φακός είναι εστιασμένος στους τίτλους των εφημερίδων για να ταυτίσει ο θεατής, τα γεγονότα με το δημοψήφισμα. Φαίνεται ένα ανδρικό προφίλ που έχει το χέρι του στο στόμα, ως ένδειξη σκεπτικισμού και αγωνίας. Δίνεται έμφαση πιο πολύ στις εφημερίδες και στον χώρο όπου είναι τοποθετημένες και σε μικρότερο βαθμό στους ανθρώπους που επιχειρούν την ανάγνωση τους. Θα ήταν σημαντικό να τονιστεί ότι τα μανταλάκια είναι τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργούνται διάφορα σχήματα. Η κάμερα επικεντρώνεται στις δύο απόψεις διάφορων εφημερίδων σχετικά με το δημοψήφισμα της Ελλάδας. Το γεγονός ότι οι άνθρωποι είναι γυρισμένοι με την πλάτη τους προς τον φωτογραφικό φακό υποδηλώνει ένα αίσθημα μυστηρίου καθώς και ένα αίσθημα αβεβαιότητας σχετικά με τις σκέψεις και τα συναισθήματα τους.

¹¹³ Riedel, A. (2015). *Zwischen Bankrott und schwierigen Verhandlungen*. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.deutschlandfunkkultur.de/referendum-in-griechenland-zwischen-bankrott-und-100.html>

Εικόνα 46. Δημοψήφισμα, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια φωτογραφία με μεγάλο βάθος πεδίου, όπου μάλλον έχει χρησιμοποιηθεί τηλεφακός και απεικονίζεται στο φόντο η Βουλή των Ελλήνων, ο Λυκαβηττός, το κέντρο της Αθήνας και μπροστά η λαοπλημμύρα από τους διαδηλωτές για το δημοψήφισμα. Μια εξαιρετική καλλιτεχνική φωτογραφία που χρησιμοποιεί το φως και τις σκιές για να δείξει από τη μια το Ελληνικό πνεύμα και από την άλλη το μέγεθος της διαδήλωσης. Ξεχωρίζουν τα πανό που κρατούν και διακρίνεται το μέγεθος του πλήθους χωρίς να μπορούμε να δούμε λοιπές λεπτομέρειες οι οποίες δεν απασχολούν τη φωτογράφο καθώς το μήνυμα που θέλει να περάσει στο κοινό σχετίζεται με το μέγεθος της διαδήλωσης και την άμεση συσχέτιση που έχει με το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Εικόνα 47. Διαδηλώτρια υπέρ της ΕΕ μπροστά από το ελληνικό κοινοβούλιο στο κέντρο της Αθήνας, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια ιδιαίτερη φωτογραφία με πολλά νοήματα. Από τη μια στο φόντο κυριαρχεί το Ελληνικό Κοινοβούλιο, με πλήθος πολιτών να στέκουν μπροστά και να συζητούν, για τις πολιτικές εξελίξεις στη χώρα. Από την άλλη ο φακός επικεντρώνεται σε ένα νέο κορίτσι που στέκεται μπροστά στο φακό, κοιτά λοξά και έχει ως μπλούζα την σημαία της Ε.Ε. Το μήνυμα είναι σαφές, ότι το μέλλον των νέων της χώρας είναι μέσω της παραμονής της χώρας στην Ε.Ε. Η παρουσία του κοριτσιού αποπνέει δυναμισμό και πυγμή. Η στάση της είναι τόσο ισχυρή που σχεδόν το μάτι θα μπορούσε να παραβλέψει το πλήθος που βρίσκεται πίσω της και να δει μόνο το κορίτσι με την ευρωπαϊκή σημαία που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την Βουλή των Ελλήνων. Η ώρα λήψης και το φως που επικρατεί στην σκηνή, απεικονίζει τη Βουλή με ένα χρώμα ροζ, εκτός του συνηθισμένου μπεζ, προσδίδοντας ένα ιδιαίτερο στοιχείο στη σκηνή.

Εικόνα 48. Διαδηλωτές ενόψει αναμονής του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.¹¹⁴

Σε ένα πρώτο επίπεδο ανάγνωσης της φωτογραφίας, βλέπουμε έναν πατέρα με τον γιο του στους ώμους, σε εξωτερικό χώρο, στη πλατεία Συντάγματος, μπροστά από την Βουλή των Ελλήνων, να παρακολουθούν τις εξελίξεις του δημοψηφίσματος. Σε ένα δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης γίνεται εμφανής η πρόθεση της φωτογράφου να διεισδύσει στα γεγονότα και να εκφράσει δυνατά συγκινησιακές και οικίες στιγμές για τους θεατές. Η πόζα του πατέρα και του παιδιού, με τα βλέμματα τους να είναι στραμμένα εκτός κάδρου, εντείνουν την ένταση της στιγμής, καθώς ο πατέρας δείχνει ενθουσιασμένος και το παιδί σαστισμένο παρατηρεί τα όσα διαδραματίζονται γύρω του. Η παρουσία της Ελληνικής σημαίας με φόντο την Βουλή των Ελλήνων, και πλήθος Ελλήνων στο φόντο του κάδρου, δείχνουν την αγωνία αλλά και την αισιοδοξία για το μέλλον της χώρας.

¹¹⁴ Savon, V. (2015). *All of Greece partied last night after rejecting austerity*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.theverge.com/2015/7/6/8900329/greece-referendum-bailout-vote-party-photos>

3.8 Πρόσφυγες και Μετανάστες στο νησί της Λέσβου (2015 - 2020)

Τα νησιά της Ελλάδας δέχτηκαν τη μεγαλύτερη πίεση, όσο αφορά τη συγκέντρωση προσφύγων και μεταναστών. Η Λέσβος στον καταυλισμό της καλέστηκε να φιλοξενήσει πάνω από 1000 άτομα, αριθμός που υπερβαίνει κατά πολύ την επίσημη χωρητικότητα του κέντρου (στοιχεία από 1^η Ιανουαρίου 2015 μέχρι 5^η Ιουνίου 2015 (<https://www.unhcr.org/>)).¹¹⁵

Δυστυχώς όμως οι εγκαταστάσεις φιλοξενίας των προσφύγων, παρουσίαζαν σημαντικές ελλείψεις και κακό συντονισμό. Οι πρόσφυγες ζούσαν σε άθλιες συνθήκες, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε νερό, είτε σε ντους ή σε τουαλέτες (ActionAid, 2015 & Διεθνής Αμνηστία, 2015).¹¹⁶¹¹⁷

Τα αποκαλούμενα «hotspots» που δημιουργήθηκαν είχαν σαν στόχο να διαχειρίζονται τους πρόσφυγες που φθάνουν μέσα σε ένα 24ωρο αλλά λόγω αδυναμίας υλοποίησης αυτού του σχεδίου, μετατράπηκαν σε καταυλισμούς διαμονής των προσφύγων με ακαθόριστο χρόνο παραμονής (Euronews, 2015).¹¹⁸

Η Λουΐζα Γκουλιαμάκη για ακόμα μια φορά με τις φωτογραφίες της παρουσιάζει το προσφυγικό ζήτημα, μέσα από τρεις χαρακτηριστικές φωτογραφίες που εστιάζουν στις εκφράσεις των προσώπων και στα βλέμματα των προσφύγων συγκινώντας το κοινό.

¹¹⁵ UNCHR (The UN Refugee Agency) Cyprus. (2015). *Ξεπερνούν τις 48.000 οι αφίξεις προσφύγων στα ελληνικά νησιά φέτος – Ιδιαίτερα αυξημένη η πίεση στη Λέσβο*. Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από

<https://www.unhcr.org/cy/2015/06/09/%CE%BE%CE%B5%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%BD%CE%BF%CF%8D%CE%BD-%CF%84%CE%B9%CF%82-48-000-%CE%BF%CE%B9-%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%86%CF%8D%CE%B3%CF%89%CE%BD-%CF%83/>

¹¹⁶ ActionAid. (2015). *Ξεκινάμε πρόγραμμα για τους πρόσφυγες στη Λέσβο*. Ανακτήθηκε 7 Ιουνίου, 2022, από <https://www.actionaid.gr/ta-nea-mas/xekiname-programma-gia-toys-prosfyges-sti-lesbo>

¹¹⁷ Διεθνής Αμνηστία. (2015). *Ελλάδα: Χάος κι άθλιες συνθήκες αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες που καταφτάνουν με ρεκόρ αφίξεων στη Λέσβο*. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου, 2022, από <https://www.amnesty.gr/news/press/article/15825/ellada-haos-ki-athlies-synthikes-antimetopizoun-oi-prosfyges-poy>

¹¹⁸ Euronews. (2015). *Λέσβος: 370.000 μετανάστες και πρόσφυγες αποβιβάστηκαν στο νησί από την αρχή του 2015*. Ανακτήθηκε 1 Μαΐου, 2022, από <https://gr.euronews.com/my-europe/2015/11/12/lesbos-struggles-to-provide-enough-shelter-for-continuing-flow-of-migrants>

Εικόνα 49. Ένας πρόσφυγας από τη Συρία κρατά τον γιο του σε μια ακτή καθώς έφτασαν στο νησί της Λέσβου, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια νυχτερινή λήψη, όπου τα πρόσωπα όπου εστιάζει ο φακός, λαμβάνουν διαφορετική διάσταση λόγω του παιχνιδιού ανάμεσα στο φως και στη σκιά. Στο κέντρο ο φακός επικεντρώνεται σε έναν μετανάστη, που κοιτά απογοητευμένος κάτι στα δεξιά του φακού, ενώ κρατά στην αγκαλιά του ένα μωρό τυλιγμένο. Δεξιά του ένας άλλος πρόσφυγας που φωτίζεται και αυτός φαίνεται να κοιτά κάτι χαμηλά, ενώ πίσω του υπάρχει άλλος ένας πρόσφυγας όπου το πρόσωπό του αλλοιώνεται από το σκοτάδι. Καθώς ο φακός φωτίζει ιδιαίτερα αυτόν, διακρίνεται η ένταση και η αγωνία στο βλέμμα του ενώ στα μάτια του μπορούμε να πούμε ότι διακρίνεται μια θλίψη. Βλέμμα έντονο, διαπεραστικό που έχει μια προσδοκία και ακόμα μια αγωνία καθώς δεν ξέρει τι θα ακολουθήσει αφού μόλις έχει φτάσει ασφαλής στην Ελλάδα.

Εικόνα 50. Μητέρα από τη Συρία προσπαθεί να ζεστάνει την κόρη της αφού έφτασαν στο νησί της Λέσβου, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).

Ο φακός τώρα εστιάζει σε μια μητέρα από την Συρία, η οποία έχει στην αγκαλιά της ένα μικρό κοριτσάκι, και προσπαθεί να το ζεστάνει. Η μητέρα σφίγγει το παιδί και έχει κλείσει τα μάτια της, με μια γαλήνια έκφραση που συμβολίζει την ανακούφισή της που έχει το παιδί της στην αγκαλιά. Το μικρό κοριτσάκι έχει στρέψει το βλέμμα του προς το φακό και κοιτά κατάματα, σοβαρό, με τα μάτια ορθάνοικτα και διαπεραστικά γεμάτα απορία και θλίψη. Συγκρίνοντας τη φωτογραφία με την προηγούμενη, παρατηρούμε ότι έχουμε δύο γονείς, έναν άντρα και μια μητέρα μετανάστρια όπου ο καθένας κρατά το παιδί του αγκαλιά, ως ένδειξη γονικής αγάπης και προστασίας. Η φωτογραφία αυτή, έγινε πηγή έμπνευσης και για άλλους καλλιτέχνες, όπως για παράδειγμα την Δανέζα ζωγράφο, Hanne Marie Zieler, η οποία αποτύπωσε στον καμβά το πορτρέτο της φωτογραφίας με στόχο να συγκεντρώσει χρήματα για να τα διαθέσει στους πρόσφυγες μέσω μιας ΜΚΟ (Πεταλιού, 2015).¹¹⁹ (Παράρτημα V).

¹¹⁹ Πεταλιού, Σ. (2015). *5 βραβευμένοι Έλληνες φωτορεπόρτερς μας δείχνουν το 2015 μέσα από το φακό τους*. Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://ipop.gr/themata/eimai/pente-vravevmeni-ellines-fotoreporter-mas-dichnoun-to-2015-mesa-apo-to-fako-tous/>

Εικόνα 51. Μετανάστες και πρόσφυγες που φτάσανε από την Τουρκία στην Ελλάδα, στη Λέσβο, προσπαθούν να κρατηθούν ζεστοί, στην αυλή μιας εκκλησίας όπου περάσαν την βροχερή τους νύχτα, κοντά στη Σκάλα Συκαμιάς, 2020, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Μια άλλη στιγμή γονικής φροντίδας, όπου η μητέρα κουκουλωμένη με μια κουβέρτα προσπαθεί να ζεσταθεί, ενώ κρατάει ένα μωρό. Γύρω της στέκονται διάφοροι άλλοι πρόσφυγες όρθιοι, ενώ εκείνη στρέφει το ανήσυχο βλέμμα της προς τα δεξιά, σαν να ψάχνει κάτι. Το μωράκι που κρατά στρέφεται προς την άλλη πλευρά δείχνοντας ότι κάτι του έχει τραβήξει την προσοχή. Και αυτή η φωτογραφία εστιάζει στην οικογένεια και στις σχέσεις των γονέων προς τα παιδιά, ειδικά στα πέτρινα χρόνια που ζουν οι πρόσφυγες, αλλά και στο πόσο σημαντική είναι η γονική αγάπη καθώς και στο πόσο σημαντικός είναι αυτός ο θεσμός.

3.9 Πρόσφυγες και Μετανάστες στο νησί της Κω (2015)

Η Κω είναι άλλο ένα νησί που υπέστη κρίση από το προσφυγικό αλλά και από το μεταναστευτικό ζήτημα, καθώς πλήθος προσφύγων και μεταναστών φιλοξενηθήκαν εκεί. Εκατοντάδες πρόσφυγες αναγκαστήκαν να ζουν σε πρόχειρες κατασκευές από χαρτόκουτα και καλάμια ή σε άλλα αυτοσχέδια παραπήγματα είτε μέσα είτε έξω από το «hotspot» της Κω, σε συνθήκες άκρως επισφαλείς και ακατάλληλες, δίχως πρόσβαση σε επαρκή ιατροφαρμακευτική και νομική στήριξη (Refugee Support Aegean, 2019).¹²⁰

Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Ύπατη Αρμοστεία, οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που διέσχισαν τη Μεσόγειο το 2015, υπερβαίνουν τις 300.000. Από αυτούς οι 200.000 φτάνουν στην Ελλάδα, αριθμός που είχε αυξηθεί σύμφωνα με τα στοιχεία του 2014, ενώ 2.500 περίπου πρόσφυγες και μετανάστες έχασαν τη ζωή τους ή αγνοούνται, κατά την προσπάθειά τους να φτάσουν στην Ευρώπη (<https://www.naftemporiki.gr/>).¹²¹

Στις φωτογραφίες που ακολουθούν αποτυπώνονται οι στιγμές αγωνίας και χαράς κατά την άφιξη των προσφύγων στην παραλία του νησιού, αλλά και στιγμιότυπα από την ζωή των προσφύγων εκεί.

¹²⁰ RSA (Refugee Support Aegean). (2019). *Εγκλωβισμένοι πρόσφυγες στην Κω: Μία ανείπωτη κρίση συνθηκών υποδοχής*. Ανακτήθηκε 11 Μαΐου, 2022, από <https://rsaegean.org/el/trapped-refugees-%CE%BFn-kos/>

¹²¹ *Ο Γολγοθάς των προσφύγων προς την Ευρώπη*. (2015, 3 Σεπτεμβρίου). Η Ναυτεμπορική. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.naftemporiki.gr/slideshows/998894/o-golgothas-ton-prosfugon-pros-tin-europi/all>

Εικόνα 52. Μια Σύρια μετανάστης κρατά τα παιδιά της καθώς φτάνουν με μια υπερπλήρη λέμβο σε μια παραλία κοντά στο λιμάνι στο ελληνικό νησί της Κω, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Η μητέρα αγκαλιάζει τα παιδιά της καθώς μόλις έχει σωθεί και έχει επιτέλους φτάσει στο τέλος του πολυπόθητου ταξιδιού της. Κλείνει τα μάτια συγκινημένη, λυπημένη για όσα έχει υποστεί αλλά και ανακουφισμένη που έχει τα παιδιά της σώα. Το κοριτσάκι γυμνό από τη μέση και πάνω, έχει στραμμένη τη πλάτη του στο φακό, καθώς έχει χωθεί στην αγκαλιά της μητέρας του, ενώ το αγοράκι, κοιτά κάτι προς τα αριστερά που έχει τραβήξει τη προσοχή του. Στο πίσω μέρος διακρίνεται η στεριά και η θάλασσα, όπου επιπλέον σωσίβια, ενώ μια ξεφουσκωμένη βάρκα διακρίνεται αριστερά στο πλάνο.

Εικόνα 53. Παιδιά μεταναστών ποζάρουν μπροστά σε αυτοσχέδια καταφύγια στην Κω, 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.¹²²

Αναλύοντας τα στοιχεία της φωτογραφίας, παρατηρούμε δύο κορίτσια προσφύγων αγκαλιασμένα να κοιτούν το φακό και να χαμογελούν, ενώ πίσω τους διακρίνονται σκουπίδια και ένας μετανάστης σκυμμένος με τη πλάτη γυρισμένη στο φακό. Ξεχωρίζει επίσης κάτι που μοιάζει με αυτοσχέδια καλύβα, σκεπασμένη με άχυρα, ενώ για πόρτα υπάρχει μια παλέτα με ξερά άχυρα.

Το τοπίο δείχνει σημάδια εγκατάλειψης, με διάσπαρτα σκουπίδια και αναποδογυρισμένα έπιπλα, που μπορούν να παρομοιαστούν με τη ζωή των μεταναστών. Τα «αναποδογυρισμένα» και «σκόρπια» αντικείμενα συμβολίζουν τη ζωή τους σήμερα. Τα παιδιά έχουν έναν μοναδικό τρόπο να σε αφοπλίζουν και να βλέπουν πάντα κάτι θετικό. Όλες τις δυσκολίες τις αφήνουν πίσω, καθώς τα παιδιά στέκονται μπροστά από όλα αυτά και κοιτούν κατάματα το φακό, όπως κοιτούν και το μέλλον τους. Δεν μπορεί κανείς, καθώς αντικρύζει αυτή τη φωτογραφία, να μην χαμογελάσει με την ανεμελιά που δείχνουν, καθώς ξεχνώντας για λίγο τις κακουχίες, παίζουν, αγκαλιάζονται και κοιτούν με αισιοδοξία για το αύριο.

¹²² Assir, S. AFP Correspondent. (2015). *The lucky ones*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://correspondent.afp.com/lucky-ones>

3.10 Ελληνικά Σύνορα χωριό Ειδομένη (2016)

Το χωριό Ειδομένη, βρίσκεται κοντά στην συντοριακή γραμμή της Ελλάδας με την Βόρεια Μακεδονία, όπου από το 2014 συγκεντρώνονται πρόσφυγες - μετανάστες διαφόρων εθνοτήτων (Σύριοι, Ιρακινοί, Πακιστανοί, Αφγανοί, Μαροκινοί κ.α) με πρόθεση να περάσουν τα σύνορα προς την Βόρεια Μακεδονία, η οποία βρίσκεται εκτός συνθήκης Σένγκεν, με σκοπό να εισέλθουν στην Ε.Ε. μέσω της Ουγγαρίας. Οι πρόσφυγες επιλέγουν αυτή τη διαδρομή, ώστε εάν συλληφθούν να επιστρέψουν στην Ουγγαρία και όχι στην Ελλάδα. Το 2016, οι επικεφαλής των κρατών μελών της Ε.Ε. ανακοίνωσαν την απαγόρευση των παράτυπων ροών μεταναστών κατά μήκος των Δυτικών Βαλκανίων. Έτσι οι επίσημες αρχές της Βόρειας Μακεδονίας, κλείνουν τα σύνορα τους και με τη φύλαξη από το στρατό, απαγορεύουν την είσοδο των μεταναστών. Αποτέλεσμα στις 11 Απριλίου 2016, να μείνουν αποκλεισμένοι στην ηπειρωτική Ελλάδα, πάνω από 46.000 πρόσφυγες. Η Ειδομένη, έγινε ο μεγαλύτερος καταυλισμός προσφύγων στην Ευρώπη, που ξεπέρασε τα 10.000 άτομα (Διεθνής Αμνηστία, 2016).¹²³ Οι πρόσφυγες αρνούνταν να μετακινηθούν σε οργανωμένα κέντρα φιλοξενίας. Έστηναν αυτοσχέδιες σκηνές και συχνά παρουσιάζονταν συγκρούσεις με τους αστυνομικούς της Βόρειας Μακεδονίας όταν φήμες κυκλοφορούσαν ότι τα σύνορα άνοιξαν (<https://www.vice.com/>).¹²⁴

Οι συνθήκες διαβίωσης χαρακτηρίστηκαν άθλιες, καθώς υπολείπονταν των ελαχίστων προδιαγραφών. Οι πρόσφυγες έμεναν σε σκηνές σε πολύ μικρή απόσταση μεταξύ τους με ανεπαρκή αερισμό, ενώ ανεπάρκεια υπήρχε στο φαγητό, στο νερό, στην υγιεινή και στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος (<https://www.trt.net.tr/>).¹²⁵ Αυτές τις συνθήκες αποθανάτισε ο φωτογραφικός φακός της Λουίζας Γκουλιαμάκη.

¹²³ Διεθνής Αμνηστία. (2016). *Παγιδευμένοι στην Ελλάδα- Μια προσφυγική κρίση που θα μπορούσε να αποφευχθεί*. Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από https://www.amnesty.gr/sites/default/files/pagideymenoi_stin_ellada_-_ekthesi_diethnis_amnistia_aprilios_2016_1.pdf

¹²⁴ Vice Staff. (2016). Έτσι είναι η ζωή για τους Πρόσφυγες στον Άτυπο Καταυλισμό της Ειδομένης. *Vice*. Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2022, από <https://www.vice.com/el/article/z4e3m8/vice-live-eidomeni>

¹²⁵ TRT. (2016). *Η UNCHR για τις συνθήκες διαβίωσης σε καταυλισμούς στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2022, από <https://www.trt.net.tr/greek/balkania-kupros/2016/05/27/e-unhcr-gia-tis-sunthekes-diabioses-se-kataulismous-sten-ellada-499104>

Εικόνα 54. Ένα κορίτσι παίζει στις γραμμές στα ελληνομακεδονικά σύνορα στην Ειδομένη, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹²⁶

Ένα ακόμα παιδί μετανάστης, προσπαθεί να παίξει με τις πέτρες που υπάρχουν ανάμεσα στις σιδηροδρομικές γραμμές στην Ειδομένη. Έχει στρώσει ένα ύφασμα ή πανωφόρι και κάθεται επάνω, κρατώντας ένα ξύλο σκαλίζοντας τις πέτρες. Ο φακός είναι εστιασμένος στο παιδί, θολώνοντας το φόντο όπου σε συνδυασμό με την σύγκλιση των γραμμών δίνει την αίσθηση του βάθους, όπου μεταφορικά μοιάζει με το μακρύ δρόμο που έχουν διανύσει αυτοί οι άνθρωποι. Καθώς το παιδί κοιτά τον φακό κατάματα, με την χαρακτηριστική παιδική αθωότητα, δημιουργεί στον θεατή μια οικειότητα και συμπόνια.

¹²⁶ AFP. (2021, 11 juillet). *L'Afghanistan appelle l'Europe à cesser d'expulser des migrants afghans*. L'Orient-Le Jour. Ανακτήθηκε 8 Μαΐου, 2022, από <https://www.lorientlejour.com/article/1268098/lafghanistan-appelle-leurope-a-cesser-dexpulser-des-migrants-afghans.html>

Εικόνα 55. Ένα αγόρι κάθεται στις σιδηροδρομικές γραμμές, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹²⁷

Μια άλλη οπτική από τις σιδηροδρομικές γραμμές δίπλα στις οποίες έχουν κατασκηνώσει οι πρόσφυγες, καθώς διακρίνονται οι σκηνές αλλά και ο κόσμος που κινείται δεξιά και αριστερά από αυτές. Η σύνθεση έχει περισσότερα γεωμετρικά σχήματα που αναπτύσσονται καθώς οι γραμμές ενώνονται και διακλαδώνονται, και σε μία τέτοια ένωση, κάθεται ένα μικρό αγοράκι, που κοιτά ξαφνιασμένο τον φακό, κρατώντας μια πέτρα. Όπως και στην προηγούμενη φωτογραφία, παρατηρούμε άλλο ένα παιδί που παίζει με τις πέτρες που υπάρχουν στις γραμμές του τρένου, μόνο του. Η σύνθεση των γραμμών μπορεί να παρομοιαστεί με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε συνδυασμό με την σύνθετη καθημερινότητα που βιώνουν οι πρόσφυγες. Επιπρόσθετα, η τοποθέτηση του παιδιού στο κέντρο, μπορούμε να πούμε ότι συμβολίζει την ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον.

¹²⁷ AFP. (2016, 5 March). *13,000 refugees at Greek border ahead of crunch EU-Turkey migration summit*. The Peninsula Qatar. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://thepeninsulaqatar.com/article/05/03/2016/13,000-refugees-at-Greek-border-ahead-of-crunch-EU-Turkey-migration-summit>

Εικόνα 56. Επεισόδια στα κλεισμένα σύνορα της ΠΓΔΜ στην Ειδομένη, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).

Στο βάθος της φωτογραφίας φαίνονται καπνοί από τα δακρυγόνα που έριξε η αστυνομία της ΠΓΔΜ, στα ελληνικά σύνορα τις Ειδομένης. Στο δεξί μέρος της εικόνας, διακρίνουμε έναν νέο να έχει αρπάξει ένα παιδί και να τρέχει προσπαθώντας να το γλιτώσει από τα δακρυγόνα ενώ γύρω του άλλοι μετανάστες έχουν ξαπλώσει σε περιχαρακώματα στη γη για να γλυτώσουν. Ο φακός εστιάζει στο πρόσωπο του νεαρού, ο οποίος έχει ανοικτό το στόμα και την γλώσσα έξω, και βήχει καθώς έχει πνιγεί από τα καπνογόνα. Παρατηρούμε γυναίκες με την παραδοσιακή μουσουλμανική μαντίλα να κρατούν μικρά παιδιά και διάφορα αντικείμενα των μεταναστών σε σάκους, τα οποία είναι διάσπαρτα στο χώρο. Η εικόνα μεταφέρει την ένταση της στιγμής, την αγωνία του νέου να προστατεύσει το μικρό παιδί αλλά και την απόγνωση των μεταναστών που βρίσκονται εγκλωβισμένοι στα κλειστά σύνορα.

Εικόνα 57. Ένα μωρό κοιμάται στην αγκαλιά ενός άντρα στον αυτοσχέδιο καταυλισμό προσφύγων και μεταναστών στα σύνορα Ελλάδας – Μακεδονίας, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.¹²⁸

Άλλη μια φωτογραφία που αποπνέει συναίσθημα στον θεατή μόλις την αντικρίσει. Ένας άντρας κρατά στην αγκαλιά του ένα μωρό. Η γυρισμένη πλάτη του άντρα προς την κάμερα σε συνδυασμό με τα κλειστά μάτια του μωρού δημιουργούν περιέργεια και μυστήριο στον θεατή σχετικά με τις σκέψεις τους την στιγμή που αποτυπώθηκε αυτή η λήψη. Στο αριστερό μέρος της εικόνας ένα παιδί κοιτάζει με καχυποψία αλλά και με περιέργεια τον άντρα που αγκαλιάζει το μωρό. Στο φόντο της εικόνας υπάρχουν αυτοσχέδιες σκηνές των μεταναστών και των προσφύγων της Ειδομένης ώστε να επισημανθούν οι δυσκολίες διαβίωσης αυτών των ανθρώπων. Η φωτογράφος μέσα από αυτή την φωτογραφία αποσκοπεί στην χαρτογράφηση των συναισθημάτων, στην γονική αγάπη αλλά και στην συμπόνοια του κοινού για το προσφυγικό ζήτημα.

¹²⁸ Borowiec, S. (2016, 1 March). *Thousands of migrants backed up at Greek border as Europe's refugee crisis worsens*. Los Angeles Times. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-greece-refugees-bottleneck-20160301-story.html>

Εικόνα 58. Παιδιά βαδίζουν μέσα στις λάσπες του καταυλισμού της Ειδομένης, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹²⁹

Ένα εντυπωσιακό στιγμιότυπο, όπου τα παιδιά με τα ρούχα τους αγκαλιά προσπαθούν να περπατήσουν στις λάσπες. Στο βάθος της εικόνας διακρίνονται πολλές αυτοσχέδιες σκηνές με έντονα χρώματα αποδίδοντας με αυτό τον τρόπο ζωντάνια στην εικόνα όπου κυριαρχεί το καφέ της λάσπης που έχει καλύψει τα πάντα. Η αντανάκλαση στα νερά συμβάλλει στη δημιουργία μιας ψευδαίσθησης. Ρούχα διακρίνονται στο πάνω μέρος από τις σκηνές στην προσπάθεια να στεγνώσουν, ενώ μέσα από πολλές αναγνώσεις της εικόνας συμπεραίνουμε την απόγνωση και τις δύσκολες συνθήκες που βιώνουν οι μετανάστες. Η κάμερα εστιάζει περισσότερο στην στιγμή των παιδιών που προσπαθούν να ξεπεράσουν τα εμπόδια που συναντούν στο δρόμο τους.

¹²⁹ Ziedler, C. (2017, 28 February). *Flüchtlinge in Griechenland Deutsche wollen Flüchtlinge aus Idomeni holen*. Stuttgarter Zeitung. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου, 2022, από <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.fluechtlinge-in-griechenland-deutsche-wollen-fluechtlinge-aus-idomeni-holen.b7ecb73e-416e-4ab2-a22c-80f54faad075.html>

Εικόνα 59. Αστυνομικοί εμποδίζουν τους μετανάστες να περάσουν τα σύνορα, 2016,
© Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Agence – France – Presse/Getty Images.¹³⁰

Άλλη μια φωτογραφία με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όπου διακρίνεται ένα σύνθετο σύστημα βλεμμάτων από τους φωτογραφιζόμενους. Από την μία πλευρά του κάδρου διακρίνεται το πρόσωπο ενός Έλληνα αστυνομικού που κοιτά περίεργα και λοξά τη κάμερα, και από την άλλη έχουν προταχθεί οι ασπίδες των αστυνομικών για να εμποδίσουν τον κόσμο που πλησιάζει τα σύνορα και θέλει να τα διασχίσει. Επιπρόσθετα, διακρίνεται μια γυναίκα με το μωρό αγκαλιά μπροστά της, όπου το μωρό έχει απλώσει το χέρι και αγγίζει την ασπίδα του αστυνομικού. Η μητέρα κοιτά προς τους αστυνομικούς με ύφος απόγνωσης και λύπης, μοιάζοντας έτοιμη να δακρύσει για το ανέφικτο όνειρο να περάσει τα σύνορα.

¹³⁰ Stamouli, N. (2016, 3 March). *New Migrant Crisis Flares in Greece*. The Wall Street Journal. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2022, από <https://www.wsj.com/articles/new-migrant-crisis-flares-in-greece-1456956214>

Εικόνα 60. Μια γυναίκα πρόσφυγας λιπόθυμη κατά τις συγκρούσεις στα σύνορα της ΠΓΔΜ, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Στη φωτογραφία διακρίνουμε μια γυναίκα πρόσφυγα που φοράει τη μουσουλμανική μαντίλα, η οποία έχει λιποθυμήσει και τις ρίχνουν νερό για να τη συνεφέρουν. Η στιγμή αυτή αποθανάτιστηκε κατά το ξέσπασμα επεισοδίων στα σύνορα, όπου η γυναίκα μετά τη ρίψη δακρυγόνων, συνειδητοποιεί ότι έχασε το παιδί της κατά τον πανικό που δημιουργήθηκε. Σε αυτή την εικόνα είναι εμφανής η δυστυχία και η απώλεια, ενώ η ρίψη του νερού προς το πρόσωπο της σχηματίζει μια γραμμή επιτυγχάνοντας ένα πάγωμα κίνησης καθώς αποτυπώνει τα σταγονίδια του νερού που κυλούν από τα ασάλευτα χείλη. Στα αριστερά βλέπουμε έναν νεαρό που προσπαθεί να σώσει την γυναίκα που λιποθύμησε και την στηρίζει ενώ παράλληλα φωνάζει. Την προσοχή μας τραβά μια φυσιογνωμία στα δεξιά της γυναίκας, όπου το πρόσωπό του νεαρού άνδρα είναι αυλακωμένο από άσπρες γραμμές, προφανώς από τον καπνό των δακρυγόνων που συμβολίζουν τα δάκρυα και την αγωνία αυτών των ανθρώπων.

Εικόνα 61. Ένα παιδί με πλαστικό μουςαμά για να προφυλαχθεί από τη βροχή, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Agence France-Presse.¹³¹

Η περιτύλιξη του παιδικού προσώπου με τον μουςαμά για να προφυλαχτεί από τη βροχή, σε συνδυασμό με το λοξό του βλέμμα, γεμάτο απορία, έχουν έναν πολύ δυνατό συμβολισμό στα μάτια του θεατή. Μοιάζει σαν το παιδί να προσπαθεί να προστατευτεί από μια σκληρή πραγματικότητα αλλά αυτό δεν γίνεται και τα παιδικά του μάτια κοιτούν μέσα από το νάιλον, με περιέργεια τα γεγονότα που ζει. Το έντονα εκφραστικό του βλέμμα με τα μεγάλα του ματάκια να παρατηρούν, υποδηλώνει ταυτόχρονα μια μελαγχολία αλλά και μια απορία. Ο μουςαμάς που καλύπτει το κεφάλι του παιδιού μπορεί να δημιουργεί μια μικρή ένταση αλλά και ένα αίσθημα φόβου, εάν το κοινό δεν γνωρίζει ότι αυτό είναι μουςαμάς που σκεπάζει το παιδί, καθώς μοιάζει με σακούλα που έχει βάλει στο κεφάλι του, γεγονός που είναι πολύ επικίνδυνο και δημιουργεί απορία, τραβώντας με αυτό τον τρόπο τη προσοχή του θεατή.

¹³¹ Clark, T. (2016). *A Patch of Green Amid the ruins*. Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2022, από <http://tomclarkblog.blogspot.com/2016/03/a-patch-of-green-amid-ruins.html>

Εικόνα 62. Το παιδί χωρίς παπούτσια, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹³²

Μια ακόμα χαρακτηριστική φωτογραφία, που δείχνει μέσα από τα παιδιά τις συνθήκες επιβίωσης των προσφύγων – μεταναστών που ζουν σε αυτή την περιοχή. Ένα κορίτσι ξυπόλητο στρέφει το βλέμμα του σε κάποιο σημείο εκτός κάδρου δημιουργώντας μια μικρή αγωνία στον θεατή. Με βλέμμα θλιμμένο κοιτά δεξιά και μοιάζει σαστισμένο ή απορημένο. Επιπλέον, κρατά ένα χρωματιστό μαντήλι όπως θα κράταγε ένα άλλο αντικείμενο πχ. κούκλα ενώ γύρω του υπάρχουν πολλές αυτοσχέδιες σκηνές, που ξεπροβάλλουν σαν μανιτάρια διάσπαρτά στο πλάνο.

Η παρουσία του παιδιού στην εικόνα ενισχύει την ευαισθητοποίηση του κοινού για τις επιπτώσεις που επιφέρει η επιλογή προσαρμογής σε μια νέα χώρα καθώς επίσης και ότι τα αθώα θύματα κάθε καταστροφής (πολέμου, προσφυγιάς, μετανάστευσης κ.λπ.) είναι τα παιδιά.

¹³² Papadimas, L. (2016, 1 March). *Living in filth, Greece's migrants battle hunger and cold*. The Peninsula Qatar. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://thepeninsulaqatar.com/article/01/03/2016/Living-in-filth,-Greece%E2%80%99s-migrants-battle-hunger-and-cold>

Εικόνα 63. Ένα παιδί βήχει από τα δακρυγόνα στην Ειδομένη, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images. (Βράβευση: Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).¹³³

Μια ακόμα εικόνα από τις συγκρούσεις μεταξύ των μεταναστών και της αστυνομίας της ΠΓΔΜ, η οποία έριξε δακρυγόνα στην περιοχή, μη λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν και μικρά παιδιά. Ο φακός συλλαμβάνει ένα μικρό κοριτσάκι να κρατάει το λαιμό του και να βήχει, από τα καπνογόνα, ενώ βαδίζει στις γραμμές του σιδηροδρομικού σταθμού. Διακρίνεται ένα χέρι ενήλικα άντρα να προσπαθεί να το αρπάξει και να το τραβήξει προς το μέρος του. Γύρω του, κυρίως μητέρες με τα παιδιά τους, προσπαθούν να προφυλαχτούν, ενώ η ατμόσφαιρα είναι γεμάτη καπνούς. Πίσω από το μικρό κοριτσάκι διακρίνεται μια γυναίκα να έχει πέσει στις γραμμές, κρατώντας ένα κορίτσι από το χέρι, προσπαθώντας να αναπνεύσει. Ο τρόπος λήψης, δείχνει βάθος, αυξάνει την αίσθηση του πλήθους ενώ τα γυμνά δέντρα και ο καπνός στο βάθος κάνουν την εικόνα ακόμα πιο δραματική.

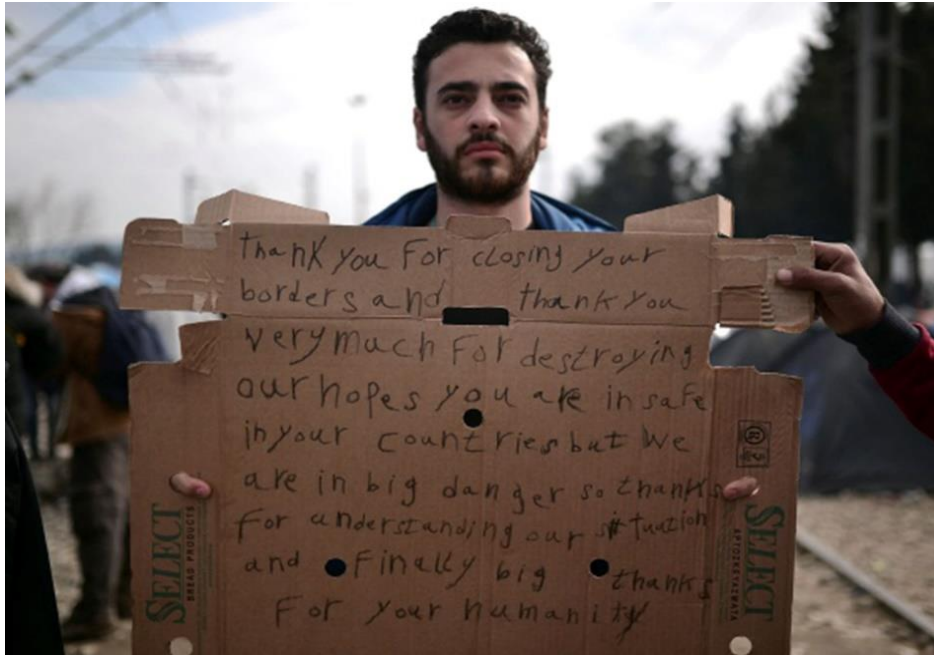
¹³³ Palaiologos, Y. (2016, 1 March). *The Cost of Isolating Greece*. The Wall Street Journal. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από <https://www.wsj.com/articles/the-cost-of-isolating-greece-1456858606>

Εικόνα 64. Το παιδί που κρατά σφιχτά ένα παπούτσι, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/
AFP Photo.¹³⁴

Μια ακόμα χαρακτηριστική φωτογραφία, που δείχνει μέσα από τα παιδιά την τραγικότητα που βιώνουν οι μετανάστες στην περιοχή. Ένα κοριτσάκι, κοιτά τον φακό έχοντας αγκαλιά ένα μεγάλο παπούτσι ενήλικα, όπως θα κράταγε μια κουκλίτσα. Γύρω από το παιδάκι διακρίνονται ενήλικες που περπατούν προς διάφορες κατευθύνσεις αγνοώντας το παιδί. Η εικόνα δείχνει χαρακτηριστικά ότι τα θύματα ενός πολέμου που οδηγούν τους μετανάστες σε αναζήτηση άλλης πατρίδας, είναι τα παιδιά, που συχνά χάνουν την παιδικότητά τους και τα δικαιώματά τους στο παιχνίδι.

¹³⁴ Phelan, S. (2016, 4 March). *Just 350 Syrian refugees due to arrive this year*. Independent. Ie. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://www.independent.ie/irish-news/news/just-350-syrian-refugees-due-to-arrive-this-year-34510439.html>

Εικόνα 65. Οι σκέψεις του πρόσφυγα, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹³⁵

Ένας πρόσφυγας με ένα αυτοσχέδιο πλακάτ από χαρτόνι όπου έχει καταγράψει τις σκέψεις του, κυριαρχεί στην εικόνα. Με ύφος σοβαρό κοιτά το φακό και δείχνει το ειρωνικό του σχολιασμό στο χαρτόνι «*Ευχαριστώ που κλείσατε τα σύνορά σας και σας ευχαριστώ πάρα πολύ που καταστρέψατε τις ελπίδες μας. Είστε ασφαλείς στις χώρες σας. Εμείς είμαστε σε μεγάλο κίνδυνο για αυτό ευχαριστώ για την κατανόηση της κατάστασής μας και για τον ανθρωπισμό σας*». Είναι ένα ιδιαίτερο γεγονός μέσα από το οποίο η φωτογράφος αναδεικνύει τις σκέψεις και τα συναισθήματα του πρόσφυγα όσον αφορά την απογοήτευση των προσφύγων λόγω των κλεισμένων συνόρων προς την Ευρώπη. Η επιλογή ενός πρόσφυγα στο κέντρο της εικόνας σε συνδυασμό με την επιθυμία του για την προβολή των απόψεων του εξασφαλίζει μια δυνατή σύνδεση μεταξύ του κοινού και των προσφύγων αλλά και την παράκληση του συναισθήματος για την κατανόηση της κατάστασής τους καθώς και την ευαισθητοποίηση του κοινού για το προσφυγικό ζήτημα.

¹³⁵ Sanchez, M. (2016, 26 March). *Cartón y boli contra el olvido. Los mensajes que envían los refugiados desde Idomeni*. El País. Ανακτήθηκε 7 Μαΐου, 2022, από https://verne.elpais.com/verne/2016/03/26/articulo/1458985441_606750.html

Εικόνα 66. Ένας άντρας βοηθά ένα αγόρι που κατέρρευσε αφού εισέπνευσε δακρυγόνα, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια στιγμή αγωνίας και ανησυχίας πηγάζει σε αυτό το γεγονός. Η κάμερα καταγράφει ένα μικρό αγόρι που είναι λιπόθυμο στο έδαφος και αντιμετωπίζει δυσκολία στην αναπνοή του επειδή λίγο νωρίτερα είχε εισπνεύσει δακρυγόνο. Δίπλα του βρίσκεται ένας άντρας που προσπαθεί με διαφορετικούς τρόπους να το συνεφέρει. Ο άντρας αν και αναστατωμένος παρέχει βοήθεια στον συνάνθρωπο του. Οι πέτρες που βρίσκονται στο έδαφος καθώς και οι σιδηροδρομικές γραμμές παραπέμπουν στα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες αλλά και στην πορεία που ακολουθεί ο κάθε άνθρωπος στη ζωή του. Το μισάνοιχτο στόμα, το μισάνοιχτο χέρι του αγοριού προσδίδουν λύπη, φόβο και αγωνία σχετικά με την ζωή του παιδιού. Είναι ένα στιγμιότυπο που παραπέμπει στην αλληλεγγύη, και στην ανθρωπιά.

Εικόνα 67. Ένα παιδί παραλαμβάνει το μεσημεριανό του γεύμα στον άγριο καταυλισμό που έχει στηθεί κοντά στο παραμεθόριο χωριό Ειδομένη, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Ένα παιδικό προσωπάκι κοιτάει κατάματα τον φακό, τη στιγμή που στο χεράκι του κρατά ένα φραντζολάκι ψωμί και κάποιος τοποθετεί ένα αυγό στο άλλο χεράκι του που το απλώνει προς τα συρματοπλέγματα. Πίσω του διακρίνεται ένας ενήλικας που κάνει ακριβώς την ίδια κίνηση, προτάσσει το χέρι για να του δώσουν φαγητό. Μια φωτογραφία που σε καθηλώνει καθώς από τη μία βλέπουμε τον τρόπο που οι πρόσφυγες λαμβάνουν τη τροφή τους, αλλά από την άλλη, παρατηρούμε τα δύο μεγάλα καστανά μάτια, που είναι γεμάτα θλίψη. Η τραγωδία που βιώνουν τα αθώα παιδιών μεταναστών, είναι αδύνατον να εκφραστεί με λέξεις. Η χρήση του φωτός, ενισχύει τη μπλε απόδοση στο φόντο δεξιά και αριστερά στο παιδί, που συνδυάζεται με το μπλε γάντι που φορά αυτός που δίνει τη τροφή στο παιδί, εστιάζοντας το βλέμμα του θεατή στη πράξη της αλληλεγγύης.

Εικόνα 68. Ένα μωρό κοιμάται σε αυτοσχέδιο καταυλισμό στα ελληνομακεδονικά σύνορα κοντά στο ελληνικό χωριό Ειδομένη, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.¹³⁶

Μέσα από αυτή την εικόνα η δημιουργός επιθυμεί την αντίδραση του κοινού για τις άσχημες συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων – μεταναστών που ζουν στην Ειδομένη. Η επιλογή ενός μωρού που κοιμάται στο έδαφος, ενώ δίπλα του είναι απλωμένο ένα χαρτοκιβώτιο, υποδηλώνει την εξάντληση, αλλά και τις κακουχίες που αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι εκείνη την περίοδο. Η στάση του σώματος του, αλλά και η παρουσία διάφορων αντικειμένων γύρω εντείνουν την διέγερση του συναισθήματος και τονίζουν την ανθρώπινη εξαθλίωση, που βίωσαν αυτοί οι άνθρωποι.

¹³⁶ Miller, F. (2016, 8 March). *Images of the Day*. The Irish Times. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/images-of-the-day-1.2565020>

Εικόνα 69. Άντρες περπατούν δίπλα στις σκηνές στην Ειδομένη, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια φωτογραφία χαρακτηριστική από τον αυτοσχέδιο καταυλισμό στην Ειδομένη, όπου διακρίνονται πλήθος από σκηνές, η μία δίπλα στην άλλη, παράλληλα από τα συρματοπλέγματα των συνόρων. Ενήλικοι άντρες περπατούν κατά μήκος του διαδρόμου που υπάρχει ανάμεσα στις σκηνές και στα συρματοπλέγματα, με τα χέρια στις τσέπες και το κεφάλι σκυφτό, να βρίσκονται σε απόγνωση. Παράλληλα ένα παιδικό προσωπάκι διακρίνεται από την σκηνή που βρίσκεται πιο κοντά στο φακό, μέσα από το άνοιγμα που αφήνει η μισάνοικτη πόρτα της σκηνής. Μια ματιά αβεβαιότητας και αγωνίας για τη μέρα που ξημερώνει.

Εικόνα 70. Γυναίκα απλώνει ρούχα στο φράκτη των συνόρων, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.¹³⁷

Σ' αυτήν την φωτογραφία μεταφέρεται ένα πολύ ισχυρό μήνυμα καθώς τα ρούχα των μεταναστών έχουν απλωθεί στα συρματοπλέγματα των συνόρων, για να στεγνώσουν, και μοιάζει σαν να έχουν διασκορπιστεί μέλη του σώματός τους. Η γυναίκα που απλώνει ρούχα και βαδίζει δίπλα στα συρματοπλέγματα, φορά μουσουλμανική μαντίλα. Το τοπίο συμπληρώνεται από διασκορπισμένα σκουπίδια αλλά και από σακούλες που έχουν φαγητό οι οποίες είναι κρεμασμένες στα σύρματα. Η εικόνα ολοκληρώνει την απεικόνιση των άθλιων συνθηκών που επικρατούσαν στον καταυλισμό.

¹³⁷ *A Idomeni è pieno di bambini.* (2016, 4 marzo). Il post. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από <https://www.ilpost.it/2016/03/07/idomeni-ultimi-giorni/idomeni-21/>

Εικόνα 71. Ειδομένη: Παιδιά παίζουν στο γρασίδι κοντά στον φράχτη των συνόρων, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.¹³⁸

Μια φωτογραφία που μας θυμίζει κάτι από διάσημους πίνακες ζωγραφικής που αποτυπώνουν ανθρώπινες φιγούρες μέσα σε κάμπους από στάχια, καλαμπόκια κ.λπ. θυμίζοντάς μας γλυκές αναμνήσεις. Τα δύο παιδιά αντικρουστά, κοιτούν λοξά τον φακό και ίσα που καταφέρνουν τα πρόσωπα τους να προβάλλουν πάνω από το ύψος των χόρτων. Το κορίτσι κιόλας μοιάζει να χαμογελά με ένα μειδίαμά, ενώ μοιάζει από ντροπή να αποφεύγει να κοιτάξει τον φακό κατάματα. Το αγοράκι από την άλλη πλευρά ξαφνιασμένο, τον κοιτά κατάματα. Στο πίσω μέρος του κάδρου, διακρίνονται τα σύρματα των συνόρων και ένα τανκς. Η σκηνή αυτή αποτελεί από τη μία πλευρά ένα ισχυρό μήνυμα έναντι του πολέμου και από την άλλη δείχνει την ανεμελιά των παιδιών, την παιδική αθωότητα που αφηφά τον κίνδυνο. Τέλος μεταφέρει τις συνθήκες που επικρατούν στα σύνορα που θυμίζουν πεδίο μάχης με την παρουσία του τανκς.

¹³⁸ Sanchez. H., G. (2016). 22 Of The Most Powerful Photos of This Week. Ανακτήθηκε 1 Μαΐου, 2022, από <https://www.buzzfeed.com/gabrielsanchez/the-most-powerful-photos-of-this-week-march-11>

Εικόνα 72. Μια οικογένεια κάθεται γύρω από μια φωτιά στον αυτοσχέδιο καταυλισμό των ελληνομακεδονικών συνόρων, κοντά στο χωριό Ειδομένη όπου χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες είναι αποκλεισμένοι, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Μια νυχτερινή λήψη στο χώρο του καταυλισμού, που μας προσφέρει μια μοναδική αισθητική καθώς το φως που χάνεται αλλάζει το χρώμα των αντικειμένων, με κυρίαρχο το μπλε χρώμα και τις αποχρώσεις του. Στο κέντρο της φωτογραφίας, ο φακός εστιάζει σε μια οικογένεια μεταναστών που κάθεται πάνω στο πέτρινο έδαφος. Η εναλλαγή του φωτός μας τραβάει την προσοχή προς τη φωτιά που έχουν ανάψει. Η σκηνή της οικογένειας γύρω από τη φωτιά, μας δημιουργεί ένα αίσθημα μελαγχολίας για την ταλαιπωρία που έχουν υποστεί αυτοί οι άνθρωποι. Παράλληλα κάνει πιο έντονη την έλλειψη πραγματικής στέγης καθώς κάθονται στην ύπαιθρο εκτεθειμένοι στα καιρικά φαινόμενα. Από την άλλη όμως είναι και μια συγκινητική στιγμή, καθώς η οικογένεια έχει επιζήσει, όλη μαζί ενωμένη, κοιτά τη φωτιά και οραματίζεται ένα καλύτερο αύριο. Στα δεξιά τους διακρίνονται μικρές σκηνές, ενώ στο βάθος ξεχωρίζουν και άλλες εστίες φωτιάς καθώς και πρόσφυγες - μετανάστες που είναι όρθιοι ή καθιστοί. Στα αριστερά διακρίνονται οι γραμμές του σιδηροδρομικού σταθμού προς την ΠΓΔΜ που συμβολίζει την διαδρομή προς μια νέα καλύτερη ζωή προς τις χώρες της Ευρώπης.

Εικόνα 73. Μια μητέρα και το παιδί της έξω από τη σκηνή τους, στο καταυλισμό της Ειδομένης, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια ακόμα φωτογραφία με μια μητέρα και ένα παιδί στον καταυλισμό με φόντο το τοπίο της Ειδομένης. Η μητέρα φορά σκουφί και κασκόλ στο κεφάλι για να προστατευτεί από το κρύο, ενώ κρατά το παιδί της αγκαλιά, τυλιγμένο με μια κουβέρτα και κάθεται έξω από την σκηνή της. Στα αριστερά διακρίνεται ένα ξερό κομμάτι ξύλου στη γη, εντείνοντας την ερημιά και το άγονο τοπίο του πλάνου. Γύρω υπάρχουν σκηνές αλλά δεν διακρίνεται άλλη ανθρώπινη παρουσία. Μοιάζει ο χρόνος να έχει παγώσει, καθώς η μητέρα κρατά κάτι που μοιάζει με φαγώσιμο και κοιτά λοξά, με ύφος σκυθρωπό και βλέμμα που δείχνει θλίψη και απογοήτευση. Αντίστοιχα με το ίδιο ύφος κοιτά και το παιδί το φακό. Σε αντίθεση με τα πρόσωπα από τα χαρούμενα προσφυγόπουλα, αυτό δείχνει λυπημένο και μελαγχολικό. Τα σκόρπια σκουπίδια και τα εγκαταλειμμένα αντικείμενα στο γύρω χώρο, εντείνουν την εγκατάλειψη και δείχνουν το πόσο αντίξοες είναι οι συνθήκες διαβίωσης που αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες στον καταυλισμό. Το μόνο πράγμα που δίνει μια πινελιά αισιοδοξίας είναι οι χρωματιστές σκηνές.

Εικόνα 74. Ένα παιδί στέκεται στον αυτοσχέδιο καταυλισμό στο παραμεθόριο χωριό της Ειδομένης, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Ένα κοριτσάκι στέκεται στη μέση του καταυλισμού. Φορά ζακέτα, παντελόνι και μπότες, ενώ τα πατζάκια του παντελονιού της είναι ανεβασμένα και έχει τα χέρια στις τσέπες της. Στο πίσω μέρος είναι παρατεταμένες χρωματιστές σκηνές που δίνουν μια παιδική ανεμελιά στη φωτογραφία η οποία όμως χάνεται μόλις το βλέμμα του παρατηρητή εστιάσει στο πρόσωπο του παιδιού. Κοιτά σοβαρή και αγέλαστη το φακό, ενώ τα ματάκια της δείχνουν θλιμμένα και μοιάζει να κοιτά με ύφος που δείχνει προσμονή και θλίψη. Το βλέμμα της και η στάση του σώματός της δείχνουν παιδί μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς τα δεινά που έχει περάσει έχουν εξαλείψει την ανεμελιά και την αθωότητά της. Η φωτογραφία μας δημιουργεί ανάμεικτα συναισθήματα, θυμού και συμπόνιας. Συμπόνιας για το κοριτσάκι και για όλα τα παιδιά του πολέμου που γίνονται πρόσφυγες αλλά και θυμού για τις πολιτικές που οδηγούν τα παιδιά αυτά στο δρόμο της προσφυγιάς. Παράλληλα μας κινητοποιεί να θέλουμε να λάβουμε δράση, να σκύψουμε πάνω από αυτό το παιδί που συμβολίζει όλα τα προσφυγόπουλα που υποφέρουν και να προσφέρουμε το μέγιστο δυνατό για αυτά ώστε να φωτίσει πάλι ένα χαμόγελο τα προσωπάκια τους.

Εικόνα 75. Παιδιά περπατούν σε ένα χωράφι κοντά σε έναν αυτοσχέδιο καταυλισμό κοντά στο ελληνικό χωριό Ειδομένη στα ελληνομακεδονικά σύνορα, όπου χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες είναι αποκλεισμένοι, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.¹³⁹

Η απογευματινή λήψη μας προσφέρει ένα μαγικό κοντράστ φωτός και σκιάς που μοιάζει με κινηματογραφικό στιγμιότυπο. Στο πλάνο διακρίνονται δύο παιδιά να περπατούν σε ένα χωράφι. Ξεχωρίζει το σκυφτό τους κεφάλι και το κοιτσιδάκι στα μαλλιά του ενός, που μας οδηγεί σε συνειρμούς ότι μάλλον πρόκειται για ένα αγόρι και ένα κορίτσι. Διακρίνονται οι μαύρες τους σκιές, καθώς το φως πέφτει, ενώ ξεχωρίζει το χωράφι. Ο ουρανός έχει πάρει ένα χρώμα ροζ - σομόν, δίνοντας μια εξωπραγματική διάσταση στο χώρο. Πίσω από τα παιδιά στέκεται ένα γυμνό δέντρο το οποίο έχει τυλίξει το σύννεφο και μοιάζει να αιωρείται. Η τεχνική λήψης της φωτογραφίας και η θέση εστίασης προσφέρουν ένα καλλιτεχνικό αποτέλεσμα που θα μπορούσε να παρομοιαστεί με πίνακα ζωγραφικής. Πέρα από την καλλιτεχνική σημασία της φωτογραφίας, ξεχωρίζουμε τα δύο παιδιά. Φωτογραφίζοντας τα παιδιά να πορεύονται μόνα τους με οδηγό το μεγαλύτερο παιδί, που λαμβάνει ευθύνες ενηλίκου, μας δείχνει την χαμένη παιδική ανεμελιά λόγω των συνθηκών που βιώνουν.

¹³⁹ Radio Free Europe/Radio Liberty. (2016). *Photos of The Week #9*. Ανακτήθηκε 10 Μαΐου, 2022, από <https://www.rferl.org/a/top-shots-week-9/27580586.html>

Εικόνα 76. Σύριοι και Ιρακινοί πρόσφυγες εγκλωβισμένοι στα ελληνομακεδονικά σύνορα στην Ειδομένη, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.¹⁴⁰

Σύριοι και Ιρανοί πρόσφυγες με τα παιδιά τους έχουν ξαπλώσει στις σιδηροδρομικές γραμμές μπροστά από τα σύνορα ως ένδειξη διαμαρτυρίας, για το κλείσιμο των συνόρων. Ο φωτογραφικός φακός εστιάζει σε έναν άντρα που βρίσκεται ξαπλωμένος στο μέσο της σύνθεσης και έχει στην αγκαλιά του ένα μικρό παιδί καθώς και ένα πιο μεγάλο παιδί που είναι ξαπλωμένο στο αριστερό μέρος της σύνθεσης. Δίπλα του εντοπίζουμε και άλλους πρόσφυγες ξαπλωμένους ενώ, δεξιά και αριστερά του στέκονται όρθιοι ή γονατιστοί πλήθος άλλων προσφύγων, διαφορετικών ηλικιών, άντρες, γυναίκες, μικρά κορίτσια και αγόρια. Κάποιοι φαίνονται να έχουν τα χέρια σηκωμένα σαν να χειροκροτούν, για να εμψυχώσουν και τους άλλους.

¹⁴⁰ Getty Images. (2016). *Syrian-and-iraqi-refugees-trapped-at-the-greek-macedonian*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/syrian-and-iraqi-refugees-trapped-at-the-greek-macedonian-news-photo/512837278>

3.11 Η Διαδρομή (2015-2016)

Η «Διαδρομή» αποτελεί μια ομαδική έκθεση όπου συμμετείχαν άλλοι δέκα φωτορεπόρτερ, με φωτογραφίες τους από διάφορα σημεία της διαδρομής των προσφύγων που παρουσιάστηκαν στο κοινό και ταξίδεψαν ανά την Ελλάδα (Μεμής, 2016).¹⁴¹ Η Διαδρομή καταγράφει αυτά τα σημεία-σταθμούς κατά την πορεία των προσφύγων στην προσπάθειά τους να φτάσουν στον ενίοτε προορισμό, όπως είναι τα διάφορα νησιά του Αιγαίου, η Ειδομένη, ο Ελαιώνας, ο Πειραιάς, η ΠΓΔΜ, η Σερβία και η Ουγγαρία. Παράλληλα καλύπτει και φωτογραφίες από τις χώρες αφετηρίες αυτής της διαδρομής, όπως είναι το Ιράκ, η Συρία, ο Λίβανος και η Υποσαχάρια Αφρική (Κουσιοπούλου, 2017).¹⁴² Ο θεατής θα διαπιστώσει σε κάθε φωτογραφία, μια μικρή ιστορία να ξετυλίγεται μπροστά του με πρωταγωνιστές τους πρόσφυγες κάθε εθνικότητας, ηλικίας και φύλου. Θα μπορούσε κάποιος να τις χαρακτηρίσει ως σκληρές φωτογραφίες που βγάζουν μια θλίψη, αλλά είναι πάνω από όλα στιγμές από πραγματικά γεγονότα. Απεικονίζεται ο αγώνας των προσφύγων να ανταπεξέλθουν στις δύσκολες συνθήκες και στα νέα δεδομένα. Στα πρόσωπά τους συνυπάρχει ο πόνος αλλά και η αισιοδοξία, η θέληση και το θάρρος να παλέψουν για μια καλύτερη ζωή (Ζαφείρη, 2016).¹⁴³ Δεν είναι τυχαίο που οι φωτογράφοι αυτής της σειράς αυτό-χαρακτηρίστηκαν ως «σιωπηλοί μάρτυρες» (Καραθάνος, 2017).¹⁴⁴ Μέσα από τις φωτογραφίες της Λουίζας Γκουλιαμάκη, με βλέμμα ρεαλιστικό, ακολουθούμε ιχνηλατώντας την διαδρομή αυτή, όπου καταγράφεται τόσο ο χώρος όσο και η κίνηση αλλά και η οπτική της φωτογράφου. Ως «σιωπηλός μάρτυρας» κατέγραψε την σημαντικότερη ανθρωπιστική κρίση της νεότερης ιστορίας.

¹⁴¹ Μεμής, Χ. (2016). «Η Διαδρομή» μέσα από τα μάτια 11 φωτορεπόρτερ. *Protagon*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από https://www.protagon.gr/galleries/i-diadromi-mesa-apo-ta-matia-11-fwtoreporter-44341125198#id_4

¹⁴² Κουσιοπούλου, Ε. (2017). «*The Itinerary • Tracing the Refugee Routes*»: παρουσίαση φωτογραφικού βιβλίου στο *WE*. Ανακτήθηκε 2 Ιουνίου, 2022, από <https://www.ertnews.gr/ert3/politismos-ert3/the-itinerary-%E2%80%A2-tracing-the-refugee-routes-parousiasi-fotografikou-vivliou-sto-we/>

¹⁴³ Ζαφείρη, Β. (2016, 8 Μαΐου). *Η "Διαδρομή" των προσφύγων μέσα από τον φακό έντεκα φωτορεπόρτερ/ Κάθε φωτογραφία και μια ιστορία*. Η Αυγή. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/188188_kathe-fotografia-kai-mia-istoria

¹⁴⁴ Καραθάνος, Δ. (2017, 30 Μαΐου). *Το «Itinerary» της προσφυγικής κρίσης με τη ματιά 11 σημαντικών φωτογράφων*. Athens Voice. Ανακτήθηκε 3 Ιουνίου, 2022, από https://www.athensvoice.gr/culture/photography/347074_itinerary-tis-prosfygikis-krisis-me-ti-matia-11-simantikon-fotografon

Εικόνα 77. Ειδομένη: Νεοαφιχθέντες μετανάστες κατευθύνονται προς τα σύνορα Ελλάδας - ΠΓΔΜ, 2015, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια φωτογραφία ιδιαίτερη καθώς η φωτορεπόρτερ αξιοποιεί το φως που διαχέεται κατά τη δύση του ήλιου και με την κατάλληλη γωνία λήψης, παρουσιάζει μια πομπή από μετανάστες οι οποίοι όπως τους λούζει το φως φαίνεται να εξιλεώνονται.

Επίσης, καθώς σχηματίζονται οι σκιές των δέντρων οι μετανάστες βαδίζουν στητόι, και διακρίνονται με δυσκολία. Στην πομπή μπορεί κάποιος να δει μικρά παιδιά που τα κρατούν οι γονείς τους από το χέρι, ενώ στο έδαφος βρίσκονται διάσπαρτα μπουκάλια νερού, που δείχνουν ίχνη ανθρώπινης παρουσίας. Υποθέτουμε ότι η συγκεκριμένη διαδρομή έχει χρησιμοποιηθεί και από άλλους μετανάστες πριν από αυτούς.

Εικόνα 78. Σύρματα που μπλοκάρουν τον δρόμο των μεταναστών, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo.¹⁴⁵

Χαρακτηριστική φωτογραφία για τον τίτλο της έκθεσης, όπου η διαδρομή των προσφύγων οδηγείται σε ένα εμπόδιο που δεν μπορούν να υπερπηδήσουν, τα συρματοπλέγματα στα σύνορα της ΠΓΔΜ. Βλέπουμε το χέρι ενός μετανάστη να κρατά τα σύρματα, που σημαίνει ότι λαβώνεται από αυτά. Καθώς κρατά με τη χούφτα του σφιχτά τα σύρματα δείχνει την δύναμη του πάθους και την ένταση της επιθυμίας του για μια καλύτερη ζωή. Παράλληλα οι καθρεπτισμοί που γίνονται στα σύρματα από το φως κάνουν ένα παιχνιδίσμα σαν καλειδοσκόπιο, δημιουργώντας μια ψευδαίσθηση. Η ίδια η φωτογράφος δήλωσε για αυτή την εικόνα: «Όταν είδα αυτόν τον άντρα να κρατάει τα συρματοπλέγματα, παρόλο που τον πονούσε, πίστεψα ότι είναι η τέλεια απεικόνιση των κλειστών συνόρων και της απελπισίας των προσφύγων. Έχω τα ίδια συναισθήματα για την εικόνα, όταν την κοιτάω σήμερα...» (Παπαδοπούλου, 2019).¹⁴⁶

¹⁴⁵ Μεμής, Χ. (2016). «Η Διαδρομή» μέσα από τα μάτια 11 φωτορεπόρτερ. *Protagon*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από https://www.protagon.gr/galleries/i-diadromi-mesa-apo-ta-matia-11-fwtoreporter-44341125198#id_3

¹⁴⁶ Παπαδοπούλου, Ε. (2019, 29 Ιουνίου). *Μην κοιτάτε απλώς εικόνες, μάθετε τις ιστορίες*. Η Εφημερίδα των Συντακτών. Ανακτήθηκε 19 Μαΐου, 2022, από https://www.efsyn.gr/nisides/201710_min-koitate-aplos-eikones-mathete-tis-istories

Εικόνα 79. Μετανάστες κάθονται στις σιδηροδρομικές γραμμές, Ειδομένη 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo. (Βράβευση: Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).¹⁴⁷

Μια ιδιαίτερα σημαντική φωτογραφία, λόγω του μηνύματος που μεταφέρει. Τρεις μετανάστες κάθονται με τη πλάτη γυρισμένοι στο φακό, πάνω στις γραμμές, κοιτώντας προς τα κλειστά σύνορα της ΠΓΔΜ, όπου φυλάσσονται από τις αστυνομικές δυνάμεις. Η τριάδα αυτή συμβολίζει τις τρεις κύριες εθνικότητες των μεταναστών, Σύριοι, Ιρακινοί και Αφγανοί. Κοιτούν με προσμονή την κλειστή πύλη, αλλά δεν μπορούμε να διακρίνουμε περισσότερο τις εκφράσεις τους καθώς αντικρύζουμε την πλάτη τους. Δεξιά ξεχωρίζουν διάφορα μπαγάζια, ενώ στο βάθος σειρά αστυνομικών φρουρεί τα σύνορα.

¹⁴⁷ Μαργαριτίδου, Σ. (2016, 29 Μαΐου). *Έκθεση-γέφυρα ανθρώπων*. Η Εφημερίδα των Συντακτών. Ανακτήθηκε 21 Απριλίου, 2022, από https://www.efsyn.gr/nisides/70615_ekthesi-gefyra-anthropon

Εικόνα 80. Πρόσφυγες περιμένουν πίσω από κλεισμένα σύνορα, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ AFP, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).

Η εικόνα αυτή εύκολα αποτυπώνεται στα μάτια του θεατή και τραβά την προσοχή του ενώ μεταφέρει στιγμιαία όλα όσα σημαίνει η έννοια της προσφυγιάς και του πρόσφυγα. Το βλέμμα επικεντρώνεται σχεδόν στο κέντρο του κάδρου, όπου ένας πατέρας κρατά από τους ώμους και σφίγγει το τρομαγμένο παιδί του, ενώ κοιτά μπροστά προς την κάμερα και κατά επέκταση τα σύνορα που βρίσκονται πίσω από την κάμερα. Η κίνηση αυτή, παραπέμπει σε κάθε πατέρα που θέλει να προστατεύσει την οικογένειά του. Παράλληλα ο πατέρας με το άλλο χέρι κρατάει έναν κηδεμόνα κορμού, που φοράνε όσοι έχουν κύφωση, που σημαίνει ότι το παιδί του έχει κάποια δυσκολία, που εντείνει την ανάγκη να στηριχθεί στον πατέρα του για να στέκεται όρθιο. Γύρω τους άλλοι πρόσφυγες, γυναίκες, παιδιά, νέοι, κρατούν τσάντα και πίσω από τα κάγκελα περιμένουν να ανοίξουν τα σύνορα. Ακόμα, από πίσω τους διακρίνονται τα συρματοπλέγματα από τα σύνορα και μπροστά τους κάγκελα κλειστά που εμποδίζουν τον δρόμο προς ένα καλύτερο αύριο.

3.12 Ο Καταυλισμός της Σούδας στη Χίο (2016)

Ο καταυλισμός στη περιοχή της Σούδας στο Κάστρο της Χίου, δημιουργήθηκε στα τέλη του 2015, κατά την περίοδο των μεγάλων προσφυγικών ροών στο νησί της Χίου (<https://www.in.gr/>).¹⁴⁸ Δύο χρόνια περίπου μετά την δημιουργία του στις 21 Οκτωβρίου 2017 (Πυλιώτης, 2017)¹⁴⁹ οι συνθήκες διαβίωσης ήταν πολύ άσχημες και ιδιαίτερα δύσκολες, καθώς λόγω του συνωστισμού, οι πρόσφυγες κοιμόνταν σε σκηνές εκτεθειμένες σε χαμηλές θερμοκρασίες και έντονες βροχοπτώσεις, ενώ υπήρχαν διαμαρτυρίες για απουσία ή ανεπαρκή θέρμανση κι έλλειψη ζεστού νερού. Ο καταυλισμός της Σούδας είχε χωρητικότητα 1.100 ατόμων αλλά πολλοί πρόσφυγες, κοιμόνταν σε σκηνές εκτός του καταυλισμού δίπλα στην παραλία, φτάνοντας να φιλοξενεί περίπου 2.000 άτομα (Διεθνής Αμνηστία, 2016).¹⁵⁰

Ο φακός της Λουίζας Γκουλιαμάκη δεν θα μπορούσε να μην έχει αποθανάτισει τις συνθήκες διαβίωσης στον καταυλισμό καθώς και τις στιγμές αυτών των ανθρώπων.

¹⁴⁸ Χίος: Ξηλώνεται ο καταυλισμός προσφύγων στη Σούδα. (2017, 20 Οκτωβρίου).

Ανακτήθηκε 5 Ιουνίου, 2022, από <https://www.in.gr/2017/10/20/greece/xios-ksilwnetai-o-kataylismos-prosfgwn-sti-soyda>

¹⁴⁹ Πυλιώτης, Θ. (2017). Χίος: Έκλεισε ο προσφυγικός καταυλισμός της Σούδας. Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/voreio_aigaio/chios-eklise-o-prosfgikos-katavlismos-tis-soudas/

¹⁵⁰ Διεθνής Αμνηστία. (2016). Ο Καταυλισμός της Σούδας στη Χίο. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://www.amnesty.gr/blog/20604/o-kataylismos-tis-soydas-sti-hio>

Εικόνα 81. Ο προσφυγικός καταυλισμός στο ελληνικό νησί της Χίου, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁵¹

Μια πανοραμική λήψη από το ύψος ενός μέρους του καταυλισμού, όπου διακρίνονται οι πρόχειρες σκηνές και τα πρόχειρα καταλύματα που έχουν στηθεί για να φιλοξενήσουν τους πρόσφυγες. Η τοποθέτηση των καταλυμάτων είναι σε σειρά, γεγονός που δίνει μια συμμετρία στην εικόνα. Λόγω της λήψης από πάνω προς τα κάτω η φωτογράφος παίζει με την κλίμακα του χώρου και των αντικειμένων. Οι άνθρωποι φαίνονται πιο μικροί από το κανονικό τους μέγεθος και τα καταλύματα είναι τεράστια, γεγονός που συμβολίζει την αδύναμη θέση που βρίσκονται. Προς το κέντρο της εικόνας υπάρχουν τρεις πρόσφυγες που επικοινωνούν, οι δύο έχουν γυρισμένη την πλάτη ενώ ο τρίτος φοράει κουκούλα, αλλά λόγω της απόστασης της λήψης δεν μπορούμε να διακρίνουμε τα χαρακτηριστικά τους.

¹⁵¹ Buttkeireit, C. (2016). *Die griechische Insel Chios zwischen Hoffen und Bangen*. Ανακτήθηκε 6 Μαΐου, 2022, από <https://www.deutschlandfunk.de/erdogan-und-die-eu-die-griechische-insel-chios-zwischen-100.html>

Εικόνα 82. Ένα παιδί κοιτάζει έξω από τη σκηνή του στον προσφυγικό καταυλισμό του δήμου Σούδας στο ελληνικό νησί της Χίου, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/ AFP or licensors.

Μια πραγματικά ασυνήθιστη λήψη καθώς ένα παιδικό κεφαλάκι ξεπροβάλλει από τη σκηνή και κοιτά με βλέμμα διερευνητικό προς τα δεξιά. Το πλάνο όλο είναι καλυμμένο από το λευκό της σκηνής η οποία είναι πρόχειρα κλεισμένη με μανταλάκια. Στο κενό που σχηματίζεται προβάλλεται το κεφάλι του παιδιού. Δεν είναι εύκολο να διακρίνουμε εάν είναι αγόρι ή κορίτσι, αλλά από τα σχετικά άρθρα που ακολουθούν τη φωτογραφία πληροφορούμαστε ότι είναι κορίτσι. Κοιτά με τα μάτια ορθάνοικτα και τα χείλη σφιγμένα, ενώ δεν έχει βγάλει έξω από την σκηνή ούτε τα χεράκια του. Προβάλλει μόνο ένα κεφάλι, χωρίς σώμα. Αυτή η φωτογραφία έχει έναν σημαντικό συμβολικό χαρακτήρα για το πως τα παιδιά αυτά βλέπουν την πραγματικότητα που βιώνουν. Για αυτά είναι κάτι τρομακτικό. Δεν μπορούν εύκολα να αντιληφθούν τις νέες συνθήκες ζωής τους. Χρησιμοποιώντας την ασφάλεια που τους παρέχει η σκηνή, προσπαθούν να ξεμυτίσουν, να δουν το κόσμο γύρω τους και έτσι το βλέμμα τους είναι ταυτόχρονα διερευνητικό και φοβισμένο. Έτσι μπορούμε να παρομοιάσουμε και τους πρόσφυγες, σαν «κεφάλι χωρίς σώμα» καθώς ακόμα δεν έχουν καταφέρει να εγκατασταθούν στην νέα τους πατρίδα και να κάνουν μια νέα αρχή σε νέο τόπο.

Εικόνα 83. Ένας Σύρος πρόσφυγας κρατά ένα παιδί κρατώντας ένα πλακάτ κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας προσφύγων και μεταναστών που έφυγαν από καταυλισμό της Χίου, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁵²

Σε ένα πρώτο επίπεδο ανάγνωσης της εικόνας παρατηρούμε το μικρό προσφυγόπουλο που το σηκώνει ψηλά ο πατέρας του και έχει και τα δύο του χέρια ανυψωμένα προς τον ουρανό κάνοντας το σήμα της νίκης. Είναι γυμνό από τη μέση για να τραβά την προσοχή του κοινού προς το αυτοσχέδιο χάρτινο πλακάτ που έχει περασμένο στο λαιμό που γράφει «Ζητήσαμε από τις Ευρωπαϊκές Κυβερνήσεις να μας βοηθήσουν, θα αυτοκτονήσουμε εάν οι Ευρωπαϊκές Κυβερνήσεις μας στείλουν πίσω στην Τουρκία, Όχι, Όχι στην Τουρκία, Όχι, Όχι Παρακαλώ». Η έκφραση του προσώπου του παιδιού υποδηλώνει πάθος και για τα πιστεύω που έχει καθοδηγηθεί από τους ενήλικες να πρεσβέψει. Στο πίσω μέρος της εικόνας υπάρχουν ανυψωμένα και άλλα ταμπλό με συνθήματα τα οποία όμως δεν είναι ευανάγνωστα.

¹⁵² AFP. (2016, 4 April). Greece counts down to first Turkey migrant returns under EU deal. The Peninsula Qatar. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://thepeninsulaqatar.com/article/04/04/2016/greece-counts-down-to-first-turkey-migrant-returns-under-eu-deal>

3.13 Οι Πρόσφυγες και οι Μετανάστες στο λιμάνι του Πειραιά (2011 - 2016)

Το λιμάνι του Πειραιά αποτέλεσε ένα ακόμα σημείο προσέλευσης προσφύγων και μεταναστών. Κατά την περίοδο του 2011, ναυλωμένο πλοίο από τις ξένες πρεσβείες μετέφερε πρόσφυγες περίπου 16 εθνικοτήτων για να γλυτώσουν από τις συγκρούσεις. Το 2016 η αυξημένη ροή προσφύγων, δημιούργησε ασφυκτική κατάσταση με αποτέλεσμα στους επιβατικούς σταθμούς του λιμανιού να φιλοξενηθούν προσωρινά περίπου 2.500 πρόσφυγες και μετανάστες, ενώ λόγω του μεγάλου συνωστισμού πολλοί από τους πρόσφυγες είχαν εγκαταστήσει σκηνές στην πύλη E2 (<https://www.naftemporiki.gr/>).¹⁵³

Οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων, στο άτυπο κέντρο φιλοξενίας του λιμανιού, οδήγησαν τα μέσα ενημέρωσης να μιλούν για μια «νέα» Ειδομένη στο μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας. Οι εικόνες κατέδειξαν τεράστιες ουρές από ανθρώπους να περιμένουν για ένα πιάτο φαΐ ή μητέρες να περιμένουν να εμβολιάσουν τα παιδιά τους (<https://www.freepen.gr/>).¹⁵⁴

Μέσα από τις φωτογραφίες της Λουΐζας Γκουλιαμάκη, παρακολουθούμε στιγμές από την άφιξη, την παραμονή και την αναχώρηση αυτών των προσφύγων.

¹⁵³ Πειραιάς: Περίπου 2.500 πρόσφυγες στους επιβατικούς σταθμούς του λιμανιού. (2016, 4 Μαρτίου). Η Ναυτεμπορική. Ανακτήθηκε 20 Μαΐου, 2022, από <https://www.naftemporiki.gr/story/1075322/peiraias-peripou-2500-prosfuges-stous-epibatikous-stathmous-tou-limaniou>

¹⁵⁴ Άθλιες καταστάσεις στον Πειραιά: Σε «νέα» Ειδομένη μετατρέπεται το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας. 2016. Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου, 2022, από https://www.freepen.gr/2016/03/blog-post_4122.html

Εικόνα 84. Παιδί πρόσφυγας από την Λιβύη, σε λεωφορείο στο λιμάνι του Πειραιά, 2011, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: POYi-Pictures of the year International).

Μια εξάισια φωτογραφία, που απεικονίζει ένα παιδί πρόσφυγα από την Λιβύη. Μέσα από την αντανάκλαση του τζαμιού, φαίνεται το πλοίο που έχει αράξει καθώς και δεκάδες πρόσφυγες – μετανάστες που περιμένουν να επιβιβαστούν στο λεωφορείο. Το παιδί ανασηκωμένο από τη θέση του κοιτά με αγωνία προς το πλήθος προσπαθώντας να αναγνωρίσει κάποιον άλλον δικό του ή να αντιληφθεί τι ακριβώς συμβαίνει στο νέο περιβάλλον που βρίσκεται.

Εικόνα 85. Πρόσφυγες περπατούν στο λιμάνι του Πειραιά μετά την άφιξή τους από τα νησιά της Λέσβου και της Χίου, 2016, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/ AFP, Προσωπικό Αρχείο. (Βράβευση: 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award).

Σε αυτή την φωτογραφία υπάρχει μικρό βάθος πεδίου ώστε να αναδεικνύεται περισσότερο το φωτογραφιζόμενο θέμα. Στο κέντρο της εικόνας παρατηρούμε έναν πατέρα που έχει το παιδί του μπροστά στο στήθος σε έναν μάρσιππο, ενώ με το αριστερό του χέρι κρατά ένα άλλο παιδί και με το δεξί του χέρι μεταφέρει ένα μπόγο με τα προσωπικά τους αντικείμενα, τα απαραίτητα εφόδια που χρειάζεται η οικογένεια του ώστε να ξεκινήσουν από την αρχή. Η στάση του σώματος του πατέρα αλλά και το βλέμμα του που είναι στραμμένο προς την κάμερα καθώς περπατά με βήμα σταθερό κοιτώντας μπροστά, υποδηλώνουν την σιγουριά του και την αποφασιστικότητα του για μια νέα αρχή. Ακόμη, η παρουσία μικρών παιδιών σε αυτή την φωτογραφία ενισχύει την ευαισθητοποίηση του κοινού για το προσφυγικό ζήτημα.

Εικόνα 86. Σκηνές τοποθετούνται στο λιμάνι του Πειραιά όπου περισσότεροι από 5500 μετανάστες και πρόσφυγες βρήκαν προσωρινό καταφύγιο, 2016, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Σε αυτό το γεγονός έχουμε μια διαφορετική προσέγγιση του προσφυγικού – μεταναστευτικού ζητήματος όσον αφορά την διαβίωση των προσφύγων – μεταναστών που κατέφτασαν στο λιμάνι του Πειραιά. Στο πάνω μέρος του κτιρίου διακρίνουμε μια αφίσα όπου παρουσιάζονται τρία αρχαία ελληνικά καράβια (τριήρης) που συμβολίζουν την ελπίδα αυτών των ανθρώπων να ξεφύγουν από τις δύσκολες συγκυρίες που είχαν αντιμετωπίσει στις χώρες τους και να αναζητήσουν έναν καλύτερο προορισμό. Στο κάτω μέρος του κτιρίου διακρίνουμε στοιβαγμένες σε σειρά σκηνές στις οποίες διαμένουν οι πρόσφυγες. Η φωτογράφος εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες του χώρου ώστε να τονίσει τις συνέπειες της προσφυγικής – μεταναστευτικής κρίσης. Παράλληλα η εικόνα έχει ένα αλληγορικό μήνυμα καθώς όπως οι τριήρης οδήγησαν τους Έλληνες σε νέους κόσμους, έτσι και τώρα οδηγούν τους πρόσφυγες στις νέες τους πατρίδες. Επίσης, όπως είναι έτσι στημένες οι σκηνές, μοιάζουν σαν πανιά από μικρές βάρκες που θα τους μεταφέρουν στις νέες τους πατρίδες.

Εικόνα 87. Ένα παιδί πρόσφυγας κλαίει καθώς κάθεται στη θέση ενός γεμάτου με κόσμο λεωφορείο, που θα τους μεταφέρει στο μετρό και το σιδηροδρομικό σταθμό, μετά την απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης για την απέλασή τους στις 8 Σεπτεμβρίου του 2015, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP Photo, Προσωπικό Αρχείο.

Ένα κοριτσάκι με χαρακτηριστικές μαύρες χοντρές πλεξούδες, κρατάει τη μία κοτσίδα του και κλαίει γοερά. Διακρίνουμε ένα δάκρυ να κυλά στο μάγουλό της, ενώ το στόμα της είναι ανοικτό και το πρόσωπό της ρυτιδιασμένο από την ένταση και το κλάμα. Δεν γνωρίζουμε τον λόγο για τον οποίο κλαίει αλλά σίγουρα μας φέρνει στο νου δεκάδες προσφυγόπουλα τα οποία, έχουν βιώσει μια αντίστοιχη στιγμή λόγω των συνθηκών που βιώνουν.

Παρόλο που το παιδί βρίσκεται μέσα στο λεωφορείο η θέση λήψης δεν μας δείχνει την παρεμβολή του τζαμιού και μόνο στην αριστερά πλευρά μπορούμε να διακρίνουμε έναν αντικαθρεπτισμό. Η εστίαση στο πρόσωπο του παιδιού μας προκαλεί να λάβουμε θέση και μοιάζει σαν να στεκόμαστε μπροστά στο περιστατικό. Η στιγμή είναι τόσο έντονη που προκαλεί τον θεατή να θέλει να δράσει, να προσπαθήσει να το βοηθήσει και να το παρηγορήσει. Στο φόντο ξεχωρίζουν οι πλάτες από τις καρέκλες του λεωφορείου και διάφορα προσωπικά αντικείμενα των υπολοίπων επιβατών.

3.14 Οι Ποδοσφαιρικοί Αγώνες του Europa League (2017)

Η φωτορεπόρτερ κατά το 2017, αποθανάτισε στιγμές από τους αγώνες του Europa League για την κατάκτηση του Ευρωπαϊκού Κυπέλου, οι οποίοι διεξάχθηκαν στο ΟΑΚΑ. Με την ιδιαίτερη καλλιτεχνική της ματιά, αποθανάτισε στιγμιότυπα του αγώνα και ιδιαίτερα από έναν αγώνα που αποτέλεσε έναν από τους πιο συγκλονιστικούς αγώνες, στην παγκόσμια ποδοσφαιρική ιστορία, τον αγώνα της ΑΕΚ εναντίον στην Μίλαν. Το αποτέλεσμα του αγώνα ήταν ισοπαλία (0-0), γεγονός που έδωσε στην ομάδα μια θέση ανάμεσα στις 32 ομάδες του Europa League (Σαούλης, 2017).¹⁵⁵

Παρακάτω παρουσιάζεται ένα μικρό δείγμα από την συλλογή αυτή, η οποία παρά τη διαφορετικότητα που έχει ως προς την συνήθη θεματολογία της φωτορεπόρτερ, ξεχωρίζει για την καλλιτεχνική της απόδοση και τις τεχνικές που χρησιμοποίησε κατά τη λήψη του πλάνου και την αξιοποίηση του τεχνητού φωτός του χώρου.

¹⁵⁵ Σαούλης, Α. (2017, 2 Νοεμβρίου). *ΑΕΚ - Μίλαν 0-0*. Gazzeta. Ανακτήθηκε 17 Μαΐου, 2022, από <https://www.gazzetta.gr/football/europa-league/article/1156422/aek-milan-0-0>

Εικόνα 88. Ο Andre Silva αγωνίζεται για την μπάλα με τον Ognjen Vranjes κατά τη διάρκεια του αγώνα ποδοσφαίρου του UEFA Europa League, 2017, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Μια φωτογραφία αρκετά διαφορετική από την υπόλοιπη θεματολογία της φωτογράφου που δείχνει όμως και την καλλιτεχνική ματιά που διαθέτει για το αθλητικό φωτορεπορτάζ. Με αφορμή την φωτογράφιση των αγώνων του Europa League μπορούμε να έχουμε μια τόσο ιδιαίτερη φωτογραφία όπου ο φακός συλλαμβάνει τους δύο ποδοσφαιριστές σε μια πόζα που περισσότερο παραπέμπει σε χορογραφία.

Κατά τη διάρκεια μιας φάσης ο ένας ποδοσφαιριστής εκτινάσσεται στον αέρα για να χτυπήσει την μπάλα με την κίνηση «ψαλίδι» και ο άλλος στην προσπάθειά του να διεκδικήσει την μπάλα αντίστοιχα σηκώνει το πόδι στον αέρα κάθετα στην κίνηση του άλλου. Το αποτέλεσμα είναι μια εξαιρετική φάση του αγώνα και ένα μοναδικό στιγμιότυπο. Ο φακός έχει εστιάσει στους παίκτες. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι διαφημίσεις στα πλέγματα του γηπέδου και οι θεατές να φαίνονται θολωμένοι (flou). Με μια πιο διερευνητική ματιά, στις στάσεις των σωμάτων τους, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι δύο παίκτες μοιάζουν να μην είναι φυσικοί αλλά να αποτελούν κατασκευάσμα. Θα μπορούσαν να είναι αγάλματα από κέρινα ομοιώματα.

3.15 Οι Διαδηλώσεις για την ονομασία της Β. Μακεδονία (2018 - 2019)

Η συμφωνία των Πρεσπών το 2019 για την ονομασία της ΠΓΔΜ ως Βόρεια Μακεδονία, αλλά και γενικά το θέμα της ονομασίας έχει αποτελέσει για χρόνια αιτία διαδηλώσεων στην Ελλάδα. Τον Φεβρουάριο του 2018 και τον Ιανουάριο του 2019, διοργανώθηκαν δύο μεγάλα συλλαλητήρια στην Αθήνα, που δεν άργησαν να καταλήξουν σε επεισόδια. Αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο τα συλλαλητήρια όσο και η εκτεταμένη χρήση χημικών αποτέλεσαν αιτία πολιτικών αντιπαραθέσεων στο ελληνικό κοινοβούλιο (<https://www.newsbeast.gr/>).¹⁵⁶

Η φωτογράφος συμμετέχοντας στα συλλαλητήρια, παρευρισκόμενη στους δρόμους της Αθήνας, ακολουθώντας το πλήθος των διαδηλωτών, βρέθηκε κυριολεκτικά μέσα στα επεισόδια και τις συμπλοκές. Έγινε αυτόπτης μάρτυρας της έντασης και της δυναμικότητας του πλήθους αλλά και της βίας που εξελίχθηκε ανάμεσα στα ΜΑΤ και τον κόσμο μεταφέροντας μας κυριολεκτικά τον παλμό του πλήθους που συμμετείχε (Χατζησπύρου, 2018).¹⁵⁷

¹⁵⁶ Φωτογραφίες από τα δύο μεγάλα συλλαλητήρια της Αθήνας για τη Μακεδονία. (2019, 21 Ιανουαρίου). Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2022, από <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/4442621/fotografies-apo-ta-dyo-megala-syllalitaria-tis-athinas-gia-ti-makedonia>

¹⁵⁷ Χατζησπύρου, Χ. (2018, 16 Ιουνίου). *Επεισόδια και τραυματίες στο συλλαλητήριο για τη Μακεδονία στο Σύνταγμα*. Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 10 Ιουνίου, 2022, από <https://www.protothema.gr/greece/article/797279/sullalitorio-sto-sudagma-kato-ta-heria-apo-ti-makedonia-fonazoun-ekatodades-polites/>

Εικόνα 89. Οι Έλληνες διαδηλωτές στη συγκέντρωση τη κεντρική πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα, 2018, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁵⁸

Η επιλογή γωνίας λήψης της φωτογραφίας δίνει τόσο στη φωτογράφο, όσο και στον παρατηρητή την δυνατότητα καταγραφής πολλών λεπτομερειών αλλά και τον σχηματισμό ενός οπτικού εφέ, καθώς υπάρχει μια αλληλουχία γραμμών και πολλαπλών σχηματισμών. Δημιουργείται μια απλή αφήγηση με πολλά νοήματα έχοντας αρχή – μέση και τέλος. Ο φακός εστιάζεται στο τεράστιο πανό που σχεδόν καλύπτει την φωτογραφία από την μια πλευρά ως την άλλη με την λεζάντα στα αγγλικά «Η Μακεδονία είναι Ελλάδα» αλλά και με ένα μικρότερο πανό μπροστά που γράφει στα ελληνικά «Η Μακεδονία ανήκει στην Ελλάδα». Η κοσμοσυρροή είναι μεγάλη και διακρίνονται χιλιάδες πολίτες να κρατούν γαλανόλευκες σημαίες ή ακόμα και σημαίες με σταυρό, δίνοντας ένα τόνο θρησκευτικό στην διαδήλωση. Στη δεξιά πλευρά του πλάνου, παρατηρούμε ένα περίπτερο και τη στάση λεωφορείου που ίσα που διακρίνεται το πάνω μέρος, καθώς από τη γωνία λήψης μοιάζει σαν το πλήθος να έχει καλύψει τα πάντα. Η φωτογραφία αυτή αποτελεί μια εικόνα ντοκουμέντου, που ενισχύει το εθνικό φρόνημα και προάγει την ελληνική συνείδηση.

¹⁵⁸ AFP. (2018). *Greek resistance icon Theodorakis demands vote on Macedonia deal*. Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2022, από <https://www.digitaljournal.com/world/greek-resistance-icon-theodorakis-demands-vote-on-macedonia-deal/article/513961>

Εικόνα 90. Οι διαδηλωτές στη πορεία στην πλατεία Συντάγματος στην Αθήνα, 2018, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁵⁹

Η επιλογή γωνίας λήψης της εικόνας δίνει στην φωτογράφο την δυνατότητα να χαρτογραφήσει ένα μικρό τμήμα των ανθρώπων της Ελληνικής κοινωνίας δίνοντας την απαραίτητη προσοχή στην πορεία των διαδηλωτών. Επιπρόσθετα, πειραματίζεται με την σχέση μεγέθους – φωτογραφιζόμενων. Χρησιμοποιεί τις ιδιαιτερότητες του χώρου, επιλέγει ένα μακρινό πλάνο και λήψη από πάνω προς τα κάτω προκειμένου να συμπεριλάβει περισσότερα στοιχεία στην εικόνα για να δείξει τους ανθρώπους που βρίσκονται στην πορεία σε πολύ μικρότερο μέγεθος σε σχέση με το πραγματικό τους μέγεθος. Έχουμε ένα οπτικό εφέ που δημιουργεί ποικιλία νοημάτων στον θεατή. Η φωτογραφία μοιάζει σαν ένα ψηφιδωτό από χρώματα, από τα ρούχα των ανθρώπων και το χρώμα των γαλανόλευκων σημαιών, όπου με τα βίας διακρίνονται οι άνθρωποι, οι οποίοι λόγω της θέσης λήψης, μοιάζουν σαν πινελιές σε έναν πίνακα ζωγραφικής.

¹⁵⁹ Le Monde avec Reuters. (2018, 5 February). *Grèce : manifestation à Athènes pour que la Macédoine abandonne son nom*. Le Monde. Ανακτήθηκε στις 11 Απριλίου, 2022, από https://www.lemonde.fr/europe/article/2018/02/04/grece-manifestation-a-athenes-contre-la-macedoine_5251677_3214.html

Εικόνα 91. Οι διαδηλωτές, στους δρόμους της Αθήνας, 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁶⁰

Μια ακόμα διαδήλωση για το όνομα της ΠΓΔΜ καθώς η Μακεδονία ονομάζεται και το βόρειο μέρος της Ελλάδας. Με κοντινή λήψη η φωτογράφος, εστιάζει στους διαδηλωτές όπου μπροστά διακρίνονται οι ηλικιωμένοι και πίσω οι νέοι, να κρατούν σημαίες και να φωνάζουν συνθήματα, ενώ το φόντο είναι καλυμμένο από ελληνικές σημαίες που κυματίζουν. Παρατηρούμε ότι οι φωτογραφιζόμενοι έχουν στρέψει τα βλέμματα τους σε διαφορετικά σημεία από τον φωτογραφικό φακό. Οι σημαίες που κυματίζουν στο βάθος της εικόνας δημιουργούν μια συνοχή. Μπροστά υπάρχουν κάγκελα που ελέγχουν το πλήθος, στα οποία ακουμπά δείχνοντας δυναμική ενώ, γενικά μεταφέρεται η ένταση και ο παλμός της διαδήλωσης.

¹⁶⁰ AFP. (2019). *Incidents Lors d'une Manifestation à Athènes Contre le Nouveau nom de la Macédoine*. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.cnews.fr/monde/2019-01-20/incidents-lors-dune-manifestation-athenes-contre-le-nouveau-nom-de-la-macedoine>

Εικόνα 92. Διαδηλωτές ρίχνουν καπνογόνα, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια συμβολική φωτογραφία που από τη μια φέρει μια ρεαλιστική αναπαράσταση της πραγματικότητας, ενώ από την άλλη, συνδέει τους αγώνες των προγόνων, με τους αγώνες των σύγχρονων Ελλήνων. Μπροστά από το άγαλμα του Αγνώστου Στρατιώτη, έχουν αναρτηθεί δυο σημαίες, μια Ελληνική και μια της Μακεδονίας, με το ξεχωριστό αστέρι της Βεργίνας, ενώ ένας διαδηλωτής, φορώντας μάσκα αερίων, κρατά ένα καπνογόνο. Ο καπνός από το καπνογόνο έχει καλύψει τα πάντα με αποτέλεσμα να μην διακρίνεται κάτι άλλο. Παρόλο που δεν διακρίνεται το πρόσωπο του διαδηλωτή, η στάση του σώματός του και το σήκωμα του κεφαλιού του προς το άγαλμα αποπνέει σιγουριά και αποφασιστικότητα. Οι διαδηλώσεις και οι πορείες που έγιναν για την ονομασία των Σκοπίων, οδήγησαν σε συγκρούσεις πολιτών με τα ματ, καθιστώντας τους ως σύγχρονους αγωνιστές για την προάσπιση των εθνικών συμφερόντων.

Εικόνα 93. Διαδηλωτές συγκρούονται με τα ματ, 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Κατά την διάρκεια των συγκρούσεων τα ματ συγκεντρωμένα και οργανωμένα σε σειρές μάχονται κατά των διαδηλωτών. Ένα στιγμιότυπο που δημιουργεί ένταση σχετικά με τα δρώμενα εκείνης της χρονικής περιόδου. Το πλάνο που χρησιμοποιήθηκε για αυτή την εικόνα συλλαμβάνει όλο και περισσότερες λεπτομέρειες ώστε να υπάρξει μυστήριο και αγωνία σχετικά με την διάρκεια των συγκρούσεων. Μερικοί από τους διαδηλωτές έχουν τοποθετήσει στην πλάτη τους την Ελληνική σημαία ενισχύοντας το εθνικό φρόνημα, και τονίζοντας την αγάπη τους για την πατρίδα. Στα δεξιά της εικόνας μερικοί διαδηλωτές χτυπούν με δύναμη τις ασπίδες των ματ δείχνοντας την δύναμη τους για αντίσταση απέναντι στην εξουσία. Ένας άλλος διαδηλωτής από ένα υψηλότερο σημείο, κρατάει ένα σφυρί, παρατηρεί προσεκτικά τους υπόλοιπους διαδηλωτές και είναι έτοιμος να πάρει θέση μάχης. Ένα θλιβερό στιγμιότυπο που θα παραμείνει βαθιά στην μνήμη του Ελληνικού λαού. Είναι ένα γεγονός που αποδίδει την σκληρή αλήθεια αλλά και την βαθιά ουσία των πραγμάτων.

3.16 Ο Καταυλισμός στο Βαθύ της Σάμου (2019 - 2021)

Ο προσωρινός καταυλισμός στο Βαθύ της Σάμου δημιουργήθηκε εν μέσω της ανθρωπιστικής κρίσης, καθώς από το 2015, χιλιάδες άνθρωποι έφταναν καθημερινά με βάρκες στα νησιά της Λέσβου και της Σάμου, φεύγοντας από τις συγκρούσεις στη Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ.¹⁶¹ Η χωρητικότητα του καταυλισμού ήταν περίπου για 700 άτομα και έφτασε να φιλοξενεί 3.500 άτομα ενώ με επίσημα στοιχεία ο συνολικός αριθμός προσφύγων στο νησί της Σάμου ξεπέρασε τα 7.900 άτομα.¹⁶² Οι πρόσφυγες έμεναν σε σκηνές ή σε αυτοσχέδια παραπήγματα με ελάχιστη προστασία από τις καιρικές συνθήκες καθώς και έλλειψη ουσιαστικής πρόσβασης στις εγκαταστάσεις υγιεινής, ύδρευσης και σε βασικά είδη πρώτης ανάγκης (<https://rsaegean.org/>).¹⁶³ Σύμφωνα με την Δουρουδή (2019)¹⁶⁴ λόγω του προσφυγικού ζητήματος η Σάμος είναι ένα από τα νησιά που έχει υποφέρει περισσότερο λόγω του αριθμού των καθημερινών εισροών μεταναστών. Οι κάτοικοι του νησιού κατέβαλαν αρκετές προσπάθειες για την καταστροφή του προσφυγικού καταυλισμού στο Βαθύ. Αυτές οι προσπάθειες επέφεραν μια σειρά αλυσιδωτών αντιδράσεων για τους πρόσφυγες που διέμεναν στον καταυλισμό με συνέπεια εκατοντάδες μικρά παιδιά να περπατούν ξυπόλητα μέσα στο δάσος, οι άνθρωποι να ανάβουν μικρές φωτιές προκειμένου να μαγειρέψουν, να ζεστάνουν νερό κ.λπ.

Με τη σειρά της αυτή, η Λουΐζα Γκουλιαμάκη επιχειρεί να μεταφέρει στον θεατή, το μείζον πρόβλημα των μεταναστών – προσφύγων.

¹⁶¹ Gouliamaki, L. AFP Correspondent. (2019). *The endless wait*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://correspondent.afp.com/endless-wait>

¹⁶² Παρατηρητήριο της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης στο Αιγαίο, (2018). *Μη ασφαλής για τους πρόσφυγες ο καταυλισμός στο Βαθύ της Σάμου*. Ανακτήθηκε 12 Ιουνίου, 2022, από <https://refugeeobservatory.aegean.gr/el/%CE%BC%CE%B7-%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CF%82-%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%85%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%B2%CE%B1%CE%B8%CF%8D-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%85>

¹⁶³ Refugee Support Aegean. (2019). *Εγκλωβισμένοι πρόσφυγες στην Σάμο: Ανθρωπιστική κρίση χωρίς τέλος*. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://rsaegean.org/el/refugees-trapped-on-samos/#1>

¹⁶⁴ Δουρουδή, Μ. (2019). *Τα μάτια των παιδιών στον καταυλισμό της Σάμου*. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου, 2022, από <https://www.postmodern.gr/ta-matia-ton-paidion-ston-kataylismo-t/>

Εικόνα 94. Μια μετανάστρια ετοιμάζει τσάι στον αυτοσχέδιο καταυλισμό προσφύγων, στο Βαθύ της Σάμου, 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁶⁵

Σε αυτή την φωτογραφία σε ένα πρώτο επίπεδο ανάγνωσης φαίνεται η μετανάστρια που σκυμμένη πάνω από μια αυτοσχέδια εστία προσπαθεί να ετοιμάσει τσάι. Είναι γυρισμένη η πλάτη της προς το φακό, οπότε δεν μπορούμε να διακρίνουμε τα συναισθήματα της. Πίσω της διακρίνεται μια αυτοσχέδια σκηνή, η οποία είναι πάνω στα χώματα. Η στάση του σώματος της, το βλέμμα της που είναι εστιασμένο στη τσαγιέρα αλλά και η παρουσία πολλών στοιχείων μέσα στο κάδρο ενισχύουν την συμπόνοια του θεατή για τους μετανάστες.

¹⁶⁵ Gouliamaki, L. AFP Correspondent. (2019). *The endless wait*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://correspondent.afp.com/endless-wait>

Εικόνα 95. Οι μετανάστες βγαίνουν από τον προσφυγικό καταυλισμό στο Βαθύ, πρωτεύουσα του νησιού της Σάμου, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁶⁶

Το μακρινό πλάνο και ο τηλεφακός που επιλέχτηκε για την συγκεκριμένη λήψη αποσκοπούν στην καταγραφή αρκετών πληροφοριών για τον καταυλισμό στον οποίο μένουν οι μετανάστες. Η παρουσία πολλών λεπτομερειών στην εικόνα αποδυναμώνει την δυναμική της. Επίσης, τονίζεται η σχέση μεγεθών – αντικειμένων. Οι φωτογραφιζόμενοι που βρίσκονται στο δεξιό μέρος της εικόνας είναι μικρότεροι από το πραγματικό τους μέγεθος. Ακόμη, και σε αυτή την εικόνα είναι έντονη η ανάπτυξη μοτίβων, γραμμών και φορμών.

¹⁶⁶ Gouliamaki, L. AFP Correspondent. (2019). *The endless wait*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://correspondent.afp.com/endless-wait>

Εικόνα 96. Ένας μετανάστης περπατά για να κάνει ντους στον αυτοσχέδιο καταυλισμό προσφύγων πάνω από την πόλη Βαθύ στο νησί της Σάμου, 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁶⁷

Στις φωτογραφίες της Λουΐζας Γκουλιαμάκη διαφαίνεται σε μεγάλο βαθμό η ευαισθησία της για τις δυσκολίες των προσφύγων, όπου παρουσιάζει τα πάντα με μια διακριτικότητα αλλά και με έντονο συναίσθημα που μεταφέρεται στον θεατή. Στην εικόνα αυτή, ένας μετανάστης περπατά κατά μήκος των αυτοσχέδιων σκηνών του προσφυγικού καταυλισμού που βρίσκεται στην πόλη Βαθύ της Σάμου. Το βλέμμα του είναι εκτός κάδρου και η στάση του σώματος του παραπέμπει στην ισορροπία των δύο αντίθετων. Στο πίσω μέρος διακρίνουμε αρκετές αυτοσχέδιες σκηνές στο χώμα και ένα όμορφο τοπίο από το νησί της Σάμου. Οι πέτρες και το χώμα που υπάρχουν στο έδαφος παραπέμπουν και στις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης αλλά και στις γενικότερες δυσκολίες που συναντούν οι μετανάστες.

¹⁶⁷ Gouliamaki, L. AFP Correspondent. (2019). *The endless wait*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://correspondent.afp.com/endless-wait>

Εικόνα 97. Αφγανή πρόσφυγας κρατά το 16 ημερών μωρό της στον παλιό καταυλισμό Βαθύ, 2021, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁶⁸

Η φωτογραφία αυτή, απεικονίζει μια Αφγανή πρόσφυγα που κρατά στην αγκαλιά της το 16 ημερών μωράκι της. Η γυναίκα στρέφει το βλέμμα της στο μωρό της. Η στάση του σώματος της, και η σφιχτή αγκαλιά του μωρού της αποπνέουν τρυφερότητα, και αγάπη. Η επιλογή ενός μωρού παιδιού και μιας μητέρας ευαισθητοποιεί το κοινό και οδηγεί στην δημιουργία ενός στιγμιότυπου με πληθώρα συναισθημάτων για το κοινό που θα αντικρίσει την εικόνα.

¹⁶⁸ Hua, X. (2021, 21 September). *UN: 635,000 people displaced in Afghanistan this year*. China Daily. Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από <https://www.chinadailyhk.com/article/239510>

3.17 Η Διαδήλωση για την Κλιματική Αλλαγή (2019)

Το 2019 η Ελλάδα, συντονίστηκε με την παγκόσμια κινητοποίηση του Climatestrike, ένα διεθνές μαθητικό κίνημα που κινητοποιεί μαθητές από όλο τον κόσμο να εκφράσουν την ανησυχία τους για την κλιματική αλλαγή με την απουσία τους από το σχολείο και τη συμμετοχή τους σε ειρηνικές μαθητικές πορείες (Κεκέση, 2019).¹⁶⁹

Στην Αθήνα, με κεντρικό σύνθημα «Ο πλανήτης που καταστρέφετε είναι ο κόσμος που κληρονομούμε» μαθητές και φοιτητές συγκεντρώθηκαν στην Πλατεία Συντάγματος για να διαδηλώσουν για την κλιματική αλλαγή (Γκίκας, 2019).¹⁷⁰

Για άλλη μια φορά η Λουΐζα Γκουλιαμάκη μέσα από αυτές τις χαρακτηριστικές της εικόνες μας παρουσιάζει την ένταση, την θέληση των νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, τους αγώνες που καταβάλλουν για την διεκδίκηση μιας καλύτερης ζωής, καθώς και το φλογερό τους πάθος για την σωτηρία του πλανήτη, την ανησυχία τους από τις επιπτώσεις που θα ακολουθήσουν τα μετέπειτα χρόνια λόγω της κλιματικής αλλαγής. Επιπρόσθετα, μέσα από την καταγραφή ενός γεγονότος μείζονος σημασίας για την παγκόσμια υφήλιο, σε αυτές τις κινητοποιήσεις η φωτογράφος καταφέρνει να αποτυπώσει τις σκέψεις και τα συναισθήματα των παρευρισκόμενων.

¹⁶⁹ Κεκέση, Λ. (2019, 15 Μαρτίου). «Climatestrike»: Στους δρόμους μαθητές για το περιβάλλον - Παγκόσμια κινητοποίηση. Το Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 27 Μαΐου, 2022, από <https://www.protothema.gr/greece/article/873439/climatestrike-stous-dromous-mathites-gia-to-perivallon-pagosmia-kinitopoiisi/>

¹⁷⁰ Γκίκας, Χ. (2019, 15 Μαρτίου). Ολοκληρώθηκε η πορεία στο κέντρο της Αθήνας μαθητών και φοιτητών για την προστασίας του περιβάλλοντος. Ζούγκλα. Ανακτήθηκε 28 Μαΐου, 2022, από <https://www.zougla.gr/perivallon/article/sigentrosi-iper-tis-prostasias-tou-perivalontos-sto-sintagma>

Εικόνα 98. Νέοι συμμετέχουν σε μια διαδήλωση κατά της κλιματικής αλλαγής στην Αθήνα, 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.¹⁷¹

Η κάμερα εστιάζει σε νέους που διαδηλώνουν για την κλιματική αλλαγή, κρατώντας πλακάτ με τα συνθήματα «Σεβαστείτε τον Πλανήτη», «Ο πλανήτης μας, μας χρειάζεται», «Ο πλανήτης μας, το μέλλον μας», στην Αθήνα. Όλες οι νεαρές γυναίκες έχουν στραμμένο το βλέμμα τους εκτός κάδρου. Η στάση του σώματός τους και οι εκφράσεις του προσώπου τους δείχνουν την ένταση και το πάθος που τους διακατέχει για τα συνθήματα που φωνάζουν. Η επιθυμία τους για την διάσωση του περιβάλλοντος είναι πολύ φανερή. Ένα από τα κορίτσια φοράει στο κεφάλι της ένα στεφάνι φτιαγμένο από λουλούδια παραπέμποντας σε μια άλλη εποχή, των παιδιών των λουλουδιών που διαδήλωναν για την ειρήνη στο κόσμο.

¹⁷¹ Walker, A. (2019, 15 March). *In Athens, female protesters hold up pro-climate placards* | Louisa Gouliamaki/AFP via Getty Images. Politico. Ανακτήθηκε 20 Μαΐου, 2022, από <https://www.politico.eu/interactive/in-pictures-global-climate-strike-fridays-for-future/topshot-greece-climate-youth-demo/>

Εικόνα 99. Οι νέοι διαδηλωτές παίρνουν μέρος σε διαμαρτυρία για την κλιματική αλλαγή, 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/Getty Images.¹⁷²

Με το πλακάτ που αναφέρει ότι «Τα χρήματα δεν είναι προτεραιότητα» νεαροί διαδηλώνουν για την προστασία του περιβάλλοντος. Η ύπαρξη αρκετών στοιχείων και ανθρώπων εντός του κάδρου συμβάλλουν στην κατανόηση του κοινού για τις επιπτώσεις που θα υπάρχουν στον πλανήτη από την κλιματική αλλαγή. Στο κέντρο του κάδρου υπάρχει μια διαδηλώτρια η οποία φαίνεται να ηγείται στην διαμαρτυρία που μόλις συμβαίνει, καθώς έχει υψωμένο το χέρι της ψηλά και φωνάζει συνθήματα. Το ανυψωμένο δάχτυλο της αλλά και το βλέμμα της προς τον ουρανό συμβολίζουν το πάθος της για τα πιστεύω της, ενώ όλη η κίνηση των νέων δίνει ένα όραμα ελπίδας για το μέλλον της ανθρωπότητας.

¹⁷² Getty Images. (2019). Young Protesters takes part in against climate. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/young-protesters-takes-part-in-a-protest-against-climate-news-photo/1142552506>

3.18 Οι Εκλογές στην Ελλάδα (2019)

Οι Εθνικές Εκλογές του 2019, βρίσκουν το ελληνικό κράτος εξουθενωμένο, με μια οικονομία διαλυμένη και μια κοινωνία προβληματισμένη για το μέλλον της χώρας (Μπλέτα, 2019).¹⁷³

Διεξήχθησαν στις 7 Ιουλίου με απόφαση του τότε πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα μετά την ήττα που υπέστη το κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ στις Ευρωεκλογές. Το αποτέλεσμα των Εθνικών Εκλογών ανέτρεψε την διακυβέρνηση της χώρας, δίνοντας στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης την πρωτιά με αυτοδυναμία (ποσοστό 39,5% και 158 έδρες) αφήνοντας το κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ που μέχρι εκείνη τη στιγμή κυβερνούσε στην δεύτερη θέση (ποσοστό 31,53% και 86 έδρες) ενώ το ύψος της αποχής έφτασε στο 42,08% (<https://www.iefimerida.gr/>¹⁷⁴; <https://www.tovima.gr/>).¹⁷⁵

Η φωτογράφος, στη πρώτη γραμμή της επικαιρότητας, φωτογράφησε τους πολιτικούς αρχηγούς των δύο μεγάλων κομμάτων που πρωταγωνιστούσαν εκείνη τη περίοδο.

¹⁷³ Μπλέτα, Π. (2019). *Εθνικές εκλογές Ιούλιος 2019*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.newsnowgr.com/article/1271322/ethnikes-ekloges-ioulios-2019.html>

¹⁷⁴ *Εκλογές 2019*. (χ.χ.). Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2022, από <https://www.iefimerida.gr/tag/ekloges-2019>

¹⁷⁵ *Εθνικές εκλογές 2019: Σε ποσοστό ρεκόρ η αποχή*. (2019, 8 Ιουλίου). Το Βήμα. Ανακτήθηκε 18 Ιουνίου, 2022, από <https://www.tovima.gr/2019/07/08/society/ethnikes-ekloges-2019-se-pososto-rekor-i-apoxi/>

Εικόνα 100. Ο Έλληνας Πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας κάνει μια δήλωση στον Τύπο αφού ψήφισε, Αθήνα 2019, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη.¹⁷⁶

Η επιλογή ενός γνωστού πολιτικού προσώπου προσελκύει τον θεατή. Η φωτογραφία έχει τραβηχτεί μια τυχαία στιγμή, όπου τα πρόσωπα δεν είναι στημένα για να φωτογραφηθούν. Η επιλογή του πολύ κοντινού πλάνου αλλά και η ύπαρξη αρκετών ανθρώπων μέσα στο κάδρο που έχουν στραμμένα τα βλέμματα τους εκτός κάδρου δημιουργούν ένα μικρό αίσθημα σύγχυσης. Παράλληλα τα μικρόφωνα που υπάρχουν κοντά στο πρόσωπο του Αλέξη Τσίπρα συμβάλλουν στην δημιουργία γραμμών – βελών προς το πρόσωπό του, ενισχύοντας την προσοχή του θεατή.

¹⁷⁶ Becatoros, E. & Gatopoulos, D. (2019). *Conservative ousts liberal incumbent in parliamentary election in Greece*. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.sfgate.com/world/article/Conservative-ousts-liberal-incumbent-in-14077741.php#photo-17815874>

Εικόνα 101. Ο νεοεκλεγείς πρωθυπουργός της Ελλάδας και αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας Κυριάκος Μητσοτάκης, Αθήνα 2019, © Λουίζα Γκουλιαμάκη.¹⁷⁷

Αυτή η φωτογραφία έχει τραβηχτεί μετά το εκλογικό αποτέλεσμα, όπου ο νέος πρωθυπουργός, χαιρετίζει τους υποστηρικτές του έξω από τα κεντρικά γραφεία του κόμματος καθώς ετοιμάζεται να μιλήσει στον Τύπο, μετά τα επίσημα αποτελέσματα των εκλογών. Μέσα από αυτή την εικόνα ο σκοπός της φωτογράφου είναι η καταγραφή ενός ευχάριστου γεγονότος που είναι η εκλογή του νέου πρωθυπουργού της χώρας. Η πόζα που έχει πάρει ο Κυριάκος Μητσοτάκης, η στάση των χεριών του και η έκφραση του προσώπου του αποπνέουν ένα αίσθημα χαράς και εμπιστοσύνης. Επίσης, το σηκωμένο δεξί του χέρι που χαιρετά ενισχύει την αμεσότητα με τους πολίτες και την υπεροχή του έναντι του αντιπάλου του. Η επιλογή ενός ουδέτερου χρωματικού φόντου αναδεικνύει όλο και περισσότερο τον πρωταγωνιστή της εικόνας.

¹⁷⁷ Becatoros, E. & Gatopoulos, D. (2019). *Conservative ousts liberal incumbent in parliamentary election in Greece*. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.sfgate.com/world/article/Conservative-ousts-liberal-incumbent-in-14077741.php#photo-17816657>

3.19 Ο Καταυλισμός Μόρια στη Λέσβο (2020)

Ο καταυλισμός προσφύγων της Μόριας βρίσκονταν στο ομώνυμο χωριό, βορειοανατολικά της Μυτιλήνης, που αρχικά κατασκευάστηκε το 2010 με στόχο να φιλοξενεί 2.330 ανθρώπους. Όμως οι διαρκώς αυξανόμενες ροές προσφύγων και μεταναστών από το 2015 κι έπειτα, οδήγησαν στο ασφυκτικό γέμισμα του ΚΥΤ (Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης) φτάνοντας να είναι ο μεγαλύτερος καταυλισμός στην Ευρώπη (<https://www.ethnos.gr/>).¹⁷⁸ Ο καταυλισμός αποτελείται από αντίσκηνα και κοντέινερ διασκορπισμένα άτακτα στο χώρο (<https://www.hrw.org/>).¹⁷⁹ Το 2020, ο καταυλισμός ισοπεδώθηκε μετά τις τεράστιες πυρκαγιές που ξέσπασαν, όπου οι ελληνικές αρχές πιστεύουν ότι ξεκίνησαν από μετανάστες για να εκφράσουν την δυσφορία τους για τις συνθήκες διαβίωσης και τα μέτρα κατά του covid 19.¹⁸⁰ Σύμφωνα με την Διεθνής Αμνηστία οι συνθήκες στο καταυλισμό στη Μόρια χαρακτηρίστηκαν ως ακατάλληλες και ανθυγιεινές λόγω της έλλειψης σεντονιών, κουβερτών, πλημμυρισμένων τουαλετών, βρώμικων στρωμάτων, σπασμένων κρεβατιών κ.α. (<https://www.amnesty.gr/>).¹⁸¹ Αντίστοιχα τοποθετείται και η έκθεση της Human Rights Watch όπου παρατηρεί ότι αρκετοί άνθρωποι κοιμούνται στο ύπαιθρο, στο χώμα ή, το πολύ, σε μια κουβέρτα στο έδαφος. Οι γυναίκες και τα παιδιά δεν τοποθετούνται σε χωριστούς χώρους από τους άνδρες με τους οποίους δεν έχουν καμία συγγένεια, γεγονός που εγείρει ερωτήματα σχετικά με τον κίνδυνο σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας (<https://www.hrw.org/>).¹⁸² Για άλλη μια φορά η Λουΐζα Γκουλιαμάκη μας μεταδίδει τις τραγικές φρικτές συνθήκες διαμονής των προσφύγων, με πλάνα γεμάτα ευαισθησία.

¹⁷⁸ Μόρια: Στάχτη οι ζωές χιλιάδων προσφύγων - Επεισόδια με αστυνομικούς. (2020, 9 Σεπτεμβρίου). Έθνος. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από <https://www.ethnos.gr/greece/article/123087/moriastaxthoizoesxiliadonprosfygonepeisodiameastynomikoys>

¹⁷⁹ Human Rights Watch. (2018). Ελλάδα: Άθλιες οι Συνθήκες για τους Αιτούντες Άσυλο στη Λέσβο. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου, 2022, από <https://www.hrw.org/el/news/2018/11/21/324487>

¹⁸⁰ Fires at Greek migrant camp leave thousands homeless. (2020). Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://edition.cnn.com/2020/09/09/europe/gallery/lesbos-moria-migrant-camp-fire/index.html>

¹⁸¹ Διεθνής Αμνηστία. (2015). Ελλάδα: Χάος κι άθλιες συνθήκες αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες που καταφτάνουν με ρεκόρ αφίξεων στη Λέσβο. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου, 2022, από <https://www.amnesty.gr/news/press/article/15825/ellada-haos-ki-athlies-synthikes-antimetopizoun-oi-prosfyges-poy>

¹⁸² Human Rights Watch. (2015). Greece: Chaos, Insecurity in Registration Center. Ανακτήθηκε 18 Ιουνίου, 2022, από <https://www.hrw.org/news/2015/10/12/greece-chaos-insecurity-registration-center>

Εικόνα 102. Παιδιά που παίζουν στον κατάμεστο καταυλισμό μεταναστών της Μόριας στη Λέσβο, 2020, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁸³

Τα παιδιά παίζουν χαρούμενα χωρίς να καταλαβαίνουν ότι φωτογραφίζονται. Το κάδρο είναι λίγο στραβό. Προς το αριστερό μέρος της εικόνας υπάρχει ένα ξύλινο περίγραμμα που μοιάζει με πόρτα και οδηγεί μέσα στον καταυλισμό. Ένα παιδικό καροτσάκι έχει αντί για παιδικό κάθισμα ένα πλαστικό καφάσι, έχοντας έτσι μετατραπεί σε μέσο μεταφοράς μικροαντικειμένων. Τα παιδιά μοιάζουν σαν να προσπαθούν να παίξουν με τις πέτρες ένα αυτοσχέδιο παιχνίδι. Παρατηρούμε τις σκηνές που υπάρχουν πίσω από τα παιδιά, οι οποίες έχουν σκεπαστεί με μουσαμά για να προφυλαχτούν από τις βροχές. Επίσης πάνω τους διακρίνουμε αριθμούς για παράδειγμα τα νούμερα 4158 και T4079, όπου πιθανόν αποτελεί μέρος της προσπάθειας οργάνωσης του καταυλισμού και κωδικοποίησης των κατοικιών. Καθώς το μάτι περιηγείται στον καταυλισμό διακρίνονται μικρές αυτοσχέδιες κατασκευές, σε όλο το μήκος όλης της έκτασης. Η φωτογραφία παρουσιάζει μια ακόμα οπτική των δύσκολων συνθηκών διαβίωσης στους καταυλισμούς.

¹⁸³ Ansa. (2020). *Funding boost for islands lifting refugee 'burden' in Greece*. Ανακτήθηκε 31 Απριλίου, 2022, από <https://www.infomigrants.net/fr/post/24643/funding-boost-for-islands-lifting-refugee-burden-in-greece>

Εικόνα 103. Φωτογραφία μετά την φωτιά στον προσφυγικό καταυλισμό της Μόριας στην Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁸⁴

Μια εικόνα που έρχεται σε αντίθεση με τη πρώτη φωτογραφία της ενότητας, που φαίνεται το σύνολο του καταυλισμού, όπου είναι βαθιά αποτυπωμένη η καταστροφή του καταυλισμού της Μόριας στην Λέσβο μετά τη φωτιά που έβαλαν οι μετανάστες διαμαρτυρώμενοι για τις συνθήκες διαβίωσης. Τα μαύρα σύννεφα στον ουρανό, σε συνδυασμό με το καπνισμένο τοπίο, δίνουν την αίσθηση στον θεατή ότι η φωτιά υφίσταται ακόμα ή μόλις έσβησε και βγαίνουν καπνοί από τα ερείπια. Η σειρά οικισμάτων που καταστράφηκαν σχηματίζουν μια σειρά ενιαίων γραμμών δίνοντας έτσι ομοιογένεια στην εικόνα.

¹⁸⁴ Courrier des Balkans, Rico, S. & Cassonnet, F. (2021). *In the spotlight: in Greece, "Moria no longer exists, but nothing has changed for the refugees"*. Ανακτήθηκε 30 Απριλίου, 2022, από <https://www.tellerreport.com/news/2021-09-10-in-the-spotlight--in-greece--%22moria-no-longer-exists--but-nothing-has-changed-for-the-refugees%22.Bk-jc1ZYft.html>

Εικόνα 104. Φωτογραφία μετά την φωτιά στον καταυλισμό της Μόριας στη Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Συνδυαστικά με την παραπάνω φωτογραφία όπου φαίνεται ο καταστραμμένος καταυλισμός από την φωτιά, η οπτική αυτής της φωτογραφίας δείχνει από πιο κοντινή λήψη το μέγεθος της καταστροφής. Η θέση λήψης της εικόνας χωρίζει το απαθανατιζόμενο τοπίο στα δύο με κυρίαρχο στοιχείο ένα δρόμο μέσα στον καταυλισμό, όπου διακρίνονται ανθρώπινες φιγούρες. Μεταφορικά η φωτογραφία αυτή με τον ανηφορικό δρόμο, συμβολίζει την δύσκολη «ανηφορική» πορεία των μεταναστών προς μια νέα ζωή και παράλληλα τα καμένα κτίρια συμβολίζουν τα «καταστραμμένα όνειρά τους» και τις «καμένες» ελπίδες τους. Διακρίνονται διάσπαρτα απομεινάρια, όμοια με την «σκόρπια» πλέον ζωή τους, όπου προσπαθούν να μπουν σε μια κανονικότητα και να ενταχθούν στην κοινωνία της νέας τους πατρίδας. Επιπλέον, τα λιγοστά πράσινα δέντρα που δεν κάηκαν εντείνουν την αντίθεση των δύο στοιχείων στην εικόνα, του «ζωντανού» με του «νεκρού».

Εικόνα 105. Παιδιά περπατούν πάνω από μια γέφυρα στον καταυλισμό μεταναστών στη Μόρια στο ελληνικό νησί του Αιγαίου, τη Λέσβο, 2020, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια φωτογραφία που αποτυπώνει τις συνθήκες παραμονής στη Μόρια, καθώς φαίνονται παιδιά να διασχίζουν μια αυτοσχέδια ξύλινη γέφυρα κάτω από την οποία φαίνονται χιλιάδες πλαστικά σκουπίδια. Η μικρή γέφυρα που είναι φιλοτεχνημένη από ξύλο σε συνδυασμό με την παρουσία των πλαστικών που βρίσκονται κάτω από αυτή επισημαίνουν την εξαθλίωση αλλά και την αντιμετώπιση που είχαν εκείνη την περίοδο οι πρόσφυγες – μετανάστες.

Εικόνα 106. Παιδιά στον καταυλισμό της Μόριας στη Λέσβο, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Άλλη μια φωτογραφία με το αγαπημένο θέμα της φωτογράφου τα παιδιά στους καταυλισμούς των προσφύγων. Στο κέντρο του πλάνου ο φακός εστιάζει σε έξι παιδάκια τα οποία στέκονται σε κάποιο διάδρομο μέσα στον καταυλισμό. Τα μισά από αυτά κοιτούν το φακό, ενώ τα υπόλοιπα κοιτούν προς τα δεξιά του πλάνου. Τα περισσότερα χαμογελούν και κάποια από αυτά κρατούν απλά αντικείμενα όπως ένα κομμάτι χαρτόνι, χρωματιστές σακούλες κ.λπ. πιθανόν για κάποιο αυτοσχέδιο παιχνίδι. Παρατηρώντας τα πόδια τους βλέπουμε ότι τα περισσότερα φορούν γαλότσες όπου είναι λασπωμένες, καθώς ο καταυλισμός έχει στηθεί στο ύπαιθρο και είναι εκτεθειμένος στις καιρικές συνθήκες. Στα δεξιά του πλάνου, ένα παιδί κρατάει ένα κομμάτι από γκρι νάιλον αδιάβροχο το οποίο αποτελεί και αυτό μέρος του παιχνιδιού. Πίσω από τα παιδιά φαίνονται κομμάτια από τα ίδια αυτά υφάσματα, που πιθανόν έχουν χρησιμοποιηθεί για να προστατεύσουν τις σκηνές από τις καιρικές συνθήκες. Στο βάθος διακρίνονται δύο γυναίκες με μαντίλα, μπροστά από μια απλωμένη μπουγάδα οι οποίες στέκονται αντικρουστά και συνομιλούν. Τα έντονα χρώματα από τα νάιλον τραβούν την προσοχή του θεατή και έμμεσα παρουσιάζουν τις άσχημες συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών στο καταυλισμό.

3.20 Η Υγειονομική κρίση του Covid (2020)

Η πανδημία του κορωνοϊού που προκαλεί την ασθένεια Covid - 19 είναι το σημαντικότερο γεγονός των τελευταίων δύο ετών καθώς η πανδημία συνεχίζει να ταλαιπωρεί όλη την υφήλιο. Από τις αρχές του 2020 η οικονομική δραστηριότητα και η κοινωνική αλλά και η πολιτική πραγματικότητα όλων των χωρών του κόσμου επηρεάστηκαν σημαντικά, ενώ για πρώτη φορά ολόκληρη η ανθρωπότητα καλείται να αντιμετωπίσει έναν κοινό εχθρό, σε τέτοια κλίμακα (<https://www.dianeosis.org/>).¹⁸⁵

Η φωτορεπόρτερ Λουίζα Γκουλιαμάκη, δεν θα μπορούσε να μην απεικονίσει στιγμές από τη υγειονομική κρίση που πέρασαν όλα τα Συστήματα Υγείας.

¹⁸⁵ Διανέοσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης. (χ.χ.). *Covid-19: Η Ελλάδα Μετά Την Πανδημία*. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2022, από <https://www.dianeosis.org/research/covid-19/>

Εικόνα 107. Εργαστήριο μελέτης για την χλωροκίνη εάν δρα αποτελεσματικά απέναντι στον Covid – 19, 2020, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁸⁶

Οι αφανείς ήρωες απέναντι στην μάχη για τον covid-19 είναι το ιατρικό προσωπικό που εργάζεται στα εργαστήρια όπου μελετούν διάφορες ουσίες προσπαθώντας να βρουν το αντίδοτο απέναντι στον ιό, ή τα σκευάσματα που θα περιορίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις του ιού στον ανθρώπινο οργανισμό. Παραπάνω διακρίνονται δύο εργαζόμενες σε εργαστήριο όπου χρησιμοποιούν δοχεία δοκιμών, ενώ φορούν μάσκες και γάντια για την ατομική τους προστασία από την μόλυνση. Τα δύο μοντέλα κάθονται το ένα δίπλα στο άλλο, ενώ η γωνία λήψης μας επιτρέπει να βλέπουμε και τις δύο προφίλ. Μας κάνει ιδιαίτερη εντύπωση ότι τα δύο μοντέλα μοιάζουν, καθώς οι μάσκες και τα προστατευτικά γυαλιά περιορίζουν τα ατομικά χαρακτηριστικά. Το χρώμα των μαλλιών και το στυλ όπου έχουν μαζευτεί τα μαλλιά τους προς τα πίσω με αλογοουρά, συμβάλλουν στην δημιουργία ενός εφέ. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να απεικονίζεται το ίδιο πρόσωπο, κάνοντας απλά διαφορετικές κινήσεις.

¹⁸⁶ Agence France-Presse. (2020). *Amid global controversy, Greece moves forward with chloroquine*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://ednh.news/amid-global-controversy-greece-moves-forward-with-chloroquine/>

Εικόνα 108. Η Uni-Pharma έγκρινε την παραγωγή της χλωροκίνης, 2020, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁸⁷

Σε αυτή την εικόνα έχουμε ένα κοντινό πλάνο προς το χέρι ενός γιατρού που φορά γάντι και παρουσιάζει την ουσία που θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του Covid 19. Η στάση των δαχτύλων προς την κάμερα δίνει μια ισορροπία στην εικόνα. Επίσης, παρατηρούμε δύο ταμπλέτες του φαρμάκου, όπου στην μια φαίνεται η εταιρεία που το παρασκεύασε και το όνομα του φαρμάκου «Unikinon» ενώ στην άλλη το σχήμα και το χρώμα των χαπιών. Το βάθος πεδίου είναι μικρό ώστε οι ταμπλέτες και το χέρι του γιατρού να απομονώνονται από το φόντο. Η θέση λήψης ενισχύει την εμπιστοσύνη του κοινού, ενώ ο τρόπος με τον οποίο προτάσσετε το χέρι προς τον φακό μεταφέρει το υποσυνείδητο μήνυμα «αυτή είναι η λύση για την αντιμετώπιση του ιού και σας την προσφέρουμε».

¹⁸⁷ Agence France-Presse. (2020). *Amid global controversy, Greece moves forward with chloroquine*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://ednh.news/amid-global-controversy-greece-moves-forward-with-chloroquine/>

Εικόνα 109. Τμήμα των εγκαταστάσεων της Uni-Pharma όπου παράγονται τα χάπια χλωροκίνης, Κάτω Κηφισιά, Αττική, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁸⁸

Σε ένα πρώτο επίπεδο ανάγνωσης βλέπουμε έναν άντρα που βρίσκεται στον εσωτερικό χώρο των εγκαταστάσεων της Uni – Pharma να παρατηρεί ένα μηχάνημα που βρίσκεται εντός του κάδρου. Σε ένα δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης η επιλογή ενός εργαζόμενου σε συνδυασμό με ένα μηχάνημα υψηλής τεχνολογίας, δείχνει τον επαγγελματισμό της εταιρείας αλλά και ότι η προσπάθεια αντιμετώπισης του ιού είναι ένας συνδυασμός ανθρώπινης προσπάθειας και προηγμένης τεχνολογίας.

Η θέση λήψης είναι μέσα από ένα παράθυρο όπου η ένωσή του μοιάζει σαν η φωτογράφος να έχει χρησιμοποιήσει την τεχνική ένωσης δύο κάδρων.

¹⁸⁸ Agence France-Presse. (2020). *Amid global controversy, Greece moves forward with chloroquine*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://ednh.news/amid-global-controversy-greece-moves-forward-with-chloroquine/>

Εικόνα 110. Νοσηλευτές/τριες παρακολουθούν στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) στο Ασκληπιείο Βούλας, έναν ασθενή με covid-19, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Σε αυτό το στιγμιότυπο τρεις νοσηλευτές περιποιούνται με προσοχή τον άνθρωπο που βρίσκεται κάτω από τα σκεπάσματα ώστε να ξεπεράσει τον θανατηφόρο ιό που τον ταλαιπωρεί. Η παρουσία τριών νοσηλευτών, καθώς και η ύπαρξη των αντικειμένων που θα χρησιμοποιηθούν για την θεραπεία παράλληλα με τον εξοπλισμό και τα μέτρα ασφαλείας που λαμβάνουν, μας δείχνουν τη σοβαρότητα της κατάστασης και την αυτοθυσία του υγειονομικού προσωπικού, που αφηρώντας τον κίνδυνο και τις αντίξοες συνθήκες έκανε υπέρβαση εαυτού για να σωθούν οι ανθρώπινες ζωές.

Εικόνα 111. Νοσηλεύτης/τρια στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) στο Ασκληπιείο Βούλας, περιποιείται ασθενή με covid-19, 2020, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Συνδυαστικά με την πιο πάνω φωτογραφία, αυτή εστιάζει πιο πολύ στη συναισθηματική στήριξη που πρόσφερε το νοσηλευτικό προσωπικό στους ασθενείς, καθώς απομονωμένοι από φίλους και συγγενείς, καλέστηκαν να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις του ιού στην υγεία τους. Εδώ παρατηρούμε ότι ο/η νοσηλεύτης/τρια αγγίζει με το γαντοφορεμένο της χέρι το μέτωπο της ασθενούς, ενώ στέκεται δίπλα από το κρεβάτι της. Στο φόντο διακρίνονται διάφορα εξαρτήματα της μονάδας, συσκευές, οθόνες κ.λπ. ενώ στο κέντρο κυριαρχεί το ανθρώπινο στοιχείο. Αυτή η αντίθεση τονίζει ότι ναι μεν η τεχνολογία είναι σημαντική για να σώσει μια ζωή αλλά δεν αρκεί καθώς ο ρόλος της ενσυναίσθησης από πλευράς του νοσηλευτικού προσωπικού είναι εξίσου αναγκαίος για την πορεία της υγείας του ασθενούς.

3.21 Οι μεγάλες φωτιές στην Ελλάδα λόγω του καύσωνα (2021)

Τις δύο πρώτες εβδομάδες του Αυγούστου 2021, η Ελλάδα υπέστη ένα πλήθος από πυρκαγιές που απανθράκωσαν μια πολύ μεγάλη έκταση του νησιού της Εύβοιας καθώς και αρκετές περιοχές της περιοχής της Αττικής αλλά και της Πελοποννήσου (<https://earthobservatory.nasa.gov/>).¹⁸⁹

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, το 2021 ήταν η πιο καταστροφική χρονιά για τα ελληνικά δάση, καθώς μέσα σε ένα χρόνο οι φωτιές κατέστρεψαν στην Ελλάδα όσα στρέμματα γης είχαν καεί συνολικά τα τελευταία οχτώ χρόνια (<https://www.alfavita.gr/>).¹⁹⁰

Ο φακός της Λουΐζας Γκουλιαμάκη, δεν θα μπορούσε να μην αποθανάτισει αυτές τις τραγικές στιγμές που ταλαιπώρησαν για ένα σύντομο χρονικό διάστημα την Ελλάδα.

¹⁸⁹ Earth Observatory Nasa. (2021). *Fire Consumes Large Swaths of Greece*. Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2022, από <https://earthobservatory.nasa.gov/images/148682/fire-consumes-large-swaths-of-greece>

¹⁹⁰ Φωτιές: Το 2021 κάηκαν στην Ελλάδα τόσα στρέμματα όσα τα τελευταία 8 χρόνια. (2022). Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από https://www.alfavita.gr/koinonia/367232_foties-2021-kaikan-stin-ellada-tosa-stremmata-osa-ta-teleytaia-8-hronia

Εικόνα 112. Φωτιές στη Δεκέλεια, Αττική, 2021, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁹¹

Σε αυτή την εικόνα έχουμε την καταγραφή ενός τραγικού - σημαντικού γεγονότος. Μέσα από μερικές αναγνώσεις της εικόνας βλέπουμε την εκδήλωση υψηλής πυρκαγιάς λόγω του καύσωνα στην Αθήνα. Η φωτιά και ο καπνός, καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος στην εικόνα. Ένας πυροσβέστης προσπαθεί να σβήσει τη φωτιά που πλησιάζει μια κολώνα της ΔΕΗ.

Το μέγεθος της φωτιάς είναι τεράστιο και μέσω της αντίθεσης του σκοταδιού και του χρώματος από την πύρινη λαίλαπα δημιουργείται ένας μοναδικός σχηματισμός σκιών και λάμπων.

¹⁹¹ Look charms. (2021). *A hundred firefighters from the south of France are arriving as reinforcements*. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://lookcharms.com/a-hundred-firefighters-from-the-south-of-france-are-arriving-as-reinforcements/>

Εικόνα 113. Φλεγόμενο δάσος στην περιοχή Δεκέλεια Αττικής, 2021, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁹²

Η φωτιά καταλαμβάνει μεγάλο μέρος στην σύνθεση. Ξεκινά από το κάτω μέρος ως το επάνω, και βρίσκεται στο κέντρο της λήψης. Διακρίνεται μια μεγάλη φωτιά που δίνει την αίσθηση πύρινης γλώσσας που καταστρέφει τα πάντα στο πέρασμά της. Η θέση λήψης και η ένταση της φωτιάς, επιδρά στο φως με αποτέλεσμα να διακρίνονται τα υπόλοιπα δέντρα ως σκιές και στη μέση μια κολώνα ηλεκτρισμού στη μέση της φωτιάς που μοιάζει σαν σταυρός μας δίνει την αίσθηση εικόνας από την κόλαση του Δάντη.

¹⁹² Acla, E. (2021). *Greece hopes to bring wildfires under control 'in coming hours'*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://eaglenews.ph/greece-hopes-to-bring-wildfires-under-control-in-coming-hours/>

Εικόνα 114. Ένας πυροσβέστης σβήνει τις φωτιές στις Αφίδνες, 2021, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Μια φωτογραφία που από τη μία μαγνητίζει το βλέμμα, αλλά από την άλλη συμβολίζει το μέγεθος της τραγωδίας λόγω των φωτιών. Το κόκκινο της φωτιάς επικρατεί παντού κάνοντας ένα ιδιαίτερο κοντράστ με το λίγο φως που υπάρχει. Όλα είναι πυρωμένα ενώ στο κέντρο της εικόνας διακρίνεται ένας άνθρωπος πάνω σε ένα όχημα, ίσως και πυροσβέστης, που δεν μπορεί να διακρίνει κανείς με ευκρίνεια, ο οποίος προσπαθεί να ρίξει νερό, και μάχεται ενάντια στην φωτιά που έχει καλύψει τα πάντα. Μια φωτογραφία που αποτυπώνει την μικρότητα του ανθρώπου απέναντι στα στοιχεία της φύσης αλλά και την αγωνιστικότητα και τον ηρωισμό να παλέψει ενάντια σε αυτά.

Εικόνα 115. Προσπάθεια πυρόσβεσης από αέρος στην οροσειρά Γεράνεια, Αττική, 2021, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁹³

Μια εξαιρετική φωτογραφία που από την μια δείχνει την προσπάθεια των αεροσκαφών που συμμετείχαν στην προσπάθεια κατάσβεσης της φωτιάς από αέρος αλλά και από την άλλη μια στιγμή που το σκάφος πλησιάζει τη θάλασσα για ανεφοδιασμό. Στο πάνω μέρος της φωτογραφίας υφίσταται η οροσειρά η οποία από τους καπνούς της φωτιάς δεν διακρίνεται καθαρά. Μπορούμε να τη διακρίνουμε μόνο ως σκιές όπου ο φακός συλλαμβάνει ένα παιχνίδισμα του φωτός που μοιάζει σαν τα βουνά να είναι ένα με τα σύννεφα. Στο κάτω μέρος της φωτογραφίας, διακρίνεται μέρος του δάσους που δεν έχει καεί καθώς και η θάλασσα, η οποία είναι ήρεμη. Αυτή η ηρεμία έρχεται σε αντίθεση με την ένταση που επικρατεί στην υπόλοιπη εικόνα, λόγω της φωτιάς.

¹⁹³ AFP. (2021). *Greek firefighter's hopeful of containing forest blaze*. Ανακτήθηκε 27 Μαΐου, 2022, από <https://www.digitaljournal.com/world/greek-firefighters-hopeful-of-containing-forest-blaze/article>

Εικόνα 116. Αεροσκάφος ρίχνει νερό στη φωτιά στην Εύβοια, 2021, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁹⁴

Σε συνέχεια της πιο πάνω εικόνας, αυτή η εικόνα, αποτελεί μια κοντινή λήψη από ένα αεροσκάφος, τη στιγμή που ρίπτει νερό πάνω από κάποια εστία της φωτιάς. Η πίεση του νερού κατά τη ρίψη, δημιουργεί σύννεφα που καλύπτουν σχεδόν το μεγαλύτερο μέρος της εικόνας, ενώ λόγω του κοντινού πλάνου, διακρίνονται λεπτομέρειες από το ελικόπτερο. Εάν δεν ξέραμε το γεγονός, ο παρατηρητής θα μπορούσε να νομίζει ότι είναι μια πτήση ελικοπτερου κοντά σε σύννεφα. Μπορούμε επίσης να δούμε και μια αλληγορική σημασία αυτής της εικόνας, καθώς η φωτιά που έχει ξεσπάσει κατά μήκος της οροσειράς συμβολίζει τον πόνο, την καταστροφή και τις επιπτώσεις από την επέμβαση του ανθρώπου στη φύση, ενώ το νερό που είναι το αντίθετο της συμβολίζει την γαλήνη. Κατά την ρίψη του νερού προς το σημείο της φωτιάς παρατηρούμε την δημιουργία διάφορων εντυπωσιακών σχηματισμών.

¹⁹⁴ eNCA. (2021). *Hundreds flee, homes destroyed as forest fires ravage Greek island*. Ανακτήθηκε 3 Μαΐου, 2022, από <https://www.enca.com/news/hundreds-flee-homes-destroyed-forest-fires-ravage-greek-island>

3.22 Ο Καταυλισμός Προσφύγων στον Ελαιώνα (2022)

Ο προσφυγικός καταυλισμός του Ελαιώνα κατασκευάστηκε στις 16 Αυγούστου του 2015 προκειμένου να φιλοξενήσει τους πρόσφυγες. Η Λουΐζα Γκουλιαμάκη βρισκόμενη στην πρώτη γραμμή των εξελίξεων αποτυπώνει την νέα καθημερινότητα αυτών των ανθρώπων. Με απaráμιλλο σθένος συλλαμβάνει τις αντιξοότητες αλλά και τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι πρόσφυγες σε αυτή την νέα συνθήκη.

Παρά τις διαμαρτυρίες που υπήρχαν για τις συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων, κατά την περίοδο του 2021, με σκοπό το κλείσιμό του, ο καταυλισμός λειτουργεί μέχρι τις μέρες μας.

Στις 15 Ιουνίου του 2022 ο καταυλισμός έπιασε φωτιά, όπου περίπου 5 κοντέινερ, κήκαν και παιδί τραυματίστηκε (<https://www.ot.gr/>).¹⁹⁵

¹⁹⁵ *Ελαιώνας: Στάχτη έγιναν κοντέινερ στη Δομή Φιλοξενίας προσφύγων – Δείτε εικόνες και βίντεο.* (2022). Ανακτήθηκε 16 Ιουνίου, 2022, από <https://www.ot.gr/2022/06/15/epikairothta/elaionas-staxti-eginan-konteiner-sti-domi-filoksenias-prosfygon-deite-eikones-kai-vinteo/>

Εικόνα 117. Πρόσφυγας στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα, Αθήνα, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁹⁶

Στην φωτογραφία απεικονίζεται ένας πρόσφυγας που πάσχει από ένα σοβαρό πρόβλημα υγείας. Πίσω του διακρίνουμε ένα κοντέινερ που χρησιμοποιείται για σπίτι. Το πιο σημαντικό στοιχείο σε αυτή την φωτογραφία είναι ο πρόσφυγας όπου βρίσκεται στο κέντρο της εικόνας και ποζάρει με άνεση στη κάμερα, έχοντας σταυρώσει τα χέρια του προς τη μία πλευρά. Η στάση των χεριών του σχηματίζουν ένα Χ. Φοράει ένα μαντίλι που σκεπάζει το πρόσωπό του από το λαιμό μέχρι τα μάτια και το βλέμμα του κοιτά απευθείας στη κάμερα, γεγονός που δίνει στον θεατή το αίσθημα της συμπόνοιας για αυτόν. Στο αριστερό μέρος της εικόνας υπάρχει ένα μικρό παιδί το οποίο κρατάει κάτι στα χέρια του και δεν έχει αντιληφθεί το ότι φωτογραφίζεται εκείνη την στιγμή. Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί ως ότι η κάμερα θέλει να δείξει ότι στον καταυλισμό υπάρχουν και μικρά παιδιά, παρόλο που στο πλάνο δεν διακρίνονται άλλα άτομα παρά μόνο αυτά τα δύο.

¹⁹⁶ Megia, C. (2022). *Refugees in Greece face hunger, homelessness despite status*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://www.eaglenews.ph/refugees-in-greece-face-hunger-homelessness-despite-status/>

Εικόνα 118. Μια γυναίκα μεταφέρει το μωρό της στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα, Αθήνα 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁹⁷

Ένα ακόμα στιγμιότυπο από τον καταυλισμό, από άλλη θέση. Μέσα από μια πρώτη ανάγνωση της εικόνας καταλαβαίνουμε ένα από τα βασικά γνωρίσματα του έργου της Λουίζας Γκουλιαμάκη που είναι η δημιουργία απλών καθημερινών σκηνών επικεντρωμένων στην ουσία των πραγμάτων. Η γυναίκα στο δεξιό μέρος της εικόνας περπατά κατά μήκος ενός δρόμου στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα έχοντας στην πλάτη της ένα μωρό που είναι σκεπασμένο και δεν διακρίνεται. Η γυναίκα δεν στρέφει το βλέμμα της προς την κάμερα. Η στάση του σώματος της, και το βάδισμα της προσδίδουν μια ανησυχία. Τα αντικείμενα που υπάρχουν στο αριστερό μέρος της εικόνας δείχνουν την καθημερινή διαβίωση των προσφύγων. Το μπλε που κυριαρχεί στο μεγαλύτερο μέρος της εικόνας δίνει μια ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον.

¹⁹⁷ Megia, G. (2022). *Refugees in Greece face hunger, homelessness despite status*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://eaglenews.ph/refugees-in-greece-face-hunger-homelessness-despite-status/>

Εικόνα 119. Ομιλία νέων δίπλα σε κοντέινερ στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα, Αθήνα, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.¹⁹⁸

Σε αυτή την εικόνα έχουμε ένα στιγμιότυπο από την νέα καθημερινότητα των προσφύγων που ζουν στον προσφυγικό καταυλισμό του Ελαιώνα. Στο δεξιό μέρος της εικόνας παρατηρούμε τρεις νέους πρόσφυγες που συνομιλούν. Τα έντονα χρώματα που υπάρχουν αποδίδουν μια φυσικότητα, μια ζωντάνια στη εικόνα. Επιπλέον, στο αριστερό μέρος της εικόνας ένας πρόσφυγας κάθεται έξω από ένα κοντέινερ και στρέφει το βλέμμα του εκτός κάδρου. Επίσης, στο αριστερό μέρος της εικόνας παρατηρούμε ότι η κάμερα εστιάζει στα ζωγραφισμένα κοντέινερ τα οποία αναπαριστούν γυναίκες πρόσφυγες που μαγειρεύουν. Με αυτό τον τρόπο ο θεατής συνειδητοποιεί την σημασία του προσφυγικού ζητήματος αλλά και της διατήρησης της πολιτισμικής ταυτότητας.

¹⁹⁸ Megia, G. (2022). *Refugees in Greece face hunger, homelessness despite status*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://www.eaglenews.ph/refugees-in-greece-face-hunger-homelessness-despite-status/>

3.23 Το προσφυγικό ζήτημα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία (2022)

Η απόφαση του Βλαντιμίρ Πούτιν να εισβάλει στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022, επηρέασε όλη την Ευρώπη και δημιούργησε μια ανθρωπιστική κρίση που είναι σε εξέλιξη, καθώς ο πόλεμος συνεχίζεται μέχρι και την περίοδο συγγραφής της παρούσας εργασίας.

Στις μέρες μας, έχουν παρέλθει ήδη 4 μήνες περίπου και ο πόλεμος ακόμα συνεχίζεται, δημιουργώντας ένα καίριο πλήγμα στην παγκόσμια οικονομία, που για πρώτη φορά μετά τους παγκοσμίους πολέμους, αντιμετωπίζει μια διπλή κρίση την ενεργειακή και την επισιτιστική (<https://www.naftemporiki.gr/>).¹⁹⁹

Όσο αφορά το προσφυγικό ζήτημα που προέκυψε λόγω του πολέμου, οι αριθμοί πραγματικά εντυπωσιάζουν και τον πιο αποστασιοποιημένο πολίτη. Μέχρι στιγμής ο πόλεμος έχει στοιχίσει τη ζωή σε χιλιάδες αμάχους ενώ πάνω από 12 εκατομμύρια Ουκρανοί έχουν εγκαταλείψει τις εστίες τους (<https://www.kathimerini.gr/>)²⁰⁰ από τους οποίους οι περισσότεροι έχουν καταφύγει στην Πολωνία (<https://www.refugeesinternational.org/>).²⁰¹

Άλλες χώρες υποδοχής, σύμφωνα με το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, είναι η Ρουμανία, η Λευκορωσία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Τσεχία και η Γερμανία, η Γαλλία, κ.α. Το μεταναστευτικό αυτό κύμα ονομάστηκε από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ως «Ουκρανική προσφυγική κρίση» (Καφούρου, 2022).²⁰² Η φωτορεπόρτερ Λουίζα Γκουλιαμάκη, δεν θα μπορούσε παρά να αποθανάτισει με το φακό της το νέο μεταναστευτικό ρεύμα που τώρα αφορά τους Ευρωπαίους πρόσφυγες μέσα στην Ευρώπη.

¹⁹⁹ Ουκρανία: Τι θα φέρει ο πόλεμος τα επόμενα δύο χρόνια; Το δέντρο των πιθανοτήτων. (2022, 27 Μαΐου). Η Ναυτεμπορική. Ανακτήθηκε 5 Ιουνίου, 2022, από <https://www.naftemporiki.gr/story/1866856/oukrania-ti-tha-ferai-o-polemos-ta-epomena-duo-xronia-to-dentro-ton-pithanotiton>

²⁰⁰ Πόλεμος στην Ουκρανία: Οι ημερομηνίες – κλειδιά της ρωσικής εισβολής. (2022, 19 Απριλίου). Η Καθημερινή. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/world/561819733/polemos-stin-oukrania-oi-imerominies-kleidia-tis-rosikis-eisvolis>

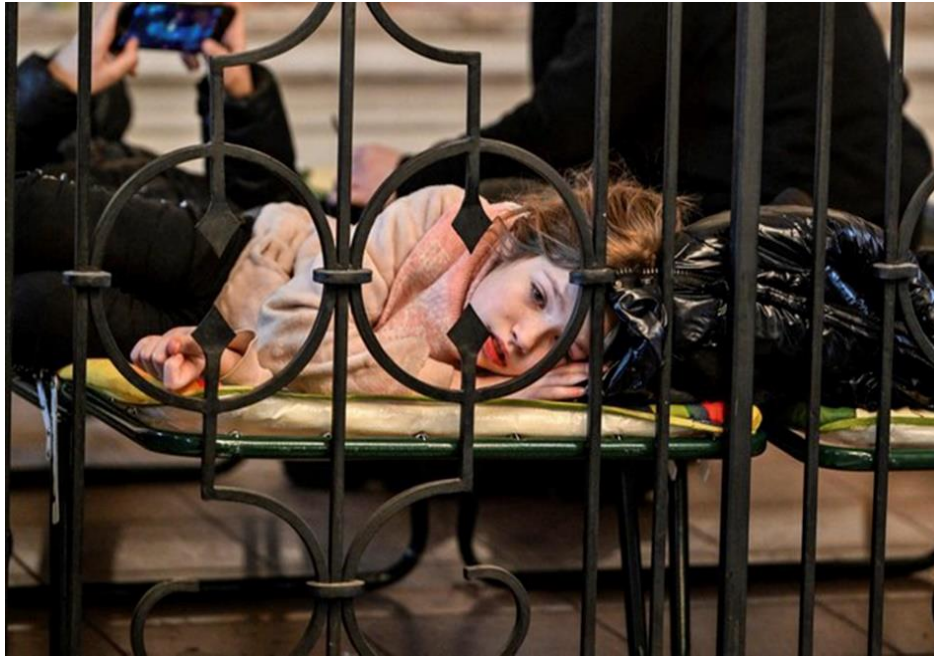
²⁰¹ Refugees International. (2022). *Crisis in Ukraine: Humanitarian and Human Rights Imperatives and the Response in Poland*. Ανακτήθηκε 24 Μαΐου, 2022, από <https://www.refugeesinternational.org/events/2022/3/25/crisis-in-ukraine-humanitarian-and-human-rights-imperatives-and-the-response-in-poland>

²⁰² Καφούρου, Ε. (2022). Ουκρανική προσφυγική κρίση: Υγεία και Covid-19. Ανακτήθηκε 11 Ιουνίου, 2022, από https://thesafiablog.com/2022/04/05/ukraine_refugee_crisis_and_health/

Εικόνα 120. Πρόσφυγες περιμένουν για να μεταφερθούν σε έναν σιδηροδρομικό σταθμό, αφού περάσουν τα ουκρανικά σύνορα στην Πολωνία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP, Προσωπικό Αρχείο.

Στην εικόνα διακρίνουμε Ουκρανούς πρόσφυγες στο συνοριακό πέρασμα Medyka στην Πολωνία οι οποίοι είναι τυλιγμένοι με ισοθερμικά φιλμ για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν το ανυπόφορο κρύο. Στο κέντρο του πλάνου ο φακός εστιάζει σε μια μητέρα που έχει δύο παιδιά, ένα στα αριστερά της και ένα μπροστά της, το οποίο έχει πέσει προς τα πάνω της. Διακρίνεται το πρόσωπό του, όπου κοιτά εκτός φακού, με βλέμμα που δηλώνει κούραση, εξάντληση και αγωνία. Η μητέρα προχωρά με το κεφάλι σκυφτό λόγω της εξάντλησης και του κρύου που επικρατεί, ενώ γύρω της υπάρχει και άλλος κόσμος που ακολουθεί την ίδια πορεία. Από πίσω διακρίνεται το χιονισμένο τοπίο. Η εικόνα με το έντονο κίτρινο χρώμα των ισοθερμικών προσελκύει τον θεατή, ενώ η στάση της μητέρας και του παιδιού δείχνουν τα δεινά των ανθρώπων αυτών που μέσα σε λίγες ώρες έγιναν πρόσφυγες εγκαταλείποντας τη χώρα τους για να σωθούν.

Εικόνα 121. Πρόσφυγες από την Ουκρανία ξεκουράζονται σε ένα προσωρινό καταφύγιο στον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό στην Κρακοβία της Πολωνίας, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images.²⁰³

Η φωτογράφος, αξιοποιεί την γεωμετρία που δίνουν τα κάγκελα, για να δώσει μια ιδιαίτερη οπτική. Ο φακός εστιάζει σε ένα παιδάκι, που έχει ξαπλώσει σε ένα πάγκο και έχει σαν μαξιλάρι του μια μαύρη σακούλα, που πιθανώς περιέχει τα πράγματά του. Το βλέμμα του κοριτσιού προς την κάμερα και η στάση του σώματος, δείχνουν την κούραση της. Το ένα της χέρι είναι κάτω από το κεφαλάκι της, ενώ το άλλο το έχει σε σχήμα γροθιάς. Το βλέμμα είναι απλανές και υποδηλώνει κούραση και απόγνωση. Τα κάγκελα έχουν έναν σημαντικό συμβολισμό καθώς δείχνουν τον περιορισμό αυτών των ανθρώπων και το αδιέξοδο στο οποίο ξαφνικά βρέθηκαν λόγω του πολέμου.

²⁰³ Willasey – Wilsey, T. (2022, 10 March). *Ukraine – Russia war: Here are five ways the fighting could end – Professor Tim Willasey – Wilsey*. The Scotsman. Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://www.scotsman.com/news/opinion/columnists/five-ways-russias-war-in-ukraine-could-end-professor-tim-willasey-wilsey-3603411>

Εικόνα 122. Πρόσφυγες περιμένουν σε χαμηλές θερμοκρασίες για να μπουν σε ένα λεωφορείο, συννοριακό πέρασμα Medyka, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Agence – France – Presse/Getty Images.²⁰⁴

Στην παραπάνω εικόνα δημιουργείται μια βλεμματική αντίθεση των ανθρώπων επειδή η κατεύθυνση των βλεμμάτων τους βρίσκεται σε αντίθετη κατεύθυνση με τον φακό. Έτσι, εξασφαλίζεται μια αίσθηση παρατηρητικότητας αλλά και ανάμεικτων συναισθημάτων και σκέψεων. Οι φωτογραφιζόμενοι φορούν χοντρά ρούχα για να προστατευτούν από το πολικό ψύχος. Στο κέντρο του κάδρου ξεχωρίζει μια νεαρή Ουκρανή που έχει βάλει ένα μαντίλι στο κεφάλι, που μοιάζει σαν σύγχρονη Παναγία, να κοιτά με βλέμμα λυπηρό και στενάχωρο τα όσα διαδραματίζονται από τα δεινά του πολέμου.

²⁰⁴ Associated Press. (2022). *Refugees from Ukraine reach 2 million*. Ανακτήθηκε 7 Μαΐου, 2022, από <https://www.marketwatch.com/story/refugees-from-ukraine-reach-2-million-01646735974>

Εικόνα 123. Ένα παιδί θύμα του πολέμου, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.²⁰⁵

Στο κέντρο των διαγωνίων που σχηματίζονται από τις αντανάκλασεις απεικονίζεται το βασικό θέμα της εικόνας, ένα παιδί στην αγκαλιά της μητέρας του. Η φωτογραφία έχει αρμονία, ισορροπία. Με την αντανάκλαση του τζαμιού δημιουργείται μια ψευδαίσθηση για τον χώρο στον οποίο μπορεί να βρίσκονται. Το παιδί που κοιτάζει εκτός κάδρου φαίνεται λυπημένο για την όλη κατάσταση που συμβαίνει. Είναι εμφανής η πρόθεση της φωτογράφου να επισημάνει την διαφορά ανάμεσα στην φωτογραφημένη πραγματικότητα και στην πραγματικότητα της φωτογραφίας. Με την αντανάκλαση του τζαμιού αναδεικνύεται η λέξη «ORG» που συμβολίζει τις ΜΚΟ που έλαβαν δράση για να αντιμετωπίσουν την ανθρωπιστική κρίση που δημιουργήθηκε λόγω του πολέμου. Μοιάζει το παιδί να κοιτά την ταμπέλα μέσα από το τζάμι, μεταφέροντας το μήνυμα ότι είναι στην ασφάλεια της μητέρας του και πίσω από το τζάμι λόγω της δράσης αυτών των οργανισμών. Ένα ξεκάθαρο μήνυμα αλληλεγγύης και ανάγκης ενεργοποίησης κάθε μηχανισμού βοήθειας προς τους πρόσφυγες της Ουκρανίας.

²⁰⁵ AFP. (2022, 8 March). *Número de refugiados da Ucrânia deve superar dois milhões até quarta-feira (9), diz Acnur*. FOLHA de PERNANBUCO. Ανακτήθηκε 19 Μαΐου, 2022, από <https://www.folhade.com.br/noticias/numero-de-refugiados-da-ucrania-deve-superar-dois-milhoes-ate/218405/>

Εικόνα 124. Ένα κορίτσι κρατά τον μικρό αδερφό της σε ένα προσωρινό καταυλισμό στο σχολείο στο Przemysl, κοντά στα σύνορα Ουκρανίας-Πολωνίας, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP or licensors, Προσωπικό Αρχείο.

Άλλη μια εικόνα με ιδιαίτερη συναισθηματική αξία για τον θεατή που θα την αντικρίσει. Σε ένα πρώτο επίπεδο ανάγνωσης ένα μικρό κορίτσι στον εσωτερικό χώρο ενός προσωρινού καταυλισμού για τους Ουκρανούς πρόσφυγες κρατά τον μικρό αδερφό της. Το βλέμμα της είναι στραμμένο προς τον αδερφό της. Η σφιχτή αγκαλιά προς τον μικρό αδερφό αποπνέει μια ζεστασιά και μια θαλπωρή. Το κορίτσι τον κρατά και τον φιλά στο μέτωπο, μια κίνηση μητρική που δείχνει στοργή και εμπνέει στο βρέφος ασφάλεια. Γύρω από το κοριτσάκι υπάρχουν σκόρπια αντικείμενα των προσφύγων, που δημιουργούν έντονες χρωματικές αντιθέσεις. Μοιάζει να επικρατεί ένα χάος δίπλα από τα παιδιά, τα οποία στέκουν στην μέση, όρθια, με αποφασιστικότητα. Αυτό συμβολίζει τις δυσκολίες που βιώνει η χώρα τους αλλά τα παιδιά είναι η ελπίδα όλου του κόσμου για ένα καλύτερο αύριο.

Εικόνα 125. Εθελοντές προσφέρουν ζεστά ροφήματα και φαγητό σε Ουκρανούς πρόσφυγες στο συνοριακό πέρασμα Medyka στην Πολωνία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP.²⁰⁶

Μια σκηνή που συμβολίζει την εθελοντική προσφορά. Μια γυναίκα εθελόντρια συνομιλεί με κάποιον από τους νεοαφιχθέντες πρόσφυγες από την Ουκρανία για να τους δώσει τα απαραίτητα τρόφιμα που χρειάζονται. Στην εικόνα διακρίνουμε αυτοσχέδιες σκηνές των Ουκρανών Προσφύγων, σπίτια, και εθελοντές που συνεισφέρουν στους ανθρώπους που έχουν πληγεί λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Οι δυο γυναίκες αλληλοκοιτάζονται και έτσι προκύπτει ένα σύνθετο σύστημα βλεμμάτων. Το μικρό παιδί έχει στραμμένο το βλέμμα του εκτός κάδρου παρατηρώντας κάτι αναπάντεχο εκείνη την στιγμή. Δείχνει λυπημένο, απογοητευμένο, ίσως και θυμωμένο που από τη μία στιγμή στην άλλη έχει βρεθεί σε αυτή τη θέση. Οι καπνοί από το φαγητό που ετοιμάζεται εκείνη την στιγμή καλύπτουν ένα μικρό τμήμα του προσώπου της κοπέλας και έρχονται σε ισορροπία με το άσπρο σκουφάκι της εθελόντριας. Ο χώρος που χρησιμοποιείται για την λήψη βοηθά στην ανάδειξη των φωτογραφιζόμενων.

²⁰⁶ AFP. (2022). *Des bénévoles sans frontières en Pologne accueillent les réfugiés d'Ukraine*. Ανακτήθηκε 7 Μαΐου, 2022, από [https://www.msn.com/fr-be/actualite/monde/des-b%
C3%A9n%
C3%A9voles-sans-fronti%
C3%A8res-en-pologne-accueillent-les-
r%
C3%A9fugi%
C3%A9s-dukraïne/ar-AAUQQAR](https://www.msn.com/fr-be/actualite/monde/des-b%C3%A9n%C3%A9voles-sans-fronti%C3%A8res-en-pologne-accueillent-les-r%C3%A9fugi%C3%A9s-dukraïne/ar-AAUQQAR)

Εικόνα 126. Ουκρανή με το παιδί καθώς περιμένει τη μετεγκατάσταση έξω από το κεντρικό καταφύγιο και το κέντρο μετεγκατάστασης στο Przemysl της Πολωνίας, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Getty - AFP.²⁰⁷

Η Ουκρανή γυναίκα κοιτάζει το κινητό της τηλέφωνο ενώ κρατά το κοιμισμένο της παιδί που έχει γύρει από το χέρι της. Δεξιά του κάδρου, βρίσκονται τοποθετημένα διάφορα αντικείμενά της στο έδαφος. Μέσω της εικόνας έχουμε την σχέση μητέρας και παιδιού. Η γυναίκα αν και επικεντρωμένη στο κινητό της τηλέφωνο προστατεύει το παιδί της με κάθε τρόπο. Καθώς οι άντρες έχουν μείνει στη πατρίδα για να πολεμήσουν, πλήθος γυναικών έχουν πάρει το δρόμο της προσφυγιάς για να σώσουν τα παιδιά τους. Τα πόδια του παιδιού βρίσκονται μέσα στα πόδια της μητέρας που συμβολίζει ότι πλέον η μία έχει την άλλη και πορεύονται μαζί για να βρεθούν σε ένα περιβάλλον πιο ασφαλές και για τις δύο.

²⁰⁷ Justo, N. (2022, 17 March). *Nathalia Justo: Granting temporary protected status to Ukrainians is a start, but it's not enough*. Chicago Tribune. Ανακτήθηκε 24 Μαΐου, 2022, από <https://www.chicagotribune.com/opinion/commentary/ct-opinion-tps-ukrainians-refugees-20220317-pw5oazzakzd23dcrwwck3drvmu-story.html>

Εικόνα 127. Ένα κορίτσι κρατά το κατοικίδιό της αφού διέσχισε τα ουκρανικά σύνορα στη Medyka της Πολωνίας, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images.²⁰⁸

Ένα μικρό κορίτσι κρατά τον σκύλο της και κοιτάζει την κάμερα. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται μια αμεσότητα με τον θεατή. Στο φόντο της εικόνας παρατηρούμε μερικές αυτοσχέδιες σκηνές των προσφύγων που εγκατέλειψαν την Ουκρανία αλλά και πλήθος ανθρώπων που προσπαθούν να προσαρμοστούν στην νέα τους ζωή. Είναι πολύ σημαντικό ότι οι πρόσφυγες πήραν μαζί τους τα κατοικίδια τους, μέλη της οικογένειάς τους δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την αγάπη για τα ζώα, τον σεβασμό στην ζωή, κάτι που ο πόλεμος καταπατά. Η φωτογραφία αυτή δείχνει ότι ο άνθρωπος, όσο δύσκολες συνθήκες και να βιώνει μπορεί να διατηρήσει την ανθρωπιά του.

²⁰⁸ Gorstein, L. CBS News, (2022). *People — and pets — flee war in Ukraine*. Ανακτήθηκε 21 Μαΐου, 2022, από <https://www.cbsnews.com/pictures/ukraine-war-refugees-pets/27/>

Εικόνα 128. Ένα παιδί χαιρετά από το παράθυρο ενός λεωφορείου, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images.²⁰⁹

Μια φωτογραφία όπου πίσω από το παράθυρο του λεωφορείου, ξεχωρίζει ένα παιδί μετανάστης όπου ακουμπά με το χέρι του το παράθυρο του λεωφορείου και χαιρετά, ενώ το προσωπάκι του βρίσκεται από μια καρδιά που έχει σχηματιστεί από τη σκόνη του παραθύρου. Το βλέμμα του είναι στραμμένο προς την κάμερα επιτυγχάνοντας την άμεση σύνδεση με το κοινό. Επίσης, τα χρώματα του μπουφάν του παραπέμπουν στα χρώματα της Ουκρανίας και σε συνδυασμό με την καρδιά και τον αποχαιρετισμό, μοιάζει σαν να αποχαιρετά την αγαπημένη του πατρίδα.

²⁰⁹ Kranjac, M. (2022). *Local Communities Can Provide Stability for Ukrainian Refugees*. Ανακτήθηκε 27 Απριλίου, 2022, από <https://jnews.uk/local-communities-can-provide-stability-for-ukrainian-refugees/>

Εικόνα 129. Μια γυναίκα κρατά το παιδί της στο συνοριακό πέρασμα Medyka, στην ανατολική Πολωνία, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.²¹⁰

Χιλιάδες Ουκρανοί πρόσφυγες φτάνουν στην Πολωνία, όπου στήνονται πρόχειρες υπηρεσίες υποδοχής τους. Στη φωτογραφία αυτή έχει γίνει λήψη από το πίσω μέρος μιας γυναίκας που κρατά το παιδί της που είναι στραμμένο προς τη πλευρά της κάμερας. Με τη χρήση του μικρού βάθους πεδίου, ξεχωρίζει το παιδί και η πλάτη της γυναίκας ενώ διακρίνονται με δυσκολία άλλοι πρόσφυγες καθώς και σκηνές. Ακόμη, υπάρχει ένα παιχνίδι φωτός και σκιάς καθώς το παιδί είναι φωτισμένο από τα φώτα του χώρου και γύρω υπάρχουν σκιές. Το παιδί που κοιτά προς τα πίσω λοξά, ανάποδα από την πορεία που πάνε οι υπόλοιποι, συμβολίζει την πατρίδα και όλα αυτά που αφήνουν πίσω τους οι πρόσφυγες, πηγαίνοντάς προς το «σκοτεινό» άγνωστο. Στο βλέμμα του παιδιού, πέρα από λύπη μπορεί να διακριθεί και ένας φόβος, ίσως ακόμα και τρόμος για όλα αυτά που έχει αντικρύσει αλλά και ανησυχία για τον πόλεμο που μαίνεται ακόμα στην πατρίδα του. Είναι τόσο μικρό και έχει αντικρύσει τόσα πολλά από τα δεινά του πολέμου, που σκιάζουν τα αθώα ματάκια του.

²¹⁰ Xinhua. (2022, 13 March). *Putin, Macron, Scholz discuss Ukraine crisis over phone*. China Daily. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.chinadailyhk.com/article/263308>

Εικόνα 130. Μπαλόνια στα εθνικά χρώματα της Ουκρανίας φαίνονται σε ένα χωράφι κοντά στα σύνορα Medyka, στη νοτιοανατολική Πολωνία, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.²¹¹

Στο κέντρο των διαγωνίων απεικονίζεται το θέμα της εικόνας, που είναι η παρουσία δύο μπαλονιών με τα εθνικά χρώματα της Ουκρανίας σε ένα χωράφι. Η φωτογραφία έχει μια παιδική αθωότητα, παρόλο που συμβολίζει κάτι πολύ οδυνηρό, την καταστροφή μιας χώρας. Τα στάχια υψώνονται πιο ψηλά από τα μπαλόνια, όπου μεταφορικά συμβολίζουν ότι η Ουκρανία είναι μια πολύ μικρή χώρα σε σχέση με την υπερδύναμη που έχει να αντιμετωπίσει. Η εικόνα εκφράζει και μια αισιοδοξία, μια ελπίδα για τη λήξη του πολέμου. Υπάρχει μεγάλη ανάπτυξη γεωμετρικών σχημάτων, χρησιμοποιώντας τις γραμμές από τα στάχια του χωραφιού και των μπαλονιών αλλά και χρωματική αντίθεση λόγω της παρουσίας του μπλε και του κίτρινου χρώματος των μπαλονιών. Παράλληλα επικρατεί μια ησυχία, μοναξιά χωρίς την παρουσία άλλου ανθρώπινου στοιχείου ή ζωντανού οργανισμού. Το χρώμα από τα στάχια που έχουν ξεραθεί θα μπορούσε να συμβολίζει επίσης τα καμένα εδάφη και την καταστροφή της χώρας από τους βομβαρδισμούς.

²¹¹ Vatican News. (2022). *Solidariedade e esperança (galeria de fotos)*. Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2022, από <https://www.vaticannews.va/pt/vaticano/news/2022-03/ucrania-solidariedade-esperanca.html>

Εικόνα 131. Μια γυναίκα κρατά την κόρη της σε ένα λεωφορείο που διασχίζει τα Ουκρανικά σύνορα με την Πολωνία, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη, Προσωπικό Αρχείο.

Σε αυτό το γεγονός διακρίνουμε την πρόθεση της φωτογράφου να εστιάσει στο βλέμμα των φωτογραφιζόμενων. Η γυναίκα στρέφει το βλέμμα της προς την κάμερα προκειμένου να εξασφαλίσει την οικειότητα αλλά και την αμεσότητα με τον θεατή που θα διαβάσει την εικόνα. Το παιδί κοιτάει κάπου προς τα δεξιά του πλάνου, με ένα βλέμμα αφηρημένο, ενώ η έκφραση του προσώπου της είναι γεμάτη θλίψη. Η μητέρα έχει πάρει αγκαλιά τη κόρη της και μοιάζει σαν να τη φιλά στο κεφάλι. Η στάση του σώματος της, το απαλό άγγιγμα προς την κόρη της υποδηλώνει την γονική αγάπη, την τρυφερότητα, την προστασία αλλά και την φροντίδα προς τα αγαπημένα μας πρόσωπα. Από την άλλη πλευρά, το μικρό κορίτσι απορροφημένο στις σκέψεις του φαίνεται λυπημένο, σε σχέση με τη μητέρα που φαίνεται πιο χαρούμενη, καθώς κατάφερε να σώσει το παιδί της από τον όλεθρο του πολέμου και τώρα ασφαλής και οι δύο μεταφέρονται στην Πολωνία. Παρόλο που η γυναίκα και η κόρη βρίσκονται μέσα σε ένα λεωφορείο η αντανάκλαση του τζαμιού και η θέση λήψης της εικόνας επιφέρει μια απροσδιόριστη αίσθηση για τον χώρο στον οποίο βρίσκονται.

Εικόνα 132. Παιδιά κάθονται σε λεωφορείο για περαιτέρω μεταφορά έχοντας διασχίσει τα ουκρανικά σύνορα με την Πολωνία, Medyka, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP.²¹²

Η Λουΐζα Γκουλιαμάκη στην εικόνα αυτή καταγράφει με διακριτικότητα, με ευαισθησία αλλά και με συμπάθεια τα παιδιά που βρίσκονται σε ένα λεωφορείο στην νοτιοανατολική Πολωνία και ετοιμάζονται να μεταβούν προς τη νέα τους πατρίδα. Τα παιδιά κοιτούν με τα ματιά γουρλωμένα έξω από το τζάμι και ειδικά το ένα σηκώνει το χεράκι του και χαιρετά. Αυτό συμβολίζει την αποχαιρετισμό στην πατρίδα, σε όλα όσα μέχρι χθες ήταν γνώριμα. Τα βλέμματα των παιδιών στρέφονται στην ίδια κατεύθυνση προς την κάμερα δείχνοντας έτσι μια μικρή ανησυχία. Από την αντανάκλαση του τζαμιού έχουμε μια λάμψη φωτός που συμβολίζει την ελπίδα και αποδίδει στην εικόνα την ευαισθησία και την συμπόνοια για αυτούς τους ανθρώπους.

²¹² Thai PBS World. (2022). *More than three million flee Ukraine war, half of them children: UN*. Ανακτήθηκε 11 Μαΐου, 2022, από <https://www.thaipbsworld.com/more-than-three-million-flee-ukraine-war-half-of-them-children-un>

Εικόνα 133. Πολωνός στρατιώτης βοηθά τις οικογένειες να μεταφέρουν τα υπάρχοντά τους αφού διέσχισαν τα Ουκρανό-Πολωνικά, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/Agence – France – Presse/Getty Images.²¹³

Μια σκηνή από τα Ουκρανό-Πολωνικά σύνορα στο συνοριακό πέρασμα Medyka, στη νοτιοανατολική Πολωνία, όπου διακρίνονται οι πρόσφυγες να κουβαλούν τα λιγοστά υπάρχοντά τους. Στα αριστερά της φωτογραφίας ο Πολωνός στρατιώτης είναι με το βήμα προτεταμένο, στητός, προσπαθώντας να δείξει το δρόμο, ενώ η στάση του σώματός του εμπνέει εμπιστοσύνη και ρωμαλεότητα. Στο κέντρο του πλάνου ένα μικρό κοριτσάκι, κοιτά τον φακό κατάματα, κρατώντας στα χεράκια του αγκαλιά δύο λούτρινα παιχνίδια. Έχει στραβώσει τα πόδια σε θέση αναμονής, ενώ δείχνει να αντιμετωπίζει τις δύσκολες συνθήκες που αντιμετωπίζει με θάρρος. Τα παιδιά είναι τα αθώα θύματα κάθε πολέμου. Αυτή η λήψη, είναι ένα απλό στιγμιότυπο με πολλά νοήματα εστιάζοντας στη ουσία των πραγμάτων που σε αυτή την περίπτωση είναι η ασφάλεια των άμαχων και η προστασία των παιδιών.

²¹³ McEnery, T. & Watts, W. (2022). *U.S. stocks close lower after inflation stays at 40-year high, Ukraine – Russia talks stall*. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου, 2022, από <https://www.marketwatch.com/story/u-s-stock-futures-drop-ahead-of-cpi-with-oil-prices-rising-no-progress-in-ukraine-russia-talks-11646910858>

Εικόνα 134. Μια νεαρή μητέρα κρατά το μωρό της σε ένα προσωρινό καταφύγιο για Ουκρανούς πρόσφυγες κοντά στην πολωνική πόλη Przemysl, 2022, © Λουΐζα Γκουλιαμάκη/AFP via Getty Images.²¹⁴

Μια εικόνα συμβολική σε ένα από τα δεκάδες προσωρινά καταφύγια που στήθηκαν για να υποδεχτούν Ουκρανούς πρόσφυγες. Μια νεαρή μητέρα κρατά ένα νεαρό μωρό, ενώ κάθεται σε ένα κρεβατάκι με παιδικά σεντόνια. Το βρέφος κοιτά απευθείας την κάμερα δίνοντας στον θεατή μια αίσθηση τρυφερότητας και αθωότητας, καθώς έχει τα χεράκια του στο στόμα. Η μητέρα στρέφει το βλέμμα της εκτός κάδρου δημιουργώντας μια περιέργεια σχετικά με το τι μπορεί να σκέφτεται. Τα χείλη είναι κλειστά αλλά εμφανίζεται ένα μειδίαμα, καθώς δεν μπορεί να είναι χαρούμενη για τις συνθήκες αλλά είναι σίγουρα ικανοποιημένη που το παιδί της είναι ασφαλές. Η επιλογή μιας μητέρας που κρατά στην αγκαλιά της το μωρό της συμβολίζει την γονική αγάπη, την τρυφερότητα και την φροντίδα. Μέσα από αυτή την εικόνα η φωτογράφος αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των θεατών για τις αναπάντεχες εξελίξεις που συμβαίνουν στην Ουκρανία.

²¹⁴ Jardine, Ch. (2022, 14 March). *Ukraine-Russia war: UK Government is entirely at odds with British people over Ukrainian refugees* – Christine Jardine MP. The Scotsman. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://www.scotsman.com/news/opinion/columnists/government-utterly-at-odds-with-public-over-ukraine-refugees-christine-jardine-3608050>

Εικόνα 135. Οι άνθρωποι στέκονται με τις αποσκευές τους καθώς περιμένουν να επιβιβαστούν σε λεωφορεία, 2022, © Λουίζα Γκουλιαμάκη/AFP/Getty Images.²¹⁵

Η ανυπομονησία των Ουκρανών προσφύγων κυριαρχεί σε αυτή την εικόνα. Στο κέντρο της εικόνας ένα μικρό παιδί τυλιγμένο με μια κουβέρτα κοιτά κάπως προς το φακό. Το παιδί έχει στραμμένο το κεφάλι του σε διαφορετική κατεύθυνση από το υπόλοιπο του σώμα παρατηρώντας κάτι που του κινεί την περιέργεια. Δεν μπορούμε με ευκρίνεια να διακρίνουμε εάν είναι κορίτσι ή αγόρι. Πιο πίσω του υπάρχει μια ηλικιωμένη γυναίκα και ένα μικρό αγόρι. Λίγο πιο πίσω υπάρχουν διάφοροι πρόσφυγες οι οποίοι αναμένουν την επιβίβασή τους, στο λεωφορείο το οποίο θα τους μεταφέρει μακριά από την φρίκη του πολέμου. Με επίκεντρο τα παιδιά η φωτογράφος θέλει πάλι να προβάλει τα αθώα θύματα κάθε πολέμου που είναι αυτές οι αθώες ψυχές που κοιτούν σαστισμένες και προσπαθούν να καταλάβουν γιατί ξαφνικά το σπίτι τους έγινε μια βαλίτσα και η ασφάλεια του σπιτιού τους αντικαταστάθηκε από μια κουβέρτα που βάζουν γύρω του τόσο για να ζεσταθούν όσο και για να νοιώσουν τη θαλπωρή του χαμένου τους σπιτιού.

²¹⁵ Getty Images. (2022). *People stand with their luggage as they wait to board-buses.* Ανακτήθηκε 8 Μαΐου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/people-stand-with-their-luggage-as-they-wait-to-board-buses-news-photo/1239023172>

ΚΕΦ 4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

«Για τους φωτογράφους, το να μην απεικονίσουν μια κρίση θα ήταν σαν να αγνοούσαν αυτό που είναι μπροστά τους, να αρνούνταν την ύπαρξή της. Η κρίση είναι εδώ είτε αφορά την οικονομία, είτε αφορά τους μετανάστες, είτε αφορά το περιβάλλον και οι επιπτώσεις της είναι ορατές ολόγυρά μας» (Πετσίνη, 2015).²¹⁶

Μέσα από τον φωτογραφικό της φακό η Λουΐζα Γκουλιαμάκη προσπαθεί να μας επηρεάσει όλους, με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο, απαιτώντας σχεδόν να πάρουμε θέση, «να κάνουμε κάτι» όπως χαρακτηριστικά λέει. Καθώς συχνά τα μοντέλα της κοιτούν απευθείας τον φακό, μπορούμε να παρομοιάσουμε το έργο της με το έργο του Lewis Hine.

Άνθρωπος απλός και αυθεντικός, αισιόδοξος, με διακριτικότητα και ειλικρίνεια, με έμφυτη ευγένεια και γεμάτη ευαισθησίες, ταλαντούχα ιδεολόγος, μάχεται για τα ιδανικά της και για όσα πρεσβεύει, είτε βρίσκεται στη πρώτη γραμμή της μάχης, είτε παρακολουθώντας από απόσταση τα γεγονότα. Ο φωτογραφικός της φακός είναι έτοιμος να αποθανατίσει μια ξεχωριστή στιγμή, ένα μοναδικό στιγμιότυπο, ιδιαίτερο τόσο καλλιτεχνικά όσο και κοινωνικά.

Παρά το πλήθος φωτογραφιών και γεγονότων που έχει φωτογραφήσει, είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη προς το θέμα των προσφύγων - μεταναστών, από όπου και εάν προέρχονται. Με ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς τα παιδιά, συχνά τα φωτογραφίζει μέσα στους καταυλισμούς, είτε σε στιγμές ξεγνοιασιάς να παίζουν και να γελούν, είτε σε στιγμές λύπης και περισυλλογής, άλλοτε μόνα τους και άλλοτε στην αγκαλιά της μαμάς τους.

Για κάθε φωτορεπόρτερ είναι ιδιαίτερα σημαντικό στις εικόνες του να αποδίδεται μια ιστορία. Έτσι ακριβώς και η Λουΐζα Γκουλιαμάκη, προσπαθεί μέσα από τις εικόνες της να μας διηγηθεί την ιστορία των προσφύγων - μεταναστών. Στόχος της δεν είναι απλά η μετάδοση μιας πληροφορίας, η απεικόνιση ενός γεγονότος, αλλά η διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Με βλέμμα διερευνητικό αποθανατίζει τη στιγμή, εστιάζοντας ανάλογα το θέμα της.

²¹⁶ Petsini, P. (2015). *The Greek Crisis |The Greek depression*. Ανακτήθηκε 22 Μαΐου, 2022, από https://www.academia.edu/44621899/The_Greek_depression_WIP17_2015

Καταγράφοντας τα γεγονότα όπως διαδραματίζονται στοχεύει από τη μία στην ενημέρωση του κοινού αλλά από την άλλη στην κινητοποίηση και την ευαισθητοποίησή του. Το βλέμμα της μέσα από την ματιέρα ψάχνει να βρει την μοναδική αυτή στιγμή που το φως και το περιβάλλον σε συνδυασμό με τους πρωταγωνιστές θα δώσουν μια μοναδική απεικόνιση της πραγματικότητας που θα έχει συναίσθημα, θα προκαλέσει το κοινό, θα το ευαισθητοποιήσει και παράλληλα θα αποτελέσει κινητήρια δύναμη για να δράσει.

Οι φωτογραφίες της έχουν ταξιδέψει σε όλο το κόσμο μεταφέροντας στιγμιότυπα από σημαντικά ιστορικά γεγονότα, που έχουν βραβευτεί, κατατάσσοντάς την στις πιο αξιόλογες σύγχρονες Ελληνίδες φωτορεπόρτερ. Αυτό που την προσέλκυσε να ασχοληθεί με την φωτογραφία «*η απεικόνιση των σημαντικών ιστορικών γεγονότων*» είναι αυτό που πρεσβεύει και η ίδια με το έργο της, αφήνοντας μια σημαντική παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές, με την κάλυψη σημαντικών ιστορικών γεγονότων.

Μέσα από τις σειρές της, περιηγούμαστε σε σημαντικές στιγμές της σύγχρονης ιστορίας, όπως για παράδειγμα ο πόλεμος στο Κοσσυφοπέδιο, η επανάσταση στο Κίεβο, το προσφυγικό ζήτημα λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Μέσα από το φακό της ερχόμαστε σε επαφή και με άγνωστες πτυχές της πολιτικής και της κοινωνικής ζωής της σύγχρονης Ελλάδας, με το «*Greek Crisis*», τις εκλογές, τις διαδηλώσεις για την ονομασία της Β. Μακεδονίας, την υγειονομική κρίση. Τέλος γινόμαστε συνοδοιπόροι στην «*Διαδρομή*» των προσφύγων, παρακολουθώντας στιγμές από την καθημερινή τους ζωή στους καταυλισμούς της Λέσβου, της Κω, στο Βαθύ της Σάμου, στον Πειραιά, στην Ειδομένη και στον Ελαιώνα.

Η δυναμική της και το πάθος της για δικαιοσύνη, αλληλεγγύη, προσφορά προς τον συνάνθρωπο, αδελφικότητα των λαών, διακρίνεται και στις φωτογραφίες της. Είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη προς τα παιδιά όπου με τις φωτογραφίες της θέλει να κινητοποιήσει τον θεατή να παρέχει ουσιαστική υποστήριξη, ειδικά στους πληθυσμούς που είναι πιο ευάλωτοι, όπως είναι τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών. Υπέρμαχος της ελευθερίας της έκφρασης και κατά κάθε μορφής βίας, μέσα από τις σκληρές αλλά αληθινές εικόνες βίας προασπίζεται το δικαίωμα του κάθε πολίτη να διαμαρτυρηθεί για τα κακώς

κείμενα και να αγωνιστεί για ένα καλύτερο αύριο τόσο για αυτόν όσο και για τα παιδιά του. Πάντα στη πρώτη γραμμή των γεγονότων, η φωτογραφική της ματιά ενημερώνει, ευαισθητοποιεί, συγκινεί, προκαλεί το βλέμμα και κινητοποιεί τον νου. Κλείνοντας φέτος 30 χρόνια πορείας, δεν θα μπορούσε να έχει ορθότερη συγκυρία η συγγραφή της παρούσας πτυχιακής. Μέσα από την παρουσίαση 23 συλλογών της, τις οποίες επιλέξαμε με γνώμονα την χρονική περίοδο, όπου μέσα από αυτές επιθυμούμε να παρουσιάσουμε τα τελευταία 25 χρόνια της σύγχρονης ιστορίας (1997-2022), εστιάζοντας στα γεγονότα που επηρέασαν και στιγμάτισαν τόσο την ευρωπαϊκή πορεία όσο και την ελληνική σύγχρονη ιστορία.

Ειδικά η Ελλάδα διάνυσε μια από τις πιο δύσκολες πορείες της καθώς το προσφυγικό-μεταναστευτικό ζήτημα απασχολεί τη χώρα τα τελευταία 11 χρόνια, ενώ η χώρα ταλαντεύτηκε από την τις μεγάλες διαδηλώσεις το 2011, την οικονομική κρίση και πολιτική από το 2012 ως το 2015, το δημοψήφισμα για την παραμονή της χώρας στην Ε.Ε. το 2015, τις διαδηλώσεις για την ονομασία της Β. Μακεδονίας από το 2018 ως το 2019, τις διαδηλώσεις για την κλιματική αλλαγή το 2019, την υγειονομική κρίση λόγω του covid-19 από το 2019 ως σήμερα, αλλά και τις μεγάλες φωτιές λόγω του καύσωνα το 2021. Ειδικά για το προσφυγικό -μεταναστευτικό ζήτημα, η χώρα αναγκάστηκε να ιδρύσει και να μπορέσει να διαχειριστεί διάφορους καταυλισμούς ανά την επικράτεια, όπως στο λιμάνι του Πειραιά (2011-2016), στην Λέσβο (2015-2020), στην Κω (2015) στο χωριό της Ειδομένης (2016), στη Σούδα στη Χίο (2016), στο Βαθύ της Σάμου (2019), στη Μόρια στη Λέσβο (2020), στον Ελαιώνα (2022). Μέρος αυτή της πορείας αποτυπώνεται στο έργο «Διαδρομή» (2015-2016). Πράγματι μέσα από τις συλλογές της ταξιδεύουμε στο χρόνο και δεν είναι τυχαίο ότι ο φωτογράφος ορθά τελικά χαρακτηρίστηκε από την Πατσοπούλου (2015) ως «κοινωνιολόγος» ο οποίος μελετά τα αντικείμενα του ενδιαφέροντος του, με τον φωτογραφικό φακό. Οι φωτογραφίες της διηγούνται ιστορίες που μπορούν να αναγνωστούν από άτομα κάθε ηλικίας, ανεξαρτήτου κοινωνικής θέσης, μόρφωσης, βιοτικού επιπέδου, καταγωγής, καθώς η «γλώσσα» που χρησιμοποιεί είναι απλή, είναι η «γλώσσα» της ψυχής. Κάθε τις φωτογραφία ο θεατής την αισθάνεται σαν «γροθιά» τον ευαισθητοποιεί και κινητοποιεί για σκέψη και δράση.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ & ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Collins, (2018). *Collins English Dictionary Complete and Unabridged*. Collins Dictionaries.
- Freund, G. (1996). *Φωτογραφία & Κοινωνία*. μτφ. Μαυροειδή Ε. Περιοδικό Φωτογράφος.
- Godeau, S. (1994). *Photography in the Docks Essays on Photographic History Institutions, and Practices (Media and Society)*. University of Minnesota Press.
- Janson, H. & Janson, A. (2011). *Ιστορία της Τέχνης – Η Δυτική Παράδοση*. Έλλην.
- Sontag, S. (1993). *Περί Φωτογραφίας*. Περιοδικό Φωτογράφος.
- Wells, L. (2007). *Εισαγωγή στη Φωτογραφία*. Πλέθρον.
- Wombell, P. (2000). *Sportscape: The evolution of sports photography*. London: Phaidon.
- Βλασσάς, Γ. (2002^α). *Επάγγελμα Φωτορεπόρτερ*. Photo Imaging Group.
- Βλασσάς, Γ. (2002^β). *Σπουδή στην Καλλιτεχνική Φωτογραφία και τις Οπτικοακουστικές Τέχνες*. Photo Imaging Group.
- Βλασσάς, Γ. (2009). *Το χρονικό της Ελληνικής Φωτογραφίας «1940 – 1981»*. Photo Imaging Group.
- Μαρκίδου, Ν. (2015). *Φωτογραφία: Κριτικές Αναγνώσεις*. Ιδιωτική.
- Παπαδημητρόπουλος, Π. (2017). *Το Θέμα και η Φωτογραφία*. University Studio Press.
- Παπαϊωάννου, Η., Πετσίνη, Π., Λατσούδη, Ε., Λουκά, Μ., Οικονομίδης, Α., Ρίκου, Ε., Τραμπούλης, Θ., Χαμηλάκης, Γ., & Χριστόπουλος, Δ.Κ. (2016). *Μια άλλη ζωή: Ανθρώπινες ροές / Άγνωστες οδύσσειες*. Συλλογικό Έργο. Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης.
- Πασχαλίδης, Γ. (2012). *Τα νοήματα της Φωτογραφίας*. University Studio Press.
- Σκαρπέλος, Γ. (2011). *Εικόνα και Κοινωνία – Από την κοινωνική φωτογραφία στην οπτική κοινωνιολογία*. Τόπος.
- Συλλογικό Έργο, (2002). *Έλληνες Φωτορεπόρτερ. Οπλίζοντας την μνήμη*. Εκδόσεις Κοχλίας.
- Τσατσούλης, Δ. (2015). *Η Γλώσσα της εικόνας - Φωτογραφία και Σουρεαλισμός με τον φακό του Raoul Ubac*. Δεύτερη Αναθεωρημένη Έκδοση. Παπαζήση.

E - BOOKS

Buckland, G. (2016). *Who Shot Sports, A Photographic History, 1843 to the Present*. Κνορφ. Ανακτήθηκε 19 Απριλίου 2022 από

<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/Museum/Visit/TOM-Schools/Teaching-Resources/2017/Sports-Photography/Sports-Photography-Information-Sheet-EN.pdf>

Mc Ennis, S. (2016). *Following the action: How to live bloggers are reimagining the professional ideology of sports journalism*. *Journalism Practice*, 10 (8). pp. 967 – 982.

Ανακτήθηκε 28 Απριλίου 2022 από <https://studyexcell.com/the-role-of-photography-in-sports-journalism-and-media/>

Medda, E. (2021). *Mythography - Vol. 01 Mars, Saturn and Neptune*. Dot ART/Exhibit Around. Pages 90 – 99, 110 – 117, Ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2022 από

https://issuu.com/dotartpuntidiappartenenza/docs/web_mythography_i_2021_book_-_copia

Palmer, E. (2017). *Really Social Photojournalism: A call to action, Introduction to the Special Issue*, p.198 – 202. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου 2022 από

<https://doi.org/10.1080/15551393.2017.1388700>

Petsini, P. (2015). *The Greek Crisis |The Greek depression*. Ανακτήθηκε 22 Μαΐου 2022 από

https://www.academia.edu/44621899/The_Greek_depression_WIP17_2015

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

«Όλη η Ελλάδα μια γροθιά» στις διαδηλώσεις. (2010, 6 Μαΐου). Το Βήμα. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2022, από <https://www.tovima.gr/2010/05/06/politics/oli-i-ellada-mia-grothia-stis-diadilwseis/>

25 Ιανουαρίου 2015 / Οι φωτογραφίες από την ημέρα της ιστορικής νίκης του Σύριζα. (2021, 25 Ιανουαρίου). Η Αυγή. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από

https://www.avgi.gr/gallery/fotografies/377701_oi-fotografies-apo-tin-imera-tis-istorikis-nikis-toy-syriza

A Idomeni è pieno di bambini. (2016, 4 marzo). Il post. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από <https://www.ilpost.it/2016/03/07/idomeni-ultimi-giorni/idomeni-21/>

Abc News. (2014). *Ukraine: President Viktor Yanukovich says he was forced to flee due to threats; slams 'pro-fascist' forces*. Ανακτήθηκε 24 Απριλίου, 2022, από

<https://www.abc.net.au/news/2014-02-28/ukraine-minister-accuses-russia-of-armed-invasion/5291986?nw=0&r=Gallery>

Acla, E. (2021). *Greece hopes to bring wildfires under control 'in coming hours'*.

Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://eaglenews.ph/greece-hopes-to-bring-wildfires-under-control-in-coming-hours/>

ActionAid. (2015). *Ξεκινάμε πρόγραμμα για τους πρόσφυγες στη Λέσβο*. Ανακτήθηκε 7 Ιουνίου, 2022, από <https://www.actionaid.gr/ta-nea-mas/xekiname-programma-gia-toys-prosfyges-sti-lesbo>

AFP, (2012). *Three Afp photographers win at the China International Press Photo contest (Chipp)*. Ανακτήθηκε 10 Μαΐου, 2022, από

<https://www.afp.com/en/agency/awards/three-afp-photographers-win-china-international-press-photo-contest-chipp>

AFP. (2016, 4 April). *Greece counts down to first Turkey migrant returns under EU deal*. The Peninsula Qatar. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://thepeninsulaqatar.com/article/04/04/2016/greece-counts-down-to-first-turkey-migrant-returns-under-eu-deal>

AFP. (2016, 5 March). *13,000 refugees at Greek border ahead of crunch EU-Turkey migration summit*. The Peninsula Qatar. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://thepeninsulaqatar.com/article/05/03/2016/13,000-refugees-at-Greek-border-ahead-of-crunch-EU-Turkey-migration-summit>

AFP. (2018). *Greek resistance icon Theodorakis demands vote on Macedonia deal*. Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2022, από <https://www.digitaljournal.com/world/greek-resistance-icon-theodorakis-demands-vote-on-macedonia-deal/article/513961>

AFP. (2019). *Incidents Lors d'une Manifestation à Athènes Contre le Nouveau nom de la Macédoine*. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.cnews.fr/monde/2019-01-20/incidents-lors-dune-manifestation-athenes-contre-le-nouveau-nom-de-la-macedoine>

AFP. (2021). *Greek firefighter's hopeful of containing forest blaze*. Ανακτήθηκε 27 Μαΐου, 2022, από <https://www.digitaljournal.com/world/greek-firefighters-hopeful-of-containing-forest-blaze/article>

AFP. (2021, 11 juillet). *L'Afghanistan appelle l'Europe à cesser d'expulser des migrants afghans*. L'Orient-Le Jour. Ανακτήθηκε 8 Μαΐου, 2022, από <https://www.orientlejour.com/article/1268098/afghanistan-appelle-leurope-a-cesser-dexpulser-des-migrants-afghans.html>

AFP. (2022). *Des bénévoles sans frontières en Pologne accueillent les réfugiés d'Ukraine*. Ανακτήθηκε 7 Μαΐου, 2022, από <https://www.msn.com/fr-be/actualite/monde/des-b%C3%A9n%C3%A9voles-sans-fronti%C3%A8res-en-pologne-accueillent-les-r%C3%A9fugi%C3%A9s-dukra%C3%AC%99ne/ar-AAUQQAR>

AFP. (2022, 8 March). *Número de refugiados da Ucrânia deve superar dois milhões até quarta-feira (9), diz Acnur*. FOLHA de PERNANBUCO. Ανακτήθηκε 19 Μαΐου, 2022, από <https://www.folhade.com.br/noticias/numero-de-refugiados-da-ucrania-deve-superar-dois-milhoes-ate/218405/>

Agence France-Presse. (2020). *Amid global controversy, Greece moves forward with chloroquine*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://ednh.news/amid-global-controversy-greece-moves-forward-with-chloroquine/>

Alegria, F. (2020). *Documentary Photography Vs Photojournalism*. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.lightstalking.com/documentary-photography-vs-photojournalism/>

Ansa. (2020). *Funding boost for islands lifting refugee 'burden' in Greece*. Ανακτήθηκε 31 Απριλίου, 2022, από <https://www.infomigrants.net/fr/post/24643/funding-boost-for-islands-lifting-refugee-burden-in-greece>

APW (Athens Photo World). (2020). *Athens Photo World Award 2020*. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://contests.picter.com/athens-photo-world-award-2020>

APW (Athens Photo World). (χ.χ.). *Λουίζα Γκουλιμάκη Athens Photo World*. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://apw.gr/louisa-gkoulimaki/>

Assir, S. AFP Correspondent. (2015). *The lucky ones*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://correspondent.afp.com/lucky-ones>

Associated Press. (2022). *Refugees from Ukraine reach 2 million*. Ανακτήθηκε 7 Μαΐου, 2022, από <https://www.marketwatch.com/story/refugees-from-ukraine-reach-2-million-01646735974>

Bami, X. (2020). *Innocence Lost: Childhood Memories of the Kosovo War*. Ανακτήθηκε 2 Ιουνίου, 2022, από <https://balkaninsight.com/2020/03/30/innocence-lost-childhood-memories-of-the-kosovo-war/>

Becatoros, E. & Gatopoulos, D. (2019). *Conservative ousts liberal incumbent in parliamentary election in Greece*. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.sfgate.com/world/article/Conservative-ousts-liberal-incumbent-in-14077741.php#photo-17815874>

Becatoros, E. & Gatopoulos, D. (2019). *Conservative ousts liberal incumbent in parliamentary election in Greece*. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.sfgate.com/world/article/Conservative-ousts-liberal-incumbent-in-14077741.php#photo-17816657>

Bernd, J. (2014, 21 November). *Bernd Johann: Revolution of dignity in Ukraine*. Kyiv Post. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου, 2022, από <https://www.kyivpost.com/article/opinion/oped/bernd-johann-revolution-of-dignity-in-ukraine-372601.html>

Borowiec, S. (2016, 1 March). *Thousands of migrants backed up at Greek border as Europe's refugee crisis worsens*. Los Angeles Times. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-greece-refugees-bottleneck-20160301-story.html>

Buttkereit, C. (2016). *Die griechische Insel Chios zwischen Hoffen und Bangen*. Ανακτήθηκε 6 Μαΐου, 2022, από <https://www.deutschlandfunk.de/erdogan-und-die-eu-die-griechische-insel-chios-zwischen-100.html>

Charles, D. (2020). *As a journalist, I had to take a tough decision*. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου, 2022, από <https://news-decoder.com/journalist-tough-decision/>

Clark, T. (2016). *A Patch of Green Amid the ruins*. Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2022, από <http://tomclarkblog.blogspot.com/2016/03/a-patch-of-green-amid-ruins.html>

Courrier des Balkans, Rico, S. & Cassonnet, F. (2021). *In the spotlight: in Greece, "Moria no longer exists, but nothing has changed for the refugees"*. Ανακτήθηκε 30 Απριλίου, 2022, από <https://www.tellerreport.com/news/2021-09-10-in-the-spotlight--in-greece--%22moria-no-longer-exists--but-nothing-has-changed-for-the-refugees%22.Bk-jc1ZYft.html>

Cox, S. (2022). *Introduction to Photography: The Universal Language*. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://photographylife.com/what-is-photography>

Dahmann, K. (2013). *Start of the Kosovo War (1999)*. Ανακτήθηκε 11 Απριλίου, 2022, από <https://www.dw.com/en/start-of-the-kosovo-war-1999/a-16765955>

Danilova, M. & Karmanau, Y. (2014, February 24). *Ukraine issues arrest warrant for missing leader Yanukovich*. 89,3 Крсс. Ανακτήθηκε 20 Μαΐου, 2022, από <https://archive.kpcc.org/news/2014/02/24/42407/ukraine-issues-arrest-warrant-for-missing-leader-y/>

Dumbs, H. (2014, 14 June). *Kosovo-Krieg: Tausende Opfer und keine Täter*. Diepresse. Ανακτήθηκε 8 Μαΐου, 2022, από <https://www.diepresse.com/3821372/kosovo-krieg-tausende-opfer-und-keine-taeter>

Earth Observatory Nasa. (2021). *Fire Consumes Large Swaths of Greece*. Ανακτήθηκε 19 Απριλίου, 2022, από <https://earthobservatory.nasa.gov/images/148682/fire-consumes-large-swaths-of-greece>

eNCA. (2021). *Hundreds flee, homes destroyed as forest fires ravage Greek island*. Ανακτήθηκε 3 Μαΐου, 2022, από <https://www.enca.com/news/hundreds-flee-homes-destroyed-forest-fires-ravage-greek-island>

Euronews. (2015). *Λέσβος: 370.000 μετανάστες και πρόσφυγες αποβιβάστηκαν στο νησί από την αρχή του 2015*. Ανακτήθηκε 1 Μαΐου, 2022, από <https://gr.euronews.com/my-europe/2015/11/12/lesbos-struggles-to-provide-enough-shelter-for-continuing-flow-of-migrants>

Exhibit Around Aps (Trieste photo days). (2021). *Mythography – Vol. 01: best authors, exhibition and book pre-orders!* Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από <https://www.exhibitaround.com/en/mythography01-migliori-autori-mostra-e-prevendite-libro/>

Fires at Greek migrant camp leave thousands homeless. (2020). Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://edition.cnn.com/2020/09/09/europe/gallery/lesbos-moria-migrant-camp-fire/index.html>

Gaither, C. (2019). *13 Most Popular Types of Photography Genres*. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από <https://photographycourse.net/types-of-photography>

Getty Images. (2010). *A man looks at a Marfin bank branch with windows smashed*. Ανακτήθηκε 30 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.ae/detail/news-photo/man-looks-at-a-marfin-bank-branch-with-windows-smashed-news-photo/98716004>

Getty Images. (2010). *People look at messages left in front of the burnt Marfin*. Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/people-look-at-messages-left-in-front-of-the-burnt-marfin-news-photo/99055231>

Getty Images. (2016). *Syrian-and-iraqi-refugees-trapped-at-the-greek-macedonian*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/syrian-and-iraqi-refugees-trapped-at-the-greek-macedonian-news-photo/512837278>

Getty Images. (2019). *Young Protesters takes part in against climate*. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/young-protesters-takes-part-in-a-protest-against-climate-news-photo/1142552506>

Getty Images. (2022). *People stand with their luggage as they wait to board buses*. Ανακτήθηκε 8 Μαΐου, 2022, από <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/people-stand-with-their-luggage-as-they-wait-to-board-buses-news-photo/1239023172>

Gorchinskaya, K. (2014, 20 February). *Ukraine spins out of control*. Kyiv Post. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/ukraine-spins-out-of-control-337220.html>

Gorstein, L. CBS News, (2022). *People — and pets — flee war in Ukraine*. Ανακτήθηκε 21 Μαΐου, 2022, από <https://www.cbsnews.com/pictures/ukraine-war-refugees-pets/27/>

- Gouliamaki, L. (χ.χ.). *Protesters - the Greek Crisis*. *Lens Culture*. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2022, από <https://www.lensculture.com/projects/202042-protesters-the-greek-crisis>
- Gouliamaki, L. AFP Correspondent. (2019). *The endless wait*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://correspondent.afp.com/endless-wait>
- Hermans, J. (χ.χ.). *Documentary Photography vs Photojournalism*. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2022, από <https://expertphotography.com/photojournalism-vs-documentary/>
- Higgins, A. & E. Kramer, A. (2014, 21 February). *Kiev has deal, but Russia and protesters appear wary*. *Houston Chronicle*. Ανακτήθηκε 21 Μαΐου, 2022, από <https://www.houstonchronicle.com/news/nation-world/world/article/Kiev-has-deal-but-Russia-and-protesters-appear-5257532.php#photo-5925015>
- Hosking, P. (2015, 1 July). *Ftse gains wiped out by fears over Greek euro exit*. *The Times*. Ανακτήθηκε στις 5 Απριλίου, 2022, από <https://www.thetimes.co.uk/article/ftse-gains-wiped-out-by-fears-over-greek-euro-exit-5fcjk0v8l3f>
- Hua, X. (2021, 21 September). *UN: 635,000 people displaced in Afghanistan this year*. *China Daily*. Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από <https://www.chinadailyhk.com/article/239510>
- Human Rights Watch. (2015). *Greece: Chaos, Insecurity in Registration Center*. Ανακτήθηκε 18 Ιουνίου, 2022, από <https://www.hrw.org/news/2015/10/12/greece-chaos-insecurity-registration-center>
- Human Rights Watch. (2018). *Ελλάδα: Άθλιες οι Συνθήκες για τους Αιτούντες Άσυλο στη Λέσβο*. Ανακτήθηκε 9 Ιουνίου, 2022, από <https://www.hrw.org/el/news/2018/11/21/324487>
- International Photography Hall of Fame and Museum. (χ.χ.). *Lewis Hine*. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2022, από <https://iphf.org/inductees/lewis-hine>
- IWMF (International Women's Media Foundation). (2017). *Louisa Gouliamaki Honorable Mention – 2017 Anja Niedringhaus Courage in Photojournalism Award*. Ανακτήθηκε 6 Απριλίου, 2022, από <https://www.iwmf.org/2017/04/louisa-gouliamaki/>
- Jardine, Ch. (2022, 14 March). *Ukraine-Russia war: UK Government is entirely at odds with British people over Ukrainian refugees – Christine Jardine MP*. *The Scotsman*. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://www.scotsman.com/news/opinion/columnists/government-utterly-at-odds-with-public-over-ukraine-refugees-christine-jardine-3608050>
- Justo, N. (2022, 17 March). *Nathalia Justo: Granting temporary protected status to Ukrainians is a start, but it's not enough*. *Chicago Tribune*. Ανακτήθηκε 24 Μαΐου, 2022, από <https://www.chicagotribune.com/opinion/commentary/ct-opinion-tps-ukrainians-refugees-20220317-pw5oazzakzd23dcrwwck3drvmu-story.html>
- Kennedy, M. (χ.χ.). *26 Types of Photography to Explore (for Inspiration)*. Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2022, από <https://digital-photography-school.com/types-of-photography>
- Kiev: On the Front Lines*. Ανακτήθηκε στις 1 Μαΐου, 2022, από https://graphics.france24.com/ukraine_violence_protest/
- Kranjac, M. (2022). *Local Communities Can Provide Stability for Ukrainian Refugees*. Ανακτήθηκε 27 Απριλίου, 2022, από <https://jnews.uk/local-communities-can-provide-stability-for-ukrainian-refugees/>

Le Monde avec Reuters. (2018, 5 February). *Grèce : manifestation à Athènes pour que la Macédoine abandonne son nom*. Le Monde. Ανακτήθηκε στις 11 Απριλίου, 2022, από https://www.lemonde.fr/europe/article/2018/02/04/grece-manifestation-a-athenes-contre-la-macedoine_5251677_3214.html

Library of Congress. (χ.χ.). *Jacob Riis Revealing “How the Other Half Lives” Exhibition Overview*. Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2022, από <https://www.loc.gov/exhibits/jacob-riis/overview.html>

Look charms. (2021). *A hundred firefighters from the south of France are arriving as reinforcements*. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://lookcharms.com/a-hundred-firefighters-from-the-south-of-france-are-arriving-as-reinforcements/>

Manten Photography, (2020). *What is Social Documentary Photography?* Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://www.mantenphotography.com/blog/2020/1/what-is-social-documentary-photography>

Mantle, L. (2015, July,6). *Air Talk. Should it stay or should it go? Greece ponders future with the Eu*. 89.3 Kpcc. Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου, 2022, από <https://archive.kpcc.org/programs/airtalk/2015/07/06/43522/should-it-stay-or-should-it-go-greece-ponders-futu/>

Marfin: 12 χρόνια μετά οι νεκροί ακόμη περιμένουν δικαίωση. (2022, 5 Μαΐου). Ανακτήθηκε 21 Μαΐου, 2022, από <https://www.in.gr/2022/05/05/greece/marfin-12-xronia-meta-oi-nekroi-akomi-perimenoun-dikaiosi>

Marra, A. (2014, 7 March). *A Ukrainian Conscience Lost by Complicity, Recovered by Remorse*. Wbur – Fm. Ανακτήθηκε στις 7 Μαΐου, 2022, από <https://www.wbur.org/npr/287286287/a-ukrainian-conscience-lost-by-complicity-recovered-by-remorse>

McEnergy, T. & Watts, W. (2022). *U.S. stocks close lower after inflation stays at 40-year high, Ukraine – Russia talks stall*. Ανακτήθηκε 14 Μαΐου, 2022, από <https://www.marketwatch.com/story/u-s-stock-futures-drop-ahead-of-cpi-with-oil-prices-rising-no-progress-in-ukraine-russia-talks-11646910858>

Megia, C. (2022). *Refugees in Greece face hunger, homelessness despite status*. Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://www.eaglenews.ph/refugees-in-greece-face-hunger-homelessness-despite-status/>

Miller, F. (2016, 8 March). *Images of the Day*. The Irish Times. Ανακτήθηκε 16 Απριλίου, 2022, από <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/images-of-the-day-1.2565020>

Murabayashi, A. (2020). *David Burnett Letter to the NPPA on Ethics*. Ανακτήθηκε 11 Απριλίου, 2022, από <https://blog.photoshelter.com/2020/07/david-burnett-letter-to-the-nppa-on-ethics/>

O’ Brien, M. (2015, 17 June). *This picture shows the pain of Greece falling apart*. The Washington Post. Ανακτήθηκε 4 Μαΐου, 2022, από <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/06/17/this-picture-shows-the-pain-of-greece-falling-apart/>

Oden, L. International Photography Hall of Fame and Museum, (χ.χ.). *Alfred Stieglitz*. Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από <https://iphf.org/inductees/Alfred-stieglitz/>

- Orange News, (2017). *Φωτογραφία: Η Διαδρομή (The Itinerary), περνά και κάνει στάση στην Άρτα*. Ανακτήθηκε στις 26 Απριλίου, 2022, από <https://www.orangenews.gr/news/culture/article/h-diadromh-the-itinerary-perna-kai-kanei-stash-sthn-arta/67>
- Palaiologos, Y. (2016, 1 March). *The Cost of Isolating Greece*. The Wall Street Journal. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από <https://www.wsj.com/articles/the-cost-of-isolating-greece-1456858606>
- Papadimas, L. (2016, 1 March). *Living in filth, Greece's migrants battle hunger and cold*. The Peninsula Qatar. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://thepeninsulaqatar.com/article/01/03/2016/Living-in-filth,-Greece%E2%80%99s-migrants-battle-hunger-and-cold>
- Phelan, S. (2016, 4 March). *Just 350 Syrian refugees due to arrive this year*. Independent. Ie. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <https://www.independent.ie/irish-news/news/just-350-syrian-refugees-due-to-arrive-this-year-34510439.html>
- Pifer S. (2019). *Ukraine: Looking forward, five years after the Maidan Revolution*. Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2019/02/22/ukraine-looking-forward-five-years-after-the-maidan-revolution/>
- POYi (Pictures of the Year International), *Second Place Louisa Gouliamaki Agence France-Presse "Evacuation"*. Ανακτήθηκε 9 Μαΐου, 2022, από <http://poy.org/69/03/02.php>
- POYi (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_01.php
- POYi (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_10.php
- POYi (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_04.php
- POYi (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_02.php
- POYi (Pictures of the Year International). (χ.χ.). *Protesters*. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου, 2022, από https://www.poy.org/69/13/ae01_08.php
- Radio Free Europe/Radio Liberty. (2016). *Photos of The Week #9*. Ανακτήθηκε 10 Μαΐου, 2022, από <https://www.rferl.org/a/top-shots-week-9/27580586.html>
- Refugee Support Aegean. (2019). *Εγκλωβισμένοι πρόσφυγες στην Σάμο: Ανθρωπιστική κρίση χωρίς τέλος*. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://rsaegean.org/el/refugees-trapped-on-samos/#1>
- Refugees International. (2022). *Crisis in Ukraine: Humanitarian and Human Rights Imperatives and the Response in Poland*. Ανακτήθηκε 24 Μαΐου, 2022, από <https://www.refugeesinternational.org/events/2022/3/25/crisis-in-ukraine-humanitarian-and-human-rights-imperatives-and-the-response-in-poland>
- Riedel, A. (2015). *Zwischen Bankrott und schwierigen Verhandlungen*. Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.deutschlandfunkkultur.de/referendum-in-griechenland-zwischen-bankrott-und-100.html>
- RSA (Refugee Support Aegean). (2019). *Εγκλωβισμένοι πρόσφυγες στην Κω: Μία ανείπωτη κρίση συνθηκών υποδοχής*. Ανακτήθηκε 11 Μαΐου, 2022, από <https://rsaegean.org/el/trapped-refugees-%CE%BFn-kos/>

- Sanchez, M. (2016, 26 March). *Cartón y boli contra el olvido. Los mensajes que envían los refugiados desde Idomeni*. El País. Ανακτήθηκε 7 Μαΐου, 2022, από https://verne.elpais.com/verne/2016/03/26/articulo/1458985441_606750.html
- Sanchez, H., G. (2016). *22 Of The Most Powerful Photos of This Week*. Ανακτήθηκε 1 Μαΐου, 2022, από <https://www.buzzfeed.com/gabrielsanchez/the-most-powerful-photos-of-this-week-march-11>
- Savon, V. (2015). *All of Greece partied last night after rejecting austerity*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.theverge.com/2015/7/6/8900329/greece-referendum-bailout-vote-party-photos>
- Savon, V. (2015). *All of Greece partied last night after rejecting austerity*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.theverge.com/2015/7/6/8900329/greece-referendum-bailout-vote-party-photos>
- Stamouli, N. (2016, 3 March). *New Migrant Crisis Flares in Greece*. The Wall Street Journal. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2022, από <https://www.wsj.com/articles/new-migrant-crisis-flares-in-greece-1456956214>
- Swift, T. (2014, 22 February). *Ukraine president flees Kiev as protesters seize his compound*. Darkroom Baltimore sun. Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου, 2022, από <http://darkroom.baltimoresun.com/2014/02/ukraine-president-expeled-as-protestors-seize-his-compound/#30>
- Tavlas, N. (2021). *Photojournalist Louisa Gouliamaki "Photojournalism is an international language"*. Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2022, από <https://www.photojournalismnews.com/louisa-gouliamaki>
- Thai PBS World. (2022). *More than three million flee Ukraine war, half of them children: UN*. Ανακτήθηκε 11 Μαΐου, 2022, από <https://www.thaipbsworld.com/more-than-three-million-flee-ukraine-war-half-of-them-children-un>
- TRT. (2016). *Η UNCHR για τις συνθήκες διαβίωσης σε καταυλισμούς στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου, 2022, από <https://www.trt.net.tr/greek/balkania-kupros/2016/05/27/e-unhcr-gia-tis-sunthekes-diabioses-se-kataulismous-sten-ellada-499104>
- UNCHR (The UN Refugee Agency) Cyprus. (2015). *Ξεπερνούν τις 48.000 οι αφίξεις προσφύγων στα ελληνικά νησιά φέτος – Ιδιαίτερα αυξημένη η πίεση στη Λέσβο*. Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://www.unhcr.org/cy/2015/06/09/%CE%BE%CE%B5%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%BD%CE%BF%CF%8D%CE%BD-%CF%84%CE%B9%CF%82-48-000-%CE%BF%CE%B9-%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%86%CF%8D%CE%B3%CF%89%CE%BD-%CF%83/>
- Vatican News. (2022). *Solidariedade e esperança (galeria de fotos)*. Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2022, από <https://www.vaticannews.va/pt/vaticano/news/2022-03/ucrania-solidariedade-esperanca.html>
- Veliki prosvjedi u Grčkoj protiv Tsiprasa*. (2015, 1 srpanj). Jutarnji List. Ανακτήθηκε στις 1 Ιουνίου, 2022, από <https://www.jutarnji.hr/naslovnica/veliki-prosvjedi-u-grckoj-protiv-tsiprasa-3006557>
- Vice Staff. (2016). *Έτσι είναι η ζωή για τους Πρόσφυγες στον Άτυπο Καταυλισμό της Ειδομένης*. Vice. Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2022, από <https://www.vice.com/el/article/z4e3m8/vice-live-aidomeni>

Visa pour l'image Perpignan. (χ.χ.). *Το ωστικό κύμα στην Ελλάδα*. Ανακτήθηκε στις 1 Μαΐου, 2022, από <https://www.visapourlimage.com/en/festival/exhibitions/l-onde-de-choc-grecque>

Walker, A. (2019, 15 March). *In Athens, female protesters hold up pro-climate placards* | Louisa Gouliamaki/AFP via Getty Images. Politico. Ανακτήθηκε 20 Μαΐου, 2022, από <https://www.politico.eu/interactive/in-pictures-global-climate-strike-fridays-for-future/topshot-greece-climate-youth-demo/>

War in Kosovo 1998 -1999. (2021). Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από <https://visitkosovo.rks-gov.net/post/lufta-ne-kosove-1998-1999>

Willasey – Wilsey, T. (2022, 10 March). *Ukraine – Russia war: Here are five ways the fighting could end – Professor Tim Willasey – Wilsey*. The Scotsman. Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://www.scotsman.com/news/opinion/columnists/five-ways-russias-war-in-ukraine-could-end-professor-tim-willasey-wilsey-3603411>

Xinhua. (2022, 13 March). *Putin, Macron, Scholz discuss Ukraine crisis over phone*. China Daily. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.chinadailyhk.com/article/263308>

Zeqiri, A. (2022). 23rd Anniversary of Nato air strikes on Yugoslavia to Stop Ethnic Cleansing of Albanians in Kosovo. *Pristina Insight*. Ανακτήθηκε 10 Απριλίου, 2022, από <https://prishtinainsight.com/23rd-anniversary-of-nato-air-strikes-on-yugoslavia-to-stop-ethnic-cleansing-of-albanians-in-kosovo/>

Ziedler, C. (2017, 28 February). *Flüchtlinge in Griechenland Deutsche wollen Flüchtlinge aus Idomeni holen*. Stuttgarter Zeitung. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου, 2022, από <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.fluechtlinge-in-griechenland-deutsche-wollen-fluechtlinge-aus-idomeni-holen.b7ecb73e-416e-4ab2-a22c-80f54faad075.html>

Άθλιες καταστάσεις στον Πειραιά: Σε «νέα» Ειδομένη μετατρέπεται το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας. 2016. Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου, 2022, από https://www.freepen.gr/2016/03/blog-post_4122.html

Ανακτήθηκε 15 Απριλίου, 2022, από <https://eaglenews.ph/refugees-in-greece-face-hunger-homelessness-despite-status/>

Ανοιχτοί Ορίζοντες. (2001). Ανακτήθηκε 3 Μαΐου, 2022, από <https://artopos.org/projects/open%20horizons/bios4.html>

ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ Ποιος κρύβεται πίσω από την καλύτερη φωτογραφία του καρναβαλιού; (2015, 6 Φεβρουαρίου). Asopichos. Ανακτήθηκε 6 Μαΐου, 2022, από <https://asopichos.gr/apokalypsi-pois-kryvetai-piso-apo-tin-kalyteri-fotografia-toy-karnavaliou/>

Αποτελέσματα εκλογών Ιανουαρίου 2015. (2015). Ανακτήθηκε 3 Μαΐου, 2022, από <https://www.newsit.gr/politikh/apotelesmata-eklogon-ianouariou-2015/1426262/>

Γκίκας, Χ. (2019, 15 Μαρτίου). *Ολοκληρώθηκε η πορεία στο κέντρο της Αθήνας μαθητών και φοιτητών για την προστασίας του περιβάλλοντος*. Ζούγκλα. Ανακτήθηκε 28 Μαΐου, 2022, από <https://www.zougla.gr/perivallon/article/sigentrosi-iper-tis-prostasias-tou-perivalontos-sto-sintagma>

Δασκαλοπούλου, Ν. (2019, 14 – 16 Ιουνίου). Στην πρώτη γραμμή του φωτορεπορτάζ. *Η Εφημερίδα των Συντακτών*, σελ. 84. Ανακτήθηκε 27, Απριλίου, 2022 από <https://apw.gr/2019/06/16/%ce%bb%ce%bf%cf%85%ce%af%ce%b6%ce%b1-%ce%b3%ce%ba%ce%bf%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%b1%ce%bc%ce%ac%ce%>

[ba%ce%b7-%ce%b7-%ce%b5%cf%86%ce%b7%ce%bc%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b4%ce%b1-%cf%84%cf%89%ce%bd-%cf%83%cf%85/](https://www.dianeosis.org/research/covid-19/)

Διανέοσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης. (χ.χ.). *Covid-19: Η Ελλάδα Μετά Την Πανδημία*. Ανακτήθηκε 25 Μαΐου, 2022, από <https://www.dianeosis.org/research/covid-19/>

Διεθνής Αμνηστία. (2015). *Ελλάδα: Χάος κι άθλιες συνθήκες αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες που καταφτάνουν με ρεκόρ αφίξεών στη Λέσβο*. Ανακτήθηκε 13 Απριλίου, 2022, από <https://www.amnesty.gr/news/press/article/15825/ellada-haos-ki-athlies-synthikes-antimetopizoun-oi-prosfyges-poy>

Διεθνής Αμνηστία. (2016). *Ο Καταυλισμός της Σούδας στη Χίο*. Ανακτήθηκε 22 Απριλίου, 2022, από <https://www.amnesty.gr/blog/20604/o-kataylismos-tis-soydas-sti-hio>

Διεθνής Αμνηστία. (2016). *Παγιδευμένοι στην Ελλάδα- Μια προσφυγική κρίση που θα μπορούσε να αποφευχθεί*. Ανακτήθηκε 29 Απριλίου, 2022, από https://www.amnesty.gr/sites/default/files/pagideymenoi_stin_ellada_-_ekthesi_diethnis_amnistia_aprilios_2016_1.pdf

Δουρουδής, Μ. (2019). *Τα μάτια των παιδιών στον καταυλισμό της Σάμου*. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου, 2022, από <https://www.postmodern.gr/ta-matia-ton-paidion-ston-kataylismo-t/>

Εθνικές εκλογές 2019: Σε ποσοστό ρεκόρ η αποχή. (2019, 8 Ιουλίου). Το Βήμα. Ανακτήθηκε 18 Ιουνίου, 2022, από <https://www.tovima.gr/2019/07/08/society/ethnikes-ekloges-2019-se-pososto-rekor-i-apoxi/>

Εκλογές 2019. (χ.χ.). Ανακτήθηκε 2 Απριλίου, 2022, από <https://www.iefimerida.gr/tag/ekloges-2019>

Ελαιώνας: Στάχτη έγιναν κοντέινερ στη Δομή Φιλοξενίας προσφύγων – Δείτε εικόνες και βίντεο. (2022). Ανακτήθηκε 16 Ιουνίου, 2022, από <https://www.ot.gr/2022/06/15/epikairothta/elaionas-staxti-eginan-konteiner-sti-domi-filoksenias-prosfygon-deite-eikones-kai-vinteo/>

Ζαφείρη, Β. (2016, 8 Μαΐου). *Η "Διαδρομή" των προσφύγων μέσα από τον φακό έντεκα φωτορεπόρτερ/ Κάθε φωτογραφία και μια ιστορία*. Η Αυγή. Ανακτήθηκε 12 Μαΐου, 2022, από https://www.avgi.gr/koinonia/188188_kathe-fotografia-kai-mia-istoria

Ζαχαριάδης, Α. (2016). *Το δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου 2015 και το «όχι» που έγινε «ναι»*. Ανακτήθηκε 21 Απριλίου, 2022, από <https://www.cnn.gr/politiki/story/38258/to-dimopsifisma-tis-5is-ioulioy-2015-kai-to-oxi-poy-egine-nai>

Καλλιγιάννη, Χ. (2015). *Days Japan: Διάκριση για την Λουίζα Γκουλιαμάκη! Photo net*. Ανακτήθηκε 5 Μαΐου, 2022, από <https://www.nexusmedia.gr/days-japan-gouliamaki/>

Καλλιγιάννη, Χ. (2015). *Λουίζα Γκουλιαμάκη. Photo Net*. Ανακτήθηκε 5 Ιουνίου, 2022, από: <https://www.nexusmedia.gr/interview-guliamaki/>

Καλλιγιάννη, Χ. (2020). *Λουίζα Γκουλιαμάκη. Photo net*. Ανακτήθηκε 7 Απριλίου, 2022, από <https://www.nexusmedia.gr/interview-guliamaki/>

Καραθάνος, Δ. (2017, 30 Μαΐου). *Το «Itinerary» της προσφυγικής κρίσης με τη ματιά 11 σημαντικών φωτογράφων*. Athens Voice. Ανακτήθηκε 3 Ιουνίου, 2022, από https://www.athensvoice.gr/culture/photography/347074_itinerary-tis-prosfygikis-krisis-me-ti-matia-11-simantikon-fotografon

Καφούρου, Ε. (2022). *Ουκρανική προσφυγική κρίση: Υγεία και Covid-19*. Ανακτήθηκε 11 Ιουνίου, 2022, από https://thesafiablog.com/2022/04/05/ukraine_refugee_crisis_and_health/

Κεκέση, Λ. (2019, 15 Μαρτίου). «*Climatestrike*»: *Στους δρόμους μαθητές για το περιβάλλον - Παγκόσμια κινητοποίηση*. Το Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 27 Μαΐου, 2022, από <https://www.protothema.gr/greece/article/873439/climatestrike-stous-dromous-mathites-gia-to-perivallon-pagosmia-kinitoioisi/>

Κουκουδάκης, Γ. (2014). *Δύο Έλληνες μιλούν για την κόλαση στο Κίεβο: Ελεύθεροι σκοπευτές πυροβολούν από το πρωί*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.neatv.gr/dio-llines-miloin-ia-tin-kolasi-sto-kievo-eleitheroi-skopeites-pirovoloin-apo-to-proi/>

Κουσιοπούλου, Ε. (2017). «*The Itinerary • Tracing the Refugee Routes*»: *παρουσίαση φωτογραφικού βιβλίου στο WE*. Ανακτήθηκε 2 Ιουνίου, 2022, από <https://www.ertnews.gr/ert3/politismos-ert3/the-itinerary-%E2%80%A2-tracing-the-refugee-routes-parousiasi-fotografikou-vivliou-sto-we/>

Λουΐζα Γκουλιαμάκη: *Η ατρόμητη Ελληνίδα φωτογράφος που στέλνει, τώρα, εικόνες από το φλεγόμενο Κίεβο σε ολόκληρο τον κόσμο*. (2014, 20 Φεβρουαρίου).

Ανακτήθηκε 16 Μαΐου, 2022, από <https://www.iefimerida.gr/news/144015/%CE%BB%CE%BF%CF%85%CE%AF%CE%B6%CE%B1-%CE%B3%CE%BA%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%AC%CE%BA%CE%B7-%CE%B7-%CE%B1%CF%84%CF%81%CF%8C%CE%BC%CE%B7%CF%84%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%B1-%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%82-%CF%80%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%BD%CE%B5%CE%B9-%CF%84%CF%8E%CF%81%CE%B1-%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF-%CF%86%CE%BB%CE%B5%CE%B3%CF%8C%CE%BC>

Μαργαριτίδου, Σ. (2016, 29 Μαΐου). *Έκθεση-γέφυρα ανθρώπων*. Η Εφημερίδα των Συντακτών. Ανακτήθηκε 21 Απριλίου, 2022, από https://www.efsyn.gr/nisides/70615_ekthesi-gefyra-anthropon

Μεμής, Χ. (2016). «*Η Διαδρομή*» μέσα από τα μάτια 11 φωτορεπόρτερ. *Protagon*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από https://www.protagon.gr/galleries/i-diadromi-mesa-apo-ta-matia-11-fwtoreporter-44341125198#id_4

Μεμής, Χ. (2016). «*Η Διαδρομή*» μέσα από τα μάτια 11 φωτορεπόρτερ. *Protagon*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από https://www.protagon.gr/galleries/i-diadromi-mesa-apo-ta-matia-11-fwtoreporter-44341125198#id_3

Μόρια: *Στάχτη οι ζωές χιλιάδων προσφύγων - Επεισόδια με αστυνομικούς*. (2020, 9 Σεπτεμβρίου). Έθνος. Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από https://www.ethnos.gr/greece/article/123087/moriastaxthoizoesxiliadonprosfygonepei_sodiameastynomikouys

- Μουμτζής, Σ. (2021, 25 Ιανουαρίου). *25 Ιανουαρίου 2015: Αποφράς ημέρα ή αναγκαίο κακό*: Η Άποψη. Ανακτήθηκε 28 Μαΐου, 2022, από <https://www.liberal.gr/apopsi/25-ianouariou-2015-apofras-imera-i-anagkaio-kako/351385>
- Μπλέτα, Π. (2019). *Εθνικές εκλογές Ιούλιος 2019*. Ανακτήθηκε 4 Απριλίου, 2022, από <https://www.newsnowgr.com/article/1271322/ethnikes-ekloges-ioulios-2019.html>
- Ο Γολγοθάς των προσφύγων προς την Ευρώπη*. (2015, 3 Σεπτεμβρίου). Η Ναυτεμπορική. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.naftemporiki.gr/slideshows/998894/o-golgothas-ton-prosfugon-pros-tin-europsi/all>
- Ο Πόλεμος του Κοσόβου και οι βομβαρδισμοί του ΝΑΤΟ στη Σερβία*. (χ.χ.). Ανακτήθηκε 19 Μαΐου, 2022, από <https://www.sansimera.gr/articles/1463>
- Ουκρανία: Τι θα φέρει ο πόλεμος τα επόμενα δύο χρόνια; Το δέντρο των πιθανοτήτων*. (2022, 27 Μαΐου). Η Ναυτεμπορική. Ανακτήθηκε 5 Ιουνίου, 2022, από <https://www.naftemporiki.gr/story/1866856/oukrania-ti-tha-ferai-o-polemos-ta-epomena-duo-xronia-to-dentro-ton-pithanotiton>
- Παπαδοπούλου, Β. (2008). *Πρόσφυγες στην Ελλάδα και τον κόσμο (έκθεση φωτογραφίας) - Μυτιλήνη, ως τις 27 Ιουνίου 2008*. Ανακτήθηκε 18 Μαΐου, 2022, από <https://www.translatum.gr/forum/index.php?topic=21390.0>
- Παπαδοπούλου, Ε. (2019, 29 Ιουνίου). *Μην κοιτάτε απλώς εικόνες, μάθετε τις ιστορίες*. Η Εφημερίδα των Συντακτών. Ανακτήθηκε 19 Μαΐου, 2022, από https://www.efsyn.gr/nisides/201710_min-koitate-aplos-eikones-mathete-tis-istories
- Παπαϊωάννου, Η. & Πετσίνη, Π. (2021). *Momus Resilience Project. Μια Άλλη Ζωή: Ανθρώπινες Ροές/Άγνωστες Οδύσσειες*. Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από <https://res.momus.gr/el/greek-presidency-2020-gr/another-life>
- Παρατηρητήριο της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης στο Αιγαίο, (2018). *Μη ασφαλής για τους πρόσφυγες ο καταυλισμός στο Βαθύ της Σάμου*. Ανακτήθηκε 12 Ιουνίου, 2022, από <https://refugeeobservatory.aegean.gr/el/%CE%BC%CE%B7-%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%86%CF%85%CE%B3%CE%B5%CF%82-%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%85%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%B2%CE%B1%CE%B8%CF%8D-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%85>
- Πατσοπούλου, Α. (2015). *Ο δρόμος είχε τη δική σου φωτογραφία*. Ανακτήθηκε 14 Απριλίου, 2022, από <https://pillowfights.gr/imerologia-omeletas/o-dromos-eixe-ti-diki-soy-fotografia>
- Πειραιάς: Περίπου 2.500 πρόσφυγες στους επιβατικούς σταθμούς του λιμανιού*. (2016, 4 Μαρτίου). Η Ναυτεμπορική. Ανακτήθηκε 20 Μαΐου, 2022, από <https://www.naftemporiki.gr/story/1075322/peiraias-peripou-2500-prosfuges-stous-epibatikous-stathmous-tou-limaniou>
- Πεταλιού, Σ. (2015). *5 βραβευμένοι Έλληνες φωτορεπόρτερς μας δείχνουν το 2015 μέσα από το φακό τους*. Ανακτήθηκε 2 Μαΐου, 2022, από <https://ipop.gr/themata/eimai/pente-vravevmeni-ellines-fotoreporter-mas-dichnoun-to-2015-mesa-apo-to-fako-tous/>

- Πετσίνη, Π. (2015, 8 Μαρτίου). Αναπαριστώντας την Ελληνική Ύφεση: Φωτογραφικές αφηγήσεις της κρίσης. *Ενθέματα Η Αυγή*, σελ. 36. Ανακτήθηκε 1 Ιουνίου, 2022, από <https://www.academia.edu/11337245>
- Πόλεμος στην Ουκρανία: Οι ημερομηνίες – κλειδιά της ρωσικής εισβολής.* (2022, 19 Απριλίου). Η Καθημερινή. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.kathimerini.gr/world/561819733/polemos-stin-oukrania-oi-imerominies-kleidia-tis-rosikis-eisvolis>
- Πυλιώτης, Θ. (2017). *Χίος: Έκλεισε ο προσφυγικός καταυλισμός της Σούδας.* Ανακτήθηκε 9 Απριλίου, 2022, από https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/voreio_aigaio/chios-eklise-o-prosfygikos-katavlismos-tis-soudas/
- Πώποτας, Δ. & Καλύβα, Α. (2020, 5 Μαΐου). *Τραγωδία της Marfin: Ένα έγκλημα χωρίς τιμωρία δέκα χρόνια μετά.* Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.protothema.gr/greece/article/1002752/tragodia-tis-marfin-ena-eqlimathoris-timoria-deka-hronia-meta/>
- Σαούλης, Α. (2017, 2 Νοεμβρίου). *ΑΕΚ - Μίλαν 0-0.* Gazzeta. Ανακτήθηκε 17 Μαΐου, 2022, από <https://www.gazzetta.gr/football/europa-league/article/1156422/aek-milan-0-0>
- Σταματοπούλου, Ε. (2017, 5 Ιουνίου). *Λουίζα Γκουλιαμάκη: Δεν με συγκινεί η μάχη αλλά ο κόσμος.* Ανακτήθηκε 24 Μαΐου, 2022, από <https://www.in.gr/2017/06/05/life/texni/loyiza-gkoyliamaki-den-me-syγκinei-i-maxi-alla-o-kosmos/>
- Στούκας, Μ. (2020, 10 Οκτωβρίου). *Αλβανία 1997: Η εξέγερση των πυραμίδων, η σύγκρουση βορρά-νότου και η λεηλασία των αποθηκών του Στρατού.* Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 5 Μαΐου, 2022, από <https://www.protothema.gr/stories/article/1053665/alvania-1997i-exegersi-ton-puramidon-i-sugrousi-vorra-notou-kai-i-leilasia-ton-apothikon-tou-stratou/>
- Τσέκερης, Α. (2021, 11 Ιουλίου). *Το δημοψήφισμα του 2015: Τέλος και αρχή μιας εποχής.* Η Αυγή. Ανακτήθηκε 17 Μαΐου, 2022, από https://www.avgi.gr/politiki/391364_dimopsifisma-toy-2015-telos-kai-arhi-mias-epohis
- Φωτιές: Το 2021 κάηκαν στην Ελλάδα τόσα στρέμματα όσα τα τελευταία 8 χρόνια.* (2022). Ανακτήθηκε 26 Απριλίου, 2022, από https://www.alfavita.gr/koinonia/367232_foties-2021-kaikan-stin-ellada-tosa-stremmata-osa-ta-teleytaia-8-hronia
- Φωτογραφία της ημέρας έγινε στον Guardian η ελληνική πείνα!.* (2013). Ανακτήθηκε 8 Απριλίου, 2022, από <https://www.newsbomb.gr/politikh/story/277371/fotografia-tis-imeras-egine-ston-guardian-i-elliniki-peina>
- Φωτογραφίες από τα δύο μεγάλα συλλαλητήρια της Αθήνας για τη Μακεδονία.* (2019, 21 Ιανουαρίου). Ανακτήθηκε 28 Απριλίου, 2022, από <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/4442621/fotografies-apo-ta-dyo-megala-syllalitia-tis-athinas-gia-ti-makedonia>
- Χατζησπύρου, Χ. (2018, 16 Ιουνίου). *Επεισόδια και τραυματίες στο συλλαλητήριο για τη Μακεδονία στο Σύνταγμα.* Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε 10 Ιουνίου, 2022, από <https://www.protothema.gr/greece/article/797279/sullalitiro-sto-sudagma-kato-ta-heria-apo-ti-makedonia-fonazoun-ekatodades-polites/>
- Χειράκη, Δ. (2017). *Μια άλλη ζωή: ανθρώπινες ροές, άγνωστες Οδύσσειες.* Ανακτήθηκε στις 13 Μαΐου, 2022, από <https://www.ertnews.gr/%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B9%CE%BD%>

[CF%8C%CE%BC%CE%B7%CF%84%CE%B1/mia-alli-zoi-anthropines-roes-agnostes-odyssies/](https://www.abc.net.au/news/2014-02-28/ukraine-minister-accuses-russia-of-armed-invasion/5291986?nw=0&r=Gallery)

Χικάρας, Μ. (2015). Εθνικές Εκλογές Ιανουαρίου 2015. *Μεταρρύθμιση*. Ανακτήθηκε 23 Απριλίου, 2022, από <https://www.metarithmisi.gr/content/ethnikes-ekloges-ianouariou-2015-21020>

Χίος: Ξηλώνεται ο καταυλισμός προσφύγων στη Σούδα. (2017, 20 Οκτωβρίου). Ανακτήθηκε 5 Ιουνίου, 2022, από <https://www.in.gr/2017/10/20/greece/xios-ksilwnetai-o-kataylismos-prosfygwn-sti-soyda>

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Γκουλιαμάκη, Λ. (1998). <https://www.diepresse.com/3821372/kosovo-krieg-tausende-opfer-und-keine-taeter>

Γκουλιαμάκη, Λ. (1998). <https://www.photojournalismnews.com/louisa-gouliamaki>

Γκουλιαμάκη, Λ. (1999). <https://balkaninsight.com/2020/03/30/innocence-lost-childhood-memories-of-the-kosovo-war/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (1999). <https://news-decoder.com/journalist-tough-decision/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (1999). <https://pristinainsight.com/23rd-anniversary-of-nato-air-strikes-on-yugoslavia-to-stop-ethnic-cleansing-of-albanians-in-kosovo/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (1999). <https://www.nexusmedia.gr/interview-gouliamaki/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2010). <https://www.gettyimages.ae/detail/news-photo/man-looks-at-a-marfin-bank-branch-with-windows-smashed-news-photo/98716004>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2010). <https://www.gettyimages.ae/detail/news-photo/people-leave-flowers-in-front-of-the-burnt-marfin-bank-in-news-photo/98879235>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2010). <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/people-look-at-messages-left-in-front-of-the-burnt-marfin-news-photo/99055231>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2011). https://www.poy.org/69/13/ae01_02.php

Γκουλιαμάκη, Λ. (2011). https://www.poy.org/69/13/ae01_04.php

Γκουλιαμάκη, Λ. (2011). https://www.poy.org/69/13/ae01_08.php

Γκουλιαμάκη, Λ. (2011). https://www.poy.org/69/13/ae01_10.php

Γκουλιαμάκη, Λ. (2013). <https://www.newsbomb.gr/politikh/story/277371/fotografia-tis-imeras-egine-ston-guardian-i-elliniki-peina>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). <http://darkroom.baltimoresun.com/2014/02/ukraine-president-expeled-as-protestors-seize-his-compound/#30>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). <https://archive.kpcc.org/news/2014/02/24/42407/ukraine-issues-arrest-warrant-for-missing-leader-y/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). https://graphics.france24.com/ukraine_violence_protest/

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). <https://www.abc.net.au/news/2014-02-28/ukraine-minister-accuses-russia-of-armed-invasion/5291986?nw=0&r=Gallery>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). https://www.exhibitaround.com/en/mythography01-migliori-autori-mostra-e-prevendite-libro/louisa-maria-gouliamaki-kievs-revolution- p_06/

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). <https://www.houstonchronicle.com/news/nation-world/world/article/Kiev-has-deal-but-Russia-and-protesters-appear-5257532.php#photo-5925015>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). <https://www.kyivpost.com/article/content/ukraine-politics/ukraine-spins-out-of-control-337220.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). <https://www.kyivpost.com/article/opinion/op-ed/bernd-johann-revolution-of-dignity-in-ukraine-372601.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). <https://www.wbur.org/npr/287286287/a-ukranian-conscience-lost-by-complicity-recovered-by-remorse>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). <https://archive.kpcc.org/programs/airtalk/2015/07/06/43522/should-it-stay-or-should-it-go-greece-ponders-futu/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). <https://correspondent.afp.com/lucky-ones>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). <https://www.deutschlandfunkkultur.de/referendum-in-griechenland-zwischen-bankrott-und-100.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). <https://www.jutarnji.hr/naslovnica/veliki-prosvjedi-u-grckoj-protiv-tsiprasa-3006557>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). <https://www.thetimes.co.uk/article/ftse-gains-wiped-out-by-fears-over-greek-euro-exit-5fcjk0v8l3f>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). <https://www.theverge.com/2015/7/6/8900329/greece-referendum-bailout-vote-party-photos>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/06/17/this-picture-shows-the-pain-of-greece-falling-apart/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <http://tomclarkblog.blogspot.com/2016/03/a-patch-of-green-amid-ruins.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://thepeninsulaqatar.com/article/01/03/2016/Living-in-filth,-Greece%E2%80%99s-migrants-battle-hunger-and-cold>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://thepeninsulaqatar.com/article/04/04/2016/greece-counts-down-to-first-turkey-migrant-returns-under-eu-deal>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://thepeninsulaqatar.com/article/05/03/2016/13,000-refugees-at-Greek-border-ahead-of-crunch-EU-Turkey-migration-summit>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). https://verne.elpais.com/verne/2016/03/26/articulo/1458985441_606750.html

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.buzzfeed.com/gabrielsanchez/the-most-powerful-photos-of-this-week-march-11>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.deutschlandfunk.de/erdogan-und-die-eu-die-griechische-insel-chios-zwischen-100.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). https://www.efsyn.gr/nisides/70615_ekthesi-gefyra-anthropon

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/syrian-and-iraqi-refugees-trapped-at-the-greek-macedonian-news-photo/512837278>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.ilpost.it/2016/03/07/idomeni-ultimi-giorni/idomeni-21/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.independent.ie/irish-news/news/just-350-syrian-refugees-due-to-arrive-this-year-34510439.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/images-of-the-day-1.2565020>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.latimes.com/world/europe/la-fg-greece-refugees-bottleneck-20160301-story.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.lorientlejour.com/article/1268098/lafghanistan-appelle-leurope-a-cesser-dexpulser-des-migrants-afghans.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). https://www.protagon.gr/galleries/i-diadromi-mesa-apo-ta-matia-11-fwtoreporter-44341125198#id_3

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.rferl.org/a/top-shots-week-9/27580586.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.stuttgarter-zeitung.de/inhalt.fluechtlinge-in-griechenland-deutsche-wollen-fluechtlinge-aus-idomeni-holen.b7ecb73e-416e-4ab2-a22c-80f54faad075.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). <https://www.wsj.com/articles/new-migrant-crisis-flares-in-greece-1456956214>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2018). <https://www.digitaljournal.com/world/greek-resistance-icon-theodorakis-demands-vote-on-macedonia-deal/article/513961>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2018). https://www.lemonde.fr/europe/article/2018/02/04/grece-manifestation-a-athenes-contre-la-macedoine_5251677_3214.html

Γκουλιαμάκη, Λ. (2019). <https://correspondent.afp.com/endless-wait>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2019). <https://www.cnews.fr/monde/2019-01-20/incidents-lors-dune-manifestation-athenes-contre-le-nouveau-nom-de-la-macedoine>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2019). <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/young-protesters-takes-part-in-a-protest-against-climate-news-photo/1142552506>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2019). <https://www.politico.eu/interactive/in-pictures-global-climate-strike-fridays-for-future/topshot-greece-climate-youth-demo/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2019). <https://www.sfgate.com/world/article/Conservative-ousts-liberal-incumbent-in-14077741.php#photo-17815874>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2019). <https://www.sfgate.com/world/article/Conservative-ousts-liberal-incumbent-in-14077741.php#photo-17816657>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2020). <https://ednh.news/amid-global-controversy-greece-moves-forward-with-chloroquine/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2020). <https://www.infomigrants.net/fr/post/24643/funding-boost-for-islands-lifting-refugee-burden-in-greece>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2020). <https://www.tellerreport.com/news/2021-09-10-in-the-spotlight-in-greece--%22moria-no-longer-exists-but-nothing-has-changed-for-the-refugees%22.Bk-jc1ZYft.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2021). <https://eaglenews.ph/greece-hopes-to-bring-wildfires-under-control-in-coming-hours/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2021). <https://lookcharms.com/a-hundred-firefighters-from-the-south-of-france-are-arriving-as-reinforcements/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2021). <https://www.chinadailyhk.com/article/239510>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2021). <https://www.digitaljournal.com/world/greek-firefighters-hopeful-of-containing-forest-blaze/article>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2021). <https://www.enca.com/news/hundreds-flee-homes-destroyed-forest-fires-ravage-greek-island>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://jnews.uk/local-communities-can-provide-stability-for-ukrainian-refugees/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.cbsnews.com/pictures/ukraine-war-refugees-pets/27/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.chicagotribune.com/opinion/commentary/ct-opinion-tps-ukrainians-refugees-20220317-pw5oazzakzd23dcrwwck3drvmu-story.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.chinadailyhk.com/article/263308>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.eaglenews.ph/refugees-in-greece-face-hunger-homelessness-despite-status/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.folhape.com.br/noticias/numero-de-refugiados-da-ucrania-deve-superar-dois-milhoes-ate/218405/>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.marketwatch.com/story/refugees-from-ukraine-reach-2-million-01646735974>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.marketwatch.com/story/u-s-stock-futures-drop-ahead-of-cpi-with-oil-prices-rising-no-progress-in-ukraine-russia-talks-11646910858>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.msn.com/fr-be/actualite/monde/des-b%C3%A9n%C3%A9voles-sans-fronti%C3%A8res-en-pologne-accueillent-les-r%C3%A9fugi%C3%A9s-dukraïne/ar-AAUQQAR>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.scotsman.com/news/opinion/columnists/five-ways-russias-war-in-ukraine-could-end-professor-tim-willasey-wilsey-3603411>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.scotsman.com/news/opinion/columnists/government-utterly-at-odds-with-public-over-ukraine-refugees-christine-jardine-3608050>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.thaipbsworld.com/more-than-three-million-flee-ukraine-war-half-of-them-children-un>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.vaticannews.va/pt/vaticano/news/2022-03/ucrania-solidariedade-esperanca.html>

Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). <https://www.gettyimages.com/detail/news-photo/people-stand-with-their-luggage-as-they-wait-to-board-buses-news-photo/1239023172>

Γκουλιαμάκη, Λ. (1997). Προσωπικό Αρχείο.

Γκουλιαμάκη, Λ. (1998). Προσωπικό Αρχείο.

Γκουλιαμάκη, Λ. (1999). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2010). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2012). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2014). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2015). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2016). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2017). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2019). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2020). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2021). Προσωπικό Αρχείο.
Γκουλιαμάκη, Λ. (2022). Προσωπικό Αρχείο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. Φωτογραφίες μετά το τέλος της συνέντευξης με την Λουΐζα Γκουλιαμάκη, 5 Μαΐου, 2022

2. Εικόνες της Λουΐζας Γκουλιαμάκη εν ώρα εργασίας

The Guardian EUROPE

Nothing Hill without the carnival
Hugh Grant's latest film, in G2

Lost in digital space
G2 cover story

What if the water runs out?
Society, G2 pages 12-13

Allies say no to Serb deal

Clinton angrily rebuffs Milosevic offer as attacks on Kosovans grow

Tales of despair from dispossessed of a town that was put to the torch

Norfolk in London, Stephen Bates in Brussels and Ben Taylor in Athens.

Clinton angrily rebuffed Milosevic's offer of a deal to end the Kosovo crisis, saying it would be a "deal with the devil". The US president said the offer was "not a deal" and that the US would continue to support the UN-led effort to force the Serbs to withdraw from Kosovo.

Clinton's spokesman said the president was "not a deal" and that the US would continue to support the UN-led effort to force the Serbs to withdraw from Kosovo.

Jonathan Steele in Albania.

Stories from the first half of the year were a case of the dispossessed of a town that was put to the torch.

Clinton's spokesman said the president was "not a deal" and that the US would continue to support the UN-led effort to force the Serbs to withdraw from Kosovo.

Clinton's spokesman said the president was "not a deal" and that the US would continue to support the UN-led effort to force the Serbs to withdraw from Kosovo.

Clinton's spokesman said the president was "not a deal" and that the US would continue to support the UN-led effort to force the Serbs to withdraw from Kosovo.

You'll love your phone bill!
SEEING IS BELIEVING
Watch your monthly statements and see your savings grow.
Greatly low-cost calls to Europe and beyond, all day, every day.
Based on 2000 rates only.

The Guardian EUROPE

Mike Tyson back with a big right hand
Sport, results, analysis

Do looks matter in publishing?
In G2, with European weather

Watch out, Kelvin's about
Media, G2

The West looks on while Recak weeps

Cook call for war crimes inquiry

Couple will keep girls for now

Chris Bird in Brack

Chris Bird in Brack. The village of Brack in Kosovo is a town of about 10,000 people. It was one of the first towns to be attacked by the Serbs in June 1998. The village was burned and looted, and many people were killed. The village is now a ghost town, with only a few people remaining.

Chris Bird in Brack. The village of Brack in Kosovo is a town of about 10,000 people. It was one of the first towns to be attacked by the Serbs in June 1998. The village was burned and looted, and many people were killed. The village is now a ghost town, with only a few people remaining.

Barth Wolf and Ben Salter

Barth Wolf and Ben Salter. The couple will keep their two girls for now. The girls were kidnapped by the Serbs in June 1998. The couple is now in a safe place, but they are still worried about the girls' safety.

Chris Bird in Brack. The village of Brack in Kosovo is a town of about 10,000 people. It was one of the first towns to be attacked by the Serbs in June 1998. The village was burned and looted, and many people were killed. The village is now a ghost town, with only a few people remaining.

Barth Wolf and Ben Salter. The couple will keep their two girls for now. The girls were kidnapped by the Serbs in June 1998. The couple is now in a safe place, but they are still worried about the girls' safety.

CITY BREAK SALE
LISBON
VENICE
BARCELONA

39-42 UNA GALA CON MALA CONCIENCIA Chris Rock protagonizó la parte más brillante de una ceremonia de los Oscar estigmatizada por las acusaciones de racismo

Ahora EL MUNDO
tiene 25%
de descuento
¡Ahórrate
138€ al año!
Llama ya al
91 275 19 88

EL MUNDO

MARTES 1 DE MARZO DE 2016
AÑO XXI NÚMERO 1056
EDICIÓN NACIONAL
PRECIO 1,95 €

• Una vez descartado lo imposible, lo que queda, por improbable que parezca, debe ser la verdad (Arthur Conan Doyle) •

Sánchez logra irritar a todos con sus ofertas a la carta

Ciudadanos, su aliado para la investidura de hoy, advierte de que no le votará si se mueve «una sola coma del acuerdo»

El líder socialista lanzará en su discurso un ultimátum a Podemos, que ayer rechazó sus propuestas expés

El PP aprovecha que Moody's tilda de 'negativo' el pacto PSOE-C's para desautorizar cualquier gobierno sin Rajoy

FRANCISCO JIMÉNEZ MUÑOZ
Cataluña no tiene ni que decir sobre el pago de la deuda de sus funcionarios en junio. Junqueras ha enviado a Madrid una delegación para pedir al Gobierno un adelanto de 700 millones a cuenta de la liquidación del sistema de financiación de 2014 que correspondería abonar a partir de julio. Hacienda anticipa el cumplimiento de sus compromisos en los planes económicos financieros, preordenados y senda del déficit. **PÁGINA 12**

Rato recibió un crédito de Lazard cuando presidía Bankia

CARLOS SEGOVIA MUÑOZ
Rodrigo Rato recibió un crédito de dos millones de Lazard cuando era presidente de Bankia y le concedió contratos, según una declaración judicial de el mismo. Por otra parte, una ex empleada de la familia Rato declara sobre la contabilidad: «A veces no sabía de dónde salía el dinero». **PÁGINA 16**

DEPORTES
«En EEUU me valoran más por»

GAS LACRIMÓGENO CONTRA LOS REFUGIADOS
La policía macedonia arremetió ayer con contundencia contra los sirios, iraquíes y afganos que intentaban entrar a la fuerza en el país desde Islandia, en la frontera griega. Entre los agredidos había niños. **PÁGINA 18**

MARTES 1 DE MARZO DE 2016

www.lavanguardia.com Número 44.204 4,90 euros

LA VANGUARDIA

FUNDADA EN 1863 POR DON CARLOS Y DON BARTOLOMÉ GÓMEZ

DiCaprio gana su primera estatuilla

Spotlight fue elegida mejor película, y Matt Damon, de nuevo, mejor director

Reivindicaciones de tipo racial, sexual y ecológico marcaron la gala **CINEMA 30 y 41**

Sánchez llega a la investidura con otro portazo de Podemos

El PSOE lanza una oferta a la izquierda y provoca inquietud en C's

Iglesias rechaza la iniciativa sin cerrarse al diálogo más adelante

El PP espera un fiasco esta semana para plantear la gran coalición **PODEMOS 11 y 12**

Propuesta para una reforma que 'humanice' la Via Laietana

Los comerciantes diseñan un cambio suave para que deje de ser una calle hostil

Los comerciantes de la Via Laietana piden al Ayuntamiento de Barcelona una reforma de esta arteria. **URB 3**

Friedrich ama las disculpas de Cristiano en el vestuario

El Madrid se aferra sin ilusión a la Champions

DEPORTES 36 y 37

Copa y la vuelta

OFERTAS DE HOTEL

Desesperación. Los refugiados que esperan en la frontera griega fueron repelidos por la policía con gases lacrimógenos.

Gases lacrimógenos contra refugiados

THE INDEPENDENT

Thursday 12 January 2001
No. 3,822
18p (incl. p.p.c.)
Turf war: racing's big gamble
The neurotic world of Saatchi
Troubled times for the Thunderer
IN THE TUESDAY REVIEW + HEALTH

'This repellent war crime'

By Robert Connell

THE WEST just might celebrate its centenary as a Western power in 2001. But the anniversary is being marked in a different way in Bosnia. In the town of Srebrenica, the Bosnian Serbs have been slaughtering Muslims for weeks. The massacre is the most brutal since the start of the war in 1992. The Bosnian Serbs have been slaughtering Muslims for weeks. The massacre is the most brutal since the start of the war in 1992. The Bosnian Serbs have been slaughtering Muslims for weeks. The massacre is the most brutal since the start of the war in 1992.

In any common-sense understanding of the term, this was a war crime. However hardened we are by familiarity to such scenes, every member must have been shocked and repelled by the cold and calculated character of this massacre.

It is a terrible sight. The Bosnian Serbs have been slaughtering Muslims for weeks. The massacre is the most brutal since the start of the war in 1992. The Bosnian Serbs have been slaughtering Muslims for weeks. The massacre is the most brutal since the start of the war in 1992. The Bosnian Serbs have been slaughtering Muslims for weeks. The massacre is the most brutal since the start of the war in 1992.

Nanny faces jail after admitting killing baby

A 34-year-old woman has admitted to the murder of a 15-month-old baby. The woman, who is a nanny, was charged with the murder of the child. The case is currently being heard in court.

Girls to remain with Bramleys

Two young girls who were abducted from their home in Bramley, London, are to remain in the care of their family. The girls were found safe and sound after a period of time.

Market	Price
5p	40p
15p	18p
35p	40p
15p	31p
15p	35p
15p	15p
15p	15p
38p	35p
7p	23p

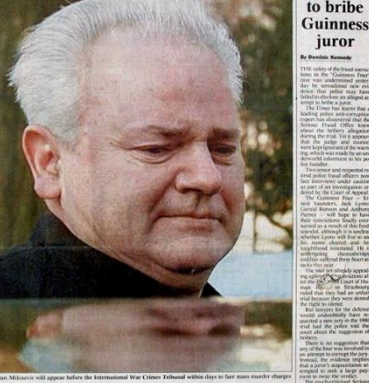
Stormont has always been a monument to sectarian politics. It is a building cursed — Simon Jenkins, page 18

THE TIMES

FRIDAY JUNE 29 2001
Hollywood's Everyman
Ashes Handbook
The essential 64-page colour guide
Police knew of 'attempt' to bribe Guinness juror

Milosevic is flown to justice

Former dictator handed over for war crimes trial

Slobodan Milosevic, the former president of Serbia, has been flown to The Hague to stand trial for war crimes. The trial is expected to be a landmark case in international law.

Police in London knew of an attempt to bribe a juror in the Milosevic trial. The attempt was made by a Serbian agent who offered the juror a large sum of money.

We are rid of him at last, say Serbs

Many Serbs are expressing relief at the departure of Slobodan Milosevic. They believe his removal will bring peace and stability to the Balkans.

Fury at 'mail by milkmen' plan

The plan to deliver mail by milkmen has caused significant controversy. Many people are concerned about the security and reliability of the service.

Jack Lemmon and Joan Sims die

Two prominent actors, Jack Lemmon and Joan Sims, have passed away. Their deaths are being mourned by the film industry and their fans.

Microsoft can stay in one piece

Microsoft is facing a major challenge as it prepares to split into two companies. The company's future remains uncertain.

Fury at 'mail by milkmen' plan

The plan to deliver mail by milkmen has caused significant controversy. Many people are concerned about the security and reliability of the service.

Jack Lemmon and Joan Sims die

Two prominent actors, Jack Lemmon and Joan Sims, have passed away. Their deaths are being mourned by the film industry and their fans.

The Year in Pictures

2001

The New York Times

BEFORE AFTER

- Introduction
- In With the New
- Tough Jobs, and a New One
- Political Acts
- Death and Distractions
- Matters of Law
- Triumph and Frailty
- The Meaning of Life
- Fire, Mystery, and Medicine

1 2 3

Louisa Gouliamaki/Agence France-Presse

GLOBALIZATION PROTESTRiots hit Genoa, Italy, during a meeting of industrialized nations. They prompted President Jacques Chirac of France to assert, "One hundred thousand people don't get upset unless there is a problem in their hearts and spirits." [Next >](#)

Inside: **Frankfurter Allgemeine** The English Language Edition of Germany's Daily Newspaper

Herald INTERNATIONAL Tribune

PUBLISHED WITH THE NEW YORK TIMES AND THE WASHINGTON POST

The World's Daily Newspaper

*** R

Frankfurt, Saturday-Sunday, July 21-22, 2001

A protester preparing to throw a firebomb at the police in Genoa as violence erupted in the northwestern Italian city. More than 100 people were injured as nearly 20,000 policemen fought pitched battles with demonstrators.

Violence Rages at G-8 T

Protester Is Killed in Genoa; Leaders Upbeat on Economy

By Alan Friedman
International Herald Tribune

GENOA — Rampaging protesters turned parts of Genoa into a war zone on Friday as the death of one man together with more than 100 injuries overshadowed the efforts by Group of Eight leaders to talk up the world economy.

While Prime Minister Silvio Berlusconi and other world leaders defended globalization and free trade, pledged help for poor African countries and committed \$1.2 billion to the battle against AIDS and other epidemics, nearly 20,000 policemen fought pitched battles with protesters.

Although many of the protesters were peaceful, a minority of anarchists bent on violence provoked the authorities by trying to invade a top-security area ringed by steel-and-concrete barriers and known as the red zone.

The death of one youth, and the fact that another protester and a policeman were in critical condition Friday night, cast a shadow over the entire meeting and caused Mr. Berlusconi and others to defend the benefits of globalization.

The mayhem that accompanied the start of the Genoa summit meeting could mark a turning point for world leaders, who have faced increasingly violent protests from the World Trade Organization meeting in Seattle in December 1999 to the Prague session of

the International Monetary Fund last September and the more recent violence-scarred European Union summit meeting in Gothenberg, Sweden.

In Genoa on Friday, the G-8 leaders met and admitted that the world economy had slowed more than they expected. They then claimed that recovery was likely by year-end.

"There should be an improvement in the global economy, particularly in the U.S., at the end of the year, in the third and fourth quarters," said Paolo Bonaiuti, a spokesman for Mr. Berlusconi.

But out in the streets, black smoke billowed across the city, after thousands of protesters clashed with policemen. Banks and shops were vandalized, cars were set on fire and anti-riot forces used abundant amounts of tear gas to discourage small groups of violent youths hurling rocks and other objects at the authorities.

Pressed repeatedly to comment on the clashes, the Bush administration said, "The president regrets the violence."

Mr. Berlusconi opened the summit meeting by telling President George W. Bush and the leaders of Germany, France, Britain, Japan and Canada that it was worth rethinking the use of large cities as locations for future summit meetings.

He stressed that his government had

See GENOA, Page 5

Day City Beco War

GENOA — G-8 protester first fatality sit alization prote 19 months ag rage on the s port city. The death o daylong mee who were try ing of the wo hurling firebo police, who fir tear gas to dr site of the sum Emergency, than 100 peopl several hours sands of prot the heavily gu As clashes of protesters battered a poli ambulance c corpse of the killed, apparen police.

VANESSA FRIEDMAN
AT ARMANI,
BLACK VELVET
PAGE 8 • FASHION MILAN

THE OSCARS
CHRIS ROCK WAS
RIGHT FOR JOB
PAGE 10 • CULTURE

BASKETBALL
STEPHEN CURRY
IS UNSTOPPABLE
PAGE 12 • SPORTS

International New York Times

TUESDAY, MARCH 1, 2016

Border riot in Greece signals perils of disunity

ATHENS

With route north closed, migrants revolt against fragmented E.U. strategy

BY LEGALDEBERN AND DEMETRIOS BOVINOS

It was a scene of the type that could become all too common in coming weeks: Thousands of increasingly desperate people backed up at the border between Greece and Macedonia, straggling in their efforts to reach Germany. A group of angry migrants snarled front-line police officers firing tear gas as they tried to break through. "Open the border!"

Less than a week after Austria and other European countries had agreed to stem the flow of refugees from Greece toward Germany and other prosperous countries, the European Union on Monday brought to life the perils of the European Union's inability to face its southern migration policy by addressing the migration crisis.

War in Syria, Iraq and Afghanistan, and repression and economic hardship across the Middle East and Africa continue to compel large numbers of people to flee their homes.

Germany continues to argue that it will accept legitimate refugees, especially from Syria. As the weather grows warmer and the sea crossing from Turkey to Greece subsides, the number of people arriving is expected to spike, setting a huge migration crisis in motion in effect as becoming a giant holding center for migrants who cannot go forward because of the new border restrictions that will be in effect by June.

An estimated 5,000 migrants are now at the border with Macedonia, and

Migrants being tear-gassed by the Macedonian police on Monday. War and repression in the Middle East and Africa continue to compel large numbers of people to seek the border.

Moderates appear to make strong gains in Iran

TEHRAN

Forecast results are seen as setback for hard-liners who oppose nuclear deal

BY THOMAS KRUMHOLTZ

President Hassan Rouhani and his allies appeared on Monday to have made strong gains in two national elections, the first to be held since Iran completed a sweeping nuclear deal with the United States and other Western powers. Official results on Friday's election for the Parliament and the clerical Assembly of Experts have not yet been released. But it seemed increasingly likely that political moderates, like Rouhani's main opponent when he campaigned for the presidency in 2013, was slowly reshaping Iranian politics.

The more liberal factions, with more complaining of shuffling hands with American officials, the more shouting and screaming from the Parliament seat," said Farhad Ghobadipour, an analyst with close ties to the Iranian government. "The next Parliament will support the government, it will be more moderate and liberal."

While the hard-liners will remain firmly in control of the judiciary, security forces and much of the economy, the success of the moderate, pragmatic and pro-government forces seemed to have led to new momentum for Mr. Rouhani's efforts to push a course of greater liberalization at home and accommodation abroad.

Trump's penchant for conspiracies

Willingness to touch on fictive theories puts him in a unique political class

BY THOMAS KRUMHOLTZ

Willingness to touch on fictive theories puts him in a unique political class

Willingness to touch on fictive theories puts him in a unique political class

Willingness to touch on fictive theories puts him in a unique political class

FINANCIAL TIMES

TUESDAY 1 MARCH 2016

WORLD BUSINESS NEWSPAPER

USA \$2.50 Canada C\$3.90

China's zombies
Debt-ridden state companies weigh down the economy — BIG READ, PAGE 9

Virtual reality
The search for a killer app to win over consumers — JOHN THORNHILL, PAGE 11

Art of persuasion
Top tips from the world's best speech writers — PAGE 12

Refugees flee tear gas as crisis mounts

A child coughs as migrants flee tear gas fired by Macedonian police at hundreds of Iraqi and Syrian soldiers to break through the Greek border fence in Idomeni yesterday. More than 20,000 migrants and refugees are estimated to be trapped in Greece in a built-up strip of land. Meanwhile, there were clashes between French police and migrants when the authorities moved to clear part of a shanty town outside the Channel port of Calais. The events have helped pressure on EU leaders to find a solution to the refugee crisis ahead of a series of crucial meetings this month. Analysis page 9. [Giles Richman page 11](#)

- Walgreens seeks to cut Theranos ties**
The US pharmacy chain is working to end its relationship with Theranos after growing impatient with the blood testing start-up's mounting regulatory woes. — PAGE 6, NEWS, PAGE 10
- European election results call for action**
Policymakers have been looking for a way to deal with the negative reading since September, reinforcing analyst expectations of further stimulus from the EU Bank work. — PAGE 1, NEWS, PAGE 10
- Coal and steel job losses strike China fear**
Beijing has said that 200 coal and steel workers are set to lose their jobs under policies aimed at cutting overcapacity, raising fears of strikes and unrest as competition rises in the job market. — PAGE 6, NEWS, PAGE 9
- Revolution rumbles amid ousting**
Outspoken comments from a People's Liberation Army soldier named property tycoon — who also a party member — have raised business fears of a Cultural Revolution type backlash. — PAGE 6
- Rejection highlights Iran's headline woes**
The failure of an 81-year-old Ayatollah to hold his seat in the assembly that will choose Iran's next supreme leader has highlighted the extent to which Friday's poll has weakened hardliners. — PAGE 6
- Dollar shortage raises Nigeria pressure**
Multinational groups say a dollar shortage driven by the oil price crash is forcing local suppliers to buy hard currency at a black market premium, pushing up their operating costs and prices. — PAGE 10
- Drought catches craft brewers on the hop**
Last year's poor harvest has put a further squeeze on a tight global market, with small brewers finding it tough to source hops as the craft beer boom in

Argentine debt blockade set to end after settlement with 'holdouts'

• Accord with funds a victory for Macri • Move likely to end 15-year capital markets ban

China Asks Patience on \$4 Billion in Bad Loans

Liquidation of CITIC Won't Start Until April at Earliest, Banks Told

GUANGZHOU, China — Government officials Sunday told foreign creditors of China's biggest financial failure that to expect repayment soon of the \$4 billion they are owed soon.

At a meeting in Guangzhou, about 150 representatives of international banks, led by Hong Kong-based Citic Bank, were told that the liquidation of Guangzhou International Trust & Investment Corp., also known as GITIC, would not begin for at least another three months.

"You're not just going to know what assets are worth until the liquidation process starts," said Glenn Henriksen, chief of Asia risk management at Bear Stearns Cos., who was among the creditors at the meeting.

Gitic became the first financial institution in modern Chinese history to default on an international bond on Oct. 6, when it missed an \$8.75 million

Russia says it will need help to pay

Rebels of the Kosovo Liberation Army patrolling Sunday near Podujevo, in northern Kosovo, where Yugoslav Army tanks had bombarded mountain bases of the ethnic Albanian guerrillas the day before.

Standoff Over Hostages in Kosovo

Clinton Is Wanted to Avoid 'Nitpick' Democratic Senators Against Move to Curtail

By Brian Knowlton
International Herald Tribune

WASHINGTON — The outlines of the impeachment trial of President Bill Clinton became clearer Sunday as leading Democratic senators cautioned White House lawyers against seeking to cut the process short.

And while a remarkable list of 18 senators, appearing on television talk shows, proclaimed a desire to maintain a spirit of bipartisanship achieved Friday on a plan for the trial, they were split on almost every issue likely to arise.

Senator John Breaux, the chief deputy Democratic whip, warned Mr. Clinton's lawyers to offer a straight, factual defense and to avoid what he called "evidentary nitpicking."

To move to dismiss the case before opening arguments are heard, on the ground that no impeachable offenses had been committed, "would be a mistake," he said. "I would caution them not to do that."

President Clinton

Clinton's impeachment found to damage Republicans. Page 3.

U.S. R

Executives In Europe Demand Reforms

By Alan Friedman
International Herald Tribune

ROME — As Continental Europe begins to shake off its economic doldrums, the region's top executives are calling for swift and comprehensive reforms to turn the recent small gains into lasting prosperity.

In the last few weeks, Europe has ridged a wave of upbeat economic reports that has reinvigorated optimism and rescued the embattled euro from near parity with the dollar. But the news comes as policymakers struggle to escape a legacy of policies that sustain high unemployment, expensive welfare systems, bloated state bureaucracies, and a host of economic inefficiencies.

In a series of interviews, executives at Europe's leading companies urged politicians to move from rhetoric about reform to determined action in implementing free-market policies that would allow Europe to compete on an even footing with the United States and Asia.

"If the politicians don't act quickly," said Jean-Rene Fourreau, chairman of Rhone-Poulenc SA, the French chemicals and pharmaceuticals company, "then the consequences will be that companies will leave Europe, progressively, and step by step they will move investments outside of Europe."

The interviews revealed a deep schism between the corporate world and the corridors of political power. The 15-hour workweek

For Japan, Signs of Diminished Influence in Next Century

By Nicholas D. Kristof
New York Times Service

TOKYO — After a dazzling century in which Japan emerged first as a feared military power and then as a formidable economic one, its influence may be on the wane.

The real problem is not the economic crisis that dominates the headlines, but a pair of intertwined long-run concerns: The work force is shrinking fast, and Japan undermines the productivity of its economy by squandering money on life support for moribund industries and backward regions.

In the next few decades, unless Japan manages to arrest current trends, it may find that its share of global economic output has shrunk considerably.

The working-age population of Japan peaked in 1995 and is falling quickly. The overall Japanese population will still rise a tiny bit until 2007, because of the long life expectancy of today's retirees.

But after that, the official projections of the Japanese government show the population of the country tumbling rapidly, from 126 million today to 100 million in 2050 and 67 million in 2100.

"If influence is measured by GDP, then Japan's influence will decline," said Chikashi Moriyasu, referring to the gross domestic product. Mr. Moriyasu is a prominent Japanese economist who has studied the aging of Japan.

While other industrialized countries also face low fertility rates and aging societies, Japan is in a

particular bind because, for cultural and mental reasons, it cannot easily avail itself of the two obvious solutions: easier immigration to shore up the population and ruthless restructuring to bolster productivity.

Japan has some tremendous underlying economic strengths, ranging from well-trained and committed workers to huge private savings.

Companies like Sony and Toyota may continue to expand and become even more titanic global businesses while their home markets become relatively smaller.

Of course, the link between population size and global economic influence is far from absolute, as India demonstrates at one extreme and Hong Kong at the other. Even if Japan's share of the world

economy continues to decline, ordinary Japanese may live more enjoyable lives in a less crowded country.

"Japan will be more of a middling power, less important than it is now in the scheme of things, and it may be more comfortable with that," said Hugh Patrick, director of the center on Japanese economy and business at Columbia University.

But the shrinking population of Japan, many economists argue, makes it difficult to see how the country can continue to play the role of Asia's leading power.

What will Japan look like in a few decades? No one knows, of course, but the late-stage

See JAPAN, Page 4

Kosovo Albanians bearing photographs of their relatives as they attended the reburial Sunday of 36 ethnic Albanians killed by Serbian forces during NATO air strikes in Dyz, near the capital of Pristina.

Arafat Makes a Pitch For Palestinian Unity

PLO Leader Meets With Militant Group

By Douglas Jehl
New York Times Service

DAMASCUS — The Palestinian leader, Yasser Arafat, made a rare bid Sunday to secure unity among the Palestinian factions in anticipation of renewed peace talks with Israel later this summer.

Mr. Arafat met in Cairo with Georges Habbash's Popular Front for the Liberation of Palestine, which is based in Syria and is perhaps the most powerful of the exiled Palestinian groups opposed to the peace made between Israel and the Palestinians in 1993.

A senior Palestinian official, Nabil Shaath, described the meeting as "very positive," but it was unclear whether the talks would result in a more united Palestinian front. A spokesman for Mr. Habbash's group, Abu Ali Mustafa, said it would be important for the Palestinians to forge a common position on the many sensitive disputes remaining

Habbash, who is based in Syria, did not attend the meetings Sunday in Cairo. No public explanation was provided for his absence, but journalists in Syria said that he has been in ill health.

Palestinian officials in Cairo said the main focus of the talks had been the recent proposal from Ehud Barak, Israel's new prime minister, to postpone implementation of the latest peace deal between the two sides until they could reach agreement on the broader issues dividing them.

Mr. Barak has persuaded the Palestinians to take two weeks to think about his plan to delay the carrying out of that peace accord, known as the Wye River memorandum, which was signed last autumn in the United States. Mr. Arafat has shown no willingness to agree to such a delay, but President Khomein Mahbar of Egypt, an important patron, has said he would try to mediate the dispute.

Mr. Barak told his cabinet on Sunday that Israel would delay carrying out a

Experts confirm Kosovo killings but indicate key site was rearranged.
Jonathan Steele reports

Recak bodies 'were tampered with'

Watergate-style burglaries put Netanyahu on the defensive

Mark Tran in New York

For the second time in a week, burglars have broken into the Washington office of an American political firm working on the Israeli opposition's election campaign. Failing comparisons with the infamous Watergate break-in that brought down Richard Nixon.

The incident, at the Capitol Hill offices of the polling firm Greenberg Quinlan Research, which works for the Israeli Labour Party leader, Ehud Barak, occurred on Monday night despite the installation of a new, more comprehensive security system.

Jeremy Bunker, a vice-president of the firm, would not identify material taken but said: "Since last week there is increasing reason to believe that our work in the Israeli election is being targeted."

In Israel, where the break-in has been dubbed "Israel's Watergate", accusations and counter-accusations have been flying thick and fast. The prime minister, Benjamin Netanyahu, suggested that the Washington burglaries may have been designed to embarrass him.

Mr Barak, in challenging him in elections called for May 17, "My witness suddenly a second break-in. The first was absurd but the second, in the same place, occurred while the FBI was watching." Mr Bunker said they took confidential records, a laptop with sensitive information on its hard drive, a Barak campaign file and other items.

Silverstein, said it was "too much of a coincidence" for the break-ins in Washington and Israel not to be related. Mr Silverstein's boss was broken into, as was that of David Cohen, the candidate's brother-in-law and his closest confidant. Several of the aides did not report the break-ins until last week's burglary in Washington prompted them to come forward.

Another Barak associate, the American political consultant Steve Rabinowitz, was quoted by the Ha'aretz newspaper yesterday as saying that Mr Barak's political opponents were responsible for the burglaries. "It's clear beyond a shadow of a doubt that there's no coincidence," he was quoted as saying.

'This is theatre of the absurd — an attempt to spread false accusations'

But Mr Netanyahu dismissed the idea that his party had anything to do with the break-ins. "This is a theatre of the absurd," he said in response to the claims. "It's an attempt to spread clouds of false accusations against the Likud".

Greenberg Quinlan Research installed a new security system after burglars entered through the roof last week. Police said they took confidential records, a laptop with sensitive information on its hard drive, a Barak campaign file and other items.

War in Europe

The sight of the shoe-less old lady paints the picture perfectly: of all countries in Europe, Albania is least able to cope with this humanitarian disaster

Kosovo: current refugee movements

- 1 Pece:** Kosovo's second city, population 100,000, reported to be almost totally destroyed.
- 2 Prizren:** Ethnic Albanians said to have been forcibly marched towards the Albanian border.
- 3 Pristina:** Serb tanks and heavy armoury reported to have moved the capital. Several thousand Albanians marched up and put into the central sports stadium.
- 4 Paganica:** 50,000 Kosovans sheltering in a valley attacked by Serb troops.
- 5 Albania:** More than 80,000 have entered via Mirova border post. Refugees are being dispersed to 12 districts across the country. About 4,000 live in Tirana, 2,000 in Shkoder and 3,000 in Dures.
- 6 Macedonia:** The number of refugees now 21,000. Macedonian authorities are making entry to show the border was in effect closed with some families waiting up to 28 hours to cross.
- 7 Montenegro:** Refugee figures now 42,300. UN refugee agencies now put the total number of ethnic Albanians who have fled Kosovo in the past 13 months of conflict to 870,000.

Ethnic Albanian refugees fleeing Kosovo yesterday. "They have burned the homes and destroyed the mosques," one woman said.

PHOTOGRAPHY: LOUISA GULLIKIAN

Tide of misery flows into Albania

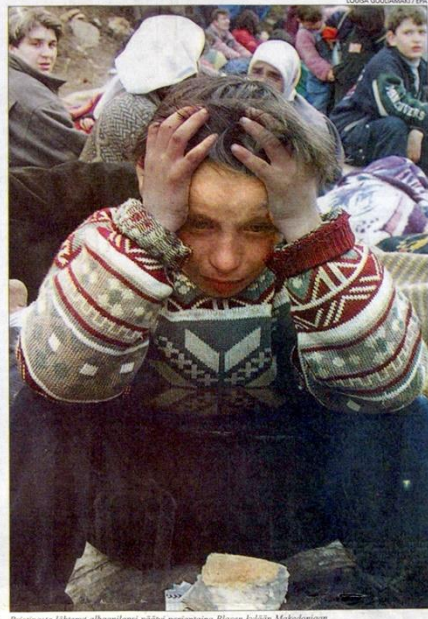
Pakolaiskriisi ajaa Balkania kaaokseen

Nato: Jo 634 000 ihmistä on joutunut jättämään kotinsa kriisin kuluessa

Reuters/AP
IRANA/BRYSEL/BEI/GRAD. Pakolaisten tulva Kosovosta kiihtyi pitkäperjantaina ertuessaan. "Tämä ei ole enää Jugoslavian sisäinen kriisi. Käsitämme ongelmaa, jolla on suuret vaikutukset koko alueelle", Nato-ruhtij Jamie Shea ilmoitti. Sotilasliiton Naton arvioiden mukaan koodittain on joutunut lähtemään vuoden aikana jo yli 534 000 ihmistä. Ennen sodan puhkeamista Kosovossa sodan noin 1,8 miljoonaa ihmistä. Albanian hallitus pyysi perjantaina muita valtioita ottamaan vastaan pakolaisten auttamiseen. Tilanne on erityisen paha Albanian pohjoisosissa. Hallituksen mukaan 20 000 albanian Kosovon kaupungeissa on nyt jopa 90 000 pakolaista. Serbit jatkoivat perjantaina albanien järjestämiltä karkotuksista Kosovosta. **Nato väitti, että Prishtinassa 11 000 ihmistä on karkotettu.**

ja karkotettu. Serbijoukot ovat vienet albaniajassa bussilla ja rautatiekojien läheisyyteen ja karkotettiin heitä postauttamalla. Shea mukaan serbit ovat karkottaneet albanianheimon muualla urheilustadioneille. Albanian ja myös käytyt ihmiskilpailu armeijan tukihoidossa Naton pommintuista vastaan. Nato myönsi perjantaina, etteivät ilmaiskut yksistään ole pystyneet estämään serbijoukkojen tekemiä julkisia etnisiä puhdistuksia Kosovossa. Yhdysvaltain presidentin Bill Clintonin mukaan Nato ei kuitenkaan edelleenkään aio lähettää maajoukkojaan Kosovon.

Sivut C 1-C 2
Suomalaiset heräsivät ottamaan kantaa sotaan
SASKA SNELLMAN
Helsingin Sanomat
Tämä viikko heräsi suomalaiset Kosovon sotaan. Vielä viikon alussa keskustelu oli hyläistyä, eikä Suomen Punainen Ristikkään voinut kuin ihmetellä ihmisten passiivisuutta. Uutiskivut albaniaipakolaisten lähtöä muuttivat tilanteen. Pu-

Prishtinasta lähtenyt albanialainen pölyty perjantaina Blacen kylässä Makedoniassa.

LAUAN
Työttömät v hallitukselta täystyöllisyys
Työttömät eivät v paljon kättä. Tiivis keralla uudestaan hal vaukka vaatimalla vaan hallitsoodinaa sesti. Työttömät vasti täystyöllisyteen saati tton velvollisuudeksi hoitamata.
Kotim
Jeltsin erot pääsyyttäjä jo toisen ke
Venäjän pääsyyttä ynpärielle syntynyt ei perjantaina, kun Jeltsin erotti Siergus ran kolmen kuukaua jaan osuuttu kunnat i ari. Kremlin on sy mstantamta valtu vidoika, koska tiam mukset olivat soti kealle.
Ulkom
Ernest Her jäämistöstä julkaisema
Kirjailija Ernest H mistä tulee tänä v aita vuotta. Jälkeen i pitkäin pilonaa oltu romanin True at Fe tanstaja Charles Serb jaan viimeiseksi tyy seksi.
Kulttu

CORRIERE DELLA SERA

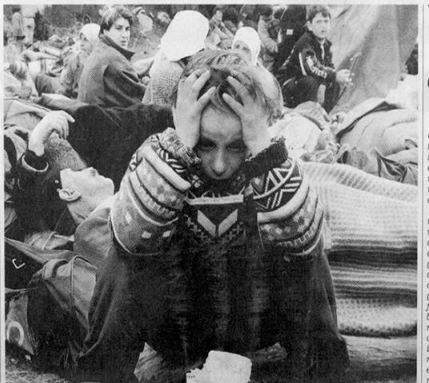
SABATO 3 APRILE 1999 ANNO 124 - N. 79 L. 1.500

Il grido del Papa alla Via Crucis: «Cristo crocifisso in quelle terre». Il Vaticano a Bruxelles: basta deleghe agli Usa. E critica Clinton dopo il no alla tregua

Un popolo in fuga, catastrofe nei Balcani

Seicentomila albanesi del Kosovo senza un tetto né pane, Albania e Macedonia sono al collasso

ALLEANZA INTOCCABILE
di ARRIGO LEVI
Io non so, e forse nessuno sa, come finirà questa guerra. Apparentemente, Milosevic parte vincitore. Sta applicando con rigore il suo piano per la deportazione di massa degli albanesi, stipandoli in treni piombati, caccinandoli su per le montagne o ammassandoli, fuori dal Kosovo, che era la loro terra. Da tempo non vedevamo quei volti antichi di contadini, vecchi, donne e bambini (degli uomini che è successo), smarriti e disperati. Immagini come queste ricordano i tempi delle Ss. Come si può rimanere indifferenti? Si rendono conto, coloro che gridano perché l'Italia si tiri indietro, che ci chiedono di lasciare quei disgraziati soli e senza speranze? Possibile che dei vecchi odii ideologici, eredità del comunismo, o di un «pacifismo» a senso unico, prevalgano su tali unio-

Il pianto desolato di un bambino del Kosovo deportato nel villaggio macedone di Blace (Louisa Goullamaq/Epa-Ansa)

IL REPORTAGE
Nella vallata della vergogna
di MASSIMO NAVA
BLACE (confine Macedonia-Kosovo) — Un treno piombato, che scarica esseri nel fango e riparte, lungo il binario unico, verso Prishtina, per rinchiusure e deportare altri esseri. Una collata di conigine, che è tutto ciò che resta di Prishtina, degli albanesi del Kosovo, della vita, della vergogna, perché, almeno questo, forse soltanto questo, rimarrà nel fango e nel lambrusco, nella fame e nella lagnine che bagnano anche faccinate e macchiette fotografiche di noi, spettatori impotenti, con i bambini stretti alle ginocchia e le madri che implorano un passaggio.
CONTINUA A PAGINA 3

BELOGRADO — È un popolo in fuga, straricco. Secondo la Nato, sono 634 mila i kosovari cacciati, un terzo della popolazione. A Kluza, in Albania, ci sono già 80 mila profughi. È manca l'acqua potabile. Altre diecimila di migliaia stanno arrivando su strade dove i soccorsi sono impossibili. Una decina di soldati sono morti per disidratazione e polmonite. L'Albania è allo stremo, come la Macedonia ai cui confini premono 25 mila disperati. Emma Bonino ha chiesto un corridoio protetto dai soldati per gli sfollati. Domani D'Almeida sarà con i profughi: arrivarà in Albania a bordo della San Giusto con 125 tonnellate di viveri.

Il Vaticano accusa. Dopo il no della Nato la Chiesa smette il silenzio della sua proposta di tregua e sferza l'Europa perché esista di delegare le sue responsabilità agli Usa e scomoda una conferenza per la pace nei Balcani. Grido di dolore del Papa durante la Via Crucis: «Disperato è il nostro il Cristo nell'anno videsse e ucriso nella guerra del Kosovo e ovunque trionfa la cultura della morte».

Fronte di guerra. Continiamo i nodi. Clinton si è detto ottimista sul successo della campagna e ha ammonito Milosevic: «Non smettere il Kosovo impune». Preoccupazione per la sorte dei tre soldati catturati: secondo Belgrado rischiano il carcere. Gli Usa studiano l'ipotesi di «esere un'assistenza albanese» in Kosovo protetto da truppe di terra.

Russia, giunta. Milosevic ha chiesto aiuti militari a Mosca. Il capo di stato maggiore russo ha risposto che «per ora non sono necessari». E Belgrado ha offerto alla Russia i resti dello Stalith abbattuto. Il leader serbo starebbe preparando un colpo di stato in Montenegro.

Ragvo esautorato. Il giorno dopo l'incastro in tv fra Milosevic e Ragvo, l'Organizzazione in esilio della Lega democratica del Kosovo ha praticamente esautorato Ragvo, sostenendo che il loro capo è ostaggio di Milosevic.

Alle pagine 2, 3, 4, 5, 7, 11
Acartelli, Battistini, Caretto, Cianfinelli, Conti, De Pava, Ferrara, Lazzaro, Martirano

MONDE

Retour massif des réfugiés au Kosovo

Le retrait des forces serbes encourage les Albanais à rentrer dans leurs villages.

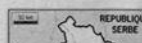
Kisna Reka envoyée spéciale

Sous les arbres, près de la rivière, il ne reste plus que quelques carcasses de ce qui fut des tentes de réfugiés, délimitées sur le sol par des emplacements plus secs. Soucieux de ne rien perdre, Ismet et son frère arrachent et coupent les petits bois qui soutenaient la tente faite de feuilles de plastique, ramassent les rondins qui formaient un petit banc. Ils servaient de bois de chauffe pour ramener la vie dans les maisons longtemps abandonnées et glacées. Comme eux, d'autres réfugiés plient bagage. Dans le camp de Kisna Reka, situé sur les monts Berisha, à quelque 40 kilomètres à l'ouest de Pristina, où plus d'un millier d'Albanais s'étaient réfugiés pendant trois mois pour se mettre à l'abri des tirs des forces serbes, il ne restait plus ce week-end que deux familles.

Recensement des déplacés. Encouragés par le cessez-le-feu et le retrait des forces serbes, les réfugiés reviennent en masse dans leurs villages. Le camp de Pagarusa, dans la région de Malisevo, un ancien bastion de l'Armée de libération du Kosovo (UCK), qui, selon le HCR abritait le mois dernier quelque 800 personnes, a repris son aspect original d'une verte prairie des-

Des réfugiés du camp de Kisna Reka (40 km à l'ouest de Pristina) retrouvent leur maison détruite en rentrant dans leur village, le 30 octobre.

L'étage d'une des maisons a brûlé et on m'a volé une machine dans l'atelier. Nous allons nous

nik, où il y a encore des policiers et où je ne veux pas rentrer. Je me sens encore plus seul que le jour où ma maison a brûlé. Je vais demander aux ha-

avec un mois de retard. Déjà, les labours commencent, même si le manque de semences et d'engrais se fait sentir.

arrivent dans les bois. Dans sa maison pratiquement intacte, il retranscrit les pages de son cahier jauni et sali. Les moments durs: «Le vent qui soufflait le toit des tentes, les feuillages sur le sol qui pourrissaient et les pleurs des enfants que les mères ne pouvaient calmer.» Les bons souvenirs: «Les enfants redécouvrant les jeux collectifs archaïques dans une nature si belle.» Il écrit et espère que sa fille de 19 ans a tort quand elle dit: «au printemps, tout va recommencer». Dans les campagnes, la vie renaît. Même le long de la route de Malisevo, où patrouillent toujours, mais en nombre restreint, des policiers serbes. L'ancien bastion de l'UCK, capturé intact et dévasté au fil des jours, est pratiquement vide. Mais, peu à peu, les paysans pointent leur nez. La famille du vieux Bale vient tous les matins dans sa maison, une des dernières du bourg, et repart le soir venu en voiture chez des parents dans un village plus éloigné de la route. Les chambres ont été repeintes à la chaux. On part à la recherche des vaches et buffles errants. On coupe enfin les blés qu'on donnera aux animaux. On se hâte de récolter le maïs, même mentent, même si le manque de semences et d'engrais se fait sentir.

dinsdag 01.03.2016

DeMorgen.

World's Best Designed Newspaper www.demorgen.be

Chaos aan de Europese grenzen

In toenemende mate... Chaos aan de Europese grenzen... In toenemende mate... Chaos aan de Europese grenzen... In toenemende mate...

CD&V wil afspraken met
beheerders van zijn horizon

Westerbroeders houdt

Columbine High School, 20 april 1999
Sue Klebold wordt moeder van massamoordenaar

FOCUS 17-19

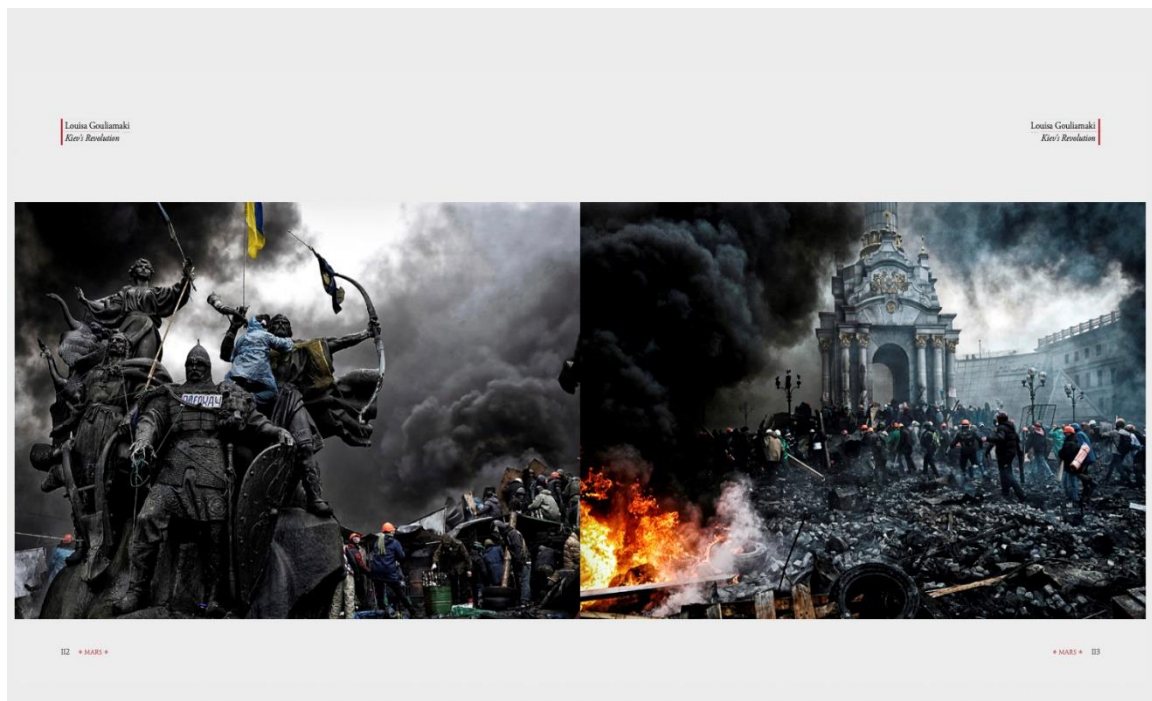
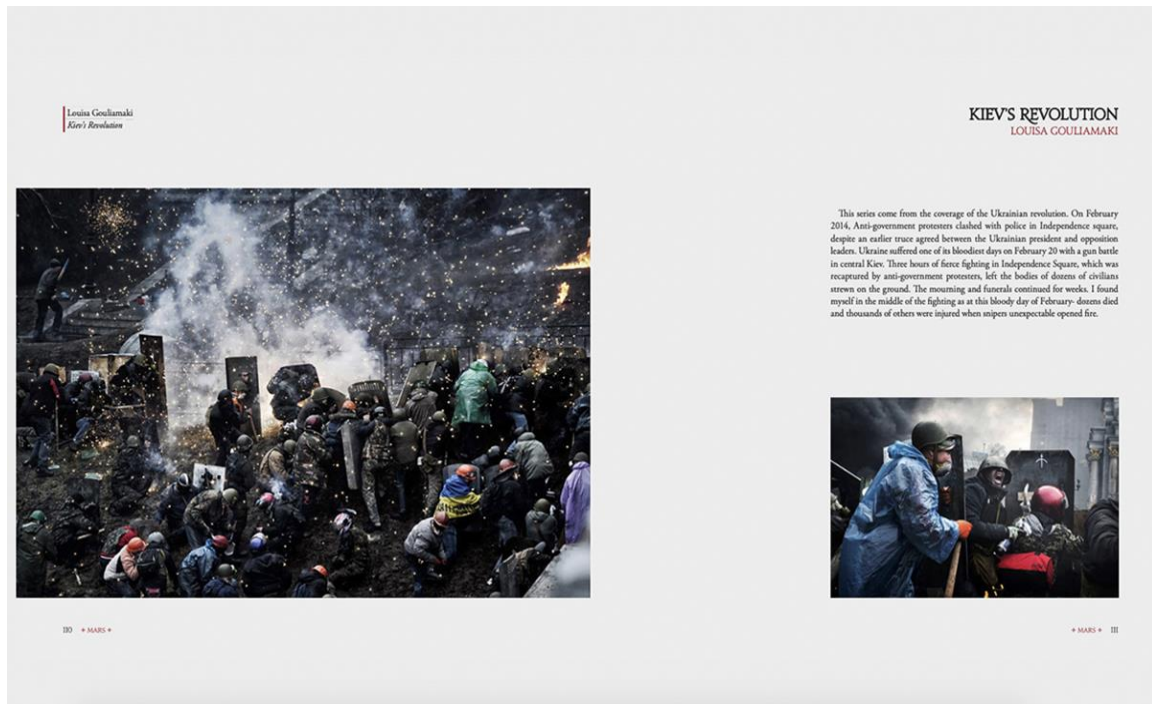
KOEN DE BOUW IN HOLLYWOOD
'HET VALT NIET MEE'

CULT 23

Linker-rechter-hersenhelft
Bekende theorie blijkt larie

3

4. Φωτογραφίες της Λουίζας Γκουλιαμάκη από το βιβλίο
Mythography book/ Trieste Photo Days/best author 2021.²¹⁷

²¹⁷ Medda, E. (2021). *Mythography - Vol. 01 Mars, Saturn and Neptune*. Dot ART/Exhibit Around. Pages 90 – 99, 110 – 117, Ανακτήθηκε 28 Μαΐου 2022 από https://issuu.com/dotartpuntidiappartenenza/docs/web_mythography_i_2021_book_-_copia

The Kosovo War was one of Europe's most chaotic conflicts, leaving lasting impressions on all those living in the region. Not only has the conflict been coined with the terms genocide and crimes against humanity, but the involvement and bombings from NATO also caused widespread controversy.

—Lindsay Harris

Louisa Goullamaki
Kosovo War 1998-1999

94 • MARS •

Louisa Goullamaki
Kosovo War 1998-1999

• MARS • 95

Louisa Goullamaki
Kosovo War 1998-1999

96 • MARS •

Louisa Goullamaki
Kosovo War 1998-1999

• MARS • 97

5. Ο πίνακας μητέρας από τη Συρία που προσπαθεί να ζεστάνει τη κόρη της, εμπνευσμένο από τη φωτογραφία της Λουίζας Γκουλιαμάκη, 2015, Καλλιτέχνηδα Hanne Marie Zieler.

Πηγή: (<https://ipop.gr/>).²¹⁸

²¹⁸ Πεταλιού, Σ. (2015). 5 βραβευμένοι Έλληνες φωτορεπόρτερς μας δείχνουν το 2015 μέσα από το φακό τους. Ανακτήθηκε 31 Μαΐου, 2022, από: <https://ipop.gr/themata/eimai/pente-vravevmeni-ellines-fotoreporter-mas-dichnoun-to-2015-mesa-apo-to-fako-tous/>